

MERYEM SÛRESİ TEFSİR

İsmail Dinçer

MERYEM SÜRESİ TEFSİR

İsmail Dinçer

Kitap No: 53

1. Baskı: Haziran 2022

T.C. Kültür Bakanlığı Yayıncı Sertifika No: 53568

ISBN: 978-625-7211-20-8

Genel Yayın Yönetmeni: Çiğdem Okumuşlar

Kapak Tasarım: İlknur Muştu

Sayfa Düzeni: *ademseneel.com*

Baskı: Bozat Matbaacılık

Sertifika No: 44586

© Kaynak Gösterilerek Alıntı Yapılabilir.

İzinsiz Çoğaltılamaz, Basılamaz.

OKUMUŞLAR®
YAYINCILIK

YAŞAM DENİLEN OLGU, HAYATIN GÖNÜLE GÖRE YÖN TUTMASIDIR Kİ,
BİR DÜŞÜNÜRÜN DEDİĞİ GİBİ; NE İSTEDİĞİNİ BİLENE,
DÜNYA KENARA ÇEKİLİR YOL VERİRMİŞ. İNSANIN ACILARI VE
İDEALİNİN ONURLU SAVAŞININ SONUCU ORTAYA ÇIKMIŞ,
ŞAHSİYETLİ BİR KARARDIR; OKUMUŞLAR YAYINCILIK

19 Mayıs Mah. Yaşar Doğu Sok. No: 5/A

Şişli/İstanbul

Tel: 0 212 230 44 10

0 532 206 18 17 - 0 538 646 66 26

info@okumuslaryayincilik.com

www.okumuslaryayincilik.com

cigdem_okumuslar@hotmail.com

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR / 5

ÖNSÖZ / 7

TEFSİR NE DEMEKTİR / 11

HAZRETİ MERYEM KİMDİR / 17

MERYEM MAKAMINA İLETEN BEŞ KAPI / 22

MERYEM SÛRESİ / 27

SONUÇ / 399

TEŞEKKÜR

Allah hakikatini anlamak için, bizlere hiç bıkmadan bilgiler veren, evlerini, sofralarını, gönüllerini açan, hiçbir şey beklemeden, zerre bir ücret talep etmeden zamanlarını bizlere ayıran, bizleri kendimize döndüren, aradığımız hakikatlerin kendi beden boyutumuzda ve varlığın beden boyutunda olduğunu bizlere öğreten, varlığın okunacak kitap olduğunu bizlere bildiren, ilimden ve edepten ayrılmadan hakikatleri anlama samimiyetini bizlere hissettiren, talebelikten ayrılmadan ve hiçbir beklenti içinde olmadan hakikat yolunda olmamızı bizlere öğütleyen, İlm-i Tevhîd yolundaki tüm kâmil insanlara şükranlarımı sunuyorum. Hakikatleri araştırma yolunda yanımızda olan ve bize her zaman destek olan tüm dostlarıma cânî gönülden teşekkür ediyorum. Hepsinden Allah razı olsun.

ÖNSÖZ

İlk tefsir kitabımız olan Yûsuf Sûresi tefsir kitabında, Yûsuf'un kıssasını âyet âyet incelemeye gayret göstermiştik.

Yûsuf'un kıssasında, Kenan diyarından Mısır diyarına, yani ten boyutundan cân boyutuna olan bir yolcuğunun inceliklerini yakalamaya çalışmıştık.

Bu kitabımızda ise, Meryem Sûresini kelime kelime incelemeye gayret edeceğiz.

Meryem Sûresinden sunulan mesajları anlamaya çalışacağız.

Meryem boyutundan İsâ boyutuna olan akışın hakikatlerini bir bir anlamaya gayret edeceğiz.

Her bir mesajı kendimizde bulmaya çalışacağız.

Kendimizdeki Meryem boyutunu, İsâ boyutunu anlamaya gayret göstereceğiz.

Meryem boyutundan sunulan seslenişi, gönül kulağımızla duymaya çalışacağız.

Zekeriya kimdir?

Zikir nedir?

Meryem kimdir? Neden Meryem'e "Bakire Meryem" denildi?

İsâ kimdir?

İsâ'nın babasız olmasındaki sır nedir?

Meryem İsâ'yı babasız mı doğurdu, yoksa İsâ'nın bir babası var mıydı?

İsâ'nın Meryem'den gelme sırrı ne olabilir?

İnsandaki "Meryem boyutu", "İsâ boyutu" nedir?

"İsâ boyutu" "Âdem boyutu" aynı mıdır?

Aralarında nasıl bir bağ vardır.

Âl-î İmrân Sûresi 59. âyette geçen “İnne mesele îsâ indallâhi ke meseli âdem.” “Muhakkak ki Allah’ın katında İsâ’nın durumu, Âdem’in durumu gibidir” hakikati neye işaret eder?

Meryem Sûresinde, bu ve buna benzer nice konuyu anlamaya çalışacağız.

Meryem Sûresinin ilk âyetinde geçen, “Kâf, Hâ, Yâ, Ayn, Sâd” harflerinin anlamlarını incelemeye çalışacağız.

Harf-i mukatta nedir? Her bir harfin bizdeki ve varlıktaki karşılığı nedir ince ince düşünmeye, araştırmaya çalışacağız.

Bu sûreyi de kendimize hitap ediliyormuş gibi inceleyeceğiz.

Kendimizi bilmek yolunda, Meryem boyutunun hakikatini anlamaya gayret edeceğiz.

Kur’ân’ı, geçmişte yaşananları aktaran bir kitap olarak değil, her dâim kendimize hitap ediliyormuş gibi okumaya çalışacağız, her bir hakikati kendimizde bulmaya çalışacağız.

Meryem Sûresini bu ölçütlere göre incelemeye çalışacağız.

Bu çalışmamız, aldığımız eğitime dayalı yorumlardır.

Eğer bilmeden bir hatamız olursa, dileriz ki okuyucularımız o hatalarımızı yakalasınlar ve hakikate daha uygun yorumlar yapsınlar.

Tek amacımız Kur’ân’ın sunduğu mesajı anlamaya ve anladığımız kadarıyla sunmaya çalışmaktır.

Biliyoruz ki Kur’ân, “Allah nedir?” hakikatini anlamamıza kapılar açar.

Biliyoruz ki Allah hakikatini anlayan kişi, Kâmil insan olma yolunda adımlar atar.

Hakikat her zaman insana huzur getirir.

İnsan, kendinin ne olduğunu anlaması, yani yaratılışını ve yaratılanı idrak etmesi, insanı insan makamına iletir.

İnsana verilen aklı, insan her zaman kullanmalı ve varoluşu ve varedeni ince ince düşünmelidir.

İnsan kendi bedenine bakıp, bedeninin nasıl var olduğunu ince ince düşünmelidir.

İnsan gördüğü varlığa bakıp:
Varlık nasıl var oldu?
Varlığın geldiği kaynak nedir?
Varlığın gittiği yer neresidir?
Bu âlem nasıl var oldu?
Bu âlemi yaratan kimdir?
Varlığın özünde olan işleyiş, nitelikler nasıl olmaktadır?
Buna benzer sorular sormalı ve bu soruların cevaplarını
aramalıdır.

Hakikati anlamamanın yolu, akli işletmek ve sorular sormaktır.
İnsan gördüğü varlığın nasıl var olduğunu düşünmelidir.
İnsanın hakikati anlaması yaşadığı yer olan yeryüzüdür.
Yeryüzündeki varlıklara bakıp, onların varoluşunu inceleyen kimse, hakikate ulaşacaktır.

İnsanın hakikate ulaşması için okuyacağı, inceleyeceği ilk kitap kendi vücûd kitabı olmalıdır.

Yeter ki insan, ona verilen akli işletsin.

Kur'ân bize verilen aklın işletilmesini birçok âyette, bizlere bildirir.

Hacc Sûresi 46: "E fe lem yesîrû fil ardı fe tekûne lehum kulûbun yakılûne bihâ ev âzânunyesmeûne bihâ fe innehâ lâ tamal ebsâru ve lâkin tamal kulûbulletî fis sudûr."

Meâli: "Yeryüzünde gezip dolaşmazlar mı? Böylece onların akıl edecek kâlbleri yok mu, ya da işitecek kulakları? Fakat onların görmelerinde körlük olmaz ve lâkin gönüllerindeki idraklerdedir körlük."

Kur'ân yeryüzünde olan her varlığın incelenecek, okunacak bir kitap olduğunu bildirir.

İnsan bakmalı görmeli ve düşünmelidir.

Ve insan bilmelidir ki, hakikatler görünen varlığın özünde bulunmaktadır.

Ve insan bilmelidir ki, hakikat kendi vücûdudur.

Ve insan, öncelikle okunacak incelenecek kitabın, kendi vücûd kitabı olduğunu bilmelidir.

Kur'ân bizlere hep bu hakikatleri sunar.

Akıl da hakikati anlamak için bizlere verilen bir cevherdir.

Yeter ki saf tertemiz bir akılla düşünelim.

Aklımızda olan tüm yargılayıcı alanı, bâtıl bilgileri, öfke, kavga, hiddet, alanını temizleyelim.

Yani doğduğumuz andaki beynimize ulaşalım, o saflıkta akıl edelim, o saflıkta düşünelim.

Bakara Sûresi 44: "Ve entum tetlûne el kitâb e fe lâ takılûn."

Meâli: "Sizler tüm varlığın, okunacak incelenecek bir kitap olduğunu anlayın. Hâlâ akledip düşünmez misiniz?"

Nahl Sûresi 12: "Ve sehharâ lekumul leyle ven nehâre veş semse vel kamer ven nucûmu Mûsâhharâtun bi emrih inne fî zâlike le âyâtin li kavmin yakılûn."

Meâli: "Sizin bedenlerinizi düzenledi. Gece ve gündüz, Güneş ve Ay ve yıldızlar, tüm bunlar O'nun işleyişle düzenlenmiştir. İşte bunların içinde, düşünüp akıl eden kimseler için âyetler vardır."

Varoluş ve vareden hakikatine ilgi duyan her insan, aklını işletmeli ve ince ince düşünmelidir.

İnsan, gördüğü varlığın varoluşunu çok iyi düşünmelidir.

İnsan, varoluşu ne kadar iyi anlarsa, var edeni de o kadar iyi anlayacaktır.

Her insan, Kur'ân'ı anlamak için okumalı, her bir kelimeyi, her bir cümleyi ince ince düşünmeli, oradan sunulan mesajları yakalamalıdır.

Bizler de Meryem Sûresini bu hassasiyette inceleyeceğiz.

Oradan sunulan mesajları, anlayabildiğimiz kadar anlamaya ve anlatmaya gayret edeceğiz.

Rabbimiz gönlümüzü samimi eylesin ve asla dünyevi bir beklentiye düşmemize izin vermesin.

TEFSİR NE DEMEKTİR

Tefsir kelimesi, “Fesr-Sefr-Sefer” kelimeleriyle bağlantılıdır.

Tefsir kelime anlamı olarak; yorum yapmak, açıklamak, iç yüzünü ortaya koymak, dıştan içe olan yolculuk, kapalı bir şeyi açmak, sefer eylemek, hakikatine erişmek, gibi anlamlara gelir.

Tefsir daha çok Kur’ân için kullanılmıştır.

Kur’ân’ı Kerim’deki her bir kelimenin, her bir cümlenin kavramını açıklamak için yapılan çalışmaya “Tefsir” denilmiştir.

Tefsirdeki ana gaye; bir harfin, bir kelimenin, bir cümlenin içinde taşıdığı mânâyı, en anlaşılır bir şekilde açıklamaya çalışmak ve bir önceki ve bir sonraki cümlenin taşıdığı mânâyı birbirine bağlı bir şekilde, hakikati hissettirmeye çalışmaktır.

Tefsirdeki ana gaye, Kur’ân’ı Kerim’in anlaşılmasıdır.

Kur’ân, “Allah nedir?” hakikatini bizlere bildirir.

“Allah nedir?” hakikatini az da olsa anlayan kişi; yaşantısını ilmi olarak ve edep içinde sürdürür ve sâlih bir kimse olarak yaşamaya gayret eder.

Tefsir çalışması yapan kişinin, Kur’ân üzerine çalışma yapması gerekir.

Tefsir yapan kişinin öncelikle her varlığı ve görünen âlemi Kur’ân bilmelidir.

Hakikatleri varlık boyutunda görebilmelidir.

Tefsir çalışmasında; zamanla anlamı değişen kelimelerin, ilk ortaya çıktığı zamandaki anlamı yakalamak ve tefsiri ona göre yapmak, hakikati ortaya koymak açısından çok önemlidir.

Tefsir çalışanların, “İlm-i Tevhîd” dersleri ile yetişmeleri gerekir.

Bir Mürşid-i Kâmil'den "İlm-i Tevhîd" dersleri görmeleri gerekir.

"İlm-i Tevhîd" dersleri gören kişi, hem kendi vücûdunu, hem her varlığı hem de Mushâf'ı Kur'ân bilecektir ve ona göre okuyacaktır.

Kendi vücûdunu ve varlığı, canlı Kur'ân bilen ve oradan okuyan, Mushâf'ı daha iyi anlayacaktır ve tefsiri de daha isabetli yapacaktır.

Tefsir yapan kişinin, her bir kelimenin ilk ortaya çıktığı anlama ulaşması ve tefsirini ona göre yapması gerekir.

Tefsirde bir bütünlük olması gerekir, anlam olarak kopukluk olmaması gerekir.

Bir kelimenin ya da bir cümlenin ya da bir sûrenin tefsirinde, anlamların bir bütünlük içinde hakikati hissettirmesi gerekir.

Kur'ân-ı Kerîm'in tefsirini yapmaktaki ana gaye, hakikatlerin daha iyi hissedilebilmesi içindir.

Tefsir yapan kişinin, Kur'ân'daki konuları bir inanca dayalı olarak değil, tüm inançları kucaklayacak şekilde açıklamalıdır.

Tefsir yapan kişinin; "Kur'ân, İkrâ, Kırâat, Tevil, Tertil, Tenvilat, Tilavet, Tecvid" konularını iyi bilmesi gerekir.

Bunları kısaca incelemeye çalışalım.

"Kur'ân-İkrâ-Kırâat" aynı kökten gelen kelimelerdir.

Kur'ân; "k r" "قرأ" karae kökünden gelir.

Kur'ân; varlığın bütünlük içinde, birlik içinde işleyişi, oluşu hareketliliği demektir.

Kur'ân okumak: Varlığın oluş ve işleyişini okumaktır.

Kur'ân okumak, bütünsel okumanın boyutudur, birlik şuurunda okumanın boyutudur.

İkrâ: Varlığın oluşunu, işleyişini, hareketliliğini anlamak için incelemek, okumak, analiz etmek demektir.

Kırâat: Bir zerrenin ya da bir varlığın taşıdığı mânâyâ ulaşmak için okumaktır.

Bir makama göre okumak, taşıdığı mânâyâ ulaşmaktır.

Kırâat: Bir makamdan taşmadan, o makamın mânâsına ulaşmak için okumaktır.

Harfin, kelimenin ya da cümlenin taşıdığı anlamı yakalamak ve anlamı açıklamak, kırâat konusudur.

Kırâatte, bir konuyu incelerken, o konudan taşmadan, o konunun anlamını yakalayınca kadar orada durmak gerekir.

Onun için kırâat okumasına, bir makama göre okumak denilmiştir.

Tevil: Aslından kopmadan okumak ve yorumlamak, özünü yakalamak için okumak, aslını ortaya çıkarmak için yorumlamak.

Tevil konusunda, okuduğumuz yorumladığımız konu, başıyla sonuyla birbirine bağlı olmalıdır, dönüp dolaşım başladığı yere dönmelidir.

Tevil kelime anlamıyla; çevirmek, döndürmek, aslına bağlamak demektir.

Tevil kelimesi Kur'ân'da birçok âyette geçer

Âl-î İmrân Sûresi 7. âyette iki kez geçer.

Âl-î İmrân Sûresi 7: "Huvellezî enzele aleykel kitâbe minhu âyâtun muhkemâtun hunne ummul kitâbi ve uharu muteşâbihât fe emmâllezîne fi kulûbihim zeygun fe yettebiûne mâ teşâbehe minhubtigâel fitneti vebtigâe tevîlihi ve mâ ya'lemu tevîlehû il-lâllâh ver râsihûne fil ilmi yekûlûne âmennâ bihî kullun min indi rabbinâ ve mâ yezzekkeru illâ ulûl elbâb."

Huve ellezi enzele aleyke	: O ki, sundu, indirdi, sana,
El kitâbe	: Kitap, her şeydeki yazılı levhalar, hakikatlerin sözleri,
Minhu âyet	: Ondan, âyet, işaret,
Muhkemat	: Noksansız, delilleriyle sapasağlam, kuvvetli, sıkı sıkıya,
Hunne ummu el kitâbi	: Onlar, ana kitab, ümmül kitap,

Ve uharu	: Diğer, sonraki, diğer şeyler, görünen her varlık, ahir olan,
Muteşâbihâtun	: Birbirine benzeyen, zahirde farklı özde aynı olan, teşbih,
Fe emmâ ellezine	: Fakat onlar,
Fî kulûbi him	: Kalplerinde, anlayışlarında, onlar,
Zeygun	: Kalplerinde, sapma, dalalet, bâtıla meyil, eğrilik,
Fe yettebiune	: Artık, tâbi olurlar, uymak, takip etmek,
Mâ teşâbehe	: Değil, şey, ne, birbirine benzeyen,
Minhu ibtigae	: Ondan, amaç, arzu, istek, meyil,
El fitnet	: Fitne, ikilik, deneme, kargaşalık, asılsız olan,
Ve ibtigae	: Arzu, amaç edindi, istedi, meyil,
Tevili hi	: Yorum, açıklama, o,
Ve ma yâlemu tevil hu	: Bilemezler, bilmez, yorum, açıklama, o,
İlla Allah	: Ancak, sadece, vardır, Allah,
Ve er râsihûne	: İlimde kâmil olanlar, temeli kuvvetli, doğruluğa ulaşmış,
Fi el ilmi	: İlimde, bilgide, varlığın ilmi boyutu,
Yekûlûne âmennâ bihi	: Derler, söyler, inandık, iman ettik, ona,
Kullun min indi rabbinâ	: Hepsi, tümü, Rabbimizin katından, sana ait,
Ve ma yezzekkeru	: Şey, ne, değil, tezekkür, varoluş düşünüp anlamak,
İllâ ulû el elbâbi	: Ancak, yüce akıl sahipleri, aklını hak üzere işleyen,

Meâli: “Ki O’dur tüm varlığı bir kitap olarak sana sunan, ondaki işaretler sapasağlamdır. O işaretler ana kitaptandır. Ayrı gibi görünen şeyler zahirde farklı gibi görünse de özde aynıdır. Fakat kâlblerinde hakikatlerden sapmaya meyilli olanlar, öze

değil zahire tâbi olurlar. Onların halleri ikiliğe isteklidir ve onların yorumları ikilik üzeredir ve onlar Allah'ın hakikatlerinin o açıklamalarını bilemezler. Ancak onu ilimde kemâlat sahipleri bilir ve derler ki: Rabbimiz! Bütün hakikatler sana aittir, biz ona inandık. Ancak aklını hakk üzere işletenlerden başkası varlığın varoluşunu düşünmezler.”

Âyette çok güzel bir şekilde belirtildiği gibi, tevil yapabilecek kişinin, varlığın özüne bakması, varlığın sûret boyutunda kalmaması gerekir.

Tefsir ve tevilde ana gaye Tevhîd'i hissettirmektir.

Tertil: Düşüne düşünce, hissederek hissederek mânâya ulaşmak için okumak. O mânâdan hiç taşmadan okumak ve yorumlamaktır.

Bir kelime ya da cümlenin içindeki anlamı, taşıdığı duyguyu hissederek okumak ve o duyguyu hissettiren bir şekilde yorumlamaktır.

Tertil, belli bir sıraya, intizâma, makama göre okumanın adıdır.

Tenvilât: Hediye, bağış, lütûf, ikrâm gibi anlamlara gelir.

Her bir kelimenin, cümlenin içindeki mânâda Allah'ın lütûfları, hediyeleri, ikrâmları, bağışları vardır.

Her bir kelimedede ve cümlede olan hediye yakalamak için okumanın adı tenvilâtıdır.

Okuduğumuz her âyetin değerini bilmeli, orada Allah'ın ikramları olduğunu unutmadan okumalıyız.

Her bir kelimenin içinde Allah'ın seslenişleriyle buluşmak, o sesleniş duymak, tenvilâtıdır, hediyeye kavuşmaktır.

Tilâvet: Birbirine bağlı okumak, ardına düşmek, mânâdan kopmadan okumak ve yorumlamak demektir.

Tilâvet; ilk yorum ile son yorumun birbirini takip etmesi, birbiriyle bağlı olma durumudur.

Tilâvette, derin derin düşünmek, mânâya ulaşınca kadar takip etmek, birbirine bağlı bir şekilde hareket etmek gerekir.

Tilâvet: Her bir harfin taşıdığı mânânın, diğer harflerle kelime içinde birleşerek oluşturduğu yeni mânâyı yakalamanın adıdır.

Tilâvet secdesi demek: Her bir harfin, kelimenin özünde bulunan mânâyla buluşmak demektir.

Her bir harfin ve kelimenin varlıkta bir karşılığı vardır.

O karşılık Allah'ın sıfatlarındanır. Her bir sıfat Allah'ın zâtına secde halindedir.

İşte tilâvet secdesi, varlıktaki her şeyin Allah'a secde durumudur.

Bunu görebilen tilâvet secdesi makamına ermiştir.

Tecvîd: Okuduğunu güzelce anlaşılabilir bir şekilde ifade etmek, yorumlamak demektir.

Tecvîd; her bir harfin, her bir kelimenin, her bir cümlenin içindeki mânâyı, ilmi boyutta en güzel bir şekilde hissettirmek için yapılan ifade etmenin adıdır.

Allah'ın varlıktaki tecvîd boyutu, varlıktaki niteliklerin bir-biriyle ahenk içinde bulunmasıdır.

Allah her varlıktan, o varlığın taşıdığı makama göre kelâm eder.

Bu kelâmın seslenişi tecvîd boyutudur.

Kişinin tecvîd makamına ermesi, Allah'ın varlıktaki kelâm ahengini hissetmesidir.

İşte tefsir; "Kur'ân, İkrâ, Kırâat, Tevil, Tertil, Tenvilat, Tilâvet, Tecvid" konularının özüne uygun yapılmalıdır.

Tefsir, Allah'ı ve hakikatlerini en güzel bir şekilde hissettirme gayretidir.

HAZRETİ MERYEM KİMDİR

Hazreti Meryem tarihte, Hazreti İsâ'nın annesi olarak bilinir. Bakire Meryem olarak anılır.

Buradaki bâkireliği iyi anlamalıyız.

Bâkir olma durumunu; bir bayanın bâkireliği olarak değil, insanın aklının ve gönlünün bâkir olma, yani tertemiz olma durumu olarak düşünmeliyiz.

İsâ makamına ermek için, kişinin gönlü ve aklı bâkir olmalıdır, yani tertemiz olmalıdır.

Kişi kendine nisbet ettiği beden boyutundan kurtulmalı, bedeninin sahibine teslim olmalı ve bedeninin Zâtında fâni olmalıdır. İşte hakikatte bâkirelik de budur.

Kişi Meryem makamına ermeden, İsâ makamına eremez.

Hazreti Meryem, Nasıra'lı olarak bilinir.

İsâ'ya "Nâsıra'lı İsâ" denilir.

Meryem ismi, İbrânîce'de "Miryâm-Miriam" isminden gelir.

Süryânîce ve Ârâmîce'de "Maryam" diye geçer.

Tevrat'da "Mariam" şeklindedir.

Eski Ahid'de, Hazreti Mûsâ'nın kız kardeşi için kullanılan "Miryâm" ismi vardır.

Meryem: Efendi, soyluluk, arınmışlık, hizmetçi, denizin damlası, denizin kokusu, Tanrı'nın sevgisine ulaşmış olan, aslını isteyen, benliğinden ayrılan, vücûdun sahibine teslim olan, bâkir olan, temiz olan, fenâlardan sıyrılmış olan gibi anlamlara gelir.

Meryem Sûresinde bahsedilen Meryem, İsâ'nın annesi olan Hazreti Meryem'dir.

Meryem, İsa boyutundan önceki makamdır.

Meryem, Dâvûd'un soyundan gelir denilir.

Meryem'in doğum yeri olarak daha çok Nâsıra denilse de, bazı kayıtlarda Sepphoris, Beytülahm, Kudüs'ten de bahsedilmektedir. Hazreti Meryem'in babası İmrân b. Mâsân, annesi Hanne diye bilinir.

İmran'ın eşi Allah'tan bir çocuk ister.

Doğacak çocuğun, Allah yolunda hizmet etmesi için, Allah'a niyazda bulunur.

Bu durum Kur'an'da, Âl-î İmrân Sûresi 35-36-37. âyetlerde açıklanır.

Âl-î İmrân Sûresi 35: "İz kâlet imraetu imrâne rabbi innî nezertu leke mâ fi batnî muharraran fe tekabbel minnî inneke entes semîul alîm."

Meâli: " İmran'ın eşi demişti ki: Rabbim! Ben içimdekini tamamen halis olarak sana bıraktım, benim bu niyetimi kabul et. Muhakkak ki sen işittirensin, ilmin sahibisin."

Âl-î İmrân Sûresi 36: "Fe lemmâ vadaathâ kâlet rabbi innî vada'tuhâ unsâ vallâhu âlemu bi mâ vadaat ve leysez zekeru kel unsâ ve innî semmeytuhâ meryeme ve innî uîzuhâ bike ve zurriyyetehâ mineş şeytânir racîm."

Meâli: " Böylece onu doğurduğunda dedi ki: Benim kız olarak dünyaya getirdiğimi vücûdlandırıran sensin. Allah ortaya çıkan şeyleri ilmiyle var edendir. Erkek, kız gibi değildir, ben onu Meryem diye isimlendirdim ve ben onu sana emanet ettim ve onun neslinden gelenler şeytani hallerden uzak olsunlar."

Âl-î İmrân Sûresi 36: "Fe tekabbelehâ rabbuhâ bi kabûlin hasenin ve enbetehâ nebâten hasenen ve keffelehâ zekeriyyâ kulle mâ dehalâ aleyhâ zekeriyyal mihrâbe vecede indehâ rızkâ kâle yâ meryemu ennâ leki hâzâ kâlet huve min indillâh innal-lâhe yerzuku men yeşâu bi gayri hısâb."

Meâli: “ Böylece o Rabbinin hakikatlerini kabul ederek hayırlı çalışmalarda bulundu ve o güzel bir halde yetişerek gelişti. Zekeriyâ ona bakmakla sorumluydu. Zekeriyâ onu her seferinde Hakk’a yönelir bir halde, onu Hakk’ın nimetlerini anlayanlardan olarak buldu. Dedi ki: Ey Meryem! Bunları nasıl biliyorsun? O da: O hakikatler Allah’a aittir, dedi. Muhakkak ki Allah, bir karşılık beklemeden hakikatleri anlamak isteyen kimseyi faydalandırır.”

Açıklanan âyetlerden de anlıyoruz ki, Hazreti Meryem, manevi alanda yetişmiş biridir.

İmrân’ın eşi aslında Allah’tan bir erkek çocuğu istemiştir.

Çünkü o dönemde Beytü’l-Makdis’de ancak erkek çocukları Allah için hizmetkâr olabilirlerdi.

İmrân’ın eşi, olacak çocuğun Süleyman mabedinde Allah’a hizmetkâr olsun, hayatını Allah yoluna adasın istemiştir.

Olan çocuk kız olarak doğsa da, manevi alanda donanımlı olarak yetiştirilmiştir.

Adına Meryem denilmiş, İsâ o Meryem’den doğmuştur.

O dönemde de kız çocukları, erkek çocuklarıyla aynı derecede görülmezdi.

İmrân ailesi ise bu tabuya karşı çıkmış, kız çocuklarını erkek çocuklarıyla eşit görmüş ve ona göre yetiştirmişlerdir.

Buradan anlıyoruz ki, kadın o dönemde de insan yerine konulmamış, erkeğin gölgesinde kalmıştır.

Ama İmrân ailesi bunun böyle olmadığını ispat etmiş, Hazreti Meryem’i en güzel bir şekilde yetiştirmiştir.

Hazreti Meryem mükemmel olarak yetiştirilmiş ve manevi alanda bir üstat olmuştur.

Hazreti Meryem çevresine bir ışık olmuş, çevresindeki insanlara hakikati açıklayıp, onları bilinçlendirmiştir.

Hazreti İsâ babasız doğmuştur diye bilinir.

Hazreti Meryem o dönemde Yûsuf diye biriyle evliydi, diye de bildirilir.

Bu durum İncil'de belirtilir.

İncil-Matta 24-25: "Yûsuf uyanınca Rabb'in meleğinin buyruğuna uydu ve Meryem'i eş olarak yanına aldı. Ama oğlunu doğuruncaya dek Yûsuf ona dokunmadı. Doğan çocuğun adını İsâ koydu."

Bu âyeti dikkatlice incelersek, Hazreti Meryem hamile iken, Yûsuf ona dokunmadı durumu ortaya çıkıyor.

O dönemde Hazreti İsâ, Mûsevi toplumunda, "Yûsuf'un oğlu İsâ" olarak anılırdı.

Farklı inanç grupları, İsâ'nın doğumu ile ilgili farklı yorumlar yapmışlardır.

İsâ'nın babasız doğması denilmesinin ayrı bir hikmeti vardır. Kur'ân'da bu durum çok net bir şekilde belirtilir.

Âl-î İmrân Sûresi 59: "İnne mesele İsâ indallâhi ke meseli Âdem halakahu."

Meâli: "Muhakkak ki Allah'ın katında İsâ'nın durumu, Âdem'in durumu gibidir."

Âdem boyutunu ve İsâ boyutunu iyi anlayabilirsek, İsâ'ya babasız denilmesinin hikmetini çözebiliriz.

Miladi sıfır tarihinde doğan İsâ'nın babası marangoz Yusûf'tur.

Ama hakikatte İsâ boyutu "Ve nefahı fîhi min rûhî" sırrıdır.

Hazreti İsâ'nın ilk Efendisi kuvvetle muhtemel Hazreti Meryem'dir.

Hazreti Meryem bir Mürşid-i Kâmil'dir.

Hatta Hazreti İsâ çarımha gerilmeye giderken, annesine "Beni sen yetiştirdin- Bunun olmasını sen istedin" dediği söylenir.

Hazreti Meryem, Hazreti İsâ çarımha gerildikten sonra, Kudüs'ten ayrılmıştır.

Çünkü Hazreti İsâ çarımha gerildikten sonra, Hazreti İsâ'ya yakın olanlara zulümler edilmeye başlanmıştır.

Bundan dolayı Hazreti Meryem, Türkiye'ye gelmiş İzmir'in Tire beldesinde Derekahve'ye yerleşmiş, oradan da Bülbül dağına taşınmış, son nefesine kadar orada yaşamıştır.

Dünyanın her yerinden insanlar İzmir'in Selçuk beldesinde bulunan "Meryem Ana" denilen yere gelirler, Hazreti Meryem'i yâd ederler.

MERYEM MAKAMINA İLETEN BEŞ KAPI

Meryem Sûresi “كهيعص” Kâf, Hâ, Yâ, Ayn, Sâd, kapıları ile açılır.

Meryem makamına ileten beş kapıdan nasıl geçilir?

Her kapının ardında nasıl sırlar vardır?

Meryem makamı nasıl bir makamdır?

Meryem-Miriam, kelime olarak “Mir” kökünden geldiği düşünülür.

Anlam olarak: Soyluluk, arınmışlık, tertemiz olmak, hizmetçi olmak yani her an Allah’a bağlılık içinde olmak gibi mânâlara gelir.

Meryem, bir kadın adı olarak düşünülmemelidir.

Meryem, kişinin kendinde ulaşacağı bir makamın adıdır.

Bu makam; kişinin kendine nisbet ettiği vücûdun asıl sahibini anlayıp, tüm varlığından geçerek teslim olduğu “Fenâfil-lâh” makamıdır.

Kişi Meryem makamına ermeden, onda “İsâ” makamı tecelli etmez.

Meryem makamı; gönüllerin tertemiz olma durumudur.

İsâ makamı; “Nefahu fîhi min rûhî” yani üflenen Rûh sırrıdır.

Meryem; arınmışlık, soylu olana erişme makamıdır.

Soylu olmak demek, kendi vücûdunun soyuna yani aslına yani sahibine ulaşmak demektir.

Meryem Sûresi’ndeki, “Kâf, Hâ, Yâ, Ayn, Sâd” hakikatini incelersek:

Kâf: Kişinin beden dağıdır. Yani vücûdunun ten cihetidir.

Kâf dağının ardı demek, bedeninin ardı demektir.

Bedenin ardına kişi ancak, bedeninden geçtiği zaman, yani beden varlığını terk ettiği zaman geçebilir.

Kâf dağının ardına yolculuk; bedenin enfûsî âlemine olan şuhudî yolculuğun adıdır.

Kâf dağının ardında olan “Zümrüd-ü Anka” kişinin bedenini tutan “Rûh” sırrıdır.

Meryem makamına kişi ancak, Kâf dağının ardına ulaştığı zaman yani beden varlığından geçtiği zaman, yani “Fenâfillâh” olduğu zaman adım atacaktır.

Buradaki adım beşerî adım değil manevi adımdır.

Kâf dağının ardına yolculuk, tenden câna olan yolculuktur.

Tenden câna olan yolculuk, vücûdun tecellilerini idrak etmekle olacaktır.

Kâf dağı kişinin ten vücûdudur.

Ten vücûdunda, fiiliyle fâil olan, sıfatlarıyla mevsuf olan, vücûdun Zâtı olan Allah tecelli etmektedir.

Kâf boyutu, bu tecellileri idrak etmek boyutudur.

Kişi, kendi bedeninin işleyişini iyi anlamalıdır ki, o işleyişi yapan Zâta teslimiyeti güçlü olsun.

Hâ: Kişinin vücûdunu tutan “Zât” sırrıdır.

Kişi kendi vücûdunu ve cümle vücûdları tutan tek Zâtı şuhut ettiği zaman “Hâ” “Hu” “O” “Hâkk” kapısı açılır.

Bir vücûdun ve tüm vücûdların Zâtı “Hâ” “Hû” dur.

Kişi, kendi vücûdunu tutan Zâta ârif olduğunda, çarımha gerilen vücûdun ne olduğunun sırasına erecektir.

Yani İsâ'nın çarımha gerilen vücûdunun ne olduğunu anlayacaktır

Yâ: Zikir, seslenme, varlıktaki ilâhi titreşim, dalgalanma sırrıdır.

Buradaki zikir, seslenme sırrı; rûh'dan vücûda gelen, vücûd-dan çevresine yayılan seslenişin sırrıdır.

Rûh'dan vücûda, yani Zâta gelen sesleniş, vücûdun o seste fâni olma sırrıdır.

Rûh ve ten birbirinden ayrı değildir.

Tenin işleyişi rûha bağlı olarak gerçekleşir.

Gönül, rûh'dan gelen seslenişi duyabilmesi için; kişi tüm vücûdunu, vücûdun Zâtına teslim etmelidir.

Vücûdun ten boyutu, rûh ile kuşatılmıştır.

Ten boyutu, rûh'dan gelen seslenişle işleyişine devam eder.

Aynı zamanda, rûh'dan gelen seslenişte; ten, sahibi olan rûha bağlıdır.

Rûh'dan gelen sesleniş, "Bezm-i Elest" sırrıdır, yani "Elestü bi-Rabbiküm" seslenişidir.

Ten rûhla birlikte seslenir.

Rûh'dan gelen sesleniş, ten kanalından farklı seslenişe döner.

İşte tüm seslenişlerin boyutu "Yâ-Ey" boyutudur.

"Yâ" boyutu, Allah'ın kendini bildirme seslenişidir.

Ayn: Zât, kaynak, pınar, eşyanın hakikati, tâ kendisi, tıpkısı gibi mânâlar içerir.

Tüm âlem aynısıyla Hakk'tır.

Her şey aynılık makamıyla, Hakk'ın aynılığıdır.

Meryem Sûresindeki "Ayn" tüm vücûdları tutan aynısıyla Hakk'ın tâ kendisidir, boyutudur.

Ayn kapısı ancak, tüm vücûdları tutan tek Zâta teslimiyetle açılır.

Bu makamda, sûret bedenlerdeki değişiklik boyutu değil, sûret bedenleri tutan "Sûretin aynılığı" sırrıdır.

Ayn makamı, "Aynel Yâkîn" makamıdır.

Sâd: Yüz, tecelli eden, göstermek, yarıp açığa çıkarmak gibi mânâlar içerir.

Sâd kapısı ancak, vücûdlardaki Rûh'dan tecelli eden Hakk yüzünün işaretiyle açılır.

Cümle varlık rûh'dan gelen tecellilerle var olur ve o tecellilerle işler gider.

İşte Meryem makamı, bir gönülde "Kâf, Hâ, Yâ, Ayn, Sâd." kapıları açıldığında tecelli eder.

Meryem makamı, bâkir olmak, bâkire olmak, tertemiz olmak makamıdır.

Meryem olmak, "Fenâfillâh" olmak sırrıdır.

Meryem olmak, gönülleri tertemiz eylemektir.

Meryem olmak, kendine varlık nisbet etmemektir.

Meryem olmak, vücûdunu tutan Hakk'ta fâni olma sırrıdır.

Meryem makamına eren, İsâ makamına erer.

İsâ makamına eren, cümle bedenleri tutan rûh'un, Muhammed nûrundan doğuşunun zevkine erer.

Tüm sırlar, tüm makamlar, kişinin vücûd sarayında gizlidir.

Temizlen, temizlen, temizlen.

Temizlen ki edep elbiseni giyesin.

Edep elbiseni giy ki kâf dağının ardına geçesin.

Adı vücûd olan saraya giresin.

Vücûd sarayında gönül yolculuğuna başla.

Sarayın örtülerini bir bir kaldır.

Örtülerin ardını bir bir oku.

Örtülerin ardını bir bir aynilik derecesinde gör.

Sarayın sahibi Zâta şahit ol.

Secdenin secdesinde secde et.

Anla ki perde sen, Saray sen, Sultan sen...

Şimdi Meryem Sûresi tefsirini yapmaya gayret edelim.

MERYEM SÛRESİ

1-

كهيعص

Kâf, Hâ, Yâ, Ayn, Sâd.

Kâf, Hâ, Yâ, Ayn, Sâd, : Fenafillah, Zât, zikir, ayniyet, tecelliler,

Meâli: Kaf, Ha, Ya, Ayn, Sad.

Sadece harflerden oluşan bu âyetlere "Mukattaa harfler" denilmiştir.

Mukattaa harfler, Kur'an-ı Kerîm'de yirmi dokuz surenin başında yer alır

Mukattaa harfler, kendi içinde sırlar barındıran harflerdir.

Her bir harfin, varlıkta ve insan vücûdunda bir karşılığı vardır.

Bunu "Kur'ân'dan Damlalar" kitabımızda açmaya çalışmıştık, isteyen dostlarımız oradan bu konuyu inceleyebilirler.

Meryem Sûresi'ndeki, "Kâf, Hâ, Yâ, Ayn, Sâd" hakikatini "Meryem Makamına İleten Beş Kapı" yazımızda incelemeye çalışmıştık.

Yine özet olarak incelersek:

Kâf: Tenler boyutudur, sûretler boyutudur, varlığın eşya boyutudur, kişinin tensel boyutu olan beden dağına "Kâf Dağı" denilir.

Kâf dağının ardına gitmek demek, bedeninin ardına bakmak demektir.

Yani bedeninin sahibini anlamak, O'na teslim olmak demektir.

Bedeninin ardına kişi ancak; "Ben kimim, benim aslım nedir?" merakına düştüğü zaman adım atmaya başlayacaktır.

Kişi, kendine benlik isnat ettiği, kibirde kaldığı müddetçe, kâf dağının ardına yolculuk yapamayacaktır.

Kâf dağının ardına yolculuk; kişinin içsel yolculuğudur.

İçsel yolculuk bedenın enfûsî âlemine olan şuhudî yolculuğun adıdır.

Seyr-i Sülûk yolculuğu, kendi içsel âlem yolculuğunda hakikatleri görme yolculuğudur.

Kâf dağının ardında “Zümrüd-ü Anka” vardır denilen şey, vücûdun Zât’ıdır.

O Zât, Meryem makamına ermiş kişilere yüzünü gösterir.

Kâf dağının ardında olan “Zümrüd-ü Anka” ya teslim olmak, Meryem olmaktır.

Meryem olmak, “Zümrüd-ü Anka” olan rûh ile buluşmaktır.

Meryem makamına erenden, İsâ doğacaktır.

İsâ, “Fenâfillâh” olana yüzünü gösterecektir.

“İsâ, semâ’dan nüzûl edecek” diye bildirilen bilgi, kişinin fenâfillâh makamına ermesiyle, kendi varlığından geçmesiyle, İsâ makamına erecektir mesajıdır.

Fenâfillâh makamına ermeyen, Kâf dağının ardına eremeyecektir.

Hâ: Hû olan Allah hakikatidir.

Vücûdları tutan “Hâ-Hû” dur.

“Hû” denilen, kişinin vücûdunu tutan “Zât” boyutudur.

Beşerî vücûdları tutan tek zât, Allah’ın zâtının kendisidir.

Kişi, bedenleri değil, bedenlerin ardında olan Zât’a erdiğinde “Hâ-Hû” kapısı açılır.

Ve Hakk ile Hakk olur.

Yâ: Seslenme, bildirme, zikir boyutudur.

Yaratılış bir seslenişle yani bir titreşimle başladı.

Her varlıkta hiç durmadan devam eden bir titreşim, bir sesleniş vardır.

Titreşim dalgalanmalara akar, bu dalgalanma özde olan bilginin akmasıyla şekillenmeye akar.

Bu akış şekillenmiş varlık olarak görünür.

Hiç durmadan devam eden bu titreşim, bu sesleniş “Zikrullah” sırrıdır.

Yaratılış ilâhi bir seslenişle başladı.

Tohumun özünde başlayan titreşim, ağaç olmaya kadar aktı.

Ağaç oluştuğunda da sesleniş hiç durmadan devam etti.

O sesleniş, tohumun özünde ne olduğunu ağaç olarak gösterdi.

Ayn: Özde olanın aynısıyla, açığa çıkma boyutu.

Aynı; aynısı, tıpkısı, ayna, zât, pınar, çeşme, kaynak birebir benzer, anlamlarına gelir.

Görünen her varlık, özde ne varsa aynısıyla açığa çıkmıştır.

İncir ağacının tohumunda incir ağacı gizlidir, tohumda olan aynısıyla açığa çıkmıştır.

Zeytin ağacının tohumunda zeytin ağacı gizlidir, tohumda olan aynısıyla açığa çıkmıştır.

Bu görünen varlık, kaynağı olan Allah’da aynısıyla vardır, zamanı gelince bir bir açığa çıkmıştır.

Varlıktaki aynılık boyutu, Hakk’ın kendi aynılığıdır.

Tekâsür Sûresi 7: “Aynel Yakîn.”

Bedenlerin sûret boyutu farklı gibi görünse de, özleri aynısıyla Hakk’tır.

Görebilene, sûretler de aynısıyla Hakk’tır.

Her vücûdda, fâil, mevsuf, Zât aynısıyla Hakk’tır.

“Ayn” boyutu, her vücudu tutan tek Hakk’tır, her vücûd aynısıyla Hakk’ın kendisidir, hakikatidir.

“Ayn” kapısı ancak, “Aynel Yakîn” görebilene açılacaktır.

Sâd: Yarılıp açığa çıkmak, yarılıp özde olanın açığa çıkması, anlamlarına gelir.

Sâ; özde olanın açığa çıkması, özün yarılıp içini dışına çıkarmasıdır.

Sâd; enfüsten âfâka yürüyüşün sırrıdır.

Sâd, yarıp açığa çıkmaktır, adım adım ilerlemektir.

Hakk, yüzünü "Sâd" tecellisi ile gösterir.

İşte "Kâf, Hâ, Yâ, Ayn, Sâd." Meryem makamına ileten kapılardır.

Bu kapıların sırrına varan, bakirelik makamına erer.

Bakire olan, Allah'ın ulvîyetinde tertemiz olmuştur, kendine asla varlık isnat etmez.

ذِكْرُ رَحْمَةِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا

Zikru rahmeti rabbike abdehu zekeriyyâ.

Zikru	: Zikir, varlıktaki ilâhi tını, anmak, hatırlamak, anlamak,
Rahmeti	: Rahmet, sıfatlar boyutu, her varlıktaki rahmet,
Rabb ke	: Vücûdlandırıran, Rabbi, kendi, vücûddaki Allah boyutu,
Abde hu Zekeriyya	: Kul, o, Zekeriya, Zikr üzere olan,

Meâli: Zekeriya da, kendini vücûdlandıranı, O'nun her varlıktaki Rahmetini, O'nun kulu olduğunu anlayanlardandı.

Aktarılan bilgilere göre, Hazreti Zekeriya, Hazreti Süleyman'ın soyundan gelir.

Yine aynı soydan gelen "Elisâ" ile evlenmiştir.

"Elisâ" Hazreti Meryem'in annesi olan Hunne'nin kızkardeşidir. Hunne'nin kocası, İmrân'dır.

Hazreti Zekeriya ile Elisa'dan Hazreti Yahyâ doğmuştur.

Zekeriya ismi Kur'ân'da yaklaşık yirmi yerde geçer.

Zekeriya, zikir kelime kökünden gelir.

Zikir boyutunu hisseden, Allah'ın varlıktaki rahmetine kapı açar ve kulluk nedir anlar.

Zikrullah, Allah'ın zikri demektir.

Zikir Allah'a aittir, Allah her varlıkta her an kendi zikrini gösterir.

Tüm varlık O'nun zikriyle var olur, O'nun zikriyle işler.

Zikrullah, her varlıktan Allah'ın kendi kendini anmasıdır, anlatmasıdır, hatırlatmasıdır.

Zikrullah, varlıktaki Allah'ın ilâhi frekansıdır.

İster bir atomdan olsun, ister tüm kâinattan olsun, her an olan titreşime, her an olan seslenişe "Zikrullah" denir.

Her varlığın içinden Allah, her an seslenmektedir.

Zikrullah, ilâhi sesleniştir.

Zikrullah, rûhun melodisidir.

Zikrullah, enfûstan afâka olan yürüyüşün musikisidir.

Zikrullah, bir atomu da, evreni de hareket ettiren ilâhî tınıdır.

Zikrullah, varoluşun ilk titreşimi, ilk frekansıdır.

Zikrullah, Allah'ın kendini zikretmesi, kendini zâhire çıkar-
masıdır.

Zikrullah, kâinatın musikisidir, güftekârı ve bestekârı Allah'tır.

Zikrullah, tohumdan filiz verdiren ilâhî melodidir.

Zikrullah, varoluşun ilâhî tınısıdır.

Zikrullah, varoluşunun ilâhî kaynağıdır.

Zikrullah, sesin içindeki sessiz mesajları taşıyan ilâhî mek-
tuptur.

Zikrullah, tüm kâinatın ve her varlığın, varoluşunun ilk anda
ve her anda olmakta olan tınısıdır.

Zikrullah, her varlıkta her an olan titreşimdir.

Rahmet hakikatinin idraki, zikrullah sırrına ermektir.

Rahmet, Râhim ve Rahmân boyutunun hakikatidir.

Rabb, her bir bedendeki Allah hakikatidir.

Tüm bedenleri tutan ilâhi güce Allah denir.

Bir bedeni tutan ilâhi güce Rabb denir.

Allah'ın Rabb boyutu, bir bedendeki Allah'ın sahiplik boyutudur.

Tüm bedenlerdeki sahiplik boyutu ise Allah boyutudur.

Bu âyette belirtilen "Zekeriya da, kendini vücûdlandırını,
O'nun her varlıktaki Rahmetini, O'nun kulu olduğunu anlayan-
lardandı" açıklaması, bizlere; kendimizi vücûdlandırını, her

varlıktaki rahmet-i ilâhiyi ve kulluk boyutunu iyi bilmemiz gerektiğini bildirir.

Rabb boyutu, bir bedenın oluşumu ve işleyişi, o bedene tecellileri ile sahip olan Allah boyutudur.

Rabb ve Allah inceliği, bir beden boyutunun işleyişi, tüm bedenler boyutu işleyişi inceliğinde anlaşılır.

Yani damladaki Allah'a Rabb deriz.

Tüm deryanın sahibine Allah deriz.

Allah, tüm âlemler boyutunun sahibidir.

Allah'ın bir bedendeki sahiplik boyutu ise Rabb'dir.

"Rabbim Allah" dediğimizde, "Vücûdumun sahibi, vücûdumda her an işleyen Allah'tır" demektir.

Rabb; rûhdaki üfleyle oluşmaya başlayan rûh+beden boyutudur. Vücûdun şekillenmesi, işleyiş boyutudur.

Allah, bütünlük boyutudur.

Bu kelimenin asli boyutu "Hû" dur.

Yani kişi "Rabb'im" dediği zaman, kendindeki Allah'a seslenmiş olur. Ama bu sesleniş vücûd boyutundadır.

İnsan kulluk boyutunu iyi idrak etmelidir.

Âyetteki "O'nun kulu olduğunu anlayanlardandı" bölümü, bizim kulluk boyutunu iyi anlamamız gerektiğine işaret eder.

Allah ve kul bağı, derya damla bağıdır.

Her ikisi aslında birdir, birbirinden ayrı değildir.

Bir vücûd ve ondaki hücreler gibi bir birliktir.

Kul boyutu çok iyi anlaşılmalıdır, yoksa insan Allah'lık taslamaya başlar.

Kur'ân "Allah nedir?" hakikatini ve insanın makamının kulluk olduğunu anlamamızın kapısını açar.

Kişi kendi vücûdunu yaratan değildir.

Kendi vücûdunu şekillendiren kendisi değildir, beden yapısını oluşturan kendisi değildir.

Kendi vücûduna; işleyiş, nitelikler yönünden hâkim olan asla kendisi değildir.

Zümer Sûresi 14: “Kul Allâh abudu muhlisan lehu dînî.”

Meâli: “De ki: Sadece Allah’ın kuluyum, din ancak O’na mahsustur.”

Dini anlayan, kulluk boyutunu çözer.

Din varlığın yaratılış yasalarıdır ve o yasalar sadece Allah’a mahsustur.

Bedenlerimiz o yasalarla yaratılmıştır ve her an o yasalarla işleyişine devam eder.

Hiçbir insan kendi bedeninin işleyişinde hüküm sahibi değildir.

Hiçbir insan, bedeninin yaratılışında ve bedeninin işleyişinde irade sahibi değildir.

Kendi vücûdunun gücü kudreti kendine ait değildir.

Vücûdunda, iktidar sahibi ve muktedir olan sadece Allah’tır.

İşte hepimiz Allah’a bağlıyız, O’nun kuluyuz, O’nun kölesiyiz.

O, her an vücûdularımıza hâkim olandır, vücûdularımızın sahibidir.

Bu biz kabul etsek de etmesek de böyledir.

Başımıza gelecek olan, yaşlanma, ölüm bunun en güzel ispatıdır.

إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا

İz nâdâ rabbehu nidâen hafıyyâ

İz nada rabbe hu : Olduğu zaman, seslenme, nida, arzu, istek,
rabbine, o,

Nidaen : Nida, seslenme, arzuyla istek,

Hafıyyen : Gizlice, sessizce, arayış, içten,

Meâli: O Rabbine bir arayış içinde nida etmişti.

Bu âyette, Zekeriya'nın arayışına, nidasına işaret edilmiştir.

Buradan bizlere, her insan bir arayış içinde olmalıdır mesajı vardır.

İnsan hem beşerî bedeni için koşmalı, hem de kendi aslını anlamak için koşmalıdır.

İnsanın bir beşerî boyutu yani ten boyutu vardır, bir de mânâ boyutu vardır.

Biri beden boyutudur, diğeri rûh, boyutudur.

Her iki cihetten de bir sesleniş vardır.

Nida kelimesi "Bağırarak, seslenmek, çağırmak, istemek" demektir.

Hafıyen nida ise; "Sessizce, içten, gönülden, samimi seslenmek, istemek" demektir.

Vücûdumuz her an bizlere bir sesleniş içindedir.

Hem, beşerî bedenimizin ihtiyaçları için seslenir.

Hem de gönül boyutundan "Kimsin, aslını bil, nereden geldin, nereye gidiyorsun?" diye seslenir.

Beşerî bedenimizin ihtiyaçları için olan sesleniş; yemek yemek, su içmek, uyumak, dinlenmek, üremek, gibi bir sesleniştir.

Vücûdumuz gıda olarak bir şeye ihtiyaç duyduğu zaman, hemen yemek yemek, su içmek gibi duygular verir ve akıl boyutuna seslenir.

Bu seslenişi duyan akıl, hemen bedenin ihtiyaçlarını karşılamak için organize olur ve gerekli koşmayı başlatır.

Bir de gönül boyutundan olan sesleniş vardır.

Bu sesleniş, “Ben kimim, bu görünen nedir, nereden geldim, nereye gidiyorum?” gibi soruların seslenişidir.

İnsanın her iki yönden seslenişi kendinden kendinedir.

İnsanın Rabbine olan seslenişi, kendi vücûduna dönük olan bir sesleniştir.

Rab, daha öncede belirttiğimiz gibi, vücûd boyutudur.

İnsanın kendi vücûdunda her an olan bir sesleniş vardır.

Ve her varlıktan da insanın vücûduna olan bir sesleniş bir akış vardır.

İnsanın vücûdu, her an varlıktan gelen seslenişi duyar.

İnsan vücûdunda olan tüm hücreler, birbirinden gelen seslenişi duyarlar.

Sayısı belirsiz olan hücrelerin ve hücre içindeki hücreciklerin seslenişi vücûdun mükemmel işleyişidir.

Aslında insanın vücûdu da varlık boyutundaki her varlıktan ve kendisi gibi olan her insandan gelen seslenişi duyar, ama bunu şuura döndüremez.

Çünkü insanın akılı; dünyevi meseleler, hurafeler, korkular, öfke, hiddet, kin gibi örtücü bilgi ve duygular yüzünden bu seslenişe beynini kapatır ve şurdan kopar.

İşte, bu âyette belirtilen “Nida-Nida hafi” boyutu çok iyi bilinmelidir.

“Sesleniş ve gizli olan sesleniş” bu âyet bizlere muhteşem kapılar açacaktır.

Varlığın duyulan bir sesleniş ve duyulmayan bir sesleniş boyutu vardır.

İnsanların birbiriyle ağızdan ses olarak olan seslenişi vardır, bir de içten gizlice olan bir seslenişi vardır.

Her ikisini de insan duyabilmelidir.

İnsan o sesleniş yönünü dönmeli ve duymaya çalışmalıdır.

Vücûddan ve her varlıktan gelen bir sesleniş var.

O seslerin içinde nice mesajlar var.

Vücûddan her an gelen bir sesleniş var.

Niçin yaratıldığımızın seslenişi var.

Vücûddan gelen sesleniş, vücûda ait olan tüm sırları sunuyor.

Hem ten boyutundan, hem de cân boyutundan nice mesajlar sunuyor.

Oraya kulak vermeli ve onu dinlemeli.

Her hücre, her doku, her organ konuşuyor, onu duymalı, onu dinlemeli.

Geçmişe ait ve geleceğe ait nice derin mesajlar sunuyor.

Eğer aklımızda, dünyalık sesler varsa, vücûdun sesini duyamayız.

Kulaklarımızı dedikodu ile meşgul ediyorsak, asılsız bilgilerle meşgul ediyorsak, vücûdun seslenişini duyamayız.

Önce arınalım ve vücûdumuzla bağ kuralım, oradaki akışla buluşalım.

Vücûdun sesine; öfke, hiddet, kavgayı, perde etmeyelim.

Vücûdun sesine; para, mal, mülk, şan, şöhret tutkusunu perde etmeyelim.

Vücûdun sesine; yaşadığımız sıkıntıları perde etmeyelim, o sıkıntılardan gerekli dersi alalım, sıkıntılara kendimizi kilitlemeyelim.

Aklımızı bâtil bilgilerle oyalamayalım.

Gönlümüzü, para mal mülk, şan şöhret gibi şeylere kaptırmayalım.

Her varlıktan gelen bir sesleniş var, aradığımız tüm soruların cevabı orada.

Benlikte, kibirde kalmayalım, aklımızı gönlümüzü temizleyelim.

Hem vücûddan gelen, hem de varlıktan gelen muhteşem nidaya kendimizi verelim, o nidayı duyalım.

Bu âyette geçen nida âyetini çok iyi düşünmeliyiz.

Varlıktan gelen seslenişi, cân kulağıyla duymalıyız.

Varoluş ve var eden hakikati, yani Allah hakikati varlıktaki nidada gizlidir.

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاسْتَعَلَ الرَّأْسُ
شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا

Kâle rabbî innî ve henel azmu minnî veştealer resu şeyben
ve lem ekun bi duâike rabbî şakıyyâ

Kâle rabbi	: Dedi, söyledi, seslendi, Rabbim,
İnni vehene	: Ben, zayıflama, güçsüz,
El azmu minni	: Kemik, güçlülük, kuvvetlilik, benim,
Ve işteale	: Ağardı, parladi, tutuştu, yayıldı,
El resu şeyben	: Baş, ihtiyar, yaşlılık,
Ve lem ekun bi duai ke	: Ben olmadım, yönelmek, dua, istemek, sen, sana,
Rabbi şakiy	: Rabbim, şaki, eşkıya, ikiliğe düşmek, isyan etmek,

Meâli: Dedi ki: Rabbim! Benim kemiklerim güçsüzleşti ve yaşlandım, saçlarım ağardı. Rabbim! Yalnız sana yöneldim, ikiliğe düşmedim.

Bu âyette belirtilen; kemiklerin güçsüzleşmesi, yaşlanmak, saçların ağarması, bedenın yaşlanması, insanın bedenın kendine ait olmadığının, bedenın işleyişinin insanın tasarrufunda olmadığını hakikatini barındırır.

Vücûd insanın kendine ait değildir.

Vücûd gün gelir elden ayaktan düşer, yaşlanır.

Vücûd insanın kendine ait olsa, hiç bedeni yaşlandırır mı?

Hiç güçten düşürür mü?

Buradaki âyette vücûdun sahibini bilen ve O'na teslim olan kişi, ikiliğe düşmez.

Yani şâki olmaz, yani eşkıya olmaz, zalim olmaz.

İnsan vücûdun sahibini tanımalıdır ve O'na teslimiyet içinde olmalıdır.

İnsan her anını Allah'a yönelik bir biçimde geçirmelidir.

Allah şuurundan kopan insan, anında kendi hevâ boyutuna düşer, oradan da kendi şeytani duygu, düşünce ve eylemlerine esir olur.

İnsanın, Allah hakikatine ermesi; kendi vücûduna dönüp, kendi vücûdunun işleyişini anlaması ile mümkündür.

Çünkü o işleyişi yapan insanın kendisi değildir.

Bu âyette geçen "Azm" kelimesi, kemik olarak kullanılır.

Azm, azim kelimesi ile bağlantılıdır.

Azm-azim-azamet; güçlü, kuvvetli, azimli, kararlı anlamlarına gelir.

İnsanın kemikleri de bedeninin güçlü, kuvvetli yönüdür.

Bedenin ayakta durmasında kemiklerin rolü büyüktür.

İnsan bedeninde iki yüzün üstünde kemik bulunur.

İnsanın kemik boyutuna "İskelet" yapısı denilir.

İnsan vefat ettiğinde, bedeninin et yapısı toprağa karışır, kemik yönü ise fosil olarak yüz binlerce yıl kalabilir.

"Kemik gibi sağlam" olmak deyimi vardır.

İlmi yolda, Allah'ın ilmine sarılan, varlıkta O'nun tecellilerini anlayan, her zaman bilgisel olarak daha güçlü olur.

Allah'ın ilmiyle hareket eden, tevekkül ve teslimiyet içinde olan her zaman güçlüdür.

Kemikler, varlıktaki Allah'ın rabîta boyutunu gösterir.

Nasıl ki kemikler birleşerek, vücûdun hareketliliğini sağlıyorsa, varlığın işleyiş ve süreç boyutu, varlıktaki Allah'ın rabîtaları sayesinde mümkündür.

Varlıktaki tüm zikir boyutu, Zâkir'de rabîta olur.

Varlıktaki tüm fiiller boyutu, fâil'de, sıfatlar boyutu mev-sûf'da, vücûdlar boyutu Zât'da rabîta olur.

Tüm âlem Allah’a rabita halindedir.

Sperm ile yumurta döllendiğinde, bebeğin oluşumu hücre hücre, doku doku, organ organ başlar.

Hücre hücre bölünerek oluşan embriyo dediğimiz et parçasından, muhteşem bir enerji patlamasıyla kemikler çıkmaya başlar.

İnsan, gözle görülemeyen bir et parçasının oluşumunu ve o et parçasından çok yüksek bir enerji patlamasıyla açığa çıkan kemiklerin oluşumunu incelese, yaratılış ve yaratan hakkında bilgi sahibi olacaktır.

Onun için Kâmil insanlar hep “Kendini bil- Kendini tanı” sözünü söylemişlerdir.

İnsanın kendini tanıma yolculuğu, onu Allah hakikatine erdirecektir.

Bu âyette geçen dua kelimesini incelersek:

Dua: İstemek, rağbet, yöneliş, talepte bulunmak, hakikate yöneliş, olması gereken bir şey için yönelmek, hayır ve rahmet üzere olmak, Allah’ın rahmetine sığınmaktır.

Dua, ilâhi yönelişin adımlarıdır.

Dua, Allah’a yönelmek ve O’ndan istemektir.

Dua, bir insanın bir şeyi istemesi ve bunun olması için gayret göstermesidir.

Dua, kişinin kendi aciziyetini itiraf etmesidir.

Dua, verenin de alanın da kim olduğunu bilmektir.

Dua, bir şeye ulaşmak için yapılan gayrettir.

Dua, kibri terk etmektir.

Dua, güzel şeyleri, yararlı olan şeyleri, yardımlaşmayı istemektir.

İnsan, buradaki âyette belirtildiği gibi, Allah’a yönelmeli ve ikiliğe düşmemelidir.

وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا
فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا

Ve innî hıftul mevâliye min verâî ve kânetimreetî âkıran fe-
heb lî min ledunke veliyyâ

Ve inni hıftu	: Ben, korktum, çekindim,
El mevaliy	: İlme tâbi olanlar, efendi, yakın, yardımcı, bilge kimseler, hevâ esaretinden kurtulmuş olan,
Min veraî	: Benim arkamdan, benden sonra,
Ve kanet imreeti	: Oldu, kadını, işleyiş, onun işi,
Akıran	: Çorak, verimsiz, kısır, boş, neticesiz, arınmak,
Fe heb li minledunke	: Bana bağışla, sana yolun üzere, senin katından,
Veliy	: Dost, yardımcı,

Meâli: Benim ardımdan bilge birinin olmamasından çekin-
dim ve ben işleyişimde verimsizleştirdim, bundan dolayı senin ha-
kikatlerin üzere olan bir dostu bana bağışla.

Bu âyette, Zekeriya, Allah'a dua eder, kendinden sonra, ha-
kikatin yolunu takip ettirecek bir bilge ister.

Buradan anlıyoruz ki, her gönül ehli, Allah'ın hakikatleri üzere
hareket eder, o hakikatlerin bilinmesi için bir gayret içinde olur
ve kendinden sonra da gönül ehillerinin çevrelerine aynı duy-
guda koşmalarını ister.

Bu âyette geçen "Mevâli" kelimesi: İlme tâbi olan, Bilge olan,
kendi hevâlarından kurtulmuş olup, Allah'ın hakikatlerine tâbi
olan anlamlarına gelir.

Hazreti Muhammed öncesi ve sonrası azad edilmiş köleler için de kullanılan bir kelimedir.

Buradaki azadlık, kölelikten kurtuluştur.

Kölelikten maksat ise; kişinin kendi hevâsına, kibrine, öfke, hiddet, bilmişliğine esir olma durumudur.

Kölelikten kurtuluş, kendi benliğinden çıkıp, Allah'a teslim olma sırrıdır.

Ben egosuyla yaşayanlar köledirler.

Her ne kadar bu kavramı ilahiyatçılar, Arap olmayan Müslüman milletler için kullanıldı dese de, bu kavramın asli anlamı, ego köleliğinden kurtulup, kendi asli sahibi olan Allah'a teslim olmanın adıdır.

Dünya esaretinden, hurafe olan bilgilerden, ben benim ego-sundan kurtulmak "Mevâli" olmaktır.

Hazreti Mûsâ'nın nalınlarını çıkarması ve esasını bırakması bu hakikate işaret eder.

Onun için bu âyette, Zekeriya kendinden sonra bir mevâli gelmesini ister.

Yani bir bilge kişinin gelmesini Allah'tan diler.

Mevâli kendi vücûdunun sahibini idrak etmiş, O'na teslim olmuş kişidir.

İşte bilgelik de budur.

Bilge her nereye dönerse dönsün, her varlıkta Hakk'a nazar eder.

Her Kâmil insan, Allah'ın hakikatlerinin bilgilerini aktaracağı bir gönül arar.

O gönül ehli de, hakikat yolunun bilgilerini kendinden sonraki kişilere aktarır.

Zekeriya, kendinden sonra gelmesini istediği bir bilge için dua eder.

Âyette belirtildiği gibi “Senin hakikatlerin üzere olan bir dostu bana bağışla” temennisi, hakikati anlayacak kişilerin gelmesi isteğidir.

Bu gelecek olan bilge; Allah’ın hayy sıfatına teslim olan “Yahya” dır, Allah’ta fâni olan “Meryem” dir.

Bu kişi; gönlü tertemiz olan, Allah’a teslim olmuş olan kişidir. Mürşid-i Kâmil, yetiştirdiği kişiye görev verir.

O görev, Allah’ın ilmi bilgilerinin uygun olan kimselere aktarılması, tebliğ edilmesi içindir.

Her Mürşid-i Kâmil, Hakk yolunda son nefesine kadar bir talebedir, o talebelikten asla vazgeçmez, asla kendine bir paye çıkarmaz.

يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا

Yerisunî ve yerisu min âli yakûbe vecalhu rabbî radiyyâ

Yerisu ni	: Bana vâris olsun,
Ve yerise min âli yâkûb	: Vâris, ailesinden, Yâkûb,
Ve ecal hu rabbi	: Onu kıl, yap, eyle, Rabbim,
Radiyyen	: Râzı, hoşnut, uygun,

Meâli: Bana varis olsun ve Yakûb ailesine vâris olsun ve onu Rabbinin rızasını arayanlardan eyle.

Zekeriya kendine vâris olacak, Yâkub ailesinin sulbünü devam ettirecek, Rabbinin rızasını arayacak bir kimsenin gelmesini ister.

Yâkub ailesi, hakikat ilminin ehilleridir, hakikati arayanlardır, hakikati araştıranlardır, tenden câna yolculuk edenlerdir.

Yûsuf o aileye aittir.

Âyette belirtildiği gibi, hakikat yolunun vârisleri, sadece Allah'ın hakikatlerini bildirmek için gayret ederler.

Onlar, kişileri ilk anda, kendi bedenlerini tutan Allah'a yönlendirirler.

Hakikat yolunun vârisleri Mürşidi Kâmillerdir.

Mürşid-i Kâmil, İlm-i Tevhîd makam ve meratipleri ile yetişir.

Yıllarca "Tevhîd-i Tedrisad" görür.

Varlığın işleyişine yönünü döner ve Allah hakikatine arif olur.

Ve onlara görev verildiğinde, onlar Allah yolunda son nefeslerine kadar, Allah'ın hakikatleri anlaşılсын diye gayret gösterir.

Mürşid-i Kâmil: "Allah nedir?" hakikatinin bilgisini tebliğ eden, hiçbirşey beklemeden, halisi kâlbile irşad yolunu gösteren insandır.

Mürşid-i Kâmil:

Yaptığı tebliğ ile asla kendine davet etmez.

Birinci saniyede Hakk'a yönlendirir.

Ve talebedeki Rabbe davet eder.

Kendini bilme yolunu hissettirir.

Varlıktaki ilim ile, irşad yolunun açılacağını bildirir.

Yaşantısında, halinde, dilinde, asla ikiliğe, zulme kapı açan durum olmaz.

Asla birilerini övüp birilerini yermez.

Sunduğu her bilgi Allah'a ait bilgilerdir.

Tevhîd'in şuurundan asla ayrılmaz.

Her sözüyle, Allah şuruyla yaşamaya yönlendirir.

Asla kendini, Allah ile talebesi arasına koyacak kelimeler etmez.

Asla kendinin övülmesine izin vermez, bu duruma asla izin vermez.

Kişiyi Hakk sarhoşluğuna sürükler, kendine değil.

Zerre kadar menfaat, makam, şan, şöhret peşinde olmaz.

Asla dini, menfaatine alet etmez, kimseye zerre kadar yük olmaz.

Alnının teriyle çalışır karnını doyurur.

Tekasür sûresinde belirtildiği gibi; çoğalma derdine, bu kadar müridim var, halifem var derdine düşmez.

Hep rızayı ilâhiyeye göre hareket eder.

Zekeriya'nın duası, Allah'ın hakikatlerini hiçbir şey beklemeden, halisi kâble topluma yayacak insanın gelmesi isteğidir.

Toplum; Allah'ı ne kadar çok idrak ederse, o toplumda zulüm olmaz. Adalet, refah, huzur olur.

"Bana vâris olsun" âyeti, "Benden sonra İlm-i Tevhîd yolunu sürdürsün" duasıdır.

Vâris; her şeyin ona kalması, mirasçı, emanetin sahibi, kendinden sonra her şeyin birine kalması, anlamlarına gelir.

Allah'ın "El Vâris" esması vardır.

Allah, "El Vâris" esmâsıyla her şeyin ilk sahibidir, her şeyin son sahibidir.

Varlık, Allah'ın özünden açığa çıkar, zaman dilimi içinde var olur, sonunda Allah'a döner.

Her şey eninde sonunda Allah'a kalır.

Kâmil insanlar:

Varlığın ve varlıktaki niteliklerin tek sahibinin Allah olduğunu bilerek yaşar.

Her şeyin Allah'a döneceğini, Allah'a kalacağını bilerek yaşar.

Kendine asla bir şey nisbet etmez, tek vârisin Allah olduğunu bilir.

Kendinin fâni, Allah'ın bâkî olduğunu hiç unutmadan yaşar.

İşte Zekeriya'nın duası, Kâmil kimselerin gelmesi isteğidir.

Allah'ın rızasına eren ve o rıza üzere yaşayan insanlar da bunlardır.

يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى لَمْ نَجْعَلْ
لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا

Yâ zekeriyyâ innâ nubeşşiruke bi gulâminismuhu yahyâ lem
necal lehu min kablu semiyâyâ

- Ya Zekeriyyâ : Ey Zekeriyyâ, zikr üzere olan,
İnna nubeşşiru ke : Muhakkak biz, müjdelemek, sevindirmek,
sen,
Bi gulamin : Oğul, evlat, genç, köle, esir,
İsmu hu Yahya : Onun ismi, adı, Yahya, lütufkâr olan,
Lem necal lehu : Değil, kılmadık, yapmadık, sunmadık, onu,
Min kabl semiy : Daha önce, isimlendirme, aynı isimli, yüce,
adaş,

Meâli: Ya Zekeriyyâ! Biz sana bir evlat müjdeliyoruz. Onun
ismi Yahya'dır. Daha önce onun ismiyle birini isimlendirmedik.

Zekeriyyâ'nın isteği kabul olur ve onun sulbünü sürdürecektir,
Allah'a bağlı olacak, Allah'ın hakikatleri üzere hareket edecek,
Hayy sıfatının gönlünde tecelli ettiği, Hayy sıfatından doğan adı
"Yahya" olan bir evlat müjdelenecektir.

"İsm-i hu Yahya" "Onun ismi Yahya" âyeti, Allah'ın hayy sı-
fatı olarak düşünölmelidir.

Hayy, hayat, hayret, ihya, muhyi, hayal, haydi aynı kökten
gelen kelimelerdir.

Her varlık "Hayy" esmâsıyla yaşam bulur.

Her varlıkta olan dirilik "Hayy" sıfatıdır.

Hayy olan Allah'tır.

Mü'min Sûresi: 65: "Huvel hayyu lâ ilâhe illâ huve fedûhu
muhlisîne lehud dîn el hamdu lillâhi Râbbil âlemîn."

Meâli: “Diri olan O’dur, O’ndan başka diri olan yoktur. Bundan sonra tüm içtenliğinizle O’na yönelin. Din O’na aittir. Bütün tecelliler, bütün varlığı vücûdlandırarak Allah’a mahsustur.”

Âl-î İmrân Sûresi 2: “Allâh lâ ilâhe illâ huvel hayyul kayyûm.”

Meâli: “Allah; ondan başka güç yoktur, diri olandır, varlığı diri tutan sürüp gidendir.”

Cümle varlıkta, o varlığın vücûdunun işleyişini yapan, “Hayy” esmâsıdır.

Kişinin vücûdundaki diriliğin sahibi, Allah’tır.

Hayy esmâsı, Allah’ın sıfat-ı subûtiyesindedir.

Sıfat-ı Subûtiye: Hayat, ilim, irade, semi, basar, kudret, kelâm ve bunların kaynağı olan Tekvin.

Cümle varlık, hayy olandan açığa çıkar, hayy olanla tutulur ve hayy olanla hareket eder.

Âlemde cânsız diye bir şey yoktur, her varlık Allah’ın hayy sıfatıyla diridir, canlıdır.

Her şey Haydan gelir, Haya döner.

Yani her şey Allah’tan gelir, Allah’a döner.

Teslimiyet ve tevekkül Hayy olanadır.

Hayy olanla hayy olan gönül diridir.

Hayy olanın idrâkinden uzak olan kimse ise, ölü gibidir.

Hayy şuuruna eren, insan makamına erer.

Ki o kişi, kendine asla bir şey nisbet etmez, her şeyin Allah’a ait olduğunu bilir, her yerin Allah’ın hayy sıfatı ile sarılı olduğunu bilir.

Hayy şuuruna eren, mü’min olmuştur, yani Allah’tan emin olmuştur.

Mü’min olanın gönlünde, hayy esmâsı tecelli etmiştir.

O kimse, her an “hayy olan Allah’tır” şuuruyla yaşar.

Çünkü o, nereye dönerse dönsün, hangi varlığa bakarsa bakarsın, “Ya Hayy” hissiyle bakar.

Mü'min olan kişi:

Hayy olanda hayy olmuştur.

O'nun gönlü dirilmiştir.

O dirilerden olmuştur.

Kendi varlığının ve tüm varlığının sahibini bilip, tüm varlığın sahibine teslim olmuştur.

Kendinde ve her varlıkta diri olanın Allah olduğunu idrâk etmiştir.

Tüm varlıkta her an tecelli edenin Allah olduğunu anlamıştır.

Zekeriya'nın duası, böyle bir evladın ona bahşedilme isteğidir.

قَالَ رَبِّ اُنِّىْ يَكُوْنُ لِىْ غُلَامٌ وَكَانَتْ اِمْرَاْتِىْ عَاقِرًا وَفَدَّ
بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا

Kâle rabbî ennâ yekûnu lî gulâmun ve kânetimreetî âkıran
ve kad belagtu minel kiberi itiyyâ

Kale rabbi enna	: Dedi, rabbim, ben, nasıl,
Yekûnu li gulamin	: Olur, oğul, evlat, esir, köle,
Ve kanet imreeti	: Oldu, kadınım, işleyiş, onun işi,
Akıran	: Çorak, verimsiz, kısır, siteril
Ve kad belagtu	: Olmuştu, oldu, yaşlanma, erişmek, olgunlaşmak,
Minel kiber	: Büyütmek, çoğaltmak,
Itiyyen	: Haddi aşan, kafa tutan, ihtiyar olan,

Meâli: Dedi ki: Rabbim! Ben işleyişimde verimsizleşmişken
ve yaşlanıp ihtiyarlamışken benim evladım olur mu?

6. âyette “Bana varis olsun ve Yakûb ailesine vâris olsun”
isteği varken, bu âyette bir umutsuzluk hissi var gibi görünür.

“Ben işleyişimde verimsizleşmişken ve yaşlanıp ihtiyarla-
mışken benim evladım olur mu?” âyetini çok iyi incelemeliyiz.

İnsanoğlu doğar büyür yaşlanır.

Elden ayaktan kesilir, işleyişinde verimsizleşir.

Bunlar hep vücûdun sahibinin Allah olduğunu gösterir.

Âyette geçen, “İmreet” kelimesi karısı diye çevrilse de “Emr”
kelime kökünden gelir.

Emr: İşleyiş, hüküm, sözler, gibi anlamlara gelir.

Varlıktaki tüm işleyişler, hükümler Allah’a aittir.

İnsanın bedeninde olan tüm işleyişin sahibi Allah’tır.

Bir atom, bir hücre, bir doku, bir beden hep bir işleyişle olur, işleyişle çalışır, işleyişle sürüp gider.

Kişinin kâlbini atması, kanının dolaşımı, hücrelerin çalışması, bedenin tüm hareketleri hep bir işleyiş tecellisidir.

Tüm kâinat bir işleyişin hareket alanıdır, işleyişin dalgalanması ile hareket eder.

İşte, insanın vücûdu o işleyişle hareket eder, yaşlanma dediğimiz olay, vücûdun zaman dilimin içinde bir sona yaklaşmasıdır.

Her şeyin bir âhiri vardır, yâni bir sonu vardır.

Varlık sonludur, ama Allah sonsuzdur.

“Yaşlanıp ihtiyarlamışken benim evladım olur mu?” âyeti, kişi hangi yaşta olursa olsun, âriflik makamına erebilir, hakikate işaret eder.

Evlad, velid, veled, vâlide, mevlid; doğan, doğuş, doğuran anlamlarına gelir.

Kişi hangi yaşta olursa olsun, Allah'ın hakikatlerine ârif olabilir, yâni gönlünde hakikatlerin doğuşuna erebilir, varlıkta her an olmakta olan doğuşların sırlarına şahit olabilir.

Ve ayrıca talebeler yetiştirebilir.

Buradan biyoloji ilmine bağlı olarak şunu da düşünebiliriz:

Yaşı ilerleyen kadınların râhimlerinde bir bebek olma imkânı olabilir mi?

İlim her şeyin çözümüdür.

Yeter ki insan ilimden ayrılmasın, ilim üzere hareket etsin.

Bu âyette bize işaret edilen, insan hiçbir zaman umutsuzluğa düşmemelidir.

Allah'a güvenmeli, O'nun ilmine sarılmalıdır.

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ
وَلَمْ تَكُ شَيْئًا

Kâle kezâlik kâle rabbuke huve aleyye heyyinun ve kad halaktuke min kablu ve lem teku şeyya

Kale kezalike	: Dedik, bildirdik, işte böyle,
Kale rabb ke	: Dedik, bildirdik, rabbın, seni vüçüdülandıran,
Huve âliy heyn	: O, yüce, ilmiyle yüce olan, kolaydır, basit, rahat,
Ve kad halaktuke min kabl	: Oldu, seni halk ettim, yarattım, önceden,
Ve lem teku şeyen	: Sen değıldin, bir şey,

Meâli: O ilmiyle yüce olan Rabbın için kolaydır. Sen önceden hiçbir şey değılken, seni halkettim. İşte böyle bildirdik.

Âyette belirtilen Allah'ın "Âliy" esması, Allah'ın ilim sıfatına işaret eder.

Tüm varoluş bir ilim üzeredir.

İnsanın halkoluşu Allah'ın ilmi üzeredir.

İnsan, bir hücrenin bölünmesi ve çoğalmasıyla bedenlenir.

İnsan, kendi halkoluşunu anlamak için kendi bedenine dönmelidir.

Kendi bedenlenmesini ilmi olarak incelemeli düşünmelidir.

İlmin sahibi Allah'tır, kişi âlim olamaz, çünkü kişi bir şey yaratamaz, kişi ancak ârif olur.

İlim; varlığın kendinde olan, varlığın var oluş sisteminin satır satır yazılı olan ilâhî yazılımın işaretleridir.

Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik, o ilmin boyutlarıdır.

Varoluğu anlamak için ilim şarttır.

İlim kişiyi şahit olmaya götürür.

Allah'a şahitlik ancak ilim üzere olur.

Şahit olmak, varlığın özünde olan işaretlerle yâni âyetlerle mümkündür.

Ezanda günde 20 defa okunan "Eşhedü" şahit olmaya işaret eder.

İsrâ Sûresi 36: "Ve lâ takfu mâ leyse leke bihî ilm."

Meâli: "Bir ilim ifade etmeyen şeylerin ardına düşmeyin"

Kur'ân'ı dikkatlice incelediğimizde, ilim üzere hareket etmemizi adeta emreder.

İlim farklı bilgi farklı birşeydir.

Toplumda aktarılan bilgileri hep ilim diye öğrendik.

Oysa, "İlim- Bilim- Bilgi" arasında ince ayrıntılar vardır.

İlim: Varlığın özünde yazılı olan, varlığın var oluş sistemidir.

Fen: İlmin kolları olan, Matematik, Fizik, Kimya, Biyolojinin ortak adıdır.

Bilim: Açığa çıkan varlık boyutunda, yapılan keşiflerdir, okumalardır.

Fen okumalarına "Bilim" denir.

Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji boyutunun incelenmesi, "Bilim" boyutudur.

Bilgi ise: Yapılan incelemelerin söze dökülmesidir.

Yapılan tespitlerin, doğru ya da yanlış olarak anlatılması, yazıya dökülmesidir.

Sosyal bilim ise: Varlığın varoluğu ve topluluk oluşturması ve bir varlığın diğer varlıkla olan toplumsal yaşantıdaki bağları, ilişkileri, davranışlarıdır, doğadaki her varlığın birbirine olan muhtaçlığıdır.

İnsan kendinin ve varlığın halk oluşunu düşünmeli, araştırmalıdır.

İnsan kendini var etmediğine göre, vücûdunun işleyişini kendi yapamadığına göre, varoluşun ve işleyişin nasıl olduğunu ve bunu kimin yaptığını idrak etmelidir.

Buradaki “Sen önceden hiçbir şey değilken, seni halkettim” âyeti, çok iyi düşünülmelidir.

Bizler bu âleme gelmeden önce; “Neredeydik, hangi durumdaydık ve gelişimiz nasıl oldu, biz nasıl şekillendik ve nereye gidiyoruz?” bunlar çok iyi tefekkür edilmelidir.

İnsan kendi halk oluşunu anlarsa, Allah hakikatini idrak edecektir.

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ
ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا

Kâle rabbical lî âyeh kâle âyetuke ellâ tukellimen nâse selâse
leyâlin seviyyâ

Kale rabbi	: Dedi, rabbim,
Ceale li âyet	: Sun, yap, kıl, âyet, delil, işaret,
Kale âyetu ke	: Dedik, bildirdik, âyet, delil, işaret, sen,
Ella tukelam	: Değil, konuşma, kelam, senin kelamın,
El nase	: İnsanlar,
Selase	: Üç, üç makamda, ahenkli konuşma, anlayıp konuşma,
Leyl	: Gece, cehaletin karanlığı,
Seviye	: Birlikte, düzgün, normal, seviyeli konuşmak,

Meâli: Dedi ki: Rabbim! Bana bir âyet sun. Bildirdik: Sen tüm varlığınla bir âyetsin. Cehaletin karanlığından kurtulup, hakikatleri üç makam üzere anlayıncaya kadar insanlarla konuşma, sonra anlaşılır, seviyeli bir halde konuş.

“Âyetu ke” “Sen bir âyetsin” kelimesini incelediğimizde anlıyoruz ki her insan Allah’ın bir âyetidir.

Her insan ve her varlık bir âyettir.

Her varlıktaki niteliklerin de her biri birer âyettir.

“Âyet nedir?” Konusunu incelersek.

“Âyet nedir?” diye toplumda herkese sorsak, hemen hemen herkes, Kur’ân diye bildiğimiz kitapta yazılı olan kelimelerden bahseder.

Allah'ın âyetleri dediğimizde herkes, Kur'ân diye adlandırdığımız kitaptaki yazılı olan sözcüklerden bahseder.

İnanç ile ilgili bir meseleyi konuşurken bile, hemen "Şu âyette şöyle diyor" diye bahsedilir.

Peki, âyet: "آيَاتُ" "لَايَةٌ" dediğimiz nedir?

Bizlere âyet diye, Kur'ân'da yazılı olan kelimeleri gösterdiler.

Hep böyle öğrettiler, hep böyle söylediler.

Oysa Kur'ân dediğimiz kitabı, dikkatlice okursak, yeryüzünde ve gökyüzünde olan her şeyin âyet olduğunu bildirir.

Câsiye Sûresi 3: "إنّنه فى سمآوتى ولى آياتى لى المؤمنىن."

Meâli: "Muhakkak ki göklerde ve yerde ne varsa elbette müminler için âyettir."

Nahl Sûresi 13: "Ve mâ zerae lekum fîl ardı muhtelifen elvânuh inne fî zâlike le âyeten lî kavmin yezzekkerûn."

Meâli: "Sizlerin çoğalmasında, yeryüzünün çeşit çeşit renkleri içinde oluşunda, işte bunların içinde, varlığın yaratılışını düşünüp, ulaştığı hakikatlerle bakmak isteyen kimseler için, elbette âyetler vardır."

Kur'ân'ı incelediğimizde; göklerde ve yerde olan her şeyin, her varlığın kendinde olan tüm niteliklerin, hep bir âyet olduğunu anlıyoruz

Âyet: İz, işaret, alâmet, delil, sinyal, demektir.

Evet, tüm kâinatta her şey bir âyettir.

Varlığın kendisi de, varlıktaki nitelikler de hep bir âyettir.

Her bir âyet; bir işarettir, bir delildir, bir sinyaldir, bir izdir.

Bu iz bizi varlığın sahibine götürür.

Her âyet, varlığın sahibini gösterir.

Varlıktan bulunan, varlıktan akan her şey âyettir.

Allah hakikatine, kendi bedenimizi ve varlığı inceleyerek, her niteliği bir âyet bilerek erişebiliriz.

Hakikatleri, varlıktaki işaretlerle anlayabiliriz.

Yeter ki görünen varlığı inceleyelim, anlamaya çalışalım.

Ve buna öncelikle kendi vücûdumuzdan başlayalım.

Nefesimizden başlayıp, hücrelerimizi, dokularımızı, bedenimizi inceleyelim, bedenin çalışmasını, niteliklerini inceleyelim.

Bedenimizin nasıl yaratıldığını, yaratanını idrak etmeye çalışalım.

“Nereden geldik, nasıl oluştuk, bedenimiz nasıl işliyor ve nereye gidiyoruz?” sorularının cevaplarını, kendi vücûdumuzu ve varlığı inceleyerek anlamaya çalışalım.

Allah, tüm varlıkta işaretleriyle kendini her an gösterir.

Görünen de görünmeyen de, evvel olan da âhir olan da O’ndan başkası değildir.

“Evvel ve sonsuz olan, zâhir ve bâtın olan O’dur.”

“Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtın.” Hadid Sûresi 3 Allah, tüm varlıktan işaretleriyle kendini gösterir.

Bunu anlamak için, varlığı okumak gerekir, tefekkür etmek gerekir.

Hazreti Muhammed onun için “Ya Rabbi! Bana eşyanın hakikatini göster” diye dua etmiştir.

Allah hakikati; ancak ve ancak varlığın varoluşunu anladığımızda idrak edilir.

İnsan hakikati anlayabilmesi için; varlığı okumalı, incelemeli, düşünmeli, idrak etmelidir.

Eğer insan, canlı âyetlerden okumaya, yani varlıktaki işaretlerden okumaya başlayamazsa, kendi yaratılışının hakikatine ulaşamaz ve sonuçta “Allah nedir?” hakikatine ulaşamaz.

Kendi hakikatine erişemeyen kişi, yâni kendi nefsini bilmeyen, kendi aslının ne olduğunu idrak edemeyen kişi, cehaletin karanlığında yaşayan kişidir.

Gece dediğimiz şey, dünyanın kendi gölgesidir.

Kişinin gecesi ise, kendi gölgesinde yani kendi karanlığında kalmasıdır.

Allah hakikatine eren kişinin gönlü aydınlanmıştır, baktığı her yerde O’na nazar eder.

İnsanın Allah hakikatine erebilmesi, her varlığı ve kendi vücûdunu âyet bilmesinden geçer.

Bu âyette sunulan Zekeriya'nın duası bizleredir.

“Rabbim! Bana bir âyet sun. Bildirdik: Sen tüm varlığınla bir âyetsin. Cehaletin karanlığından kurtulup, hakikatleri üç makam üzere anlayıncaya kadar insanlarla konuşma, sonra anlaşılır, seviyeli bir halde konuş.”

Burada bahsedilen üç makam, Allah'ın varlıktaki efâl-i ilâhiyesi, sıfat-ı ilâhiyesi, Zâtı ilâhiyesidir.

İnsan bu üç makamı idrak edinceye kadar susmalı, din adına hiç konuşmamalıdır.

Çünkü kişinin din diye atalarından ve kitaplardan öğrendiği, aktarılan bilgiler, kişiyi şahitliğe erdiremez.

Şahitlik, ancak ve ancak varlıktaki Allah'ın fiiline, sıfatlarına, Zâtına ait olan tecellileri idrak ettiğinde olacaktır.

Onun için kişi, üç makamın hakikatine şahit oluncaya kadar, din adına kimseyle konuşmamalıdır.

Kişi hakikatlere şahit olduğu zaman, bir insanla onun idraki ölçüsüyle konuşmalıdır.

Bu konuşma; belli bir seviyede, belli bir ölçüde olmalıdır.

Bu konuşma; belli bir tevazu içinde, talebelik hüviyetinden ayrılmadan olmalıdır.

Her konuşma; bilmişlik hissine düşmeden, bilgi vermek, düşündürmek, araştırma kapılarını açmak için olmalıdır.

Bilgi, ilme dayalı olmalıdır.

İlme dayalı bilgi, kişiyi varlıktaki işleyişi anlamaya yönlendirir.

Asılsız bilgi isbatı olmayan aktarımlardır.

Asılsız bilgilerden, şahitliğe sevk etmeyen bilgilerden uzak durmalıdır.

İlim Allah'ın âlim esmasının tecellisidir.

Varlıkta; Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji boyutunda kendini gösterir.

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ
أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا

Fe harece alâ kavmihî minel mihrâbi fe evhâ ileyhim en sebbihû bukreten ve aşıyyâ

Fe harece ala kavmihi	: Böylece, çıktı, meydana, kavmine,
Min el mihrabi	: Mihraptan, korunmuş yer, yüce olan, arınmış yer, makamı,
Fe evha ileyhim	: Böylece, onlara, ilham, esinleme, vahiy, söyleme,
En sebbihû	: Yüzmek, dolaşma, tüm varlık onunla, fiil, sıfat, Zâtın tecellisi,
Bukreten ve aşıyyen	: Sabah ve akşam, her zaman, hiç durmadan, devamlı,

Meâli: Böylece o, kavmine bütün her yerin yüce sahibini anlatmak için ortaya çıktı. Sonra da onlara, sabah ve akşam, Hakk'ın fiil, sıfat, Zâtının tecellilerini idrak etmelerini söyledi.

Hakikatleri anlayıncaya kadar susan, konuşmayan Zekeriya, hakikati anladığında, kavmine bunu anlatmak için ortaya çıktı.

Bütün her yeri kuşatan ilâhi gücü anlamalarını, her yerin yüce sahibine şahit olmalarını kavmine tavsiye etti.

Allah hakikatini anlamak, varlıktaki işaretleri, yani âyetleri anlamakla mümkündür.

İnsanın vücûdunu ve her varlığı saran ilâhi bir güç vardır, bunu inkâr etmek mümkün değildir.

İnsan kendi vücûdundaki kudreti anlamalı ve O'na teslim olmalıdır.

Bu âyette geçen "Mihrâb" kelimesini inceleyelim:

Mihrâb nedir?

Mihrâb'ın hakikati nedir?

Kim mihrâba durmayı hak eder?

Mihrâb kelime olarak "Harp" kelimesinden gelir.

Mihrâb, muhârebe, tahrip, harap, harbi; "Harp" kelime kökünden gelir.

Mihrâb: Harp eden, savaşan, Sultanın hususi makamı, Hakk'a yönelme durumu gibi anlamlar içerir.

Harâp, tâhrip kelimesi de buradan gelir.

Harâp: Yıkmak, yok etmek, bozmak, bir düzeni bitirmek, harâp olmak, demektir.

Kişi kendindeki şeytani yapıya teslim olursa, o durumda Hakk'ın hakikatlerini anlamaktan uzaklaşır, harap olur gider.

Ya da Hakk'a teslim olursa, o durumda tüm şeytani yapıyı yıkar.

Harâp olmak, Allah'ın ulvîyeti karşısında, fenâfillâh olmak demektir.

Kişi kendine nisbet ettiği vücûdunun Allah'a ait olduğunu anladığında harâp olmuştur.

Harâp olan kişi artık her an Allah'a yöneliktir.

Onun için camilerde mihrâb, Allah'a yönelmeye işaret eder.

Mihrâb; İmam'ın cemaatle namaz kılmak için, kibleye dönüp cemaatin önünde durduğu yer, diye bilinir.

Mihrâb'da ancak ve ancak, kendi hevalarıyla, kibriyle harp eden kişi durabilir.

Harbin hakikatte anlamı; kendi içindeki şeytanını yenmek için, muhârebe yapmak demektir.

Yani, kişi kendini esir alan, hevâsını, şeytanını yenmek için yaptığı içsel harbin adı muhârebedir.

Şeytanını yenemeyen kimse, mihrâb'a kabul edilmez.

Şeytanını yenemeyen kimsenin, Allah'ın huzurunda durması mümkün değildir.

İçindeki şeytani hallere esir olan kişinin yöneldiği yer, kendi şeytanına olan yöneliştir.

Kişi, kendi şeytanını esir almadığı müddetçe, Allah'a yönelmesi olamaz.

Mihrâb'a duran imamın, arkasında durmayı hak etmek, kendi içsel savaşını yapmış olmayı gerektirir.

Yoksa o kılınan namaz bir şâkinin namazından başka bir şey değildir.

İmam, Mürşidi Kâmilidir, arkasında durmak, ona talebe olmaktır.

İmam her an Allah'a yöneliktir.

Talebe, imam ile birlikte Allah'a yönelmeyi öğrenir.

Allah'a yönelmek, kendi şeytanını yenmekle mümkündür.

İçimizde yanan şeytanın ateşini söndürmek için, yaptığımız mücadelenin adına "Harp" denir.

İçimizdeki şeytan, bizleri hep kibire, üstün görmeye, seçilmiş görmeye, kavgaya, ikiliğe, fâsıklığa, kötülük yapmaya, zarar verme gibi kötü hallere meyil ettirir.

Şeytan diye ayrı bir varlık yoktur.

Şeytan; varlığın eşya boyutunda kalıp, varlığı özünü görmemekle Hakk'tan uzaklaşan ve tüm kötü halleri içinde barındıran durum demektir.

Şeytani halde olan kimse; tüm kötü haller, kibir, benlik, hâsetlik, fesâtlık, yıkıcılık içinde olan kimsedir.

Şeytani haller içinde olan kimse her alanı kendi çıkarları için kullanır.

İşte asıl savaş, kendi şeytanını yenmek için yapılan savaştır.

Ki bunun adına muhârebe denir.

Muhârebe yapabilmek için, cihad gerekir.

Cihad; cehd kelimesinden gelir.

İçindeki şeytani yapıyı esir almak için yapılan, ilmî ve imanî mücadelenin adına “Cihad” denir.

Cihad yapabilen, muharebe yapabilir, muharebe yapabilen mihraba kabul edilir.

Yani kendi şeytanını yenmek için, bir samimiyet, sadakat, te-nezzül içinde, aşkla, ilimle, tefekkürî bir mücadele sonunda mü-min olan kimse mihrâba, yani ilâhî huzura kabul edilir.

Mâide Sûresi 64: “El harb”

Tamamı: “Kullemâ evkadû nâran li el harbi etfehallâhu ve yesavne fil ardı fesâda vallâhu lâ yuhıbbul mufsidîn.”

Meâli: “Allah’ın içlerinizdeki söndürün dediği o savaşın ateşini her zaman yakarlar ve onlar yeryüzünde ikilik, bozgunculuk çıkararak halleriyle dolanırlar. İkilik, bozgunculuk çıkararlarda Allah sevgisi yoktur.”

Âl-î İmrân Sûresi 37: “El mihrab.”

“El mihrâbe vecede.”

Meâli: “Hakk’a yönelir bir halde.”

Nefsi anlamak için, harpten geçmeyenin Hakk’a yönelmesi olamaz.

İşte Mihrâb; kendi şeytani hallerini yenmek için yapılan muharebenin adıdır.

Kendi şeytanını esir alan, Mihrâb’ta olmayı hak eder.

Mihrâb’ta olan, her an Hakk’a yönelendir.

Muhârip olmayan, Mihrâb’a gelemes.

Şeytanını yenemeyen de muhârib olamaz.

Mümînlik makamına ancak kendi şeytanını esir alan gelir.

Mümînlik makamına gelene, mihrâb sırrı açılır.

Mihrâb’ta olma durumu, her an Allah’a yöneliş durumudur.

Bu âyette, Zekeriyâ’nın mihrab’ta durma durumuna işaret edilmiştir.

Zekeriyâ, kavmine her an tesbihat üzere olmalarını öğütlemiştir.

Yani her an, Hakk'ın fiil, sıfat, Zâtının tecellilerini idrak etmelerini söylemiştir.

Bu âyette geçen "Sebbehe" kelimesi "Sebh" kelime kökünden gelir.

Süphan, tesbih, tesbihat, aynı kökten gelen kelimelidir.

Sebh; yüzmek, su üstünde yüzmek, suya dalmak, suya dalıp gözden kaybolmak, dolaşmak, anlamındadır.

Burada yüzmekten maksat, tüm varlığın Allah'ın deryasında yüzdüğü hakikatidir.

Bunu anlayan kişi, tesbihat üzere yaşar.

Heran varlıkta olan, fiil, sıfat, Zât tecellisi, Allah'ın tesbihatıdır.

Allah'ın tesbihatını anlamak, üç fenâ makamındaki fiil, sıfat, Zât tecellisini idrak etmekle mümkündür.

Varlıkta her an tecelli eden Allah'ın kendisidir.

Varlık O'nun tecellisidir, yani varlık O'nun tesbihatıdır.

Kişi, tecelli boyutunu anlayıncaya kadar, susmalıdır.

Kişinin, mihrap makamına gelebilmesi için, kendinde ve varlıkta her an tecelli eden Allah'a teslim olması gerekir.

Mihrâb, fenâfillâh sırrına erenlerin makamıdır.

Mihrâb, her şeyin her an Allah'a yöneliş durumudur.

يَا يَحْيَىٰ خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتِنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا

Yâ yahyâ huzil kitâbe bi kuvveh ve âteynâhul hukme sabiyyâ

Yâ Yahya huz	: Ey Yahya, hayy üzere olan, al, sarıl,
El kitab bi kuvvet	: Kitap, varlık kitabı, kuvvetle, azimle, güçlü
Ve âteynâ hu	: Verdik, sunduk, sunduğumuz, o,
El hukm	: Hüküm, karar, hikmet,
Sabiy	: Çocuk, muhabbet eden, tertemiz olan, saf olan,

Meâli: Ya Yahya! Varlık kitabındaki hakikatleri anlamak için kuvvetle sarıl, diye bildirdik. O sunduğumuz hükümleri tüm saflığıyla anladı.

“Yahya” kelimesi “Hayy” kelime kökünden gelir.

Yahya; hay olan, diri olan, hayy üzere olan, haydan seslenen anlamındadır.

Zekeriya’dan doğan Yahya da varlık kitabına sarıldı, oradan okudu, oradaki tecellilerin Allah’ın kendisi olduğunu idrak etti.

Tüm varlığa hâkim olanı anlamak, varlıktaki hüküm boyutunu anlamak ancak ve ancak saf tertemiz bir gönül taşıyan kişiye nasip olur.

Allah’ın zikir boyutu, hayy boyutuna akar.

Zekeriya, zikir sırrıdır.

Yahya, Hayy sırrıdır.

Âyette geçen “Sabiy” kelimesi; çocuk saflığında olan demektir.

Allah hakikatini idrak etmenin kapısı, çocuk saflığına erişmekle mümkündür.

Yani “Sabiy” olmakla mümkündür.

Sabiy olan, yani çocuk saflığında olan, asla bir ayrımcılık içinde olmaz.

Hazreti Muhammed'e: "Allah'a en yakın olanlar kimlerdir?" diye sorduklarında, "Çocuklardır" diye cevap vermiştir.

Anneden doğan çocukta, hiçbir ayrımcılık, öfke, nefret yoktur.

Çocuk insanları; inançlarına, ibadetlerine, ibadethanelerine, milletlerine, mesleklerine, giysilerine göre ayırmayı bilmez, hor görmeyi bilmez.

Anneden doğan her çocuk:

En saflığıyla tertemiz bir gönüle sahiptir.

Ayrımcılık nedir bilmez.

Gurur kibir yoktur.

Yalan nedir bilmez.

Dekikodu çekiştirmek nedir bilmez.

İnanç, millet, cinsiyet, meslek, makam, ayrımcılığı bilmez.

En saf haliyle eşyayı anlamak için bakar.

İşte aklını ve gönlünü çocuk gibi saflaştırmayan, Allah'ı idrak edemez, canlı kitap olan varlık kitabını okuyamaz.

Çocuk saflığına ermeden hakikat yolculuğu başlamaz.

Kendi vücûd evreninde yolculuk yapmak, sırlara şahit olmak istersen,

Varlıktan her an akan mesajları duymak istersen,

Uzakları yakın etmek istersen,

Kendinin ve görünen âlemin gerçeğini keşfetmek istersen,

Kendi vücûd evinin işleyişine şahit olmak istersen, yâni fiil fâil hakikatini idrak etmek istersen,

Kendi vücûd kitabını okumak istersen,

Geldiğin yer, yaşadığın yer ve gittiğin yeri anlamak istersen,

Allah hakikatine ermek istersen,

Kendi vücûdunda Resûl Nebî boyutlarını görmek istersen,

Kendi vücûdunda nice hakikatlere şahit olmak istersen,

Nice mucizelere şahit olmak istersen,
Şunları yapma...
Şunları yapma...
Şunları yapma...
Dilini tut.
Kimsenin dedikodusunu yapma, arkasından çekiştirme!
Kimseyi hor görme, kötüleme, alay etme, hiçbir varlığı kü-
çük görme!
Kimsenin özelini, gizli yönlerini, hatalarını araştırma, ayıbını
arama!
Kimsenin inancına, ibadetine, kültürüne, cinsiyetine, mille-
tine, rengine, laf etme!
Kendini tanı, çevrene yardımcı ol!
(Hucurât Sûresi)
Asla kibirlenme.
Asla övünme, büyükleme, kendi inancını diğerlerinden bü-
yük görme!
Bilgin olmadığı şeyler hakkında asla konuşma!
Anne babana, yakınlarına, çevrene, herkese iyi davran!
İnsanlara suratını asma, böbürlenme!
Hep tevâzû içinde ol, edepli ol, öfkelenme!
Asla kimseyi aldatma, yalan söyleme!
(Lokmân Sûresi)
Asla kul hakkı yeme, asla çalıp çırpma!
Verdiğin sözü yerine getir!
Gösteriş peşinde olma, makam, şan şöhret peşinde olma!
Kan dökme, kimseye asla zulmetme!
Kötülük için yardımlaşma, iyilik üzere yardımlaş!
Sıkıntılar, kederler verme!
Gereğinden fazla yeme, içme!
Bedenine zararlı olan şeyler içinde olma!
(Mâide Sûresi)

Kul hakkı yeme!
Kendi çıkarın için başkasına zarar verme!
Boş hayaller peşinde koşma!
Kulaktan dolma bilgilerle hareket etme, aslı olmayan şey-
lere itibar etme!

Varlığın dış yüzünde kalma!

İkilikte kalma!

Bıkkınlık, karamsarlık, ümitsizlik içinde olma!

Kendi zannında var ettiğin ilâha sığınma!

(Hicr Sûresi)

Kibirli olma!

Riyakâr olma!

Gösteriş içinde olma!

İkilik çıkarma!

Sakın kötülük yapma!

Hainlik yapma!

(Enfâl Sûresi)

Eğer bunları yapabilirsen bekle bekle bekle!

Hak ettiğin hakikate mutlaka kavuşacaksın.

Lâyık olduğun şeye ve lââyık olduğu yere muhakkak ki ka-
vuşacaksın.

Eğer bunları yapabilirsen bekle bekle bekle!

Çocuk saflığında bir gönüle ulaştığında, ilim sana kapılar
açacaktır.

Gönül kirliliğin temizlendiği zaman, edep sana lütuflar su-
nacaktır.

Bil ki sana engel olan şeyler, senin kendi takıntılarındır.

Hâlâ geçmişte yaşadığın bir şeye olan öfken varsa,

Hâlâ geçmişte yaşadığın aldanma ya da aldatmalara takı-
lıp kalmışsan,

Hâlâ geçmişte olan şeylere ahların vahların varsa,

Hâlâ geçmişte yaşıyorsan, geleceğe bakamıyorsan,

Hâlâ dünyaya esir isen,
Hâlâ öfkene, hiddetine, kavgana, küçük görmene, kendini
büyük görmene esir isen,
Hâlâ kendi inancını, ibadetini, ibadethaneni, milletini, bü-
yük görüyorsan, Başkalarını kâfir görüyorsan,
Hâlâ ayrımcılıklar, ikilikler, dedikodular içinde isen,
Hâlâ ilimden, fenden, irfandan uzak bir halde yaşıyorsan,
hurafelerle oyalanıyor, asılsız şeylere inanıyorsan,
Hâlâ kişileri makamlarına göre ayırıyorsan, çıkarın için ki-
şilere yaklaşıyorsan,
Hâlâ yaratılan varlığa hor bakıyorsan, ayrımcılık içinde ba-
kılıyorsan,
Hâlâ sevgi dediğin şey, senin çıkarın ise,
Bil ki sana engel olan senin kendi takıntılardır.
Tüm bunları terk et!
Tüm bunlardan uzak dur!
Eğer bunları yapabilirsen, bekle bekle bekle!
Sabret ve bekle!
Bil ki ilim sana kapılar açacaktır.
Merak ettiğin tüm soruların cevapları zaman içinde sana
gelecektir.
Cevaplar gelmeye başladığında huzur da gelecektir.
Cevaplar gelmeye başladığında eğer eski hallerinden birine
dönersen, bil ki kapı kapanacaktır.
Döndüğün eski halden pişman olur, tövbe eder, samimi olur-
san bil ki kapılar tekrar açılacaktır.
Bekle bekle bekle!
Bil ki temiz, samimi gönül, hakikate açılan kapıdır.
Bil ki çocuk saflığını taşıyan gönül, nice lütuflara kapı açar.
Temizlen ve bekle!
Sabiy ol ve bekle!

وَحَنَانًا مِّن لَّدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا

Ve hanânen min ledunnâ ve zekâh ve kâne tekıyyâ

Ve hanaen min ledunna	: Sevgi, şefkat, katımızdan, bize ait,
Ve zekât	: Temizlik, bereketli, zekâ, kendindekini paylaşmak,
Ve kane takıy	: Fenalardan sakınmak ortak koşmamak, takva,

Meâli: Bize ait olan sevgiyi ve firâsetle temizlenmeyi ve fenalardan sakınmayı, ortak koşmamayı anladı.

Zekât; temizlenmek, arınmak demektir.

Temizlenmek ise, aklı tüm bâtlı bilgilerden temizlemek demektir.

Kur'ân'ı dikkatlice incelediğimizde "Zekât" ve Salât" kelimelerinin birlikte kullanıldığını görüyoruz.

Bu bizlere hakikati anlamamız için, çok önemli bir ipucu veriyor.

Zekât, Yüzekki, Tezekkâ, Zekâ, Zeki aynı kökten gelen kelimelerdir

Zekât kelimesinin kökeni; Aramice Süryanice "zky" kökünden gelen "zəküt- זכור" kelimesinden gelir.

"Zky- zəküt- זכור"; aklanmak, temizlenmek, arınmak, beraat etmek, hayrı paylaşmak demektir.

Anlıyoruz ki zekât; din adına, Allah adına, ibadet adına öğrendiğimiz aslı olmayan, ayrımcılık içeren, üstünlük içeren, zulüm getiren tüm cehalet, tüm bâtlı olan bilgilerden aklımızı temizlemektir ve kötülük getirecek olan tüm duygu ve düşüncelerden arınmaktır.

Zekâ kelimesi de buradan geliyor:

Kişinin, aklını, halini, temizlemesi, hayra dönüştürmesi; zekâtını vermesidir.

Toplumda öğrendiğimiz zekât ise: Dinen, zenginlik ölçüsü kabul edilen miktarda (nisap) mala sahip olan kimselerin Allah rızası için ihtiyaç sahibi kişilere vermesi gereken belli miktar, diye bilinir.

Oysa zekât; zengin fakir ayrımı yapmadan, her kim olursa olsun, bâtlı bilgilerden, cehalet halinden temizlenmektir.

Zekât'ın mal ile mülk ile zenginlik ile alâkası yoktur.

Tezkiye kelimesi de zekât kelimesinden gelir: Temizlenme, temize çıkarma, aklama, aklanmak demektir.

Yani tezkiye; tüm bâtlı bilgilerden, günahlardan temizlenmektir.

İşte zekât; temizlenmek, arınmak, zekâ sahibi olmak, düşünmek, zekânı işletmek, zeki olmak ve sonuçta aslı olmayan zulüm getiren tüm bilgilerden temizlenmektir.

Zeki olan kişi; aklını bâtlı bilgiden, zulüm getiren bilgiden temizleyen, ilim üzere hareket eden, ilimden değerler üreten kişidir.

Zekât boyutuna gelmeyen "Allah nedir?" hakikatine ulaşamaz.

Kişinin din adına öğrendiği tüm bâtlı bilgileri temizlemesi zekâttır.

Ayrıca, Allah'ın hakikat bilgilerine ulaşan kimsenin, bu bilgileri etrafındaki gönlü uygun kimselere sunması da zekâttır.

Zekâta sunulan bilgi, ilme dayalı bilgilerdir, bâtlı bilgiler değildir.

Bâtlı bilgi yani aslı olmayan bilgi şudur:

Varlıkta karşılığı olmayan her türlü bilgi,

İlme dayalı olmayan her türlü söylenti,

Şahit olmadan söylenen her türlü bilgi,

Uydurmalara dayalı her türlü bilgi,
Ayrımcılık getiren her türlü bilgi,
Zulüm getiren her türlü bilgi,
Küçük görmeye götüren her türlü bilgi,
Allah'ın yüceliğinin yanında, birilerini yüce, seçilmiş, gösteren her türlü bilgi,

Din adına, Allah adına aslı olmayan, ispat edilemeyen her türlü bilgi,

Kendi inancını, yolunu yüce görüp, başkalarının inancını küçük görmeye dayalı anlatılan her türlü bilgi,

Yani kısaca; ilimsel temeli olmayan, Tevhîde götürmeyen her türlü inanç ve uygulamalara ait bilgilere bâtil bilgiler, aslı olmayan bilgiler denir.

Tüm bâtil bilgiler, zulme kapı açar.

İşte aklımızdan silinecek olan bunlardır.

Bâtil bilgiler silinmeden yani zekât vermeden aklımız temizlenmez.

İlim, ancak ve ancak temiz akılla bulunur.

Kur'ân'ı incelediğimizde "Salâte ve âtûz zekâte" kelimeleri birlikte geçer.

Bakara Sûresi 43: "Ve ekîmûs salâte ve âtûz zekâte verkeû mea el râkiîn."

Meâli: "Her an Hakk'a bağlılık şuurunu ile hareket edin ve temizlenme içinde olup kendinizdekini paylaşın ve sıfatları anlayanlarla birlikte sıfatları anlayın."

Âyeti incelediğimizde, salât kelimesinin yanında zekât kelimesini ve iki defa da rükû kelimesinin geçtiğini görüyoruz.

Bunu çok ama çok iyi tefekkür etmeliyiz.

Eğer salât'ı namaz kılın diye çevirirsek, namazın içinde rükû yok mu ki bizlere iki defa ayrıca rükû kelimesi sunulmuş?

Zekât ve salât'ın arasında nasıl yakın bir bağ var ki, bu iki kelime Kur'ân'da yaklaşık otuz âyette birlikte kullanılmıştır?

Başka bir âyette örnek vermek gerekirse:

Mâide Sûresi 55: "Ellezîne yukîmûnes salâte ve yutûnez zekâte ve hum râkîûn."

Meâli: "O kimseler her an Hakk'a bağlılık şuuruyla hareket ederler ve temizlenme içinde olup kendilerindekini paylaşırlar ve onlar sıfatlarının idrakindedirler."

Bu âyeti incelediğimizde, bir düşünme aklımızı sarıyor!

Eğer Salât bildiğimiz namaz ise; "O kimseler namaz kılarlar, zekât verirler, rükû ederler" olarak çevirirsek, namaz diye bildiğimizin içinde zaten rükû var, neden rükû ayrıca verilmiş?

Yoksa salât diye bildiğimiz namaz değil de başka bir mânâ mı içeriyor?

Rükû diye bildiğimiz de, ellerimizi dizlerimize götürmek değil de başka bir mânâ mı içeriyor?

Salât kelimesinin anlamını Kur'ân'ı incelediğimizde yakalıyoruz.

Hûd Sûresi 87: "E salâtu ke" âyeti, bunu en güzel bir anlamda sunuyor.

Meâli: "Kâlû yâ Şuayb e salâtu ke te emru ke en netruke mâ ya'budu âbâunâ."

Şuayb'e deniliyor ki: "Ey Şuayb! Atalarımızın kulluk ettiği şeyleri bırakmamızı, senin bağlı olduğun mu sana hükmediyor?"

Evet, anlıyoruz ki salât: "Bağlanmak, birleşmek, bütünlüşmek, Ulvî bağlılık içinde olmak" anlamındadır.

Bir vücûdda; sonsuz hücrenin birbirlerine ve bir vücûda bağlılık içinde olduğu gibi, bu âlemde de sonsuz varlık Allah'a bağlılık içindedir.

İşte bu bağlılık salât'tır ve bu bağlılık şuurunda yaşamak da salât şuurudur.

Zekât veren yani aklını temizleyen kişi, cümle varlığın birbirine bağlılığını anlama yoluna girer ve cümle varlığı tutanın Allah olduğunu idrak eder.

Bu idrak sonucunda kendisi de son nefesine kadar, o bağlılık şuuru ile yaşar.

Ve hakikatlerden ulaştığı bilgileri çevresinde olanlarla paylaşır.

Ve son nefesine kadar tüm varlığın sıfatlarla donatıldığı şuuru ile yaşar.

Lokman Sûresi 4: "Ellezîne yukîmûn el salâte ve yu'tûnez zekâte ve hum bil âhîreti hum yûkinûn."

Meâli: "O kimseler; her an Hakk'a bağlılık şuuru üzere hareket ederler ve temizlenme içinde olup kendilerindekini paylaşırlar ve onlar sonlarına da inanırlar."

Fussilet Sûresi 7: "Ellezîne lâ yûtûnez zekâte ve hum bil âhîreti hum kâfirûn"

Meâli: "O kimseler, zihinlerini temizleyip varlıklarını sahibine teslim etmezler ve onlar sonunda hakikatleri görmezlikten gelip örterler."

İşte anlıyoruz ki; zekât ve sâlat aynı cümle içinde birbirinden ayrılamaz.

Zekât; aklı temizlemek, tüm kötü hallerden arınmaktır.

Salât ise; varlığın birbiriyle olan bağlılığı, birliği, bütünlüğüdür. Tüm varlığın Allah'a olan bağlılığıdır.

İşte zekât veren kişi, yani tüm bâtil bilgilerden aklını temizleyen, tüm kötülük hallerinden temizlenen kişi salât boyutuna ulaşır ve o şuurla yaşar

Anlıyoruz ki; salât boyutuna zekâtsız ulaşılmaz.

Âyette geçen takva kelimesini incelersek:

Toplumda takva, Allah'tan korkmak diye öğretilmiştir.

Korku kelimesi "Havf" dır.

İnsana, Allah korkusu vermek doğru değildir. İnsan korkacaksa Allah'ı anlamamaktan korkmalıdır.

Kur'ân'da geçen havf kelimesini, Allah'tan korkmak anlamında çevirmek Kur'ân'ın ulvî yapısına uymaz. Allah'tan korkun diye bir âyet vardır demek doğru değildir.

Tam tersi havf kelimesi şeytan kelimesi ile yan yana kullanılmıştır.

“Şeytânu yuhavvifu” Meâli: “Korkutan şeytandır” Âl-î İmrân Sûresi 175

Korkuyu veren şeytandır, şeytani hallerde olan korkutur.

Âl-î İmrân Sûresi 175: “İnnemâ zâlikumuş şeytânu yuhavvifu evliyâe hu fe lâ tehâfûhum ve hâfûni in kuntum muminîn.”

Meâli: “Şeytani hallerde olanlar ancak kendi dostlarını korkuturlar. Artık o hallerde olanların korkutmalarına kanmayın ve eğer inanalardan iseniz Beni anlamamaktan korkun.”

Takva sahiplerine “Lâ havfun” korku yoktur. Zuhruf Sûresi 67-68

Evet, takva Allah'tan korkmak değildir.

Takva; fenalardan sakınmaktır, kötülüklerden sakınmaktır, benlikten gururdan sakınmaktır, Allah'a ortak koşmamaktır, zerre kadar da olsa zarar vermekten sakınmaktır.

Takva kelimesi, kötü şeyden sakınmak mânâsına gelen ittikâ kelimesinden alınmıştır.

İttikâ kelimesinin kökeni “vikaye- وىقو” kökünden gelir diye bilinir.

Vikaye; zarar verecek olan her şeyden sakınmak, korunmak demektir.

Takvaya uyana “Muttaki” denir.

“Takva-ittika-muttaki” aynı kökten gelen kelimelerdir.

İşte Takva: Fenalardan sakınmak, Allah'a ortak koşmamaktır.

Bakara Sûresi 2: “Zâlikel kitâbu lâ reybe fihi huden lil muttekîn.”

Meâli: “İşte bu kâinat bir kitaptır. Onun içindeki hakikatlerde şüphe yoktur. Fenalardan sakınıp hakikatleri arayanlar için hakikatlere yol göstericidir.”

Takva; fenalardan sakınmak Allah’a ortak koşmamaktır.

Kişi, kendine vücûd nisbet etmekten sakınmalı, vücûdun sahibinin Allah olduğunu idrak etmelidir.

Ve kişi, hiçbir şeyi Allah’a ortak koşmamalıdır.

Vücûd benim, fiil benim, sıfatlar benim demekten uzak durmalıdır.

Arif kişiler; Allah’a ait olan sevgiyle ve firâsetle temizlenmeyi bilirler ve fenalardan sakınırlar, Allah’a asla ortak koşmazlar.

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا

Ve berren bi vâlideyhi ve lem yekun cebbâren asiyyâ

Ve beren bi valideyni	: İyilik sahibi, hayırlı, iyi ve güzel davranış, ailesine,
Ve lem yekun	: Olmadı, değildi,
Cebbar asiye	: Zorba, isyan, asi

Meâli: Ailesine karşı iyilerden oldu ve zorba, asi olmadı.

Bu âyette her insana sunulan mesaj; ailesine, çevresine ve tüm varlığa karşı iyi davranmalı, zorbalık etmemeli, asi olmamalıdır.

Kişi Allah'ı layığıyla idrak edebilirse, hiçbir kulun hakkına girmez, hiç kimseyi kandırmaz, hiç kimseye zulüm etmez.

Her insan ikili ilişkilerine dikkat etmelidir, aile ilişkilerine dikkat etmelidir.

Anne babaya karşı çok iyi davranmalıdır.

Kur'ân, "Anne babaya öf bile demeyin" diye bildirir.

Hazreti Muhammed: "Cennet annelerin ayakları altındadır" der.

İsrâ Sûresi 23: "Rabbin farz kıldı. Anne Babanıza iyi davranmanızı, onlara öf bile dememenizi ve onlara kötü davranmamanızı ve onlara hep güzel sözler söylemenizi."

Anne ki seni dokuz ay etinden kanından canından besledi.

Anne ki seni acıyla, lakin mutlulukla doğurdu.

Anne ki seni emzirdi, kustun temizledi, altına ettin temizledi.

Anne ki senin için çırpındı, yemedi sana yedirdi.

Anne ki sen ağladığında ağladı, kâlbi dağlandı.

Anne ki senin için koştu didindi durdu, çalıştı.

Anne ki sen hastalandığında o da hastalandı.

Anne ki sen hastaneye yattığında, başucundan ayrılmadı, seninle ağladı, iyileşmen için ne dualar etti.

Anne ki hep yanında oldu, başına bir şey gelmesin diye sana öğütler verdi.

Anne ki sen okula başladığında senden daha çok heyecânlandı.

Anne ki senin eğitimin için her şeyini feda etti.

Anne ki sen evlendiğinde, evlendiğinde sıkıntıların olmasın diye, yine koştu durdu.

Annen ki torunu oldu, torunu için yine çırpındı koştu.

Baban ki hep duygularını içinde sakladı.

Baban ki sen acı çektiğinde gözyaşlarını gönlüne akıttı.

Baban ki senin iyi olman için koştu durdu.

Baban ki senin her şeyini hissetti.

Baban ki sabah erkenden kalktı, senin için çalışmaya gitti.

Baban ki kendi yemedi sana yedirdi, kendi giymedi sana giydirdi.

Baban ki senin için yeri geldi öldü.

Kırma anne babanın kâlbini.

Anne babanın kâlbini kıran, ilâhî sistemi sarsar.

Bağırma anne babana, kırma onun kâlbini.

Bil ki senin vücûdun, yaptığının karşılığını muhakkak sana verecektir.

Anne babana iyi davran ki, senin evlatların da sana iyi davranırsın.

Unutma ki sen ne ekersen onu biçersin.

Anne babanın evladına olan rahmeti bizzat Allah'ın rahmetidir.

Bir kadın elinde çocuğuyla Hazreti Muhammed'in yanına gelir.

Ve sitem içinde sorar.

- "Ya Muhammed! Allah mı daha merhametli yoksa ben mi?"

Hazreti Muhammed: "Sence bunun cevabı nedir?"

Kadın cevap verir: “Ben ya Muhammed! Ben bu çocuğumu ateşe atar mıyım, elbette atmam. Peki, Allah kullarını nasıl atar?”

Hazreti Muhammed cevap verir: “Merak etme, Allah’ın merhameti tüm âlemleri sarmıştır, kullarını asla yakmaz. Kullar kendi yaptıklarıyla kendilerini yakarlar.”

Anne babanın sevgisini hiç unutma.

Anne babanı hep ara sor.

Hep anne babanın elini öp, onlara sarıl.

Anne babanın duasını al.

Ve bil ki anne babanın duası semâ âleminde nice kapılar açar.

Kırma anne baba kâlbini.

Anne babanın kâlbini kıran yerleri gökleri sarsar.

Hiçbir Nebî Allah’a karşı asi olmadı.

Asilik; firavun, nemrut, iblis olan kişilerde görülür.

Kur’ân bunu açıklar.

Nâziât Sûresi 21: “Fe kezzebe ve asâ.”

Meâli: “Böylece o yalanlarda kaldı ve asi oldu.”

Allah’ın hakikatlerini yalanlamak ve Allah’a isyan etmek, firavunluk duygusu içinde olanda görülür.

Hazreti Mûsâ, firavuna asiliğini terk etmesini tavsiye etti.

İnsanın yalanlarda kalması, Allah’a karşı asi olmaya götürür.

Yalan aslı olmayan şeylerdir.

Yalan kişiyi şahit olmaya götürmez.

İman etmek için şahitlik şarttır.

En’âm Sûresi 116: “Ve in tuti eksere men fil ardı yudillûke an sebîlillâh in yettebiûne ille zanne ve in hum illâ yahrusûn.”

Meâli: “Eğer yeryüzündeki kimselerin çoğuna uyarsan, Allah’ın yolundan seni saptırırlar. Onlar ancak zanlara tâbi olurlar ve onlar yalanlarda kalanlardır.”

Din adına aslı olmayan, aktardığımız, şahit olmadığımız her bilgi yalana kapı açar.

Toplumda çoğumuz; iftira, yalan, ihtilak üzere yaşıyoruz.

Onun için En'âm Sûresi 116. âyet bizlere bu uyarıyı yapmıştır.

İftira: Ortaya ilk atılan aslı olmayan şeylerdir, uydurulan şeylerdir.

Yani ilk defa birisi tarafından aslı, temeli, hakikati olmayan uydurulmuş şeylerdir.

Yalan: Uydurulan şeyleri esas sanıp aktarmaktır.

Birinden dinler, aslında dinlediğinin hakikatine ulaşmaz ve bunu esas sanıp aktarır.

Değer verdiği kimsenin sözüne inanır ve o sözü orada burada esas sanıp anlatır.

Anlatan kişi de bir şey anlatır, anlatan da anlattığının hakikatini bilmez, o da bunu duymuştur, bir yerden okumuştur, aslına ulaşmadan onu esas sanıp aktarır.

İşte, dinleyen inanır, anlatan inanır, fakat hiçbiri anlatılanın hakikatini bilmez.

Dinleyen de anlatan da aktarılan bilgileri esas sanıp inanırlar.

İşte yalan, uydurulmuş şeyleri aktarmaktır.

Aktaran da yalancıdır

İhtilak: Anlatılan yalanları esas sanıp onu hayatına geçirmektir.

Yani anlatılan yalanı huy edinmektir.

Yalanla yaşamak, yalanda yaşamaktır.

Din adına, ibadet adına anlatılan yalanlarla yaşamaktır.

Kur'ân'ın belirttiği "Atalarınızı bir yolda buldunuz, hiç düşünmez misiniz?" âyeti bizlere; atalarımızın yolu üzere olmak ne demektir? diye düşünmemiz gerektiğini belirtir.

Hepimiz atalarımızdan öğrendiğimiz inanç sistemi üzere yaşıyoruz.

Çünkü atalarımızdan ne dinlediyssek, ne gördüyssek, ne öğrendiyssek, öyle yaptık öyle yapmaya da devam ediyoruz.

Her çocuk anne ve babasının inanç sistemi üzere büyür, bunu sorgulamaya kalksa korkutulur, düşünmek istese de korkularla düşünme kapısı örtülür.

İşte aslı olmayan bilgilere inandığımız zaman, aslı olan bir bilgi sunulduğunda, inandığımızı uymadığından dolayı hemen reddetmeye kalkarız.

İşte asilik, yalanlarda kalıp Allah'a karşı çıkmamanın adıdır.

Kişinin, Allah'ın ulvîyetinin yanında "ben de varım" demesi, kendine benlik isnat etmesi, asiliktir.

Kişinin kendine yücelik isnat etmesi, birilerini hor görmesi asiliktir.

Firavun, kendini yüce gördü, seçilmiş gördü, Tanrı gördü.

Firavun kibrinden dolayı asi oldu.

Kibir: Kişinin kendisini üstün, farklı, yüce, seçilmiş, şanlı, şerefli, zengin, gösterişli görme duygu ve düşünceleri ve o düşüncelerden doğan hallere denir.

Yani kısacası, kişinin kendini üstün yüce görüp, başkasını küçük görme durumudur.

Kibir: Bir kişiyi ya da bir varlığı küçük görmek, onu aşağılamak, onu önemsememektir.

Kibre düşen kimse; varlığın sûretini görür, sîretini göremez.

Yani varlığın dışını görür, varlığı tutan Zâtı göremez.

Kibir ehli, kendini büyük görendir.

Kibir ehlinin imanı yoktur, şeytan ondan olur.

Asilik firavunluktur, asilik kibirdir, asilik iblisliktir.

Şeytan hep asilik üzere hareket eder.

"Ve lem yekun cebbâren asiyyâ, O asi olmadı, zorba olmadı."

İşte Meryem Sûresi 14. âyette belirtilen, asi ve zorba olmak, Nebî ve Resûl'lere has olan bir davranıştır.

Kâmil kimseler asla Allah'a karşı asi olmazlar ve asla topluma karşı zorba olmazlar.

وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا

Ve selâmun aleyhi yevme vulide ve yevme yemûtu ve yevme yubasu hayyâ

- Ve selâmun aleyhi : Barış, selam, huzur, üzerine, ona,
 Yevme vulide : Gün, zaman, yeni doğmuş, sabi olan, saf, tertemiz,
 Ve yevme yemûtu : Öleceği gün, ölünceye kadar, mevt, tohum, öz,
 Ve yevme yubasu : Her an, ortaya çıkan, kaldırmak, göndermek,
 Hayy : Diri, canlı, hay olan,

Meâli: Zamanını tertemiz bir halde, ölünceye kadar barış ve huzur üzere geçirdi ve her an ortaya çıkan her şeyin Hayy olandan geldiğini anladı.

Hazreti Yahya; âyette belirtildiği gibi, “zamanını tertemiz bir halde, ölünceye kadar barış ve huzur üzere geçirdi ve her an ortaya çıkan her şeyin Hayy olandan geldiğini anladı.” Açıklaması, her bir kimsenin de böyle olmasına işaret eder.

Hayy ve Kayyum olan Allah hakikatini anlayan her bir kimse, yaşantısını “İslâm” şuuruyla yaşar.

“Selâm-Teslim” kelimesi; “İslâm” kelimesinden gelir.

Müslüman da aynı kelime kökünden gelir.

İslâm; selamete ermiş, huzura ulaşmış, sulha ulaşmış demektir.

İslâm; kendi vücûd hakikatini idrak etmiş, vücûdunun sahibine teslim olmuş demektir.

Kendini yaratıcısı olan Allah’a teslim olmuş demektir.

İçsel kavgalarını bitirmiş, ilâhî huzura ulaşmış demektir.

İslâm'a ermek, ilmi ve gönlü bir eğitimle mümkündür.

İslâm makamına giden yolun basamakları şunlardır:

1- Şüphelenmek.

2-Merak ve sorgulamak.

3-Aktarılan asılsız bilgilerden kopmak.

4-Günahlarını anlamak, onlardan tövbe etmek ve edebe ulaşmak.

5-İlimle hareket etmek ve varoluşu ilimsel olarak incelemek.

6-Tefekkür etmek ve şahit olmak.

7-İman makamına ermek, yani mümin olmak, yani emin olmak.

8-Allah hakikatine ermek, O'nun her yerden kendini zahir ettiğini anlamak.

9- Sâlih amele ulaşmak, yani İslâm makamına ermek ve İslâm olarak yani Müslüman olarak yaşamak.

İslâm makamına eren kişi, âyette belirtildiği gibi, ölünceye kadar hayatını barış ve huzur içinde geçirir.

Yani Müslüman olarak yaşar.

Kişi, hakikatte Müslüman ise, bunu yaşantısı ile belli eder.

Müslüman denen toplumlara baktığımız zaman, toplumun yaşantısında İslâm şuurunu görebiliyor muyuz? Bunu çok düşünmemiz gerekir.

Müslüman olan kişi:

Barış ve huzur içinde yaşar.

Ondan hiçbir zaman kibir yoktur.

Hiçbir kimseye, hiçbir varlığa zarar vermez.

Öfke hiddet içinde, isyan içinde olmaz.

Hiç kimseyi aldatmaz, kâlbini kırmaz.

Karamsarlık, umutsuzluk içinde olmaz ve kimseye karamsarlık, umutsuzluk aşamaz.

Gece gündüz ilim üzere hareket eder, hep çalışır, hep üretir.

İslâm'a ermiş kişi, yani Müslüman olmuş kişinin gönlü hep, Allah sevgisiyle, Allah rahmetiyle doludur.

Gönlünde Allah şuuru olanın, hiç öfkesi, hiddeti, kavgası, kini, nefreti, zarar vermesi olabilir mi?

Dilinde Allah olup da, gönlünde Allah şuuru olmayan kişide olur bunlar.

Âyette geçen "Veled" kelimesi, sabi olan, tertemiz doğan, yeni doğmuş olan, gönlünde hakikatlerin doğuşu tecelli etmiş olan, irfaniyete ermiş olan anlamlarına gelir.

"Yemûtu" kelime olarak "Mevt" kelime kökünden gelir.

Mevt, ölüm anlamına da gelir, tohumun özü anlamına da gelir.

Meyit kelimesi oradan gelir.

İnsanoğlu bu âleme gelmeden önce bir mevt mesabesinde, yani ölü mesabesinde idi.

Tohumun özünde ağaç, mevt mesabesinde, yani ölü durumundadır.

Ne zaman tohum toprağa düşer, ağaç yavaş yavaş dirilir, açığa çıkar.

Yâni ağaç ölü mesabesinden kalkar, dirilir, ağaç olarak kendini gösterir.

Âyette geçen "Yubasu" kelimesi, "Beâs" kelimesinden gelir.

Beâs; dirilmek, açığa çıkmak, yaratılış, ortaya çıkmak, bir şeyi kaldırmak anlamlarına gelir.

Kişi bu âleme gelmeden önce mevt durumunda idi, daha sonra beâs durumuna gelip, yaşam âlemine geldi.

Yaşam beâs tecellisi ile her an sürüp gitmektedir.

Yaşam hayy olandan açığa çıkmaktadır, hayy olanla tutulmaktadır, hayy olanla devam etmektedir.

Hayy olan ve kayyum olan Allah'tır.

Âl-î İmrân Sûresi 2: "Allâh lâ ilâhe illâ huve el hayy el kayyûm."

Meâli: “Allah; O’ndan başka bir güç yoktur, diri olandır, varlığı diri tutan sürüp gidendir.”

Hayy olan Allah’tır ve Allah tüm varlığı kayyum esmasıyla tutmaktadır.

İşte her insan âyette belirtildiği gibi; zamanını tertemiz bir halde, ölünceye kadar barış ve huzur üzere geçirmeli ve her an ortaya çıkan her şeyin Hayy olandan geldiğini anlamalıdır.

وَإِذْكَرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا

Vezkur fil kitâbı meryem izintebezet min ehlihâ mekânen şarkıyyâ

Ve ezkur	: Zikret, an, hatırla,
Fi el kitab Meryem	: Kitapta, ilahi sözler, Meryem,
İz intebezet	: Çekilmişti, uzaklaşmıştı, gitmişti,
Min ehli ha	: Ailesinden, dostlarından, arkadaş, sahip,
Mekânen	: Bir yer, bir mekân, durulan yer, ev, makam,
Şarkıyyen	: Doğu, Güneş'in aydınlığı, ışık veren, aydınlık,

Meâli: İlahî sözlerle Meryem'i de an. Hani o ailesinden ayrılıp doğuda bir yere gitmişti.

Meryem boyutu; kişideki temizlik, arınmışlık, saflık boyutudur, yani bakirlik-bakirelik boyutudur.

Kişi tüm bâtl bilgilerden, aslı olmayan bilgilerden uzaklaştığında, temizliği başlamıştır.

Kişi, Allah'ın ulvîyetinin yanında kendine vücûd nisbet etmekten kurtulduğunda bakir olacaktır.

Bakire Meryem'den maksat, insanın gönlünün tertemiz olmasıdır.

İnsanın gönlü, vücûdu kendine vücûd ederek kirlenmiştir.

Bu kirlilikten kurtulmak, vücûdun sahibini tanımak, O'na teslim olmakla mümkündür.

Kişi vücûdun sahibi değildir, vücûddaki işleyişin ve sıfatların sahibi değildir.

Vücûdu kendisi var etmemiştir, vücûdu sıfatlarla donatan kendisi değildir.

Kişi, bedenen yaşlanır gider, günü gelince ölür, bunları engelleyemez.

Vücûddaki işleyişi anlayan bir kimse, bedeninin sahibinin kendisi olmadığını idrak eder.

Kişi, gönlünü tüm kirlilikten kurtarmalıdır.

Aklını ve gönlünü temizlemek abdesttir.

Aklını ve gönlünü temizlemeyen kişi, kendi vücûdundaki ve varlıktaki hakikatleri anlayamaz.

Vâkıa Sûresi 79: “Ancak tertemiz olanlardan başkası ona temas edemez, onu anlayamaz.”

Bu âyetteki mesaj da çok anlamlıdır.

Aklımız ve gönlümüz kirliliğe müddetçe, Allah’ın hakikatlerine ulaşmamız, o hakikatlerle temas içinde olmamız mümkün değildir.

Her insan, kendi vücûd Kur’ân’ını okuyabilmesi için, aklı ve gönlü tertemiz olmalıdır.

Bu temizlik abdest ile mümkündür.

Abdest; vücûdun dışını yıkamak değil, aklını ve gönlünü temizleme hakikatidir.

Eğer kendi vücûdumuzdaki ve cümle varlıktaki hakikatlere temas etmek, o hakikatleri anlamak istiyorsak, aklımızı ve gönlümüzü temizlemeliyiz.

Aklımızı temizlemek, tüm bâtil bilgilerden temizlenmekle mümkündür.

Gönlümüzü temizlemek; ancak ve ancak yaptığımız hatalardan dönmek, kimseye zerre kadar zarar vermemek, kendimize varlık isnat etmekten vazgeçmek ve vücûdumuzun hakikatleri ile, ilmi bir yol almakla mümkündür.

İşte, gönlümüzü bâkir eylemek, Meryem boyutuna ermektir.

Meryem’i bir kadın cinsiyet olarak düşünmemeliyiz.

Meryem'den maksat; kişideki bâkirlik boyutudur, fenâfilah boyutudur.

Âyette geçen: "Hani o ailesinden ayrılıp doğuda bir yere gitmişti" açıklamasını incelersek.

Doğudan maksat, doğuş hakikatidir.

İnsanın gönlünde doğuş olması, hakikatlerin irfaniyetine erişmesidir.

Bir arayışa düşen Meryem; doğuşun, doğumun, varoluşun hakikatini arayış yolculuğuna başladı.

Her insan, varoluşu düşünmeli, kendi aslını anlamalıdır.

İnsan öncelikle ölümü değil, doğuşu düşünmelidir.

Her insan bir anneden doğmuştur.

Annenin rahminde her çocuk dokuz ay boyunca, hücre hücre, doku doku, organ organ inşa edilmiş ve anneden doğmuştur.

Bu inşayı her insan iyi anlamalıdır.

İnsan, kendi vücûdunun oluşumunu yapan ustayı iyi idrak etmelidir.

İnsan, kendi vücûdunu inşa eden ve kendi vücûdunda her an işleyen Zât'ı anladığında, teslimiyeti güçlü olacaktır ve ölümden korkmayacaktır.

Çünkü o, nereden geldiğini nereye döneceğini artık anlamıştır.

İnsan, kendi doğuşuna ve varlıkta olan doğuşa yönünü döndürmeli ve varoluşu tertemiz bir akılla ve tertemiz bir gönülle düşünmelidir.

İşte Meryem'in yönünü doğuya döndürmesinden maksat, doğuşu anlamaya çalışmasıdır.

Her mahlûkât bir doğuş içindedir.

Çiçekler doğmakta, hayvanlar doğmakta, insanlar doğmaktadır.

Tohumdan bir doğuş meydana gelmektedir.

Doğuşun sırrı, varoluş ve var edenin hakikatidir.

İnsanın bedeninin bir anneden doğduğu gibi, gönülden de doğuş boyutu vardır.

Gönülde olan doğuş, hakikatlerin idrak doğuşudur.

Gönlünde Meryem sırrının doğuşuna eren, rûh sırrı olan İsâ makamına erecektir.

Meryem fenâfillah sırrı, İsâ rûh sırrıdır.

İnsan varlığın sûret boyutunda kalmamalı, sûretin ardına bakmalı, sûreti tutan ilâhi gücü düşünmelidir.

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا
فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا

Fettehazet min dûnihim hicâben fe erselnâ ileyhâ rûhanâ fe temessele lehâ beşeren seviyyâ

Fe ittehazet	: Böylece, edindi, aldı, yaptı, sarıldı, kuşattı,
Min dûni him	: Onlardan başka,
Hicaben	: Perde, sûreti tutan sûret, gizlenme, örtü,
Fe erselnâ	: Böylece, gönderdik, sunduk, üfledik, biz,
İleyha rûha na	: Ona, kendine, rûhumuz,
Fe temessele leha	: Özümleme, gibi, benzeşme, şekil ve sûrete girmek, ona,
Beşeren	: Beşer, insan, beden, vücûd, dış yüzü, suretli varlık,
Seviyyen	: Uygun, normal, seviyeli, birlik, beraberlik, doğru, düzgün,

Meâli: Sonra da tüm sûretleri tutan o sûrete sarıldı. Böylece rûhumuzdan kendine üflediğimizi anladı. Böylece tüm beşerîyeti bir birlik içinde tutan, şekil ve sûrete bürünenin O olduğunu anladı.

Meryem, varlığın sûret boyutunda kalmadı, varlığın özüne baktı.

Tüm sûretleri tutan, sûrete sarıldı, sûret boyutunun Hakk olduğunu idrak etti.

Sûret boyutunun rûh boyutu, cân boyutu olduğunu anladı.

Her varlığın sûret boyutu, yani ten boyutu, Hakk'ın hicab boyutudur.

Hicab; perde, sûret, dış yüz, örtü, utanmak, gizlemek, anlamlarına gelir.

Varlığın ten boyutu, hicap boyutudur, perde boyutudur, perdenin ardı hakikatlerin olduğu boyuttur.

Varlık bir özden açığa çıkmıştır.

Nasıl ki bir ağaç, tohumun özünde vardı ve o özden sûretlenerek açığa çıktı, bu âlemde olan her şey bir özden açığa çıktı.

Tohumda ne varsa, ağaç olarak o tecelli eder.

Ağaçtaki dal, yaprak, çiçek, meyve, oluşumundan biçimine, şekillenmesinden çiçeğine, renginden meyvesine, dal, yaprak, meyve sayısından tohumuna kadar olan bir sistemi, tohumunda saklar.

Tohumdan ağaç çıkar, ağaçtan tohum çıkar.

Ağacın dış yüzü, sûret boyutudur, yani hicab boyutudur.

Ağacın sûret boyutunda kalmamalı, ağacın geldiği öz boyutu anlamaya çalışmalıdır.

Hicabın ardı, hakikatlerin olduğu yerdir.

İnsan, varlığın sûret boyutunda kalmamalıdır, varlığın özüne bakmalıdır.

Varlığın dış yüzü çeşit çeşit, farklı farklı şekillerdedir.

İnsan varlığın dış yüzünde kalmamalıdır, varlığın özünde olan işleyişi anlamaya çalışmalıdır.

İnsan, kendindeki ve varlıktaki ilâhi işleyişi anlamaya çalışmalıdır.

Bu da ancak sûretlerin ardını görmekle mümkündür.

Görünen görünmeyen tüm varlık, rûhun üflenmesiyle açığa çıkmıştır ve her an rûhun üfleşiyle faaliyet içindedir.

İnsan kendine verilen akli işletmeli ve varoluş hakikatini düşünmelidir.

Ben kimim?

Nasıl var oldum, beni kim var etti?

Nereden geldim, nereye gidiyorum?

Dünyaya gelmeden önce ne durumdaydım?

Yaşadığım âlemin süreci nasıl işliyor?

Öldüğümde nereye gideceğim, hangi duruma döneceğim?

Bu Dünya nasıl var oldu, var edicisi kim?

Bu âlem tesadüfen mi oldu, bir var edicisi var mı?

Bu âlem var olmadan önce ne vardı?

Bu âlemin sonu var mı, sonrası ne olacak?

Sonsuz âlemde bir evren mi var, sonsuz evrenler mi var?

Diğer evrenlerde yaşam var mı?

Yaratıcı var mı, varsa nerededir?

Buna benzer soruların cevabını aramalıdır.

İnsan kendini bilecek kabiliyette yaratılmıştır.

Kişiyeye; akıl etme, fikir üretme, düşünme, analiz etme, hakk ile bâtilı ayırt edecek kabiliyet, neyi yapıp neyi yapmayacağı konusunda tercihler verilmiştir.

Kişi kendini bilme yolunda okuyacağı ilk kitap, kendi vücûd kitabıdır.

Aradığı tüm soruların cevabı kendi vücûd kitabında satır satır yazılıdır.

Kendi varoluşunu idrak eden kişi, geldiği kaynağın ve varlığın da var oluş kaynağının aynı olduğunu bilir. Ve bilir ki tüm varlık birbirine ortak bağlarla bağlıdır ve aynı kaynaktan süzülüp gelmiştir.

Bu bölümde geçen: “Fe erselnâ ileyhâ rûha nâ.”

“Rûhumuzdan onu açığa çıkardık” “Rûhumuzdan ona üfle-dik” âyetindeki “Rûh nedir?” hakikatini iyi anlamalıyız.

Rûh nedir?

Rûh kişiyeye mi aittir, Allah’a mı aittir?

Her varlığın özünde bir rûh var mıdır? Bu konuları çok iyi araştırmalıyız ve anlamaya çalışmalıyız.

Meryem, âyette belirtildiği gibi: “Sonra da tüm sûretleri tutan o sûrete sarıldı. Böylece rûhumuzdan kendine üflediğimizi anladı. Böylece tüm beşerîyeti bir birlik içinde tutan, şekil ve sûrete bürünenin O olduğunu anladı.” Hakikati anlamış, tüm varlığı tutanın Hakk olduğuna şahit olmuştur.

Âyetteki bu sesleniş, Meryem üzerinden her insana idi.

Her insan, yaratılışı anlamalı, varlıkta olan işleyişi görebilmeliydi.

Sûretlerde kalmamalı, sûretleri tutan sûretin Hakk olduğuna şahit olmalıydı.

Güzeller güzeli Hazreti Muhammed, düzenlediği ezânda, günde yirmi defa okunan “Eşhedû” kelimesiyle, bizlere “Şahit olun” diye mesaj göndermişti.

Ne mutlu bu mesajı anlayana, ne mutlu yönünü canlı kitap olan kendi vücûduna ve varlığa döndürüp, varlığın özüne şahit olana.

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا

Kâlet innî eûzu bir rahmâni minke in kunte tekiyyâ

- Kâlet inni euzu : Dedi, şüphesiz ben, sığınırım, sığındım,
 Bi Rahmân minke : Rahmetiyle sarana, her yeri nûruyla saran,
 senden,
 İn kunte tekiy : Eğer, takva sahibi, fenalardan sakınan,

Meâli: Meryem gelene dedi ki: Ben senden, her yeri nûruyla sarana sığınırım, eğer sen de fenalardan sakınan biriysen öyle ol.

Meryem'e gelen neydi?

Euzu sırrı neydi?

Meryem'in, Rahmâna olana sığınması neydi?

Takva sahibi olmak neydi?

Tavka makamına nasıl erişilirdi?

Hakk'tan gelen doğuşa kapı açan sırlar neydi?

Her yeri nûruyla saran, râhîm olan, rahmân olan neydi?

Meryem'e gelen, beşerî bir varlık mıydı?

Gönlüne doğan rahmânî bir ışık mıydı?

O rahmânî ışık, İsâ olarak doğacak olan mıydı?

Meryem, bâkirlilik boyutu idi, tertemiz olan gönül boyutu idi.

Gönlü tertemiz olana, sırlar bir bir gelecek idi.

Yeter ki insan "Euzu" üzere olsun.

Euzu; sığınmak, korunmak, koruyacak olana teslim olmak, anlamlarına gelir.

İnsan; gururdan, kibirden, öfkeden, zulümden vazgeçmeli, Rahmân olana sığınmalıdır.

“Euzu billahi mineşşeytanirracim” toplumda hepimizin kullandığı bir lafızdır.

Anlamı ise: Şeytani bilgiler, duygular, düşünceler ve eylemlerden uzak durmak, Allah’a sığınmaktır.

İnsan, kendindeki şeytani iyi tanımalı ve onu kendi aklından ve gönlünden taşlamalıdır, yani uzaklaştırmalıdır.

Şeytan ve iblis arasında ince bir fark vardır.

Şeytan, iblisten doğar.

Şeytan nedir? İblis nedir? Konusunu inceleyelim:

İblis, libas, elbise, dış elbise, sûret, varlığın toprak ciheti, gibi anlamlara gelir.

İblis; dış elbisede, sûrette, toprak boyutunda kalan demektir.

Yani varlığa baktığında, varlığın dış yüzünde kalan, iç yüzündeki mânâyâ ulaşamayan demektir.

Yani teni görüp cânı göremeyen demektir.

Yani eşya boyutunda kalan, eşyanın hakikatini göremeyen demektir.

Tüm sûret vücûdlarını tutan Allah’tır.

Eğer biz, sûretleri görür sûretleri tutan sûreti göremezsek, yani toprağı görür, toprağın ardında olanı göremezsek, yani teni görüp cânı göremezsek, iblislik hâli bizde açığa çıkar.

İşte iblis; varlığın dış elbise yani varlığın toprak boyutunda kalan demektir.

Bizden istenen sûretleri tutan gücü anlamak ve secde sırrına ermektir.

Şeytan; “Şa-ta-na” kelimesinden gelir diye bilinir.

Uzaklaşan yani Hakk’tan uzak olan demektir.

Şeytan ve eşya aynı kökten gelen kelimelerdir.

Kişi, varlığın iç yüzünü yani oradaki rûhu göremediğinde Hakk’tan uzaklaşır.

Hakk denilen rûhtur.

Şeytanlık iblislikten doğar.

Yani şeytanın doğduğu yer, iblislik halidir.

Kişi varlığın sûret boyutunda kaldığında, kişide yavaş yavaş varlıktan menfaat edinme ve ego hâli gelişir.

Ve artık varlığa; iyi kötü, güzel çirkin, güçlü zayıf, düşük makam yüksek makam, köle kral, zengin fakir, gibi düşünceler içinde bakar.

Ve haktan uzaklaşıldığında ego hali gelişir.

Ego içinde olan kişi, yavaş yavaş kötü haller sergilemeye başlar.

İşte şeytan; tüm kötü haller içinde, benlik içinde, hasetlik, fesatlık, yıkıcılık içinde olana denir.

Şeytan hep kendi çıkarı, kendi egosu içinde olandır,

Şeytan, her hareketi kötülük içinde olandır.

Şeytan, varlığın eşya boyutunda kalıp, kendi çıkarı için zulüm eden demektir.

Kendi şeytanını ve iblisini recm etmeyenin yani taşlamayanın yani kendinden uzaklaştırmayanın euzu'su olamaz.

Aklını ve gönlünü temiz eylemeyenin euzu'su olamaz.

Her insan kendine sormalıdır.

Ben neye sığınıyorum?

Kibrime mi, gururuma mı, öfkeme mi, zanlara mı, bâtil bilgilere mi, yargılamaya mı, ayrımcılık içinde olan bir inanç grubuna mı, mala-mülke mi, şana-şöhrete mi?

Evet, öncelikle hepimiz, neye sığınıyoruz, neyi yüceltiyoruz, neye esir oluyoruz? Bunu kendimize sormalıyız.

Âyette belirtilen, Rahmâna sığınmak nedir? İyi düşünmeliyiz.

Euzu üzere olmak nedir? Bunu iyi anlamalıyız.

İnsan, kendi hakikatini anladığı zaman, yaratılışının hikmetlerine ulaştığı zaman, onu var eden ilâhi kudrete sığınacaktır.

Çünkü insanın geldiği yer ve döndüğü yer orasıdır.

Lakin insan, bir gaflet içinde Dünya boyutuna esir oluyor, oraya sığınmıyor, oradan huzur bulacağını zannediyor.

Hakk'tan uzaklaşan her insan, egosal alana kapılır gider, sığındığı yer sadece dünyevi istekler boyutudur.

Eşya boyutuna esir olmak, şeytanlaşmaktır.

Eşyanın hakikatini anlamak, Hakk boyutuna sığınmaktır.

Rahmâna sığınmak, tüm varlığı sonsuz nitelikleriyle saran, rahmet ehli olan Hakk'a sığınmaktır.

Rahmân, rahîm boyutundan açığa çıkan tüm nitelikler boyutudur.

Âyette geçen "Takva" kelimesini incelersek:

Genelde Kur'ân müellifleri, takva ayetini korku diye çevirirler.

"Allah'tan korkun" diye bildirmek, Mekke müşriklerinden gelen bir inanç bilgisidir.

Kur'ân'da "Havf" korku anlamında çevrilebilir.

Ama, takva kelimesini korku diye çevirmek, Allah sevgisini örtmektir.

Takva, Allah'a şahit olmak, O'na teslimiyet içinde yaşamaktır.

Toplumda öğretildiği gibi, Allah'tan korkmak diye bildirmek doğru değildir.

"Havf" korku, ürperme, tedirgin olma anlamlarına gelir.

Kur'ân'da "Havf" kelimesi şeytan kelimesi ile birlikte geçer.

"Şeytânü yuhavvifu" "korkutan şeytandır" Âl-î İmrân Sûresi 175

Korku, şeytani sistemin algısıdır.

Şeytan, korkutarak kendisine bağlar.

Allah korku boyutu değildir, hakikatler insana korku vermez, huzur verir.

Allah'a teslim olanlarda, "Lâ havfun" korku yoktur. Zuhruf Sûresi 67-68

Takva Allah'tan korkmak değildir.

Takva; Allah'ın varlıktaki ayetleriyle Allah'a şahit olmak, kendine benlik isnat etmemek, fenalardan sakınmak, Allah'a ortak koşmamaktır.

Takva sahipleri, bir teslimiyet, bir tevekkül içinde olanlardır.

Takva; Allah'ın ûlviyetinin yanında ben de varım demekten sakınmaktır.

Vücûdun sahibini bilmek, O'na teslim olmak, vücûdu kendine nisbet etmekten sakınmaktır.

Allah'a ortak koşmaktan sakınmaktır.

Takva kelimesi "İttikâ" kelimesinden gelir, tüm kötü duygu düşünce, eylemlerden sakınmak demektir.

"Muttaki" olanlar, takva içinde olanlar demektir.

"Takva-ittika-muttaki" aynı kökten gelen kelimelerdir.

Kur'ân, cennete yani ilâhî huzura ancak ve ancak takva sahiplerinin ulaşacağını belirtmiştir.

Al-î İmrân Sûresi 133: "Ve cennet ard hâ el semâvât ve el ardu uiddet lil muttekîn"

Meâli: "Fenalardan sakınan, Allah'a ortak koşmayanlar için gökte ve yerde, huzur veren sonsuz hakikatler vardır."

İnsanın kendi vücûdu okunacak olan canlı kitaptır.

Bu kitabın içinde yaratılış hakikatleri vardır.

İnsanın kendi vücûdu ve her varlık, Allah'ın "Hûdâ" esmasının, yani yol gösterenin gösterdiği yoldur.

Canlı kitab kişiyi hakikatlere götürür.

Yeter ki insan, takva üzere olsun, yani fenalardan sakınsın, Allah'a ortak koşmasın.

İşte Takva: Fenalardan sakınmak, Allah'a ortak koşmamaktır.

Bakara Sûresi 2: "Zâlikel kitâbu lâ reybe fihi huden lil muttekîn."

Meâli: “İşte bu kâinat bir kitaptır. Onun içindeki hakikatlerde şüphe yoktur. Fenalardan sakınıp hakikatleri arayanlar için hakikatlere yol göstericidir.”

Takva sahiplerine, nice mağfiretler vardır, yüce hakikatlerin nice karşılığı vardır.

Hucurât Sûresi 3: “Li el takvâ lehum mağfiret ve ecrun azîm.”

Meâli: Takva sahipleri için, mağfiret ve yüce karşılıklar vardır.”

Yeter ki biz, gönlümüzü ve aklımızı temizleyelim.

Anlıyoruz ki takva:

Aklımızdaki bâtil bilgilerden sakınmak, temizlenmektir.

Kötülük içeren hislerden, düşüncelerden sakınmaktır.

Tüm fena hallerden sakınmaktır.

Fitnelikten, fesatlıktan, gybetten, gururdan, kibirden sakınmaktır.

Birileri hakkında dedikodu yapıp çekiştirmekten sakınmaktır.

Zarar vermekten, yakıp yıkmaktan sakınmaktır.

Kötü düşünmekten, kötü söylemekten sakınmaktır.

Yalan söylemekten, iftira atmaktan sakınmaktır.

İnsanların eksiğini aramaktan, alay etmekten, kötülemeden sakınmaktır.

İnsanları inançlarına göre ayırmaktan, örtülü örtüsüz demekten, namazlı namazsız diye ayırmaktan sakınmaktır.

Birilerini küçük görmekten, kendini büyük görmekten, yaratılan bir varlığa kerih bakmaktan sakınmaktır.

İnsanların mallarına, ırzlarına göz dikmekten sakınmaktır.

Çalmaktan, çırpılmaktan, kendine ait olmayanı gasp etmekten, kul hakkına girmekten sakınmaktır.

Emanete ihanet etmekten sakınmaktır.

Kıscası her türlü zarar içinde olma hallerinden sakınmaktır.

Dünya perestlikten, eşya perestlikten, makam, şan, şöhret perestlikten sakınmaktır.

İşte takva, bütün günahlardan uzak durmaktır, sakınmaktır. Gönlü, akli temiz olanlara, yâni takva sahiplerine nice lütuflar sunulur.

Onlar varlığın var oluş sırlarına kavuşurlar.

Allah hakikatine, ancak ve ancak muttaki olanlar erebilir.

Meryem'in: "Rahmâna sığınırım, takva sahibiyse sen de öyle ol" sözü hepimize bir mesajdır.

Her insanın vücûdu, bir rahimiyet boyutundan gelir, rahmân boyutu ile sarılıdır.

Rahmân boyutu, sıfatlar boyutudur, insanın vücûdu Allah'ın sıfatları ile kuşatılmıştır.

Her insan, kendindeki sıfatların Allah'a ait olduğunun şuurundan kopmadan yaşamalıdır.

Her zaman, Allah'a sığınarak hareket etmelidir.

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا

Kâle innemâ ene resûlu rabbiki li ehebe leki gulâmen zekiyyâ

Kâle innema ene resûl	: Dedi, ancak, sadece ben, resûl, hakikati gösteren,
Rabbi ki	: Rabbinin, bedeninin sahibi, vücûd boyutu, vücûdun Zâtı,
Li ehebe leki	: İçin, hibe, armağan, müjde, bahşedilen, sunmak, sana,
Gulam	: Evlat, doğuş, oğul, genç, delikanlı, er kişi, irfâniyet,
Zekiy	: Temiz, pak, tertemiz, zekâ sahibi, halim temiz, anlayışlı,

Meâli: Gelen dedi ki: Ben sadece Rabbinin hakikatlerini gösteren biriyim. Sana tertemiz bir oğul müjdelemek için buradayım.

Meryem'e gelen, risâlet boyutundan gelen biri idi.

Meryem'e gelen, ilâhi hakikatleri sunacak olan idi.

Meryem'e gelen, Meryem'in gönlünden hakikatlerin doğuşuna vesile olacak olan idi.

Meryem'e gelen, Meryem'in gönlünden doğacak olan irfâniyeti müjdeleyen idi.

Meryem'e gelen, ondan İsâ'nın doğuşuna vesile olacak olan idi.

Meryem'e gelen, Meryem'in kendinde olan "Cebrâil" idi.

Kişi kendi cebrâili ile buluşmadan, bedeninin rûh boyutuyla bağ kuramaz.

Cebrâil, vücûdun risalet boyutuyla bağ kuran "Kâlb-i akıl" idi.

Tertemiz olan akıl, vücûdun hakikatlerine doğru yönelir.

Vücûdun tecelli boyutu ile bağ kurar.

Tecelli boyutuyla bağ kuran akıl, vücûdun vahy boyutundan, hakikatleri bir bir almaya başlar.

Meryem, kendindeki cebrâil ile buluştu.

İnsan, bir annenin rahminden dünyaya gelir.

Bu bedeni bir doğuştur.

Bir de insan, gönülde olan irfâniyet doğuşu ile kendine ârif olur, yaşamın hakikatlerine erişir.

Asıl doğuş, hayy olana ermektir, vücûdun Zâtına ermektir.

Anadan olan doğuşta bedenin ölümü vardır.

Gönülde olan doğuşta ise, ölümsüzlük vardır.

Bir Mürşid-i Kâmil ile buluşanın, gönülde doğuşu başlamıştır.

Bu âyette geçen “Rabb”; vücûdun sahibi olan Allah’ın, vücûddaki sahiplik boyutudur.

Rabb; rûhtaki üfleyişle oluşmaya başlayan rûh+beden boyutudur. Vücûdun şekillenmesi, işleyiş boyutudur.

Kişi “Rabb’im” dediği zaman, kendindeki Allah’a seslenmiş olur. Ama bu sesleniş vücûd boyutundadır.

Âlemlerin Rabbi; tüm vücûdların sahibi Allah demektir.

Rabb, rububiyet, rabıta, rabıt, rabt, rabtiyye, mürebbiye, terbiye, rabia, riba, riba, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Rabb: Vücûd boyutundaki Allah’ın işleyişi, vücûdlandırıran, şekillendiren, biçimlendiren, vücûdun sahibi gibi anlamlara gelir.

Kişinin vücûdunu şekillendiren, yani kişiyi vücûdlandırıran ve her an o vücûdda işleyişiyle kendini gösteren, vücûdu tutan Allah’ın vücûddaki adı Rabb’dır.

Tüm vücûdlardaki tek sahiplik boyutuna “Allah” denir.

Bu âyette geçen “Resûl” kelimesi birçok derinlikler içerir.

Resûl ve Nebî, kelimelerini inceleyelim:

Resûl, zahire çıkarıcı sistemin boyutudur.

Nebî, zahirde görünen varlığın hakikat bilgileri boyutudur.

Nebî, nebat, enbat, nebati aynı kökten gelen kelimelerdir.

Nebat; topraktan yetişen, doğan, suyun çıkışı, topraktan doğan her çeşit şey, bitki, anlamlarına gelir. Bitki, topraktan biten demektir.

Nebî kelimesi de buradan gelir.

Resûl; varlığı açığa çıkartan sistemdir. Özden, öze ait olan sistemi indirmek, göndermek, açığa çıkarmak, resûl boyutudur.

Nebî; açığa çıkan varlıktaki Hakk'a ait olan tüm haberler, bilgiler boyutudur.

Bir tohum düşünelim.

O tohumun içinde, ağaca ait olan filizden, daldan, yaprağa, çiçeğe meyveye ait olan tüm özellikler vardır.

O tohumun içine en gelişmiş mikroskopla baksak; filizi, dalı, yaprağı, çiçeği, meyveyi göremeyiz.

Ama bu nitelikler o tohumda vardır.

İşte o tohumdan ağacın açığa çıkarılması, tohumdan ağacın gönderilişi, resûl boyutudur.

O tohumdan açığa çıkan ağaç ile ilgili tüm bilgiler nebî boyutudur.

Yani özden ağacın açığa çıkarılması hakikati resûl boyutudur.

Açığa çıkan, yani zahiren görünen varlıktaki tüm hakikatlerin bilgileri, haberleri nebîlik boyutudur.

Nebî; haberi getiren, haberi sunan, bilgiler sunan demektir.

Resûl, haberi açığa çıkaran demektir.

Resûl; nûrdan rûha, rûh'dan tecelliye akan, zâhire çıkaran sistemin boyutudur.

Nebî ise tecellilerdeki ve beşer boyutundaki hakikatler boyutudur.

Resûl kelimesi, "Risl" kelimesinden gelir.

Risl: gönderilmek, üzere gitmek, açığa çıkarmak, yerine getirmek, yürütülmek, hakikati gösteren, hakikati açığa çıkaran, demektir.

Elçi, mesaj anlamında da kullanılır.

Risâlet, irsaliye, risale kelimesi buradan gelir.

Kur'ân'da peygamber diye bir kelime yoktur.

Peygamber, Farsça bir kelimedir.

Farsça paygām “Haber, ileti” demektir.

Farsça’da peygamber “haber taşıyan ve elçi” anlamlarına gelir.

Yani gökte olan bir tanrıdan haber alıp, yeryüzündeki insanlara bildiren anlamında kullanılır.

Farsça’da peygamber, Tanrı elçisi anlamında kullanılırdı.

Kur’ân’da geçen, Firavunun adamı Haman’a, o dönemde peygamber derlerdi.

Firavun önemli bir şey yapacağı zaman, Haman’a danışır,”Ey peygamber söyle bakalım göklerin Tanrı’sı ne diyor, şu işi yapalım mı yapmayalım mı, bildir bana” derdi.

Ankebût Sûresi 39: “Doğrusu Mûsâ; Karun’a ve Firavun’a ve Haman’a geldi, onlara hakikatleri apaçık delillerle açıkladı. Fakat onlar, yeryüzünde kibirlendiler ve irfaniyet sahibi olmadılar.”

Nebî kelimesi; İbranice kökenlidir, İbranice’de nâbî “נב” kelimesi, “bildiri, çağrı, ilan etme, haber, haber sunma, bilgi sunma” gibi anlamlara gelir.

Arapça’da nbw kökünden gelen nabi; haberci, haberi gösteren, bilgi sunan, hakikati sunan gibi anlamlara gelir.

İşte bu âyette belirtilen, Meryem’de doğacak olan, onun gönlünde risâlet nûrunun tecelli etmesi sırrıdır.

“Gelen dedi ki: Ben sadece Rabbinin hakikatlerini gösteren biriyim. Sana tertemiz bir oğul müjdelemek için buradayım.”

Kişinin gönlünde hakikatlerin doğuşu, resûl boyutunun açıklığıdır.

Tertemiz bir doğuş, Allah’a ait olan ilmi boyutun gönüldeki tecellisidir.

Her kişi, anne babasından ve çevresinden gelen bir inanç bilgilerinin kodlaması ile büyür.

Aklına yazılan, ona söylenen ve onun okuduğu sözlerden ibarettir.

Ama insan, yönünü varlığın öz boyutu olan tecelliler boyutuna dönerse, onun ilmi eğitimi, idraki yolculuğu başlamıştır.

قَالَتْ أَنِّي يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا

Kâlet ennâ yekûnu lî gulâmun ve lem yemesnî beşerun ve lem eku bagıyyâ

Kâlet enna yekulu : Dedi, söyledi, bildirdi, açıkladı, nasıl olur,
Li gulam : Oğul, evlat, er kişi, genç, irfanıyet, gilman,
yardımcı,

Ve lem yemes nî : Değil, bana dokunmadı, temas, bağlantı,
ilişki,

Beşer : Ten boyutu, toprak boyutu, insan, beşer,
tecelliler,

Ve lem eku : Ben olmadım, ben değilim, yapmadım,

Bagıy : Haset, zulüm, isyan, kötüleşmek, iffetsizlik,
hadsizlik,

Meâli: Dedi ki: Bana bir beşer dokunmamışken ve ben bir hadsizlik yapmamışken nasıl benim bir oğlum olur?

Meryem'e gelen, Meryem'den er kişinin doğmasına vesile olacak olan idi.

Rûh boyutuna gelen, bilir ki giydiği beşerî bedeni de rûhun elbisesidir.

Niyâz-i Mısrî Hazretleri, bir ilâhisinde beşer boyutunu çok güzel dile getirmiştir.

Niyâz-i Mısrî 1618 yılında Malatya'da doğmuştur, 1694 yılında Limni adasında vefat etmiştir. İlgili olanlara, hayatını ve fikirlerini öğrenmeleri tavsiye edilir.

BEŞER DENEN BU ÂLEM

Zuhur-u kâinatın madenisin ya Resûlallah

Rumuz-u küntü kenz'in mahzenisin ya Resûlallah

Beşer denen bu âlem ki senin suretle şahsındır

Hakikatte hüviyette değilsin ya Resûlallah

Vücûdun cümle mevcudatı nice cami' olduysa

Dahi ilmin muhit oldu kamusun ya Resûlallah

Dehanın menba-ı esrar ilm-i min ledünnidir

Hakayık ilminin sen mahremisin ya Resûlallah

Ne kim geldi cihana hem dahi her kim gelisedir

İçinde cümlenin ser-askerisin ya Resûlallah

Cihan bağında insan bir şecerdir gayriler yaprak

Nebîler meyvedir sen zübdesisin ya Resûlallah

Şefaât kılmasan varlık Niyazi'yi yoğ ederdi

Vücûdun zahmının sen merhemisin ya Resûlallah

Niyâz-i Mısrî, bu ilâhisinde, ilm-i ledün boyutundan beslenen kişi, Muhammed boyutuna erecektir diye işaret etmiştir.

Bu görünen âlem, beşer gibi görünse de, Muhammed boyutunun elbisesinden başka bir şey değildir.

Beşer denen bu âlem, toprak olarak görünse de, o toprağın hakikati Hakk'ın kendisidir.

İşte Meryem'e gelen Muhammed-î nûr idi.

Hakikat ilmi, ancak ve ancak akli ve gönlü temiz olanlara tebliğ edilir.

Bu âyette belirtilen "Ve lem eku bagıyyâ" "Haset, zulüm, isyan, kötüleşmek, iffetsizlik, hadsizlik" içinde olmayın mesajı,

hakikati arayanlara, abdestli olun, yani aklınızı ve gönlünüzü temizleyin mesajıdır.

Toprak uygun olmadan oraya tohum ekilmez.

İnsanın gönlü de temiz olmadan, oraya hakikat ilmi tebliğ edilmez.

İnsan, varlığın beşer boyutunda, yani toprak boyutunda kalmamalı, toprağın özünü görebilmelidir.

Âyette belirtilen “Gulam” kişinin gönlünden doğacak olan, irfaniyet doğuşudur.

İnsan, hakikat yolunda kendine engel olan; hasetlik, fesatlık, gurur, kibir, ayrımcılık, hor görmek, bilmişlik, üstünlük gibi duygu ve düşünceleri terk etmelidir.

Gönül hazır olmadan, hakikat bilgileri o gönüle sunulmaz.

İnsan, varlığın eşya boyutunda kalmamalıdır, eşyanın hakikatini aramalıdır.

Eşya denilen, varlığın bedensel boyutudur.

Eşyanın hakikati, Hakk'ın hakikatidir.

Eşyanın hakikatini anlayabilmek için, eşyanın hakikatine ereni bulmak gerekir.

Hakk sırrına ermek, Hakk yolunun yolcularını bulmakla gerçekleşecektir.

Meryem'e gelen, Hakk yolunda olan bir gönül eri idi.

Meryem'e yol aldırان, rûh boyutuna ileten aşkı ilâhi idi.

Meryem'den doğacak olan “Gulam” İsâ idi.

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ
وَرَحْمَةً مِّنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَّفْضِيًّا

Kâle kezâlik kâle rabbuki huve aleyye heyin ve li necalehû
âyeten lin nâsi ve rahmeten minnâ ve kâne emren makdiyyâ

Kâle kezalike	: Dedi, bildirdi, bildirilir, işte böylece,
Kale Rabb ke	: Dedi, derki, senin Rabbin,
Huve aleyye	: O, benim yüceliğim, necip, yücelik, büyük,
Heyen	: Kolay, rahat, sükûnet, huzur bulunan şey,
Ve li necale hu	: Kılmamız için, kılmak, sunmamız, donatmak, o,
Âyet li elnas	: Âyet, işaretler, deliller, insanlara,
Ve rahmeten minna	: Rahmet, bizden, rahmetimiz,
Ve kâne emr	: Oldu, işleyiş, emir, hüküm,
Makdiyya	: Yerine gelen, takdir, isteği, yapmak, var etmek, kada,

Meâli: Rabbin bildirdi: O sunulanlar Benim yüceliğimdir, huzur bulduğunuzdur. O sunulanların içinde insanlar için deliller, rahmetimiz ve işleyişin takdiri vardır. İşte böylece bildirildi.

Meryem'in gönlüne doğan, kendi vücûdunda her an tecelli eden Rabb hakikatinin doğuşu idi.

Her insanın vücûdu Rabb boyutudur.

Rabb, varlık boyutundaki her varlığın vücûdundaki Allah'ın işleyiş, tecelli boyutudur.

Kişi "Rabb'im" dediği zaman, kendindeki Allah'a seslenmiş olur.

Bu sesleniş vücûdun içsel boyutuna doğrudur.

Rabbini bilmek, insanın kendi vücûd hakikatine erişmektir.

Kendi vücûd hakikatine erişen, bilir ki cümle vücûdlarda her an tecelli eden Allah'ın kendisidir.

Bir vücûddaki Allah'ın sahiplik boyutu, işleyiş boyutu "Rabb" boyutudur.

Kişinin kendini bilmesi, vücûdunun işleyişini idrak etmesi ve bu işleyişin Rabb boyutu olduğunu anlamasıdır.

Hazreti Muhammed'in "Men arefe nefsehû fekad arefe Rabbehû" sözü, "Kendini bilen kimse, kendini vücûdlandırmanı da bilir" demektir.

İnsan, kendi vücûdundan Allah'ın hakikatlerinin sunulduğunu anlamalıdır.

İnsanın kendi vücûdu, Allah'ın yüceliğini gösterir.

İnsanın vücûdunda olan işleyiş, Allah'ın işleyişidir.

İnsanın kâlbini atması, hücrelerinin çalışması, kanının dolaşması, nefes alıp vermesi, Allah'ın vücûddaki fiil boyutudur.

Âyette belirtilen; "Necale hû âyeten lin nâsi" "insanları âyetlerle donattık" mesajı, her insanın kendi vücûdunun âyetlerle donatılmış canlı kitap olduğunu idrak etmesi içindir.

Yani, her insanın vücûdu, Allah'ın delillerini, işaretlerini gösterir.

Allah, hakikatleri insanın kendi vücûdundan kendine sunar.

Allah hakikatine ermenin yolu, insanın kendi vücûdundaki âyetleri yani delilleri görmesi ile mümkündür.

İnsanın bir Mürşid-i Kâmil ile başlayan yolculuğu, gönülde irfanîyet doğuşuna kadar sürecektir.

Bir Müşid-i Kâmil tarafından, hakikatin bilgileri gönlüne ekilen kişinin irfanîyet yolculuğu başlar.

İlm-i Tevhîd bilgilerini yüklenen kişi, kendinden doğacak olan, resûl nebî boyutlarının hakikatlerine erecektir.

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَدَّتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا

Fe hamelethu fentebezet bihî mekânen kasiyyâ

- Fe hamelet hu : Böylece, hamile, onu taşıdı, yüklendi,
 Fe intebezet bihi : Sonra çekildi, onunla, o yüklendiğiyle,
 Mekânen : Mekân, yer, yurt, makâm,
 Kasiyyen : Uzak yer, uzak olmak, katılık, bâtil
 bilgilerden uzaklaşmak, asma kabak, içine çekilmek,

Meâli: Böylece onu yüklendi, sonra da o yüklendiğiyle uzak bir mekâna çekildi.

Böylece, Meryem makamına erecek olan, yüklenilecek olanı yükledi.

Gönül rahmine, İlm-i Tevhîd bilgileri ekildi.

Ve makamların sırrına ermek için, kendi gönlüne çekildi.

Meryem'in yolculuğu başlamıştı, bu yolculuk İsâ makamına kadar gidecekti, o makamda İsâ'nın doğuşuna şahit olacaktı.

Meryem'in yüklendiği, gönlüne ekilen, Muhammedî olan, İlm-i Tevhîd bilgileri idi.

Gönlü hazır olana, hakikatin bilgileri açılır.

Meryem istidadı olana, hakikatler tebliğ edilir.

Kendi yolunda, kendi bildiğinde kalan, hakikatin bilgilerini gönlüne alamaz.

Taşlaşmış gönüle sahip olan, gaddar olan, kendi bildiğinde inat eden, hakikatin bilgilerini gönlüne alamaz.

Etrafına zulüm eden, dedikodular yapıp onu bunu çekiştiren, hasetlik, fesatlık taşkınlık içinde olan, kibir içinde olan, hakikatlerin bilgisini gönlüne alamaz, hakikatleri taşıyamaz.

Yani Meryem istidadı olmayana hakikatler tebliğ edilmez.
Hakikat bilgileri, gönlü uygun olana tebliğ edilir.

Yani gönlünde irfaniyet doğuşu uygun olana, yani gönül top-
rağı iyi olana, hakikat bilgileri ekilir.

Bu durum İncil'de ve Kur'ân'da çok güzel açıklamalarla be-
lirtilmiştir.

İncil, Luka 8: 4-8

“Büyük bir kalabalığın toplandığı, insanların her kentten kendisine akın akın geldiği bir sırada İsa şu benzetmeyi anlattı: «Ekincinin biri tohum ekmeye çıkmış. Ektiği tohumlardan kimi yol kenarına düşmüş, ayak altında çiğnenip gökteki kuşlara yem olmuş. Kimi kayalık yere düşmüş, filizlenince susuzluktan kuruyup gitmiş. Kimi, dikenler arasına düşmüş. Filizlerle birlikte büyüyen dikenler filizleri boğmuş. Kimi ise iyi toprağa düşmüş, büyüyünce yüz kat ürün vermiş.» Bunları söyledikten sonra, «İşitecek kulağı olan işitsin!» diye seslendi.”

Tohumdan murad, hakikat bilgileridir, İlm-i Tevhîd bilgileridir.

İlm-i Tevhîd bilgileri, yol kenarına ekilmez, yani kendi yo-
lunda, kendi inancında kalana ekilmez.

Kendi inancında kalan, yani atalarından öğrendiği inanç ile
hareket eden, Tevhîd şuuruna ulaşamaz.

Kendi inanç kibrinde kalan bir kimsenin gönlüne, hakikat
bilgileri ekilmemelidir.

Kayalıklara tohumlar ekilmemelidir, yani kaya gibi sert olana,
taşlaşmış bir gönüle sahip olana, gaddar olana, kendi bildiğinde
inat edene, hakikat bilgileri sunulmamalıdır.

Dikenli bir yere de tohum atılmamalıdır, yani dikensi bir gö-
nül taşıyana da hakikat bilgileri ekilmemelidir.

Dikensi gönül, onu bunu çekiştiren, insanlara zulüm eden,
kâlblerini kıran, hasetlik, fesatlık içinde olan, kibir içinde olan
bir kimsedir.

Ki o kimse de hakikatleri kabul edecek bir gönüle sahip değildir.

Hakikatler ancak ve ancak, gönlü temiz kimselere tebliğ edilmelidir.

Yani Meryem istidadı olanlar hakikat bilgilerini yüklenecektir.

İncil, Luka 8:4-8 bölümünde geçen mesajlar, Kur'ân'da Ahzâb Sûresi 79. âyette de belirtilir.

İncil'de geçen dört zümre, Ahzâb Sûresi'nde de belirtilir.

İlk üç zümre, emaneti yüklenmeyen kimselerdir, dördüncü zümre ise, şefkatli olan, emaneti yüklenmeye hazır olan kimsedir.

Gönlüne hakikat bilgileri ekilecek olan kimse, ancak gönlü hazır olandır, gönlü temiz olandır.

Ki öyle kimseler; şefkatli, tevazu sahibi, yargılama içinde olmayan, hiçbir kimseye ve hiçbir varlığa hor bakmayan kimsedir.

Kur'ân'da belirtilen, şefkatli olan ancak hakikat bilgilerini yüklenir şeklindedir.

Ahzâb Sûresi 72. âyette hangi üç zümre hakikatleri yüklenmez ve ancak kim yüklenir açıklanmıştır.

Ahzâb Sûresi 72: "İnnâ aradnel emânete ales semâvâti vel ardı vel cibâli fe ebeyne en yahmilnehâ ve eşfakne minhâ ve hamelehal insân innehu kâne zalûmen cehûlâ."

İnna aradne	: Muhakkak biz, sunduk, teklif ettik,
El emanet	: Emanet, hakikat bilgisi, İlm-i Tevhîd dersleri,
Ala el semavat	: Yüce olan, yücelik halinde olan, gök, ulvîyet, ulvî âlem,
Ve el ard	: Yerdeki, yeryüzünde büyüklük taslayanlar,
Ve el cibali	: Dağlar, büyüklük halinde olanlar, kibirlilik,
Fe ebeyne	: Böylece, çekindiler, istemediler, sakındılar,
En yahmilne ha	: Yüklendi, taşıdı, o,

Ve eşfekne min hâ	: Şefkatli, alçakgönüllü, koruyucu, o hal, olan,
Ve hamele ha el insan	: Onu yükledi, taşıdı, aldı, insan,
İnne hu kane	: Muhakkak, doğrusu, o, oldu,
Zall	: Meyletmek, yönelmek, gitmek, eğilmek,
Ma cehule	: Cahilliği bitti, cahillerden olmadı,

Meâli: “Biz emaneti; kendini ulvî âlemin yüceliği içinde olduğunu sananlara, yeryüzünde hâkimlik taslayanlara, kendini büyük görenlere teklif ettik. Fakat onlar onu yüklenmekten çekindiler. Şefkatli olan insan ise onu yükledi, doğrusu o hakikatlere meyletti, cahillerden olmadı.”

Âyette belirtildiği gibi, emaneti yani İlm-i Tevhîd bilgilerini, ancak ve ancak şefkatli, alçakgönüllü olanlar yüklenecektir.

Tevazû içinde olan bir kimse, gönlü uygun olan kimsedir.

Hakikatler ancak onlara tebliğ edilir.

Kâlbleri hakikatleri anlamaya kapalı olanlar, hakikatlerin bilgilerini yüklenemezler.

Mü'min Sûresi 35: “Allah’a karşı büyüklenenlerin, zorbalık halinde olanların hepsinin kâlbleri hakikatlere kapalıdır.”

Meryem istidadı olan, hakikat bilgilerini yüklenir ve kendi gönlüne çekilir ve onun İsâ doğuşuna olan yolculuğu başlamış olur.

“Hamelet hu fentebezet bihî mekânen kasıyyâ” âyeti, “Hakikat bilgilerini yüklenen kimse, bâtil bilgilerden uzaklaşarak kendi beden mekânına çekilir” mesajıdır.

İnsanın vücûdu, Allah’ın mekânıdır.

Kâf Sûresi 16: “Ve nahnu akrebu ileyhi min hablil verîd.”

Meâli: “Ve Biz ona şahdamarından daha yakınız.”

Âyetiyle, insan vücûdunun, Allah’ın mekânı olduğuna işaret eder.

Kur’ân bizlere; kendi vücûdumuzun ve cümle vücûdların dışında bir Allah tarif etmiyor.

“Allah’ı göklerde, bir yerlerde aramayı bırakın, kendinizde arayın” bilgisini sunuyor.

“O size şah damarınızdan yakındır.”

“O sizin tüm vücûdunuzu kuşatmıştır.”

“Onu kendinizde arayın” bilgisini sunarak, Allah hakikatine kendi vücûdumuzda erişeceğimizi bildirdi.

İnsan, kendine vücûduna dönmeli, o vücûdun nasıl oluştuğunu, nasıl bir kaynaktan geldiğini düşünmelidir.

İnsan kendi vücûdunu var etmedi ve kendi vücûdunda her an olan işleyişin sahibi de değildir.

İşte insan, Allah nedir sorusunun cevabını bulabilmesi için, kendi vücûd mekânına çekilmelidir.

Bir Mürşid-i Kâmil’den emaneti yüklenen kimse, kendi vücûd mekânına döner ve enfûsi yolculuğu başlar.

İşte Meryem’in bir mekâna çekilmesi, bâtil bilgilerden uzaklaşması ve hakikat bilgileriyle, kendi vücûd enfûsuna çekilmesi hakikatidir.

Enfûs yolculuğuna çıkan bir kimsenin, vücûdun sahibini tanıma yolculuğu başlamış olur.

Vücûdda her an zikriyle zâkir olan, fiiliyle fâil olan, sıfatlarıyla mevsûf olan, vücûdu tutan Zâtı idrak etme ve o Zâta teslim olma yolculuğu başlamıştır.

فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جِذْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ يَا لَيْتَنِي
مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَّنْسِيًّا

Fe ecâe hel mehâdû ilâ cızın nahleh kâlet yâ leytenî mittu
kable hâzâ ve kuntu nesyen mensiyyâ

Fe ecae ha	: Böylece, yönelme, dayanmak, yapma, mecbur, o, onu,
El mehadu	: Emek, çalışmak, doğum sancısı, sancı, yer, döşek, beşik,
İlâ cızın nahleti	: Gövde, hurma ağacının, birlik şuurunda,
Kalet yâ leyte nî	: Dedi, keşke ben olsaydım, bu hâlde bulunsaydım,
Mittu kabl haza	: Ölmek, kaybetmek, önce, bundan önce,
Ve kuntu nesyen mensiy	: Ben oldum, unutularak, unutulan, unutma, mensiy

Meâli: Böylece o doğum sancısı içinde hurma ağacına dayandı. Dedi ki: Ben bundan önce ölseydim, ya da unutsaydım ya da unutulmuş olsaydım.

Emaneti yüklenen, doğuş sancıları içinde Tevhîd şuuruna dayanacaktır.

Burada ifade edilen sancılar, atalardan gelen inanç bilgileri ile, hakikat bilgileri arasındaki gelgitlerdir.

İnanç boyutunun bilgileri ile, ilme dayalı hakikatler arasında, kişi gelgitler yaşar.

Hazreti Mûsâ'nın nâlinlerini ve değneğini bırakması, hevâ-sına olan esareti ve atalardan gelen aslı olmayan inanç boyutunun yargılayıcı alanı terk etmesi idi.

Ölmeden önce ölüm sırrı, kendine nisbet ettiği vücûdun, sahibine teslim olma sırrıdır.

Kişi kendi fenalarından geçerek, kendine nisbet ettiği zanlarını terk eder, mevt boyutuna yani ölüm boyutunun sırrına ereyerek, "Mutu kable ente mutu" hakikatini anlar.

Ölüm, İsâ'nın bedeninin çarmıha gerilme hakikatidir.

Bedeninden geçen kimse fenafillah hakikatine erecektir.

Fenafillah boyutu, kendine nisbet ettiği vücûdunun, Hakk'a ait olduğunu idrak etmesi ve Hakk'a teslim olma irfanîyetidir.

Hurma ağacıyla işaret edilen hakikat, Tevhîd hakikatidir.

Hurma ağacının meyveleri, üzüm salkımı gibidir.

Hurma meyveleri kesret boyutuna, meyveleri tutan dal vahdet boyutuna benzetilmiştir.

Kâmil kişiler, insanlara hakikatleri, çevrelerinde olan bitkileri, hayvanları örnek göstererek anlatmışlardır.

Hurma ağacı ve meyvesi, Tevhîd hakikatine işaret edilmiştir.

Meryem'in Hurma ağacına dayanması, Tevhîd ifrânîyetine dayanmasıdır.

Kişinin, atalarından gelen din inancının yargılayıcı alanından sıyrılıp, dinin hakikatine erebilmesi, sancılı bir dönemdir.

Hakikat yolunda yol alan er kişilere, yaşadıkları dönemde hep saldırmışlardır.

Din diye öğrendiğimiz ile hakikatte din aynı şey değildir.

Kişinin atalarından gelen inanç alanından sıyrılıp, Tevhîd şuuruna erebilmesi kolay bir şey değildir.

Her çocuk anne babadan gelen, anne babanın tabi olduğu inanç alanına göre yetişir.

Anne baba, Müslüman ise, çocukta Müslüman olur.

Anne baba, İsevi, ya da Musevi, ya da Budist, ya da diğer inançlardan ise, çocuk da o inanca göre yetişir.

Ayrıca çocuk, anne babanın mezhebini, tarikatını, cemaatini takip eder bir şekilde yetişir.

Kur'ân'ın "Atalarınızı bir yolda buldunuz" dediği açıklama budur.

Anneden doğan her çocuk, atalarının inanç yolu üzere olur.

Her yetişen çocuk, kendi anne babasının tâbi olduğu inancı doğru bilir, başkalarının inancını eğri görür ve onları yargılar.

Bu durum Kur'ân'da birçok yerde açıklanmıştır.

Bakara Sûresi 170: "Ve izâ kîle lehumuttebiû mâ enzelallâhu kâlû bel nettebiu mâ elfeynâ aleyhi âbâenâ e ve lev kâne âbâuhum lâ yakîlûne şeyen ve la yehtedûn."

Meâli: "Onlara Allah'ın sunduğu şeylere tâbi olun denildiği zaman, derler ki: Hayır, biz atalarımızı ne üzere bulduysak ona tâbi oluruz. Eğer ataları bir şeyi akıl etmiyorlar ve doğru yol üzere olmasalar da mı?"

Kur'ân şahitliği tavsiye eder, varlığın varoluşunun tefekkür edilmesini öğütler.

İnsan şahit olmalıdır ki, gerçeğe ulaşsın.

Evet, atalarımız ne sunduysa, onu doğru diye kabul ettik.

Atalarımız ne üzere bulduysak, onu doğru kabul ettik.

Hiç düşünmedik.

Hiç araştırmadık.

Hiç hakikatine şahit olmadık.

Kendi inancımızda kaldık, kendi inancımızla başka inançları yargıladık, benlik içinde düştük, Allah'ın yarattığı başka bir insanı ya da topluluğu hor görerek haddi aştık, büyük bir kibir içine düştük, hepimizin vücûdunda olan, vücûdunu tutan tek Zâtı göremedik.

Kur'ân bu durumu muhteşem bir şekilde tarif ediyor.

A'râf Sûresi 28: "Ve izâ faalû fâhişeten kâlû vecednâ aleyhâ âbâenâ vallâhu emerenâ bihâ kul innallâhe lâ yemuru bil fahşâ e tekûlûne alâllâhi mâ lâ tâlemûn."

Meâli: “Bir benlik içinde haddi aşanlar derler ki: Biz atalarımızı da bu yolda bulduk ve bu bize Allah’ın hükümleridir. De ki: Benlik içinde olmak, haddi aşmak, kesinlikle Allah’ın hükümleri değildir. Sizler Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylüyorsunuz.”

Evet, atalardan gelen, yargılayıcı alanı, bâtil alanı terk etmek, sancılı bir dönemdir.

İşte Meryem’in bir sancı içinde Hurma ağacına dayanması, İlm-i Tevhîd yolunda olan kişilere işaret eder.

“Dedi ki: Ben bundan önce ölseydim, ya da unutsaydım ya da unutulmuş olsaydım.” âyetinin açıklaması, kişinin hakikatleri öğrenmesiyle, eskiden din diye gittiği yolda ne kadar asılsız şeylerle oyalandığının, ne kadar kibirlere düştüğünün fark edilmesidir.

فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ
رَبُّكَ تَحْتِكَ سَرِيًّا

Fe nâdâhâ min tahtihâ ellâ tahzenî kad ceale rabbuki tah-
teki seriyyâ

Fe nada ha	: Böylece, ona nida edildi, seslenildi,
Min tahti ha	: Makamı, oturduğu yer,
Ellâ tahzeni	: Olma, mahzun olma, üzülme, sıkılma,
Kad ceale rabb ke	: Kıldı, sundu, verdi, rabbin,
Tahte ke	: Makam, bulunduğu yer, altında, sen,
Seriye, seray	: Sır, reis, ırmak, nefis, güzellik, saray, ihtişam,

Meâli: Böylece o, makamında o nidayı işitti: Mahzun olma,
Rabbın sana makamında güzellikler sundu.

Makam ve meratipler gören bir kimse, yavaş yavaş hakikat-
lerin nidasını işitmeye başlar.

Bu işitme, bir kişiden gelen seslenişin işitilmesi değil, varlı-
ğın özünden gelen bir seslenişin işitilmesidir.

İnsanın vücûdu Allah'ın tahtıdır, sarayıdır, mekânıdır.

Allah o mekândan her an hakikatlerini bildirir.

Bu bildiri O'nun kendinden olan seslenişidir.

Her varlık Allah'ın bir mekânıdır, o mekânda Allah'ın ma-
kamları gizlidir.

İnsan, Allah'ın makamlarının hakikatlerine erebilmesi için,
Meryem boyutuna erebilmesi gerekir.

Meryem boyutu, bâkirlik boyutudur, tertemiz olma boyutudur.

Kişi, kendi nisbetlerinden geçmelidir.

Allah'a ait olan nitelikleri kendine nisbet etmemelidir.

Kişinin bâkirleşmesi yani temizlenmesi, kirlenen aklını ve gönlünü temizlemesiyle mümkündür.

Tövbe bunun için önemlidir.

Tövbe; kişinin, bilerek ya da bilmeyerek kendisine ya da çevresine ya da başka kişilere yaptığı kötülüğü görmesi ve gerçekten pişman olarak, bir daha böyle kötülükler yapmamak için Allah'a söz vermesidir.

Tövbe; gafleti, gıybeti, kibri, bilmişliği, kalp kırmayı, dedikoduyu çekiştirmeyi, iftirayı, yalanı, kul hakkı yemeyi, hâsetliği, fesâtlığı, zararlı şeyler içinde olmayı terk etmenin adıdır.

Tövbe Meryem boyutunun sırrıdır, temizlemektir, arınmaktır, bâkir olmaktır.

Bakir olmayan gönülden İsâ şuuru doğmaz.

Temiz olan gönül, Allah'a ait olan makamlardaki seslenişi işitmeye başlar.

Kişi gönlünü temiz eylemeli ve beklemelidir.

Kur'ân birçok âyette bizlere öncelikle edep içinde olmanın yollarını sunar.

Bazı örnekler vermek gerekirse:

Dilini tut.

Kimsenin dedikodusunu yapma, arkasından çekiştirme.

Kimseyi hor görme, kötüleme, alay etme, hiçbir varlığı küçük görme.

Kimsenin özelini, gizli yönlerini, hatalarını araştırma, ayıbını arama.

Kimsenin inancına, ibadetine, kültürüne, cinsiyetine, milletine, rengine, laf etme.

Kendini tanı, çevrene yardımcı ol.

(Hucurât Sûresi)

Asla kibirlenme.

Asla övünme, büyüklenme, kendi inancını diğerlerinden bü-
yük görme.

Bilgin olmadığı şeyler hakkında asla konuşma.

Anne babana, yakınlarına, çevrene, herkese iyi davran.

İnsanlara suratını asma, böbürlenme.

Hep tevâzu içinde ol, edepli ol, öfkelenme.

Asla kimseyi aldatma, yalan söyleme.

(Lokmân Sûresi)

Asla kul hakkı yeme, asla çalıp çırpma.

Verdiğin sözü yerine getir.

Gösteriş peşinde olma, makam, şan şöhret peşinde olma.

Kan dökme, kimseye asla zulmetme.

Kötülük için yardımlaşma, iyilik üzere yardımlaş.

Sıkıntılar, kederler verme.

Gereğinden fazla yeme, içme.

Bedenine zararlı olan şeyler içinde olma.

(Mâide Sûresi)

Kul hakkı yeme.

Kendi çıkarın için başkasına zarar verme.

Boş hayaller peşinde koşma.

Kulaktan dolma bilgilerle hareket etme, aslı olmayan şey-
lere itibar etme,

Varlığın dış yüzünde kalma.

İkilikte kalma.

Bıkkınlık, karamsarlık, ümitsizlik içinde olma.

Kendi zannında var ettiğin ilâha sığınma.

(Hicr Sûresi)

Kibirli olma.

Riyakâr olma.

Gösteriş içinde olma.

İkilik çıkarma.

Sakın kötülük yapma.

Hainlik yapma.

(Enfâl Sûresi)

Hep bu âyetler, Meryem olabilme, yani arınmış olabilme hakikatine işaret eder:

Arınmış olan gönül, hakikatleri anlamaya başlar.

İnsan vücûdu, Allah'ın muhteşem tahtıdır, muhteşem sarayıdır.

O saraydan ıslıl ışıl hakikatler yansır.

Yeter ki insan, gönlünü hazırlasın, edep içinde olsun.

Yeter ki insan, vücûdunu kendine nisbet etmesin, vücûdun Zâtına teslim olsun.

وَهْزِي إِلَيْكَ بِجُدِّعِ النَّخْلَةَ تُسَاقِطُ عَلَيْكَ رُطْبًا جَنِيًّا

Ve huzzî ileyki bi cızın nahleti tusâkıt aleyki rutaben ceniyyâ

- Ve huzzi ileyke : Silkele, his, tat, zevk, topla, üzerine, kendine gelmek,
 Bi cızın nahleti : Gövde, hurma ağacı, birlik şuuru, varlığın birliği,
 Tusâkıt aleyke : Düşen, teslim olan, sükût eden, kıymetsiz, ölü cenin, sana,
 Rutabe : Taze, olmuş, olgunlaşmış, tecelliler, yaş hurma,
 Ceniye : Toplamak, bir araya getirme, meyve toplanması, cem etmek,

Meâli: Ve sana, tüm varlığınla teslim olmanın olgunluğunu, birlik şuurunun zevkini sundu.

Allah her mekândan, her makamdan, kendine ait olan birliğini sunar.

Îlâhî hazza erişmek, tüm varlığıyla Allah'a teslim olma boyutudur.

Olgunlaşmak, Kâmil olma boyutudur.

Kişinin kâmil olabilmesi, kendine nisbet ettiği vücûdunun sahibini idrak etmesi ve o sahibe teslim olmasıyla başlar.

Tüm vücûdları tutan vücûd tek vücûddur. O da Allah'ın Zâtıdır.

Kişi, varlığın özünü görebilmelidir.

Varlığın özünden sunulan hakikatlere erebilmelidir.

Vücûda "Benim vücûdum" deme zannından vazgeçmelidir.

Kişi, kendine nisbet ettiği vücûdun Allah'a ait olduğunu anlamalı, Allah'ın kendisine şah damarından yakın olduğunu idrak etmelidir.

Yunus Emre, kendi vücûdunu saran Allah'a teslimiyetini ilâhilerinde dile getirmiştir.

Severim ben seni cândan içeri
Yolum vardır bu erkândan içeri

Beni bende demen bende değilim
Bir ben vardır bende benden içeri

Nereye bakar isem dopdolusun
Seni nere koyam benden içeri
Yunus Emre'nin "Benden içeri ben" dediği, Hakk'ın vücûdudur.
Vücûd denildiği zaman, bedenleri tutan Hakk'ın vücûdu anlaşılmalıdır.

Nûr Sûresi 58: "Vücûdları tutan Zâtın hakikatine bağlansınlar"
Tüm varlığın sûret vücûdlarını tutan Zâtın hakikatini anlayan "Vücûd" hakikatine erişir.

Tüm sûret vücûdlarını tutan vücûd, Hakk'ın vücûdudur.
İşte vücûdu mutlak odur.

Vücûd'dan maksat sûret vücûdları yani beşerî vücûdlar değildir.

Görünen sûret vücûdlarına Hakk'ın vücûdu denmez.

Çünkü sûret vücûdlarında her an bir değişim vardır.

Hakk'ın vücûdunda ise değişme yoktur.

İşte sûret vücûdları denilen yani ten vücûdlarını tutan vücûd bizzat Hakk'ın kendisidir.

İşte Vücûd'dan maksat budur.

Sûret vücûdları da Hakk'ın vücûdundan ayrı değildir.

Ama sûret vücûdları Hakk'ın vücûdunun fenâ boyutudur, yani değişen boyutudur, bu değişim vücûdun kendine ait olan bir tecelliden başka bir şey değildir.

Kendi bedenini tutan Hakk'ın vücûduna teslim olan kişi, "Fenafillah" hakikatine ermiştir.

Tüm varlığıyla teslim olmak, “Tevhîd-i Zât” makamına ermektir.
Tüm varlığıyla teslim olmak, secde sırrıdır.

Secde makamına eren, cümle bedenleri tutan Zâta ermiştir ve o Zâta secde etmiştir ve cümle varlığın da her an secdede olduğuna şahit olmuştur.

Ra’d Sûresi 15: “Ve lillâhi yescudu men fis semâvâti vel ardi tavan ve kerhen ve zilâluhum bil guduvvi vel âsâl.”

Meâli: “Göklerde ve yerde olan ne varsa, istese de ve istemesine de ve onların gölgeleri dahil, sabah, akşam hiç durmadan Allah’a secde ederler.”

Hakikatte secde budur.

Hakikatte secde, Allah’a teslim olmak ve her an secde şuuruyla hareket etmektir.

فَكُلِّي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا فَمَا تَرَيْنَ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا
فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا

Fe kulî veşrabî ve karrî ayn fe immâ terayinne minel beşerî
ehaden fe kûlî innî nezertu lir rahmâni savmen fe len ukellimel
yevme insiyyâ

Fe kuli	: Böylece, ye, beslen, fayda, yararlanmak,
Ve eşrebi	: İç, haz al, tat al, manevi haz, manevi sevinç,
Ve karri	: Saygı, hürmet, aydınlık, parlak,
Aynen	: Göz, aynılık, benzer, bakış,
Fe immâ tereyinne	: Şâyet, fakat, görürsen, karşılaşmak,
Min el beşerî ehaden	: Beşerden, kimse, insan, bir kimse,
Fe kale inni nezertu	: O zaman de, söyle, ben, adadım, söz verdim,
Li er Rahmâni	: Rahmân, rahmet sahibine, her varlığı nûruyla saran,
Savm	: Sakınmak, korunmak, savmak, oruç,
Fe len ukellime	: Artık, asla, kelime, konuşmayacağım,
El yevm insiye	: Vakit, zaman, süre, insanlarla

Meâli: “Artık sana sunulardan yararlan ve manevi haz al, bakışlarının aydınlığı olsun. Sonra da bir insanla karşılaştığında; ben tüm varlığı nûruyla saran için korunacağıma, artık insanlarla belli bir zaman asla konuşmayacağıma dair söz verdim, de.”

Hakikat yoluna adım atan, varlığın varoluşuna şahit olur.

Varlıktaki tecellilere şahit olur.

Hakikat denilen şey; varlığın kendisidir, varlığın kendinde olan tecellilerdir, varlığı içiyle dışıyla tutan varlığın kendinde olan Hakk'ın kendisidir.

Hakikatler varlıktan sunulur, her varlık canlı bir kitaptır, o kitapta ilmi bir sunum vardır.

Her varlık Allah'ın âyetleridir.

İnsan, bakışlarını varlığın özüne döndürmelidir.

Bakışlarını varlığın sûret yönünde değil, sîret yönüne döndürmelidir.

Hakikat yoluna adım atan kişi, dilini tutmalı, susma orucuna girmeli, dersleri bitinceye kadar, din hakkında konuşmamalıdır.

Saccede "Ben bilmem" demelidir.

Bu âyette geçen, "Susma orucu" dilini tutmak ile ilgilidir.

Kişi, hakikatlere şahit olmadığı müddetçe, din hakkında konuşmamalıdır.

Ezanda günde söylenen yirmi defa "Eşhedü" buna işaret eder.

Kişi duyduklarını okuduklarını konuşmak yerine, varlığın özünde olan işleyiş hakikatlerine şahit olmalı ve şahit olduğu şeylerden bahsetmelidir.

Onun için kişi, hakikat yoluna adım attığında, dilini tutmalı ve şahit olmadığı aslı olmayan şeylerden bahsetmemelidir.

Âyette geçen "Savm" kelimesini incelersek:

Savm; Sakınmak, el çekmek, yürümek, men etmek, terk etmek, konuşmamak, yememek, bırakmak, uzaklaşmak, oruç tutmak, anlamlarında kullanılmıştır.

Sıyam, savm'ın çoğuludur.

Kur'ân'da savm ve sıyam birçok yerde geçer.

Bakara Sûresi 183: "Yâ eyyuhâllezîne âmenû kutibe aleykum sıyâmu kemâ kutibe alellezîne min kablikum leallekum tettekûn."

Meâli: “Ey iman edenler, sakınmak sizden öncekilere yazıldığı gibi, sizlere de yazıldı. Umulur ki siz fenalardan sakınır, Allah’a ortak koşmazsınız.”

Bu âyette Savm-Sıyam çok güzel açıklanmıştır.

“Umulur ki siz fenalardan sakınır, Allah’a ortak koşmazsınız”

Meryem Sûresi 26. âyette Hazreti Meryem’in “Savm fe len ukellimel yevme insiyyâ” konuşmama orucundan bahseder.

Yani bir insanla tartışmaya girmeyip, susmanın da oruç olduğunu Kur’ân’da görüyoruz.

Âyette geçen “Artık sana sunulanlardan yararlan ve manevi haz al, bakışlarının aydınlığı olsun” açıklaması, kişiye sunulan İlm-i Tevhîd bilgileriyle hareket edip, ulaştığı hakikatlerden alınan hazza işaret eder.

Bir Mürşid-i Kâmil’e giden kişi, önce sus orucuna girer, dilini tutar, beynine kaydedilen asılsız bilgilerin yerine, ilme dayalı bilgileri alır ve o bilgilerle varoluşun hakikatlerine ulaşmaya çalışır.

Dilini tutan kişi, yani susma orucuna giren kişi, İlm-i Tevhîd dersleri bitinceye kadar, ona din hakkında soru sorulduğunda “Ben bilmem” der.

Kişi, eski bildiği asılsız, ilme dayalı olmayan bilgileri, konuşmamalı, onları aslı varmış gibi anlatmamalıdır.

Beyin, kodlanmış olan asılsız, yargılayıcı alanın etkisinden kurtulmalıdır ki, kendini hakikat bilgilerini almaya hazırlasın.

Bâtıl alanı konuşup duran kişi, o alanı beyinde yeşertir durur.

O alanın unutulması, o alanın kuruması için, dil o alandan beslenmemelidir, o alandan konuşmamalıdır.

Bunun için, hakikat yolunda talebe dilini tutar, ona konuşma izni verilinceye kadar bir şey konuşmaz.

Yani talebe, hakikat ilmüne vakıf oluncaya kadar sabreder, dilini tutar.

Hazreti Mûsâ’nın “Dilimi çöz” demesi bu hakikate işaret eder.

Tâ-Hâ Sûresi 27: “Vahlul ukdeten min lisânî.”

Meâli: “Hakikatlerini anlatmam için konuşmama netlik, akıcılık ver.”

Meryem Sûresi 26. âyette geçen; “Artık insanlarla belli bir zaman asla konuşmayacağıma dair söz verdim, de” mesajı, kişinin hakikati anlayıncaya kadar dilini tutmasına işaret eder.

Hakikatler yolunda ilmi bir eğitim görmeyen kişi, konuştuğu zaman sadece duyuma dayalı ya da kitaplardan okuduğunu konuşur.

Gönül hakikatlerle donanıncaya kadar; kişi konuşmamalıdır, dilini tutmalıdır.

Meryem’in susma orucu buna işaret eder.

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهَا قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا

Fe etet bihî kavmehâ tahmiluh kâlû yâ meryemu lekad citi
şeyen feriiyâ

Fe etet bi hi kavme ha : Böylece, geldi, o, kavmine,
Tahmilu hu : Taşıyor, taşıdığı ile, o
Kalu yâ meryem : Dediler, ey Meryem, ey tertemiz olan,
Lekad citi şey : Doğrusu, sen yaptın, geldin, bir şey,
Feriyy : Boş, abes, doğru olmayan, nasıl bir
şey, şaşılacak,

Meâli: Böylece o taşıdığı ile kavmine geldi. Dediler ki: Ey Meryem! Doğrusu sen şaşılacak bir şey yaptın.

Meryem, kavmine döndüğünde, kavmi onun taşıdığı, yük-
lendiği hakikatleri kabul etmedi.

Kendi bildiğinde kalanlara, atalardan bulduğu yol üzere olan-
lara, hakikatin sözleri ters gelir.

Hûd Sûresi 109: “Fe lâ teku fî miryeten mimmâ yabudu hâulâ
mâ yabudûne illâ kemâ yabudu âbâuhum min kabl.”

Meâli: “Bundan sonra onların taptıkları şeyler hakkında
içinde şüphe kalmamasın. Onlar önceden atalarının taptığı gibi sa-
dece öyle tapıyorlar.”

Meryem de, taşıdığı hakikati kavmine sunduğunda, kavmi
ona tepki gösterdi.

Söylediği sunduğu şeyler, şaşılacak şeylerdi.

Her kavim, atalarının inancı, ibadetleri üzere olur.

Her kişi, kendi anne babasından gördüğü inancı doğru bilir.

Ona uymayan başkalarının inancını eğri görür, onları eleştirir.

Kendi kavminin inancında, ne gördü ise ne duydu ise, ona inanır, onu doğru bilir.

Kur'ân'ın "Ataların inancı yolu üzere olmak" dediği budur.

Nice ârif kişi, yaşadığı toplumda, sunduğu sözler yüzünden zulüm gördü, dışlandı, kovuldu.

Meryem'in sunduğu hakikat neydi ki, toplumu onu dışladı hor gördü.

Meryem'in sunduğu bilgiler, toplumun inancına uymayan bilgilerdi.

Kavmine göre Meryem, utanılacak, şaşılacak bir şey yapmıştı.

Paki neydi o şaşılacak şey?

Meryem'in sunduğu "Âyet" idi.

Meryem'in sunduğu "İsâ" hakikati idi.

"Rûh" hakikati idi.

Kendini koruyan, tertemiz olan, utanılacak şey yapar mıydı hiç?

Üflenen Rûh sırrına eren, kötü bir yolda olabilir mi hiç?

Her yerin Allah'ın tecellileri ile sarılı olduğunu anlayan, Hakk yolundan sapar mıydı hiç?

İçten samimi olan, sadakat içinde olan, Hakk yolunda olan, ayıp bir şey yapabilir mi hiç?

Tahrîm Sûresi 12: "Ve Meryem ebnete imrânelletü ahsanet fercehâ fe nefahnâ fîhi min rûhınâ ve saddekat bi kelimâti rab-bihâ ve kutubihî ve kânet minel kânitîn."

Meâli: "İmran kızı Meryem. Ki o güzelce korundu. Böylece o içine Rûhumuzdan üflediğimizi anladı. Rabbinin tecellilerine ve tüm varlığın hakkın kitabı olduğuna sadakatile bağlandı ve içten samimi uyanlardan oldu."

Meryem; gönlünü tertemiz eden, Hakk yolunda varlığından geçen, Hakk'a her şeyiyle teslim olandı.

Kendi inançlarında kalanlar, din diye ayrımcılık alanında kalanlar, Meryem olabilirler miydi hiç?

Meryem olanı anlayabilirler miydi hiç?

Elbette onu da anlayamadılar.

Dışladılar, tekfir ettiler, kovdular, hakkında dedikodular ettiler.

Hakikatleri sunanlara yapıldığı gibi, ona da zulümler ettiler.

Oysa o "İsâ-Âdem" boyutunun hakikatini, yâni rûh hakikatini sunmuştu.

Kur'ân, İsâ ile Âdem'in durumu aynı der.

Âl-î İmrân Sûresi 59: "İnne mesele îsâ indallâhi ke meseli âdem"

Meâli: "Muhakkak ki Allah'ın katında İsâ'nın durumu, Âdem'in durumu gibidir."

Meryem'in sunduğu, İsâ ve Âdem'in boyutu olan "Rûh" hakikati idi.

Âl-î İmrân Sûresi 43: "Yâ Meryem uknutî li rabbiki vescudî verkai mear râkîîn."

Meâli: "Ey Meryem! Rabbini anlayıp itaat edenlerden ol ve tüm sıfatlarını, sıfatların sahibine teslim et ve tüm varlığını, varlığın sahibine teslim et."

Meryem, kıyamın, rükûnun, secdenin hakikatine erenlerden oldu.

Meryem, Rabbini anladı, yani vücûdunu tutan Zâta teslim oldu.

Meryem aklandı, Meryem temizlendi, Meryem bâkire oldu.

Meryem olan, hiç şaşkın olabilir miydi?

Meryem olan, gâfil olabilir miydi?

Meryem olmayan, Meryem olanı anlayabilir miydi?

Meryem olanı, Meryem olanlar anlar ancak.

Meryem makamının secdesini, Meryem makamın rükûsunu, Meryem olanlar anlardı ancak?

يَا أُخْتَ هَارُونَ مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأًا
سَوْءًا وَمَا كَانَتْ أُمُّكَ بَغِيًّا

Yâ uhte hârûne mâ kâne ebûkimrae sevin ve mâ kânet um-
muki begiyyâ

Yâ uhte Hârûn	: Ey, Hârûn'un kız kardeşi,
Mâ kâne ebuke	: Değildi, olmadı, baban,
İmrae seva	: İşleyiş, kötü iş, kötü bir çalışma, hal,
Ve mâ kânet ummuke	: Değildi, olmadı, annen,
Begay	: İffetsiz, utanmaz, zulüm, isyan, haddini aşmak,

Meâli: Ey Hârûn'un kız kardeşi! Senin baban kötü bir iş yap-
madı ve annen de haddini aşmadı.

Meryem asla haddini aşmadı.

Hakk'a teslim olan haddini aşar mı hiç?

Hârûn makamına eren, yani sevgiyle teslimiyet sırrına eren,
bir kötülük içinde olabilir mi hiç?

Kendindeki Hârûn ile buluşan, hadsizlik içinde olmaz.

Her insanın vücûdundan Âdem'den Muhammed'e boyut-
lar vardır.

Âdem'den maksat, bir beden, bir beşer, organlar taşıyan bir
insan değildi.

Âdem'den maksat, rûh boyutu idi.

Muhammed'den maksat; hamd boyutu idi, yani Allah'a ait
olan nitelikler boyutu idi.

Âdem'den Muhammed'e resûl nebî boyutları, insanın vücû-
dunda ve cümle varlığın özündedir.

İnsan Âdem'den Muhammed'e olan boyutları anlamalı, her
boyutun taşıdığı mânâyâ erebilmelidir.

Hep, Resûller Nebîler erkektir diye öğrettiler.
124.000 peygamber geldi, hepsi erkekti dediler.
Oysa hepsi er kişilerdi.
Er kişi, kadında da olur, erkekten de.
Resûl, Nebî boyutlarını cinsiyete bürüdüler.
Oysa bunlar, insan vücûdundaki makamlardı, boyutlardı.
Resûl Nebî boyutlarının cinsiyetle alakası yoktu.
Peki neydi kişinin vücûdundaki bu makamlar, bu boyutlar?
İnsan vücûdundaki Hârûn boyutu, insandaki ilâhi arayışın
heyecanı, isteği, sadâkati boyutudur.

İnsandaki Hârûn boyutu:

Kişideki hararet, istek, sıcaklık, ilgi boyutu.

Kişinin içinde, bir konuya karşı yanan ateşin hararetinin
tüm vücûdu sarması.

Kişideki ilâhi istek, ilâhî lisân boyutu.

Sıfatların kelâma dönüşme boyutu.

Aşk-ı lisân boyutu.

Meryem, ilâhi bir arayışın heyecanını, isteğini kendine kar-
deş edinmişti.

O kardeş ki, Meryem'im aklını, gönlünü, tüm vücûdunu sar-
mıştı.

O istek, Meryem'e nice kapılar açmıştı.

Mü'minun Suresi 50: "Ve cealnebne meryeme ve ummehû
âyeten ve âveynâhumâ ilâ rabvetin Zâtî karârin ve maîn."

Meâli: "Meryemoğlu ve annesi de sunduğumuz âyetleri an-
layanlardandı ve onlar Zât makamının yüceliğinin şuuruna var-
dılar ve öze teslim oldular."

Meryem, sunulan âyetleri anlayanlardandı, Zât makamına
erenlerdendi, her varlığın özü olan Allah'a teslim olanlardandı.

Gönlüne hakikatleri anlamının heyecanı düşen kişilerde,
Hârûn boyutu açılmıştır.

Artık o heyecan, tüm sıcaklığıyla, Allah'a teslim olana ka-
dar devam eder.

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا

Fe eşâret ileyh kâlû keyfe nukellimu men kâne fil mehdi sabiyyâ

Fe eşaret ileyhi	: Böylece, bunun üzerine, işaret etti, gösterdi, onu,
Kalu keyfe nukellimu	: Dediler, nasıl, nice, ne, biz konuşuruz,
Men kane	: Kim, kimse, oldu,
Fi el mehdi	: Yeni doğmuş, doğuş, beşik, hidâyet bulmuş, hudâ yolunda olan, hûdâ'ya uyan,
Sabiyy	: Bebek, saf olan, tertemiz, yeni,

Meâli: Böylece onu işaret etti. Dediler ki: Biz nasıl konuşuruz yeni hidâyet bulmuş olan bir kimseyle.

Meryem, İsâ boyutuna işaret etti.

Benim ne olduğumu ancak ve ancak hidâyete eren bilecektir, dedi.

Hidâyete eren kişiyi, ancak hidâyete eren bilecektir.

Kendi inancında kalan kişi, hidâyet ehlinin sunduğu sözleri hiç anlayabilir mi?

Hiç onun konuştuğunu anlayabilir mi?

Kendi yargılayıcı inancında kalan, sadece kendi inancını doğru bilen ve başkalarını kafir, dinsiz gören, hiç hidâyetin ne olduğunu anlayabilir mi?

Bu âyette geçen "Mehdi" kelimesini inceleyelim:

Mehdi, hidâyet bulmuş demektir.

Mehdi kelimesi, Hudâ kelimesinden gelir.

Kur'ân'da, Hudâ kelimesi türevleriyle birçok yerde geçer.

Hudâ: Yol gösteren, Hakk'ın yolunu gösteren, doğru yolu gösteren, hakikate sevk eden, doğru yola ileten anlamlarına gelir.

Mehdi: Hidâyet bulmuş, doğru yolda olan kişi, her an hakikatler üzere olan, Allah'ın gösterdiği yol üzere olan, Allah'ın yolundan şaşmayan, anlamlarına gelir.

Toplumda inançlar boyutunda mehdi beklentisi hep vardır.

Mehdi beklentisi çok eski tarihlerden beri hep görülmüştür ve hâlâ da görülmektedir.

Ve mehdi beklentisi çoğu milletlerde görülür.

Mehdi beklentisi bir kurtarıcı beklentisidir.

Eski dönemlerde savaş, istila, yağmalama gibi zulüm ortamlarında hep bir kurtarıcı beklenmiştir.

Şimdi de aynı beklenti devam etmektedir.

Çoğu cemaat ve tarikatlarda olan kimseler, kendi şeyhlerini mehdi görürler ve onun düşmanını deccal görürler.

Yani mehdi ve deccal mücadelesi iyi ile kötünün savaşdır diye bilinmiştir.

Deccal insanın içindeki şeytani dürtülerdir.

Mehdi ise insanın içindeki hakikat arayışı ile hidâyet bulma özelliğidir.

Kur'ân bizlere; mehdi ne demektir çok güzel açıklamaktadır.

Mehdi, Hûdâ'ya uyan demektir.

Yani doğru yolu bulmuş ve hep dosdoğru hareket eden demektir.

Her insan, Allah'ın sunduğu hakikatleri anlamakla mükelleftir.

Yani her insan, mayasında mehdi olabilme özelliğini taşır.

Allah her insanı; kendini, varlığı tanıсын diye yaratmıştır.

Allah her insana her varlıktan hakikatlerini gösterir.

İşte Hûdâ; Hakikati gösteren, doğru yola ileten, hidâyet bulduran demektir

Mehdi de: Doğru yolu bulmuş, hidâyet bulmuş demektir.

İşte her kim ki içindeki şeytani dürtülere uymuşsa hem kendine hem çevresine zarar verir ve işte o deccaldır.

Deccal hep kötülük üzere olan demektir.

Her kim;

Allah'ın gösterdiği bir şekilde hakikatlere uymuşsa...

Hakikatleri anlamış ve asla o hakikatlerden ayrılmamışsa...

Ve hiçbir varlığa zarar vermemişse...

Ve hep İslam üzere yani barış ve huzur üzere ise...

Ve hep hidâyet üzere olmuşsa...

Ve gücü yettiğinde Hakk'a yol gösterici olmuşsa...

İşte o "Mehdi" ismiyle şereflenmiştir.

Kendi içindeki deccalını yenemeyen kimse, mehdilik boyutuna erişemez.

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا

Kâle innî abdullâh âtâniyel kitâbe ve cealenî nebîyyâ

Kâle inni abdullah : Dedi, muhakkak ben, kul, Allah,
 Ataniye el kitab : Bana verdi, sundu, kitap, ilâhi sözler;
 Ve ceale ni : Kıldı, yaptı, sundu, beni,
 Nebîy : Haberci, hakikatten haber veren,

Meâli: Dedi ki: Ben Allah'ın bir kuluyum, bana sunulan ilâhi sözlerdir ve ben hakikatlerden haber veren biriyim.

Hidâyet bulan seslendi.

İsâ, mesajlar sundu.

İsâ boyutundan gelen mesajlar, ilâhi sözlerdi, kulluk boyutunun ne olduğunun anlaşılması için sunulan hakikatlerdi.

Allah'ın hakikatlerini ancak ve ancak, kulluk boyutuna eren bir kimse sunabilirdi.

Abdullah makamına eren, kulluk boyutuna erer.

Bu âyette geçen, “Abdullah, Kitap, Nebî” kelimelerini inceleyelim:

Önceki âyette mehdilik kavramını incelemiştik.

Mehdilik makamına eren kişi, yani hidâyet bulan kişi, kendine üflenen rûhun farkına varmıştır.

Mehdilik makamına eren kişi, kulluk makamına ermiş, Allah'ın kulu olduğunu anlamıştır.

Allah'ın üflenen rûh sırrı, ilâhi sistemin sözleridir, hakikatleridir.

Bu âyette geçen “Abd” kelimesini inceleyelim:

Abd kelimesi kul olarak çevrilir.

Arapça; abd, عبد, kul, köle, işleyen, hizmet eden, anlamında kullanılır.

Abd kelimesi, Aramice'de "abed, bd" kelimesine eşitir.

Abd-Ubûdet-Abed; Arap dilinde tezellül mânâsına gelir.

Eski Ahit'te ve yeni Ahit'te "A-b-d" olarak karşımıza çıkar.

Abd kelimesinin, Akad ve İbrânice'den geldiği düşünülür.

Abd: Çalışmak, iş yapmak, işlemek, hizmet etmek, biçim vermek, hizmetçi, köle, görev yapmak, olay, eylem, biçim vermek, toprak sürmek, anlamlarına gelir.

Her varlık "Abd" boyutunu gösterir.

Denizi, Allah olarak düşünürsek, damlası "Abd" boyutudur, yani kulluk boyutudur.

Deniz ve damla birbirinden ayrı değildir, bu da Tevhîd boyutudur.

Âyette geçen "Abdullah" kelimesi, Allah'ın kulu olarak çevrilir.

Her varlık, Abdullah'tır, yani yaratılmış olan bir kuldur.

Her varlığın tek ismi vardır o da "Abdullah"tır.

Yani her varlık Allah'ın kuludur.

Bir de bu şuura ulaşanların ulaştığı bir makam vardır o da "Abdullah makamı"dır.

Abdullah makamına ulaşan kişi:

Allah nedir, kul nedir? Hakikatine ermiş kişidir.

Kulun Allah'a bağlılığına şahit olmuş kişidir.

Kulluk şuuruyla yaşayan kişidir.

Beynindeki tüm kötülüklerden, ikiliklerden arınmış kişidir.

Baktığı her varlıkta o varlığı tutanın Allah olduğunu bilir.

Her nereye bakarsan baksın her varlığı Allah'ın kulu görür.

Baktığı her varlığın, kendisi gibi Allah'ın kulu olduğunu bilir ve o varlığa saygı duyar.

Çünkü bilir ki varlığa saygı Allah'a saygıdır.

Hiçbir varlığa karşı kötü düşünmez, kötülük yapmaz.

Hiçbir varlığı küçük görmez, birini diğerinden yüce görmez.
Bilir ki tüm varlıkta ki yücelik Allah'a aittir.

Bu âyette geçen "Kitab" kelimesini inceleyelim:

Her bir varlık, içinde hakikatleri taşıyan canlı bir kitaptır.

Kitap denilince aklımıza, matbaalarda basılan kitaplar gelmemelidir.

İnsan kendi vücûdunu kitap bilmelidir.

İnsan vücûdu, varoluşun tüm yazılımını içinde taşıyan canlı hareketli bir kitaptır.

Okunacak olan kitap da odur.

Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruz ki, her varlık bir kitaptır.

O canlı kitap, ilâhi sistemin, ilâhi sözlerini taşır ve onları sunar.

İnsan hakikatleri duymak istiyorsa, gönlünü varlıktan gelen ilâhi seslenişe döndürmelidir.

Vâkıa Sûresi:

77- Muhakkak ki tüm varlık elbette Kur'ân'ı Kerîm'dir.

78- O varlık kitabının içinde gizli bir âlem vardır.

79- Ancak tertemiz olanlardan başkası ona temas edemez, onu anlayamaz.

Âyette belirtildiği gibi, varlık kitabının sayfalarına ulaşabilmek, aklımızı ve gönlümüzü tertemiz ettiğimizde gerçekleşecektir.

Kur'ân bizlere "kitabın ne olduğunu iyi anlayın" der.

İman, ancak ve ancak canlı kitap olan varlık kitabı okunduğu zaman oluşacaktır.

Canlı kitapta olan işleyişe şahit olduğunda, iman boyutu açılacaktır.

Atalardan öğrendiğimiz bilgiler inanç alanıdır.

İman ise, varlık kitabını okumakla, varlıktaki tecellilere şahit olmakla gerçekleşecektir.

Şûrâ Sûresi 52. âyet bu hakikati bizlere işaret eder.

Şûrâ Sûresi 52: "Mâ kunte tedrî mel kitâbu ve lel îmânu."

Meâli: “Sen kitap nedir bilmiyordun ve imanın da yoktu.”

Hazreti Muhammed o yaşına kadar hiç kitap görmemiş miydi?

Varaka Bin Nevfel, Hazreti Hatice validemizin amcazadesiydi, Hazreti Muhammed’e eski kitapları okuyan bir kimseydi

Hatta Hazreti Muhammed için; “Varaka kitap okuyor, ondan öğreniyor” dediler.

Hazreti Muhammed, Varakanın elinde çok kitap gördü.

Âyette olan muhteşem uyarı, yönünü canlı kitaba döndür mesajıydı.

İşte bize burada belirtilen hakikat, Hazreti Muhammed, kitap dediğimiz yazılmış olan kitapları biliyordu.

Ama Allah, her varlığın bir kitap olduğunu, insanın bir kitap olduğunu belirtti.

Allah’a ârif olmanın sırrının yazılmış kitaplar değil, yayılmış kitap olan kâinat kitabıdır, diye belirtilmiştir.

İşte onun için Şûrâ Sûresi 52. âyette: “Sen kitap nedir bilmiyordun” mesajı vardır.

Âyette “Kitap diye yazılmış kitapları biliyordun, ama her varlığın bir kitap olduğunu bilmiyordun” mesajı vardır.

Canlı kitap olan varlık kitabının içindeki hakikatlerde yanlış yoktur.

İnsanın yazdığı kitaplarda hata vardır, ama Allah’ın kitabı olan varlık kitabında hata yoktur.

Tıp doktorunun kitabı insan vücûdudur.

Tıp adına yazılmış tüm kitaplar, insan vücûdu kitabından elde edilen bilgilerden yazılmıştır.

Maden Mühendisin kitabı madenlerdir.

Bir Botanikçinin kitabı bitkilerdir.

Bir Zoologun kitabı hayvanlardır.

Bir Biyologun kitabı canlılardır.

Bu örnekler çoğaltılabilir.

İşte Allah, bizlere tüm kâinatın bir kitap olduğunu belirtiyor.
Âyette geçen, “Nebî” kelimesini inceleyelim:

Nebî kelimesi; İbranice kökenlidir, İbranice’de nâbî נָבִי kelimesi, “bildiri, çağrı, ilan etme, haber, haber sunma, bilgi sunma” gibi anlamlara gelir.

Arapça’da “Nbw” kelime kökünden gelen nâbi; haberci, haberi gösteren, bilgi sunan, hakikati sunan gibi anlamlara gelir.

Kur’ân’da peygamber diye bir kelime yoktur.

Peygamber, Farsça bir kelimedir.

Farsça, paygām kelimesinden gelir, “Haber, ileti” anlamındadır.

Nebat kelimesi de, “Nebî” kelimesinden gelir.

Nebat; topraktan yetişen, doğan, suyun çıkışı, topraktan doğan her çeşit şey, bitki, açığa çıkan tüm varlık, anlamlarına gelir.

Bitki, topraktan biten demektir.

Açığa çıkan her şey nebat olarak adlandırılmıştır.

Açığa çıkan her varlık, geldiği yer ile ilgili bilgiler sunar.

Bir tohum düşünelim; tohumun özünde ağaç ile ilgili tüm hakikatler gizlidir.

Nasıl ki bir tohumda ne varsa, ağaç olarak o tecelli eder.

Tohumda; ağaçtaki dalın, yaprağın, çiçeğin, meyvenin yapısı gizlidir ve bunların nasıl oluşacağı, nasıl biçimleneceği, nasıl renk alacağı, meyve sayısı, meyvenin tadı, oluşacak yeni tohum, hep tohumun özünde gizlidir.

Tohumun özünde olanlar ile ilgili haber almak istesek, bilgi almak istesek, tohumdan açığa çıkan nebat boyutuna bakmalıyız.

İşte nebî kelimesini, özün haberini bildirmek anlamında anlayabiliriz.

Allah kendine ait haberleri, yani bilgileri, açığa çıkan varlıktan âyetleriyle her an bildirir.

Varlıktaki her şey, bir âyettir, hakikati gösteren bir delildir.

Varlık her şeyiyle nebîlik boyutudur.

İnsan, Allah hakikatine, açığa çıkan varlığı okuduğunda, yani incelediğinde anlayacaktır.

İnsan, varlıktaki delillere göre hareket ederse, mutlaka yaratılış gerçeğini anlayacaktır.

İnsanın gerçeği anlamasının yolu, varlıktaki âyetlerdir, yâni ilmi işaretlerdir.

İnsan, duymalara göre değil, varlıktaki delillerle hareket etmelidir.

Duyumlar kişiyi ilimle buluşturmuyorsa, kişi duyumlarda kalmamalıdır.

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ
وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا

Ve cealenî mubâreken eyne mâ kuntu ve evsânî bis salâti
vez zekâti mâ dumtu hayyâ

Ve ceale ni mubareken	: Beni kıldı, sundu, yaptı, mübarek, kutsal, bereketli,
Eyne ma kuntu	: Bulduğum her yerde, her an,
Ve evsâ-ni	: Tavsiye, öğüt,
Bi el salât	: Bağlılık, her an hakka bağlılık durumu,
Ve el zekât	: Temiz olma, pak olma, firâset ile temizlenme,
Mâ dumtu hayyen	: Süreç, diri, hay, hayatta kaldığım müddetçe,

Meâli: Bulduğum her yerde bana kutsal olanı sundu. Hayatta kaldığım müddetçe her an O'na bağlı kalmayı ve temiz olmayı bana tavsiye etti.

Allah her varlıktan, nebîlik boyutu ile kendine ait olan değerleri sunar.

Varlıktaki her değer kendi içinde kutsaldır, mübarektir.

Hakikatleri arayan insan, her varlıktan hakikatlerin sunulduğunu bilmelidir.

İnsan, asli kaynağının Allah olduğunu anlamalıdır ve kendisinin de Allah'tan ayrı olmadığını idrak etmelidir.

İnsanın vücûdu, mübarek bir yapıdır.

Mübarek; bereketli, kutsal, kutlu, sıfatlar, nitelikler demektir.

Allah, insan vücûdunu, kendindeki değerlerle halk etmiştir.

İnsan, Allah'ın değerlerini taşıyan kuldür.

Bu âyette geçen salât kelimesi: Bağlanmak, birleşmek, bütünüleşmek, anlamındadır.

Salât kelimesi birçok anlamda kullanılmıştır:

Dua, tebrik, tezkiye, istiğfar, namaz, rahmet, ulvî münasebet, ulvî bağlılık, ulvî irtibat, hareket, tahrik, bağlılık, yöneliş, Hakk'ı tefekkür etmek, okumak, buluşmak, ulaşmak, vasıl olmak, birleşmek, gibi anlamlarda kullanılmıştır.

Kur'ân'ı Kur'ân'la anlamak en doğrusu olduğuna göre, kaynak olarak Kur'ân'a başvurmak gerekir.

Ve Kur'ân'ı incelediğimizde bunun cevabını Hûd Sûresi 87. âyette buluyoruz.

Kur'ân'ın sunduğu anlama bakarsak, en yakın anlam olarak "Bağlanmak, birleşmek, bütünüleşmek, Ulvî bağlılık içinde olmak" daha uygun düşüyor.

Hûd suresi 87. âyette; "E salâtu ke" kelimesi, bu anlamı ya kalamamızda bizlere yol gösteriyor.

Hûd suresi 87: "Kâlû yâ Şuayb e salâtu ke te emru ke en netruke mâ ya'budu âbâunâ."

Meâli: "Ey Şuayb! Atalarımızın kulluk ettiği şeyleri bırakmamızı, senin bağlı olduğun mu sana hükmediyor?"

Hazreti Şuayb, kavmine hakikatleri gece gündüz anlatıyor, kavmi de Şuayb'e diyor ki: "Ya Şuayb! Sen birine bağlısın, gidiyorsun o bağlı olduğundan bir şeyler öğreniyorsun ve bizlere gelip bir şeyler anlatıyorsun."

İşte bu âyette anlıyoruz ki "Salât" kelimesinin Türkçe'ye uygun karşılığı "Bağlanmak, birleşmek, bütünüleşmek, Ulvî bağlılık içinde olmak" anlamındadır.

Salât kelimesini namaz diye dilimize çeviremeyiz.

Eğer çevirirsek Türkçe karşılığı olarak değil, Farsça karşılığı olarak çevirmiş oluruz.

Eğer salâtı namaz diye çevirirsek ve bunu bedensel ibadet olarak düşünürsek; salâtın, kıyamın, rükûnun ve secdenin Kur'ân'î anlamlarını da örtmüş oluruz.

Oysa Kur'ân bizlere; salâtın, kıyam, rükûnun, secdenin bambaşka anlamlarını sunar.

Mâide Sûresi 55: "Ve namaz kılan, zekât veren ve rükû eden."

Bakara Sûresi 43: "Namazı kılın, zekâtı verin, rükû edenlerle birlikte rükû edin."

Âyeti namaz kılın diye meâl edersek, namazın içinde zaten rükû var, peki niye rükû ayrıca anılıyor? Ve zekât ayrı bir ibadetse, neden rükû ile namaz arasında anılıyor?

Acaba burada ritüel olarak değil de başka bir mânâ olabilir mi? Çok tefekkür ederek düşünmeliyiz.

Hacc Sûresi 77: "Ey iman edenler, rükû edin, secde edin."

Burada da neden kıyam yoktur?

Eğer namazı bedensel olarak düşünürsek, kıyam etmeden mi rükû, secde edeceğiz?

Kur'ân bizlere; yıldızların, ağaçların da secdede olduğundan bahseder.

Rahmân Sûresi 6: "Ve el necmu veş şeceru yescudân."

Meâli: "Yıldızlar ve ağaçlar her an secde halindedirler."

İnce ince düşünmemiz gerekir.

Secdeyi yalnızca alınımızı toprağa koymak olarak anlarsak, o zaman Rahmân Sûresi 6. Âyette geçen yıldızların ve ağaçların secdesini nasıl anlamamız gerekir?

Hatta, Ra'd, Hicr, Nahl ve birçok sûrede her şeyin Allah'a secde ettiği belirtilir.

Peki, secdedeki mânâ nedir? Hep bunları çok iyi düşünmemiz gerekir.

Dikkatlice incelediğimizde, anlıyoruz ki Kur'ân'î mânâda salât, kıyam, rükû, secde daha derin anlamlar içeriyor.

Bu âyette geçen “Zekât” kelimesini 13. âyette açıklamaya çalışmıştık.

Kur’ân’ı incelediğimizde alıyoruz ki, zekâsını işletip bâtil alandan temizlenen zekâtın mânâsına erişmiş olandır.

Alâ Sûresi 14: “Kad efleha men tezekkâ.”

Meâli: “Cehalet hallerinden temizlenen kimse ise kurtuluş erer.”

Nûr Sûresi 21: “Ve lakin Allah yuzekki men yeşâu.”

Meâli: “İsteyen kimse Allah’ın hakikatleriyle temizlenir.”

Âyetleri incelediğimizde görüyoruz ki cehalet halerinden temizlenmek, ancak ve ancak Allah’ın hakikatlerini anlamakla mümkündür.

Kurtuluş, zekât hakikatiyle tanışmakla mümkündür.

Cehalet hallerinden temizlenmek de ancak ve ancak, zekâ makamına gelmek, zekâsını işletmekle mümkündür.

Zekâ ve zekât birlikte düşünülmalıdır.

Ayrıca bu âyette geçen: “Bulduğum her yerde bana kutsal olanı sundu. Hayatta kaldığım müddetçe her an O’na bağlı kalmayı ve temiz olmayı bana tavsiye etti.” mesajı her insana olan bir mesajdır.

İnsan, yaşamı müddetince varlığın değerlerini anlamaya çalışmalı, her an Allah’a bağlı olduğunu unutmamalı ve o bağlılık şuuru içinde yaşamalı, hep temiz kalmaya gayret etmelidir.

وَبِرًّا بَوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا

Ve berren bi vâlidetî ve lem yecalnî cebbâren şakıyyâ

- Ve beren bi valideti : İyi ve güzel davranış, anneme,
 Ve lem yecalni cebbar : Olmadı, değildi, zorbalık yapmamak,
 Şakiy : İkilik çıkararak, isyan, asi, ikiliğe
 düşmek, sıkıntıya düşmek,

Meâli: Anneme karşı hep iyi davranmamı ve hiç kimseye zorbalık yapmamamı, ikiliğe düşmememi öğütledi.

İsâ kavmine ilâhi mesajları sunmaya devam eder.

Bu âyette “Anneme karşı iyi davranmamı” mesajı, neden burada baba da belirtilmemiş diye düşünülebilir.

“İsâ babasız doğdu” denilmesindeki maksat, İsâ’nın temsil ettiği makam “Rûh” boyutu olduğundan dolayıdır.

Rûh, üflenen rûh sırrıdır, rûhun babası yine rûhun kendisidir.

İsâ’dan maksat, beşerî beden boyutu değildir.

İsâ’nın makamı, her insanın vücûdunun rûh boyutudur.

İsâ’nın annesi, her insanın beşerî beden boyutudur.

İnsan bedenine iyi bakmalıdır.

Her insanın, beşerî beden boyutu anne boyutudur, bedeni tutan rûh baba boyutudur.

Rûhun aslı Allah’tır, Allah’ın babası olmaz, Allah’ın kendisi baba boyutudur.

İnsan, ne kendine ne çevresine zulüm etmemelidir.

İnsan, iyi davranışlar içinde olmalıdır.

Salih insan olabilmelidir.

Salih insan olan, Kur’ân’ın belirttiği gibi davranır.

Zerre kadar zulüm yapmaz.
Dedikodu yapmaz, kimseyi çekıştirmez.
Kimseye kötölük yapmaz.
Yalandan, hasetlikten, fesatlıktan uzak durur
İçinde öfke, kin, nefret, gurur, kibir gibi haller barındırmaz.
İnsanların eksiğini gediğini aramaz.
İnsanlara kötü mahlas, lakap takmaz.
İnsanların ırzına namusuna tasallut etmez.
İnsanları ötekileştirmez.
Her varlığı Allah'ın kulu görür.
İnsanları inançlarına göre ayırmaz, inançlarına karışmaz.
Allah adına asla hüküm vermez.
Dini; makam, mevki, şan, şöret için kullanmaz.
İbadetlerinde zerre kadar gösteriş içinde olmaz.
Kimsenin hakkına girmez.
Hep iyilik peşinde koşar, hep güzel sözler söyler, hep hakikatlerden bahseder.
İhtiyacı olanlara yardım eder, darda olanlara yardım eder.
Kısaca Salih insan, İslâm şuuruna ermiş, Müslüman olarak yaşayan bir kimsedir.
Salih insan, çevresine hep iyilik için koşan, zalimliği bitiren insandır.
Bu âyette geçen "Şâki" kelimesini inceleyim.
Şâki: Eşkya, ikilikte kalan, ben egosuyla hareket eden, Allah'a karşı kendine vücûd isnat eden, sıkıntıya düşen anlamlarına gelir.
Kendini bilen insan, kendi vücûdunun sahibini bilir, ben egosundan vazgeçer, ikilikte kalmaz, "hem ben varım hem de Allah" asla demez.
Allah'ın birliğine eren bir kimse şâki olmaz.
"Her varlığı tutan Allah'tır" "Her varlıkta her an işleyen Allah'tır" şuuruyla yaşayan bir kimse asla şaki durumuna düşmez.

Şaki durumuna düşen bir kimse, kendine varlık isnat ederek ben egosuna düşer.

Müslüman olmak, şâkilikten kurtulmaktır.

Müslüman olan, çevresine hep iyi davranır, iyi haller içinde olur.

Müslüman olan, annesine babasına, herkese, tüm varlığa şefkat içinde davranır, herkesin sıkıntısında koşar, yardım için çırpınır.

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا

Ves selâmu aleyye yevme vülidtu ve yevme emûtu ve yevme ubasu hayyâ

Ve selâmun aleyhi	: Barış, selam, üzerine, ona,
Yevme vülidtu	: Doğduğum gün,
Ve yevme emutu	: Öleceğim gün,
Ve yevme	: Her zaman, gün, vakit, gelip geçen zaman,
Ubasu hayy	: Diriliş, ortaya çıkış, var oluş, diri olan, canlı, Hayy,

Meâli: Doğduğum günden ölünceye kadar hep barış ve huzur üzere olmamı ve her zaman Hayy olanı anlamamı öğütledi.

Selâm üzere olmak, İslâm olmaktır

İslâm olma yolculuğu, her varlıkta “Hayy” olanı anlamakla başlar.

İslâm nedir?

O makama nasıl ulaşılır?

Müslümanlık nedir?

Müslümanlık yaşantısına nasıl ulaşılır?

Müslüman, İslâm bağlantısı nedir?

Müslümanlık; kelime olarak kullanılan bir kelime midir?

Yoksa bir kişinin; düşünce olarak, duygu olarak, ilmi olarak, hâl olarak, amel olarak, davranış olarak, yaşam biçimi midir?

İslâm makamına ermeden, Müslüman olunabilir mi?

“Ben Müslüman’ım” demekle Müslüman olunabilir mi?

Elbette olunamaz.

Müslüman yaşantısından belli olur.

Müslüman, her an Allah sevgisi içinde yaşayan, Allah'ın merhametini çevresine hissettiren bir kimsedir.

İslâm, sulha ulaşmış demektir.

İslâm; kendi ve her varlığın vücûdunda Allah'a şahit olmuş, kendine varlık isnat etmeyen demektir.

Kendini, yaratıcısı olan Allah'a teslim etmiş demektir.

İslâm'a ermek, her an "Hayy olan Allah'tır" hakikatine ermekle mümkündür.

İslâm makamına eren, İslâm şuuru üzere yaşar, işte bu şuur üzere yaşamaya da "Müslümanlık" denir.

Teslim kelimesi de, İslâm kelimesinden gelir.

Teslim; İslâm makamına ulaşmış, İslâm makamına ermiş, demektir.

Müslüman; ulaştığı İslâm makamının şuurunu yaşantısında geçirmiş demektir.

Âyette belirtilen, "Ubasu hayy" "Hayy olandan açığa çıkmak" her varlık hayy olandan tecelli eder hakikatidir.

Hayy olan, sürüp giden Allah'tır

Âl-î İmrân Sûresi 2: "Allâhu lâ ilâhe illâ huvel hayyul kayyûm."

Meâli: "Allah'tan başka bir güç yoktur, sadece O vardır, diri olandır, varlığı diri tutan sürüp gidendir."

Allah hayy'dır, kayyûm'dur.

Yani her varlıkta diri olan O'dur, bir hücreyi de, bir vücûdu da diriliğiyle tutan O'dur.

İnsan hayatı boyunca; "Hayy olan, sürüp giden Allah'tır" hakikatinin şuuruyla yaşmalıdır.

İslâm makamına ermenin yolu budur.

Müslüman olarak yaşamamanın sırrı budur.

İslâm şuuruna ulaşmanın yolu "Hayy olan, sürüp giden Allah'tır" hakikatine şahit olmaktır.

İslâm şuuruna ulaşmadan Müslüman olunmaz.

Bu şuurda ulaşmadan, kişinin kendini Müslüman görmesi, onun kendini kandırması demektir.

Kişi, hakikatte Müslüman ise, bunu yaşantısı ile belli eder.

Müslüman denen toplumlara baktığımız zaman, toplumun yaşantısında İslâm şuurunu görebiliyor muyuz, çok düşünmemiz gerekir.

Müslüman olan kişide; gurur, kibir, öfke, hiddet, bitmiştir.

Hiç kimseyi aldatmaz, zarar vermez.

Karamsar değildir, çevresine de karamsarlık algısı vermez.

İslâm'a ermiş, yaşantısına bunu geçirmiş yani Müslüman olmuş kişinin gönlü hep, Allah sevgisiyle, Allah rahmetiyle doludur.

Gönlünde Allah şuru olanın, hiç öfkesi, hiddeti, kavgası, kini, nefreti, zarar vermesi olabilir mi?

Dilinde Allah olup da, gönlünde Allah şuru olmayan kişide olur bunlar.

İşte bu âyette sunulan mesaj hiç unutulmamalıdır.

“Doğduğum günden ölünceye kadar hep barış ve huzur üzere olmamı ve her zaman Hayy olanı anlamamı öğütledi.”

ذَلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ

Zâlîke îsebnu meryem kavlel hakkillezî fihî yemterûn

- Zâlîke İsâ ibnu Meryem : İşte bu, Meryem oğlu İsâ,
 Kavle el hakkı : Sözler, söyledikleri, Hakk'ın,
 hakikatlerin,
 Ellezî fihî yemterun : Ki o, hakkında, o hakikatler, şüphe,
 kuşku,

Meâli: İşte bu Meryem oğlu İsâ'nın hakk sözleri. Ki onun hakkında şüphe ediyorlar.

İsâ makamından gelen ilâhi sözlerdi bunlar.

İslâm'ın hakikatiydi bunlar.

"Hayy olan, üflenen rûh ile kendini açığa çıkarır" hakikatinin sırrıydı bunlar.

Meryem olan İsâ'yı doğrurdu.

İsâ olan bunları sunabilirdi.

Hiç bunlarda şüphe, tereddüt olabilir miydi?

Hiç bunlar kuşkulu olabilir miydi?

İsâ makamını bilmeyen, Meryem boyutuna eremeyen de kuşku olabilirdi.

İsâ'ya eren, Meryem'i gören, hakk sözlere teslim olandır.

Allah'ın ilâhi sözleri, her varlıktan bir ırmak gibi her an akar.

Bu ırmağı görmek, İsâ makamına ermekle mümkündür ancak.

İsâ makamı, İslâm makamıydı.

İslâm makamı üflenen rûh makamıydı.

İsâ, Muhammed nûrunun, rûha aktığı boyuttu.

İsâ, Muhammed'in rûhuydu.

İsâ, ilâhi sözlerin geldiği boyuttu.
Rûhdan maksat, Allah'ın sözüydü.
Allah'ın sözü, rûhun hakikatiydi.
O sözle, nefis tecelli etti.
O sözle, varlık tecelli etti.
O sözle varlık şekillendi, hareketlendi.
Cümle varlık, cümle kâinat, üflenen rûhtan açığa çıktı.
Cümle kâinat; hiçlik âleminden nûr âlemine, nûr âleminden
rûh âlemine, rûh âleminden nefis âlemine akmaktadır.
Enfûsten âfâka olan bu akış rûhun nefse olan akışıdır.
Rûhdan çıkan bir filiz nefis âlemidir.
İşte o filiz bu görünen görünmeyen âlemin kendisidir, her
varlık o filizden şekillenir ve bedenlenir.
Onun için Kur'ân: "Halakakum min nefsin vâhidetin." Nisâ
Sûresi 1
Meâli: "Sizi tek nefsten varettim" der.
Nefis âlemi dediğimiz beşerî âlemdir.
Beşer dediğimiz âlem; rûhun ten elbisesi giymiş halidir.
Nûr elbisesinden rûh elbisesi, rûh elbisesinden nefis elbi-
sesi tecelli eder.
Nefis; Kişinin öz varlığıdır. İnsan ten boyutu, cân boyutuyla
nefis boyutudur.
Nefis toplumda öğretildiği gibi, kötülüklerin yeri değildir, Al-
lah'ın tecelli ettiği bir boyuttur.
Nefsin ardı, İsâ boyutudur.
Nefis, üflenen rûhla şekil almış vücûdlar boyutudur.
İnsan kendi vücûduna döner, kendi vücûdunun hakikatine
şahit olursa, bu şahitlik tüm şüpheleri tüm tereddütleri kaldırır.

مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا
فَأَنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ

Mâ kâne lillâhi en yettehîze min veledin subhânehu izâ kadâ
emren fe innemâ yekûlu lehu kun fe yekûn

Mâ kâne li Allah	: Olmadı, olmaz, Allah için, Allah'ın,
En yettehîze min veled	: Edinmez, olmaz, çocuk,
Subhane hu	: Her şey onda, o noksan sıfatlardan münezzektir, onda noksanlık yoktur,
İza kada emren	: Olduğunda, takdir, uygulama, hüküm, emir, işleyiş,
Fe innemâ yekulu	: O takdirde, böylece, sadece,
Lehu fe kun ve yekûnu	: Ona, ol der, o olur,

Meâli: Allah çocuk edinen olmaz. O noksan sıfatlardan münezzektir. Bir işin oluşunda O sadece ol der, o olur.

Her varlık, Allah'ın özünden süzülüp gelen damlacıklardır, bu damlacıklara kul denilir.

Allah doğmamıştır, doğurmamıştır.

O "Lem yelid ve lem yûled" tir.

Açığa çıkan cümle âlem, O'nun kendi tezahürüdür.

Ağacın yaprakları, dalları, çiçekleri, meyveleri, ağacın kendi özünden süzülüp gelmiştir.

Bu âlemdeki her varlık da Allah'ın kendi özünden açığa çıkmıştır.

Allah kendi batınından, kendini zâhir eylemiştir.

Açığa çıkan her varlığa "Allah doğurdu" denilemez.

Bir anneden gelen çocuğa "Anne çocuğu doğurdu" diyebiliriz, anne ayrı bir vücûddur, bebek ayrı bir vücûddur.

Allah'tan gelen her şey ise, Allah'ın birlik dairesindedir, Allah'tan ayrı değildir, Allah tek vücûddur, tüm vücûdları cem eder.

Onun için Allah "Lem yelid ve lem yûled" dir.

Bir bebeğe annesi doğurdu diyebiliriz, bebek ayrı bir vücûdla dünyaya gelmiştir.

Ama yaratılan her varlık, Allah'ın tek vücûd dairesi içinde tecelli eder.

Cümle bedenler Allah'ın vücûd dairesi içinde bir vücûddadır.

Allah süphandır, yani her varlık Allah'ın vücûdunda yüzer bir haldedir.

Âyette geçen "Sübhan", "Sebh" kelime kökünden gelir.

"Se-Be-Ha" harflerinin birleşiminden oluşan bir kelimedir.

Sübhan, sebh, tesbihat, tesbih, sabah, aynı kelime kökünden gelen kelimelerdir.

Sebh: Suda yüzmek anlamında kullanılmıştır.

Her varlık Allah'ın deryasında yüzer.

Her varlık, Allah'ın tesbihatıdır.

Sübhan, aynı zamanda noksan sıfatlardan münezzehe olan anlamında kullanılmıştır.

Buradaki incelik, Allah'ta noksanlık, muhtaçlık yoktur.

Kulunda ise yani bizlerde ise noksanlık, muhtaçlık her zaman vardır.

En basit örnekle anlatılırsa, kul ölümlüdür ama Allah ölümsüzdür.

İnsan, Allah'ta noksanlık aramamalıdır, arayacaksa kendinde aramalıdır.

Onun için âyetlerde "Allah noksan sıfatlardan münezzehtir" tevili hakikate uygun bir tevildir.

İnsan, kendi kendine düşünmelidir; "Ben yaratıcı olabilir miyim?" Diye.

İnsan, bir atomu bile var edemez, atomun içindeki yüksek enerjiyi onun içine sığtıramaz.

Bu ancak Allah'ın "Kûn fe yekûn" tecellisidir.

Onun için insan, tevâzû sahibi olmalıdır, haddini bilmelidir, şâkilik durumuna düşmemelidir.

İnsan, "Noksanlık bende, Allah'ta noksanlık yoktur" diyebilirdir.

İnsan, Allah'ın varlıkta olan tesbihatını anlayabilmeli, her an o tesbihat üzere olmalıdır.

Yoksa tesbihat, Arapça lafzi kelimeler okumak, tekrarlamak değildir.

Toplumda çeşitli esma çekimlerini tesbihat çekmek diye öğretirler, bunlar doğru değildir.

Aynı sözü defalarca söylemek, anlamını bilmeden Arapça dualar okumak tesbihat değildir.

Tesbihat, Allah'ın varlıktaki tecellilerine şahit olmaktır.

Tesbihatı yapan Allah'ın kendisidir.

O her varlıkta kendi hakikatlerini her an bildirir.

Her varlık O'nun deryasında yüzmektedir.

"Kûn", "Ol" boyutu, yaratılışın başlangıcının ilk ilâhi frekansıdır.

O frekans, "Yekûn" boyutuna doğru akar ve varlık açığa çıkmaya başlar.

Bu nasıl bir var oluştur ki, özünde "Metamatik-Fizik-Kimya-Biyoloji" ilminin sonsuz sırları açığa çıkmaya başlar.

وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

Ve innallâhe rabbî ve rabbukum fabudûh hâzâ sırâtun mustekîm

Ve inna Allah Rabbi	: Muhakkak, şüphesiz, Allah, Rabbim, beni vucudlandıran,
Ve Rabbukum	: Rabbiniz, sizi vücûdlandıran, vücûdun Zât'ı,
Fe abud hu	: Artık, bundan sonra, ona kul olun,
Hâzâ sırâtun mustekîmun	: Bu, Sırâtı Mustakîm, dosdoğru bu yol üzere olun,

Meâli: Şüphesiz Allah, beni de vücûdlandırandır ve sizi de vücûdlandırandır. Artık O'nun kulu olduğunuzu anlayın. İşte dosdoğru bu yol üzere olun.

“Allah rabbi” Rabbiniz Allah'tır demektir.

Yani vücûdların sahibi Allah'tır demektir.

Allah'ın bir vücûddaki sahiplik boyutu “Rabb” boyutudur.

Cümle vücûdlardaki sahiplik boyutu Allah boyutudur.

Allah göklerde bir yerlerde değil, her varlığın özündedir.

İnsana şah damarından yakındır.

Kâf Sûresi 16: “Ve nahnu akrebu ileyhi min hablil verfîdi.”

Meâli: “Ve Biz ona şahdamarından daha yakınız.”

İnsan, Allah hakikatine, kendi vücûd işleyişini anladığında anlayacaktır.

Rabb, vücûd boyutundaki Allah'ın işleyişidir.

Rabb, vücûdlandıran, şekillendiren, biçimlendiren, vücûdun sahibi gibi anlamlara gelir.

Allah, cümle vücûdları tutan, ilâhi kudretin karşılığıdır.

Kişinin vücûdunu şekillendiren, yani kişiyi vücûdlandırın ve her an o vücûdda işleyişle kendini gösteren, vücûdu tutan, Allah'ın kişideki adı Rab'dir.

Her vücûdu tutan Allah'ın vücûd boyutundaki karşılığı Rabb'tir.

Rabb: Vücûdun beden işleyiş boyutu, bedenin açığa çıkmasına sebep olan tecelli boyutu, hücreden vücûdun oluşturulması boyutu. Her an vücûdda olan işleyiş yapan Allah'ın, vücûddaki boyutu Rabb'dir.

Allah-Hû: Cümle kâinatın; evveliyle, âhiriyle, zâhiri, bâtınıyla bütünü olan ilâhi boyut.

Hadid Sûresi 3: "Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtın."

Kişideki ten şehrinin işleyiş, tecelliler boyutu: "Rabb"

Cân şehri, rûh boyutu: "Hakk"

Cümle varlığın cânıyla teniyle olan birliği: "Hû-Allah"

Âyette belirtilen "Şüphesiz Allah, beni de vücûdlandırır ve sizi de vücûdlandırır" açıklaması, hepimizi vücûdlandırından ve vücûdların tek sahibi Allah'tır hakikatine işaret eder.

Her insan, vücûdunun varoluşnu, işleyişini, düşünmelidir.

İnsan kendi vücûdunu var eden değildir, vücûdunun işleyişini yapan değildir.

Yani insan; hücrelerini çalıştıran, kâlbini attıran, kanını do-laştırın değildir.

Tüm vücûdların işleyişini yapan Allah'tır.

İnsan; Allah, Rabb hakikatini anladığında "Kul nedir?" hakikatine erişecektir.

Kul asla Allah'tan ayrı değildir.

Allah, kendine ait tecellileriyle kendini, kul boyutundan gösterir.

Bedeni, Allah boyutuna olarak benzetirsek, bir hücre kul-luk boyutudur.

İnsan, kulluk boyutunu anladığında, bir edep, bir tevâzû içinde yaşar.

Kulluk boyutuna eren kişinin, halleri, davranışları sözleri hep güzeldir.

Kur'ân birçok âyette, kulluğumuzu bilmemizi ve o şuurla yaşamamızı bildirir.

İsrâ Sûresi 53: “Ve kul li ibâdî yekûlülletî hiye Ahsen inneş şeytâne yenzegu beynehum inneş şeytâne kâne lil insâni aduven mubîn.”

Meâli: “De ki: Kulluğunuzu bilin, birbirinize güzel sözler söyleyin. Elbette şeytani hâller insanların aralarını açar, ikilik çıkarır, elbette şeytani hâller insanlar için apaçık düşmandır.”

Kulluğunuzu bilin, birbirinize güzel sözler söyleyin.

Öyle sözler söyle ki, gönüllere dokunsun.

Öyle sözler söyle ki, sıkıntıları bitirsin.

Öyle sözler söyle ki, huzur getirsin.

Öyle sözler söyle ki, seni varlığa dost eylesin.

Öyle sözler söyle ki; seni Allah hakikatine erdiren kapılar açsın.

Kulluğunu bilen; bilir ki her varlık kendisi gibi kuldur.

Bilir ki her varlığı tutan Allah'tır.

Bilir ki her varlıktan yüzünü gösteren Allah'tır.

Bilir ki Allah güzeldir.

Bilir ki kulu güzeldir.

Güzele güzel söz yakıştır.

İşte âyette belirtilen “Hâzâ sırâtun mustekîmun” “Dosdoğru hareket etmek” budur.

Kul olduğunu bilip, o şuurda yaşamak sırâtı mustekîm üzere olmaktır.

Kişi, kendinin ve her varlığın kulluk boyutunu idrak edemezse, her varlığın vücûdunu tutan Zâtın, Allah olduğunu anlayamazsa ikilik içinde kalır.

Ve yargılayıcı duruma düşer, yaratılan bir varlığı hor görmeye başlar, kibir içinde kalır.

Onun için insan, kulluk boyutunu anlamalı ve kulluk şuurıyla yaşamalıdır.

Ve insan, neye kul olduğunu da çok iyi düşünmelidir.

Allah'a mı kulluk ediyor?

Yoksa, hevasının, gururunun, kibrinin, kötülüğünün mü kulu oluyor?

Kulluk hakikatini çok iyi anlamalıyız.

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْ مَّسْهَدٍ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Fahtelefel ahzâbu min beynihim fe veylun lillezîne keferû
min meşhedî yevmin azîm

Fe ihtelege	: Daha sonra, ayrılığa düştüler, ihtilaf,
El ahzabu	: Grup, hizip, partileşmek,
Min beyni him	: Onların arasından, kendi aralarında,
Fe veylun li ellezîne kefer	: Yazık, hakikati görmemezlikten gelenler, örtenler,
Min meşhedî	: Has olma, sahip, şahitlik, tanık olan,
Yevm azim	: Zaman, o vakit, gün, yüce olan,

Meâli: Daha sonra onlar, kendi aralarında gruplar halinde ayrılığa düştüler. Zamanın yüce sahibine tanık olmak varken hakikatleri görmemezlikten gelip örtenler için yazık.

Kişi, Allah'a kul olmanın hakikatini anlayamadığı zaman, fir-kalaşmaya başlar, "Ben ve o biz ve onlar" demeye başlar.

Her varlığı var eden ve her varlığı tutan, tek ilâhi kudret olan Allah'ı anlayan ve O'na teslimiyet içinde yaşan kimse, Tevhîd şuuruna ermiştir.

Bunu anlayamayan kişi veya topluluklar gruplara ayrılır, bölünür, kendi inancını üstün görür, diğer inançlara hor bakar.

Allah hakikatini layıkıyla anlayamayan kişi veya topluluklar, ayrılık durumuna düşerler.

Bunun en güzel örneği, din hakikatini layıkıyla anlayamadığımızdan dolayı, dini kendimize nisbet ederek, "Benim dinim, onun dini, benim dinim yüce onun dini bâtil" gibi duygularla yaşıyoruz.

Dinin sahibi Allah idi, ama insanlık kendine nisbet etmiş durumda.

Din varlığın yaratılış yasalarıdır, o yasaların sahibi de Allah'tır.
Zümer Sûresi 11: "Lehu el dine" "Din O'nundur."

Nahl Sûresi 52: "Ve lehu ed dinu vasiben" "Ve Din daima O'nundur."

Kuran'ı Kerimde defalarca geçen hakikat; Dinin Allah'a ait olduğudur.

Evet, anlıyoruz ki Din Allah'a aittir, insanlara ya da topluluklara ait değildir.

"Benim dinim, senin dinin" diyenler gruplara bölünmüşlerdir ve birbirlerini tekfir ederler.

Eğer dini anlayamazsak kendimize nisbet etmeye başlarız ve Allah'ın dinini bölük bölük yaparız. Rûm Sûresi 32. âyet bunu çok güzel anlatır.

Rûm Sûresi 32: "Minellezîne ferrakû dînehum ve kânû şiyeâ kullu hızbin bimâ ledeyhim ferihûn."

Meâli: Onlar dini bölen kimselerden oldular ve bütün hepsi tarikatlara, mezheplere, cemaatlara bölündüler. Her zümre kendi inançlarıyla sevinip övündü.

Dinin Allah'a ait olduğunun hakikatine eremeyen kimse ya da kimseler, gruplara ayrılırlar.

Bu ayrılık sonrası, her zümre kendi inancını üstün görür
Kişinin dini olmaz, kişinin imanı olur.

İman, Allah'a şahit olmanın boyutudur, varlıkta O'nun tecellilerini görme boyutudur.

Allah'ı layıkıyla idrak edemeyen, kendi atalarından gelen ayrımcılık, gruplaşma içinde kalır.

Bu âyette belirtilen "Daha sonra onlar, kendi aralarında gruplar halinde ayrılığa düştüler. Zamanın yüce sahibine tanık olmak varken hakikatleri görmemezlikten gelip örtenler için

yazık” açıklaması, varlığın sahibini varlıkta göremeyen kimsenin düştüğü durum, bölünmeye gruplaşmaya gitmektir mesajıdır.

Allah ve kul inceliğini anlayan kişi, ayrımcılık içinde olmaz.

Ve o kişi, her varlığın özünde Allah’ın tecellileriyle kendini gösterdiğine şahit olur.

Tevhîd şuuru, her varlıkta Allah’a şahit olma hakikatidir.

Varlığın özünden gelen ilâhi mesajlara yönünü dönen, elbette hakikatlere şâhit olacaktır.

أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا لَكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ
فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

Esmi bihim ve ebsır yevme yetûnenâ lâkiniz zâlimûnel yevme
fî dalâlin mubîn

Esmi bihim	: İşitmek, onlar, onlar neyi,
Ve ebsır	: Görmek, anlamak,
Yevme yetûne nâ	: Vakıt, zaman, gün, gelme, bize gelecekleri gün,
Lakin el zâlimun el yevm	: Ancak, fakat, zalimler, zulümde olanlar, gün, vakıt,
Fî dalâlin mubîn	: İçinde, dalâlet, kendini Hakk'tan ayrı gören, apaçık,

Meâli: Bizi anlama yolunda onlar ne işittiler ve ne gördüler? Ancak zalimler vakitlerini apaçık dalalet içinde geçirirler.

Varlığın özüne dönen kimse, varlığın özünden gelen hakikatleri işitecektir.

Aklı ve gönlü bâtil bilgilerle, aslı olmayan şeylerle meşgul olan, elbette dedikoduları yalanları işitir

Allah'ın verdiği göz ve kulak, O'nun hakikatlerini görmek, O'nun hakikatlerini duymak içindir.

Her insan, kendine verilen her organın kıymetini bilmelidir.

İnsan, kendi vücûdunda olan her organın yaratılış görevini anlamalıdır.

Dalâlet içinde kalmak, zalimliğe kapı açar.

Zalim olan, önce kendine sonra çevresine zulüm edendir.

Buradaki âyette geçen "zalim-dalâlet" bağlantısı iyi anlaşılmalıdır.

Dalâlette kalan zalimliğe doğru yol alır.
Hidâyet üzere olmayan, dalâlete kayar.
Hidâyet, Hûda, kelimesinden gelir.
Hûda, yol gösteren demektir.
Allah her varlıktan hakikatlere yol gösterir.
Hidâyetin zıddı dalâlettir.
Dalâlet; dalâl, dal, kelime kökünde gelir.
Nasıl ki ağacın gövdesine bağlı dalları vardır, tüm dallar tek gövdeye bağlıdır.

Bu âlemdeki her şey, tüm nitelikler Allah'a ile bağlılık içindedir.
Kişinin kendi vücûdu da her an Allah'a bağlıdır.
Dalâlet; bu bağı, bu birliği anlayamayıp, kendine benlik isnat etmenin durumudur.

Varlıktaki işaretlere göre yol bulamayıp, dedikodularla, asılsız bilgilerle, yazılan kitapları analiz etmeden hareket etmek, insanı dalâlete sürükler.

Dalâlet, varlıktaki işaretleri görmeyi terk edip, yani âyetlerle hareket etmeyi terk edip, hurâfelerle hareket etmektir.

Dalâlet; sapmak, doğru yolu terk etmek, sapkın olmak, anlamlarına gelir.

Âyette muhteşem bir mesaj vardır: Bizi anlama yolunda onlar ne işittiler ve ne gördüler?"

Eğer insan, varlıktan gelen ilâhi sesi işitemezse, varlığın özünü göremezse, eşyanın hakikatine eremezse, düşeceği durum dalâlettir.

İnsan, yalanları işitir, varlığın sûretini görür özünü göremezse, düşeceği durum dalâlettir.

Dalâte düşen zalimliğe kayar.

Varlığın sûretinde kalan, eşya görür, eşyanın hakikatini göremez.

Eşya boyutunda kalan, eşyadan menfaat elde etme derdine düşer, ben benim egosunda kalır, zamanını çıkar peşinde geçirir ve zalimliğe düşer.

Zalimler dünya çıkarı peşindedirler.

Onlar dünyada hep kendi şahsi çıkarları peşinde koşarlar.

Onlar makam, mevki, zenginlik, çıkar, şan, şöhrat peşindedirler

Onların her hareketi zarar vericidir.

Onlar kendilerinin ve ailelerinin zenginliği, çıkarı, makamı peşinde koşarlar.

Varlığın özünü göremeyen, varlıktan gelen ilâhi seslenişi duyamayan, zalimliğine devam eder.

Zalimlik denen şey, Allah hakikatine eremeyen insanlarda ortaya çıkar.

Allah'ı bilen, tüm varlığın O'ndan geldiğini bilir ve tüm varlığın birbirine bağlı olduğunu bilir.

Tüm varlığın birbirine kardeş olduğunu bilir.

Demir, bakır, çinko, sodyum, potasyum vs... yani tüm elementler insan vücûdunun yapı taşlarıdır.

Doğada taş, demir, bakır vs diye gördüğümüz görmediğimiz şeyler bizim vücûdumuzun çalışması için gerekli olan şeylerdir.

Yani aslında her şey bizim bir kardeşimiz.

İşte bu şuura ulaşan insan hayatta hiçbir varlığa zerre kadar zarar vermez

Kur'ân'da en çok geçen kelimelerden biri zalim kelimesidir.

Hakikatleri anlayan insanlar asla zalimlik yapmaz.

Unutmayalım ki ufacık bir dedikodu bile zalimliklidir.

Gıybet, fitne en büyük zalimliklerdendir.

İnsanların eksliğini aramak, insanları alaya almak, kerih görmek hep bunlar zalimliklidir.

Çünkü bunlar hep zarar verici şeylerdir

İnsanlara ve varlığa zerre kadar da olsa zarar vermenin adı zalimlikdir.

Bu âyette geçen, zalimliğe kapı açan şey, varlığın özüyü olan bağı koparmaktır, dalâlete düşmektir.

İnsan, Allah'tan ayrı değildir, ayıрым zannı kişiyi dalâlete sürükler.

Dalâlet zulme sürükler.

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ
وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

Ve enzirhum yevmel hasreti iz kudiyel emr ve hum fi gafletin ve hum lâ yuminûn

- Ve enzir hum : Hakikatleri açıklayıp uyarmak, onları uyar,
 Yevme : Gün, vakit, zaman,
 El hasreti : Keder, üzüntü, ayrılık, hüzn, hasret, özlemle arama,
 İz kudiyel el emru : Kada, takdir, hüküm, işleyiş,
 Ve hum fi gaflet : Onlar, gaflet içinde, kendinin farkında olmayan,
 Ve hum la yuminûne : Onlar, mümin olmuyorlar, inanmazlar,

Meâli: Gaflet içinde olanları ve hakikatlere inanmayanları; tüm varlıktaki işleyişin takdirini anlamaları konusunda, her zaman hakikatleri özlemle aramaları için, onları uyar.

Gaflete düşen kişi, dalâlete kayar.

Dalâlette olan, gâfildir, gâfil olan dalâlettedir.

Gaflet, tüm varlıktaki işleyişin nasıl olduğunun farkına varamamaktır.

Gâfil kişi; varlığın varoluşunun, varlığın işleyişinin, varlığın sahibi olan Allah hakikatinden uzak olan kişi demektir.

İnsanın gafletten kurtulması, kendi vücûdunun yaratılışını ve işleyişini anlamasıyla mümkündür.

Gafil kişi, Allah hakikatinin şuurundan uzak olan kişidir.

Gafil kişi, çevresinin ve kendinin farkında olmayan kişidir.

Gaflet içinde olan kişi, bir önceki âyette belirtildiği gibi, varlıktan gelen ilâhi sesi duyamaz, varlığın özünü göremez.

Nahl Sûresi 108: “Ulâikellezîne tabeallâhu alâ kulûbihim ve semihim ve ebsârihim ve ulâike humul gâfilûn.”

Meâli: “İşte onların kâlbleri ve onların işitmeleri ve onların basiretleri Allah’ı anlamaya karşı kapalıdır ve işte onlar bir gaflet içinde olanlardır.”

Gönlünü, dünyanın menfaatine, şanına şöhretine esir eden kişi, Allah’ı anlamaktan uzaklaşmıştır.

Aklını; asılsız bilgilerle, hurafelerle, öfke hiddet gibi duygularla meşgul eden kişi, Allah’ı anlamaktan uzaklaşmıştır.

Âyette belirtildiği gibi; “İşte onların kâlbleri ve onların işitmeleri ve onların basiretleri Allah’ı anlamaya karşı kapalıdır”

İşte bir kişi, gaflet içinde olduğunda, varlıktaki “zikir- Zâkir, fiil-Fâil, sıfat-Mevsûf, vücûd-Zât” hakikatini idrak edemeyecektir.

Gafletten kurtulmak, vücûdlardaki işleyişi düşünmekle başlar.

Her varlıkta, her an olmakta olan işleyiş, ilâhi sistemin tecellisidir.

İnsan, hakikati anlamak isterse, o kendi vücûduna döndürülür ve onun kendini bilme yolculuğu başlar.

Kendi vücûdunun işleyişini bilen, bunun nasıl olduğunu ve bunun kimin yaptığını idrak etmeye başlar.

Zikir- Zâkir hakikati, varlıkta her an olmakta olan zikrin ve bunu yapan Zâkir’in hakikatidir.

Fiil-Fâil hakikati, varlıkta her an olmakta olan işleyişin yani fiilin ve bunu yapan Fâil’in hakikatidir.

Sıfat-Mevsûf hakikati, varlıkta her an tecelli etmekte olan sıfatların ve bu sıfatların sahibi olan “Mevsûf” hakikatidir.

Vücûd-Zât hakikati, tüm vücûdları tutan tek Zât hakikatidir.

İnsan kendi vücûdunda ve varlıkta olan bu hakikatleri anladığında gafletten kurtulacaktır.

Ahmet Yesevi Hazretleri, (1093- 1167) yazdığı bir ilâhîde, “Gaflete düşen kişiler, dünya menfaatine bağlanırlar” mesajı önemlidir.

Hakikati arayanlar, “Allah nedir?” hakikatinin arayışına düşerler.

“Gafillere dünya gerek, akillere âhiret gerek
Vaizlere minber gerek, bana sadece sen gerek
Hace Ahmet benim adım, gece gündüz yanar korum
İki cihanda ümidim, bana seni gerek”

إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ

İnnâ nahnu nerisul arda ve men aleyhâ ve ileynâ yurceûn

- İnnâ nahnu nerisu : Muhakkak biz, varis, her şeyin ona kalması,
 El ard : Yeryüzü,
 Ve men aleyhâ : Kim, ne, ne varsa, onda,
 Ve ileynâ yurceun : Bize, döndürülecekler, rücû, aslına dönmek, alakalı,

Meâli: Muhakkak ki yeryüzünde ne varsa Bizimdir, sonsuza kadar var olan, kalacak olan Biziz ve bütün her şey Bize döndürülecektir.

Allah varistir, her şey O'ndan gelir, her şey O'na döner.

Vâris, verâset, mirascı aynı kökten gelen kelimelerdir.

Her şeyin vârisi Allah'tır.

Her şey bâkî olan Allah'a kalır.

Mülkün tek sahibi, varlıktaki niteliklerin tek sahibi, âlemlerin tek sahibi ancak Allah'tır.

Her şey O'ndan gelir, O'na kalır, cümle varlık yok olur, O'nun Zâtı bâkî kalır.

Allah, "El Vâris" esmâsıyla her şeyin ilk sahibidir, her şeyin son sahibidir.

Varlık, Allah'ın özünden açığa çıkar, zaman dilimi içinde var olur, sonunda Allah'a döner.

Her şey eninde sonunda Allah'a kalır.

Cümle varlık O'ndan gelir, O'na döner.

Her şey O'nun özünden açığa çıkar, O'na aittir, O'nunla işler, O'na döner.

Tek varis O'dur, tek mirasçı O'dur.

Âyette geçen "Yurceun" "Aslına döner" kelimesi, rüçû kelimesinden gelir.

Her şey aslı olan Allah'tan gelir, aslı olan Allah'a döner.
Varlıkta buna şâhit olan, gafletten kurtulmuştur.

Bir kişi vefat ettiğinde okunan "Sela" bu hakikate işaret eder.

SELA

Es Salatu Ve's-Selamu Aleyke Ya Rasulallah!
Es Salatu Ve's-Selamu Aleyke Ya Habiballah!
Es Salatu Ve's-Selamu Aleyke Ya Nûre Arşillah!
Es Salatu Ve's-Selamu Aleyke Ya Hayra Halgillah!
Es Salatu Ve's-Selamu Aleyke Ya Seyyidel Evveline Vel Âhirin!
Vel Hamdü Lillahi Rabbil Âlemin!
İnna lillahi inna ileyhi raciûn.

Anlamı:

Ey Allah'ın resûlu! Salât, Selam senin üzerinedir.

Ey Allah'ın resûlu! Salât, Selam, aşk, muhabbet senin üzerinedir.

Ey Allah'ın tüm kâinattaki her varlıktan yansıyan nûru! Salât, Selam senin üzerinedir.

Ey Allah'ın her varlıktan hayırla tecelli eden nûru! Salât, Selam senin üzerinedir.

Ey öncekilerin ve sonrakilerin Efendisi! Salât, Selam senin üzerinedir.

Tüm varlığı vücûdlandırان Allah'tır, varlıktaki tüm sıfatların sahibi O'dur.

Muhakkak ki aslımız Allah'tır, muhakkak ki aslımız olan O'na rüçû ederiz.

Selâ'nın kısaca açıklaması böyledir.

Allah'ın özünden yansıyan nûr, "Hamd" boyutudur.

Tüm varlık hamd üzeredir, yani tüm varlıktan yansıyan “Muhammed” nûrudur.

Muhammed” Hamd üzere olan” demektir.

Tüm varlık içiyle dışıyla, Allah’ın nitelikleri ile yani sıfatları ile donatılmıştır.

Salât ve Selam, Muhammed boyutunun hakikatidir.

İşte bu âyette geçen “Muhakkak ki yeryüzünde ne varsa Bizimdir, sonsuza kadar var olan, kalacak olan Biziz ve bütün her şey Bize döndürülecektir” mesajı, her şey Allah’tan gelir, Allah’ın kendi öz nûrudur ki o öz nûr “Muhammed” boyutudur, her şey Allah’tan gelir, Allah’a döner hakikatine işaret eder.

Hiçbir şey Allah’tan ayrı değildir.

Varis olan, mirasçı olan sadece Allah’tır.

İlgili olan dostlar eğer isterlerse, Allah’ın “El Varis” esmasını “Esmalar Boyutu” kitabımızdan inceleyebilirler.

İnsan hiçbir zaman Allah’tan ayrı olduğunu düşünmemelidir.

Allah her insana nefesi kadar yakındır.

Buradaki yakınlık kelimesi bile, o birliği anlatmaya yeterli değildir.

1853-1917 yıllarında yaşamış Ahmet Edip Harâbi, bir ilâhi-sinde bunu çok güzel açıklamıştır.

“Âlemi halk eyleyen Allah yokdur vessela

Kendinden var oldu bu eşya ile arz-u semâ”

Ahmet Edip Harâbi, “göklerde bir yerde, kendinizin dışında bir Allah aramayın, öyle bir Allah yoktur. Allah’ı arayacaksanız, gördüğünüz arzu semâda arayın” demek istemiştir.

Bu görünen, görünmeyen her şey Allah’ın kendinden halk olmuştur.

Her şey bir özün açığa çıkmış halidir, açığa çıkan her şey asla o özden ayrı değildir.

Nasıl ki bir ağaç bir tohumdan açığa çıkmışsa, açığa çıkan ağaç o tohumun özüyse, o öz asla ağaçtan ayrı değildir.

Bu âlem de aynen böyledir, Allah’tan açığa çıkmıştır, Allah’tan ayrı değildir.

وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا

Vezkur fl kitâbi ibrâhîm innehu kâne siddîkan nebîyyâ

Ve uzkur	: Zikret, an,
Fi el kitap İbrâhîm	: Kitaptaki, ilâhi sözlerle, İbrâhîm,
İnne hu kane siddîk	: Doğrusu o, sadık, dosdoğru,
Nebîy	: Nebî, haberci, bildirdi, haber verdi,

Meâli: İlâhi sözlerle İbrâhîm'i de an. Doğrusu o hakikatleri dosdoğru haber verdi.

Hazreti İbrâhîm, inançların ortak atasıdır.

Bu âyette, Hazreti İbrâhîm'i tanımamızı ve onun Allah hakikatini nasıl aradığını, bilmemiz bildirilmiştir.

İbrâhîm gibi hakikatleri aramak, Allah hakikatine kişiyi erdirir.

İbrâhîm göklere yerlere baktı, göklerin yerlerin işleyişine tanık oldu.

Tüm insanlara “Hakikati İbrâhîm gibi arayın” mesajı sunulmuştur.

Yani siz de “İbrâhîm olun” mesajı verilmiştir.

İbrâhîm olmak; göklerin ve yerin yaratılışını düşünmek, yaratıcıyı anlamak istemektir.

İbrâhîm atalarının inancında kalmamış, Allah'ı bilmek istemiştir.

Her kim atalarının inancında kalmaz, hakikate şahit olmak isterse, varoluş düşünür, yerlere göklere bakıp, varlığın işleyişini anlamak isterse; o kişi İbrâhîm olmuştur.

Her kim aslını arar, nereden geldiğini, nasıl var olduğunu düşünüp, varoluşun hakikatini ararsa, o kişi İbrâhîm olmuştur.

İbrâhîm de hakikatleri aramış, kavminin inancını sorgulamış, yönünü görünen varlığa dönmüştür.

Varlığın nasıl oluştuğunu ve varlığın sahibini düşünmüştür. En'âm Sûresinde bu arayışı açıklanmıştır:

74- İbrâhîm, babası Âzer'e: Putlardan ilahlar mı ediniyorsun? Ben, seni ve kavmini apaçık bir dalâlet içinde görüyorum, demişti.

75- İşte böylece İbrâhim; göklerdeki ve yerdeki gücün sahibini anlamak, nûrumuzu anlamak ve hakikatlerden emin olmak için baktı gözlemledi.

76- Sonra da, gece bir bilememelik içindeyken bir yıldız gördü ve dedi ki: Rabbim bu mudur? Fakat o gelip geçtiği zaman, gelip geçenlerde sevgiye ulaşamam, dedi.

77- Sonra da, ortaya çıkan Ay'ı gördüğünde dedi ki: Rabbim bu mudur? Fakat o da gelip geçtiği zaman, eğer ben Rabbimin hidâyetini anlayamazsam, elbette dalâlette kalan kimselerden olurum, dedi.

78- Sonra da, ortaya çıkan Güneş'i gördüğünde dedi ki: Bu daha büyük olan mıdır Rabbim? Fakat o da gelip geçtiği zaman dedi ki: Ey kavmim! Ben sizin ortak koştüğünüz şeylerden uzağım.

79- Ben yüzümü Tevhîd üzere, gökleri ve yeri vareden o güce çevirdim ve ben O'nun varlığının yanında kendime varlık isnat eden değilim.

İbrâhîm'in arayışı tüm insanlara örnektir.

İnsan, Allah hakikatine; görünen varlığı incelediği zaman, varlığın özüne baktığı zaman erecektir.

Tevhîd derslerinin ilkelerini ortaya koyan kişi, Hazreti İbrâhîm'dir.

Kur'an'da "İbrâhîm milleti" âyeti, neden "İbrâhîm'in dini" diye çevriliyor, bu konuyu inceleyim.

Millet kelimesi, din kelimesi aynı anlama mı geliyor?

İbrâhîm'in dini olur mu?

Din Allah'a mı aittir, yoksa kişilere mi?

Kur'ân'ı incelediğimiz zaman, anlıyoruz ki din Allah'a aittir. Din Allah'a aitse, İbrâhîm'in dini diye çevirmek doğru mudur? Nahl Sûresi 123: "Summe evhaynâ ileyke enittebi millete İbrâhîme hanîfâ ve mâ kâne minel muşrikîn."

Diyanet meâli: "Sonra da sana, "Hakka yönelen İbrâhîm'in dinine uy. O, Allah'a ortak koşanlardan değildi" diye vahyettik."

Diğer bir meâl: "Sonra sana vahyettik: İbrâhîm'in düzenlediği ilkelere tâbi olmanı, Tevhîd üzere olmanı ve ortak koşanlardan olmamanı."

Millet: İmla, düzen, düzenlenen ilkeler, belge, düzenleyip yazdırılan, söyleyip yazdırmak, ezbere yazmak,

Millet; "İmlal" mastarıyla, yani "İmla" manası ile ilişkili bir isimdir.

Millet; aynı inanç, duygu, amaçta birleşen topluluklara da denir.

Hazreti İbrâhîm; Allah nedir? Varoluş nedir? Bir kişi Allah'ı nasıl bilebilir? soruların cevabını bulabilmek için, düzenlediği ilkelerle bizlere yol gösterdi.

Nasıl ki bir ilim, belli bir eğitim aşamasından geçildikten sonra biliniyorsa; din, Allah, kendini tanıma, varoluşu bilme de Hazreti İbrâhîm'in düzenlediği ilkelerle bilinebilir.

Onun için Kur'ân'da yedi yerde "Milleti İbrâhîm" kelimesi geçer. Genelde meâllerde, millet kelimesi "Din" diye çevrilmiştir.

"Millet-i İbrâhîm" kelimesini "İbrâhîm'in dini" diye çevirmişlerdir.

Böyle yapılan meâl doğru olabilir mi?

Kur'ân'da hem "Millet" kelimesi vardır, hem "Din" kelimesi vardır.

Her ikisi de kendi içinde farklı anlamlar taşır.

İkisini de din diye çevirirsek, anlamları örtmüş oluruz.

Din varlığın yaratılış yasalarıdır.

Millet, oluşturulan düzen, oluşturulan sistem demektir.

Din Allah'a aittir. İbrâhîm'in dini olmaz.

Millet kelimesini din diye çevirirsek, İbrâhim dinin sahibi gibi bir anlam çıkar.

Bu da Allah'a ait olan dini, İbrâhîm'e nisbet etmek olur.

İbrâhîm, hakikatin nasıl anlaşılacağı ile ilgili, ilmi bir yol düzenlemiştir.

Bu yol, İlm-i Tevhîd derslerinin yoludur.

İnsan hakikati, ancak varlık kitabından ders görerek öğrenilir.

İşte bu dersleri düzenleyen İbrâhîm'dir.

Bakara Sûresi 130: "Kim İbrâhîm'in düzenlediği ilkelerden yüz çevirir, onun Hakk'ı aradığı gibi aramazsa, o kendini anlayamayan akılsız kimselerden olur."

Bakara Sûresi 135: "De ki: Hayır, sadece İbrâhîm'in düzenlediği ilkeler üzere, Tevhîd üzere oluruz. O Allah'a ait olan sıfatları kendine nisbet edenlerden olmadı."

Âyetlerde, "O'nun Hakk'ı aradığı gibi siz de hakikati arayın" mesajları çok önemlidir.

Söylenen sözlere hemen inanmak, şahit olmadan bir inanca tâbi olmak, bize verilen akla ihanet etmektir.

İbrâhim, varlık kitabını okunacak kitap bildi, derslerini oradan aldı ve varlığın işleyişine ve işletene şahit oldu.

İbrâhim yönünü, varlığın hayy boyutuna döndü, oradan akan vahiyle buluştu, Allah hakikatine Allah'ın vahiy sistemiyle erdi.

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا
يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا

İz kâle li ebîhi yâ ebeti lime tabudu mâ lâ yesmau ve lâ yub-
sıru ve lâ yugnî anke şeyâ

İz kale li ebihi : Demişti, babasına,
Ya ebeti lime tabudu : Ey babacığım, neden, kul oluyorsun,
Mâ lâ yesmau : İşitmeyen şey,
Ve lâ yubsıru : Görmeyen, idrak edemeyen,
Ve lâ yugni anke şeyen : Faydası yok, gani olmayan, sana,
şeyler,

Meâli: “O babasına demişti ki: Ey babacığım! İşitmesi olma-
yan ve göremeyen ve sana bir faydası olmayan şeylere neden
kul oluyorsun?”

İbrâhim, toplumunun inancına inanmamış, oradan aktarılan
bilgilerin bâtil alan olduğunu anlamış ve hakikati arayan olmuştu.

Babasıyla olan ilmi mütaalası onun hakikatleri düşünme-
sine kapılar açmıştı.

Buradan “Ebihi” âyeti, babası olarak çevrilse de, büyüğü,
önem verdiği birisi olarak da çevrilebilir.

Hazreti İbrâhîm’in babasını bir putperest olarak göstermek
doğru mudur? Düşünmek araştırmak gerekir.

Atalarının yolu üzere olmak nedir? Bunu da düşünmek gerekir.

Bir kişi, bir topluluğa gittiğinde, oranın şeyhi denen kişinin
aktardığı sözleri analiz edebilmelidir.

Aktarılan sözlere hemen inanan kimse, o gittiği yeri ilâh
edinmiştir.

Şahit olmadan, ilmi boyutuna ulaşmadan inandığımız her bilgi, bizi aklımızı işletmemek durumuna düşürür.

İbrâhîm'in bu âyette "Ey babacığım! İşitmesi olmayan ve göremeyen ve sana bir faydası olmayan şeylere neden kul oluyor-sun?" mesajı çok önemlidir.

Allah'ın "Semi ve Basir" sıfatlarını idrak etmek gerekir.

Her varlık Allah'ın sıfatlarıyla yaratılmıştır, sıfatlarıyla donatılmıştır.

Kendi ellerimizle yapıp taptığımız şeylerin ne olduğunu iyi anlamalıyız.

İbrâhîm döneminde, kavminin kendi elleriyle yapıp, kudsiyet verip taptığı şeyler, onların ilâhları olmuştur.

O dönemde; kutsal bilinen şeyler için ve o kutsal olanı hatırlamak için, taştan, ağaçtan şeyler yapılır, onlara yönelinirdi.

O put denilen şeyler, o toplumun değer verdiği şeylerin sembolik yapımıdır.

Bir eşyaya şekil verip, onu put yapıp ona saygı göstermek, belli bir anlam üzere yapılan bir harekettir.

Putu tapmak, putun kendine tapmak değildir.

Put olarak yapılan şeylerin, temsil ettiği ilâhi güce inanılır, ondaki ilâhi güç adına inanılan Tanrılara dua edilir.

Bu durum Kur'ân'da bazı âyetlerde çok güzel açıklanmıştır.

Zümer Sûresi 3: "Vellezînettehazû min dûnihî evliyâ mâ nabuduhum illâ li yukarribûnâ ilallâhi zulfâ."

Meâli: "O'ndan başka evliya edinenler, biz onlara kulluk etmiyoruz, ancak Allah'a yaklaştırsınlar diye onlara yakın oluyoruz" derler.

Yûnus Sûresi 18: "Ve yekûlûne hâulâi şufeâunâ indallâh."

Meâli: "Derler ki: Bunlar Allah'ın katında bize şefaathçi olacaklar."

Âyette açıklandığı gibi, yapılan put bir aracı olarak yapılan figürlerdir.

O figürler, inanılan Tanrılara aracılık yapması için yapılmıştır.

Put yapmanın temelinde iki şey yatar.

Biri, doğada kudsiyet verilen bir şey için yapılan putlar, bunlar gökyüzü yeryüzü olaylarından korunmak, ya da yardım bulmak için yapılan putlardır.

Fırtına, yıldırım, yanardağ patlaması, seller, depremler, mahsullerin verimli olması gibi şeyler için yapılan putlar.

Diğeri, toplumun kendilerinden önce yaşamış yücelik verdiği kişiler için yapılan putlar.

İbrâhîm'in toplumunun atalarından olan Nûh kavminin putları Kur'ân'da belirtilir.

Nûh Sûresi 23: "Ve kâlû lâ tezerunne âlihetekum ve lâ tezerrunne vedden ve lâ suvâan ve lâ yegûse ve yeûka ve nesrâ."

Meâli: "Dediler ki: İlâhlarınızı sakın bırakmayın, sakın bırakmayın Vedd'i, Süvâ'ı, Yeğûs'u, Ye'ûk'u ve Nesr'i."

Nedir; Vedd, Süvâ, Yeğûs, Ye'ûk ve Nesr putları?

Vedd: Vedud kelimesi buradan gelir.

Vedud; dostluk, sevgi, muhabbet anlamına gelir.

Dostluğu, kaynaşmayı, barışı, sağladığına inanılan ilâhî güç.

Suvâ: Neslin devamını sağladığı sanılan ilâhî güç.

Yeğus: Yağmur tanrısı, bereketi veren, yaşamı sağladığına inanılan ilâhî güç.

Yeûk: Kuvvet tanrısı, kuvvetli olmayı veren, düşmanını yenmeyi sağladığına inanılan ilâhî güç.

Nesr: Gök tanrısı, çoğaltmak, saçmak, yaymak, yardım etmek, Akbaba, Kartal figürü ile remzedilmiş.

Put yapmanın asıl maksadı, ilâhî güce sığınmaktır, ondan yardım istemektir.

İlâhî güç adına yapılan figürler put olarak adlandırılmıştır.

Putla yönelmekteki maksat putun kendine değil, temsil ettiği Tanrıya yönelmektir.

Kur'ân, aracı koymayın der "Aracı koymak müşrikliktir" diye belirtilir.

Yönelmek, dua etmek, istemek; aracı koymadan sadece Allah'a yönelmekle olmalıdır.

Allah, hepimizin vücûdunu tutar, kendi vücûdumuzun özüne dönüp, O'ndan istemek uygun olandır.

İbrâhîm'den gelen: "İşitmesi olmayan ve göremeyen ve sana bir faydası olmayan şeylere neden kul oluyorsun?" mesajı, bizlere nereye yönelmemiz gerektiğine işaret eder.

Varlığın özünden gelen ilâhi kelâm boyutu, hakikatlerin aktığı yerdir.

Varlığın varoluşunun hikmeti, varlıktaki ilimde gizlidir.

İlim üzere hareket etmek, kişiyi hakikatlere erdirecektir.

يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ
فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا

Yâ ebeti innî kad câenî minel ilmi mâ lem yetike fettebinî
ehdike sırâtan seviyyâ

Yâ ebeti	: Ey babacığım, ey atam, ey büyüğüm,
İnni kad cae ni	: Doğrusu, ben, oldu, oldum, geldi, sunuldu,
Min el ilmi lem yetike	: Bir ilim, bir bilgi, sana sunulmayan, bilemediğin,
Fe ittebi nî	: Bundan sonra, bana uy, tâbi ol,
Ehdi ke	: Sana yol göstereyim,
Sıratan seviyyen	: Yol, dosdoğru olan, seviyeli, kademe, birlik yolu,

Meâli: Ey babacığım! Doğrusu ben, senin bilemediğin bir bilgiye sahip oldum. Bundan sonra bana uy, sana birliğin yolu olan Hakk'ın yolunu göstereyim.

Allah hakikatine erebilmek için, ilmi bir yol takip edilir.

Bu ilmi yol, sırat- müstakim olan, Allah'ın "Hûdâ" esmasının varlıktaki yol göstericiliğidir.

Sırat-ı müstakim, birlik yoludur. Tevhîd yoludur.

Her varlık bir yol ise, tüm varlık birliği gösteren, Bir'e ileten, Tevhîd hakikatidir.

İlm-i Tevhîd yolunun atası, babası Hazreti İbrâhîm'dir.

Gönül evinin, mânâ âleminin babası Hazreti Muhammed'dir.

İbrâhim, kişinin hidâyet bulması için, ilme dayalı bilgilerle hareket edilmesi gerektiğinin mesajını bizlere sunmuştur.

Aslını bilemediğimiz her bilgi, düşünmediğimiz her bilgi, atalardan gelen inanmaya dayalı her bilgi, inanç boyutudur.

Edinilen bilgi, kişiyi: bölücülüğe, ayrımcılığa, ikiliğe götürüyorsa, fırkalara, gruplara bölüyorsa, insanları, “bizden, bizden değil” diye ayırıyorsa, bu bilgi kişiyi zalimleştirir.

Edilen bilgi kişiyi; varlığın özünde olan ilimle tanıştırıyorsa, bu bilgi kişiyi, hakikatlere şahit olmaya ve oradan Sâlih insan olmaya götürür.

Hakikat bilgileri, ilme dayalı bilgilerle varoluşu anlayan kişinin gönlünde tecelli eder.

Âyette “Senin bilemediğin bir bilgiye sahip oldum” mesajı çok önemlidir.

Bu mesajda bizler, “İlim- Bilim- Bilgi” konusunu çok iyi düşünmeliyiz.

İbrâhîm babasına, “Senin bilemediğin bir bilgi” diyerek, neye işaret etmiştir.

Hangi bilgi bizlere hakikati bildiremez, hangi bilgi bizlere hakikatim kapısını açabilir.

Allah hakikati, aktarılan bilgilerle öğrenilebilir mi?

İlme kapı açmayan bilgiler, kişiyi Allah hakikatine erdiremez. Kur’ân “Kitap ehli” diyerek, okuduğu, duyduğu bilgilerde kalan kimselere işaret etmiştir.

Okuduğumuz duyduğumuz bilgiler, sözcükler ilim miydi?

Kitaplarda yazılı olanlar bilim miydi?

Oysa İlim: Varlığın özünde yazılı olan, varlığın var oluş sistemidir.

Fen: İlmin kolları olan, Matematik, Fizik, Kimya, Biyolojinin ortak adıdır.

Bilim: Açığa çıkan varlık boyutunda, yapılan keşiflerdir, okumalardır.

Fen okumalarına “Bilim” denir.

Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji boyutunun incelenmesi, “Bilim” boyutudur.

Bilgi ise: Yapılan incelemelerin söze dökülmesidir.

Yapılan tespitlerin, doğru ya da yanlış olarak anlatılması, yazılara dökülmesidir.

İlim: Varlığın kendinde olan, varlığın var oluş sisteminin satır satır yazılı olan ilâhî yazılımın işaretleridir.

Bu yazılım boyutuna; “Levh-i Mâhfuz” denir.

Burûc Sûresi 22: “Fî levhın mahfûz.”

Meâli: “Tüm hakikatler, varlık sayfalarının içinde muhâfaza edilmiştir.”

Levha: Sayfa, yazılı olan, levha, üzerinde ilmin yazılı olduğu levhalar

Mahfûz: Muhâfaza edilen, saklanan, korunan, içindeki taşıdığı değeri hiç eksiltmeden ya da arttırmadan koruyan, koruyup aktaran,

Varlığın geldiği boyutta, varlık ile ilgili tüm bilgiler “Levh-i Mâhfuz” da gizlidir.

Varlık var olmaya başlayınca, Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik ilmi olarak tecelli eder.

Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik, o ilmin boyutlarıdır.

Varlığın, ışık boyutu, kimya boyutu, biyolojik boyutu, matematik boyutu vardır.

Varlık bu boyutlarla var olur, işte bu varoluşun varlıktaki yazılı boyutu ilimdir.

Kitaplarda yazılan bilgilere, dil ile aktarılan sözlere ilim denilemez.

İlim aranacaksa, kesinlikle varlığın özüne bakılmalıdır.

Evrenin ve her bir varlığın varoluşunu anlamak için ilim şarttır.

Çünkü Evren ve her bir varlık, ilimsel bir yazılımın tecellisidir.

Varoluş için ilim şarttır, varoluşu anlamak için de o ilimle buluşmak şarttır.

Bunu çok iyi bilen Hazreti Muhammed, düzenlediği ezanda, günde 20 defa “Eşhedü” kelimesini duyurarak, insanlara şahit olmalarının yolunun ilim olduğuna işaret etmiştir.

İlim kişiyi şahit olmaya götürür.

Şahit olmak, varlığın özünde olan işaretlerle mümkündür, bu işaretlere âyetler denir.

Kur’ân’da buna çok güzel vurgu vardır.

İsrâ Sûresi 36: “Ve lâ takfu mâ leyse leke bihî ilm.”

Meâli: “Bir ilim ifade etmeyen şeylerin ardına düşmeyin”

İlim şahit olmaya götürür.

Şahit olmak, ispata götürür, eminliğe götürür.

Çünkü kişi gördüğü şeyi inkâr edemez.

Şahit olmak, görüşmektir, buluşmaktır, anlamaktır, deneyler yaparak iç yüzünü görmektir.

Onun için Kur’ân, ilim üzere olmayı tavsiye eder.

Hacc Sûresi 3: “Ve min el nâsi men yucadilu fi Allâh bi gayri ilmin ve yettebiu kulle şeytan merid.”

Meâli: “İlme dayanmadan, Allah hakkında konuşan kimse-ler, şeytani hallere kapılır giderler.”

Bilim ise; her bir varlığın varoluşunun temel kaynağı olan ilmi takip ederek, varlığın kendinde olan işaretleri anlamak için, önce gözlemleyerek, daha sonra deneyler yaparak, ilmi anlamaya çalışmaktır, o ilimden tespitler çıkarmaktır.

Bir örnek vermek gerekirse:

Bir meyve düşünelim, kayısı ya da şeftali ya da incir olsun.

Her bir meyvenin kendinde; matematik, fizik, kimya, biyolojik boyut vardır, işte bu ilimdir.

Şimdi o meyvenin kimyasal boyutunu inceleyelim.

Laboratuarda, meyvenin içindeki, kimyasal boyut olan; sodyum, potasyum, kalsium, glikoz, gibi oranları ortaya çıkarmak bilimdir.

Bilimin dayandığı tek kaynak ilim boyutudur.

Şimdi bilime dayalı olarak yaptığımız tespitleri; söze dökelim, sayfalara yazalım.

İşte dile dökülen sözler, sayfalara yazdığımız tespitler bilgidir.

Bilgide hatalar olabilir, çünkü yaptığımız tespitler tam olmayabilir.

İlim ve Bilimde hata yoktur, bizim onu okumamızda hatalar olabilir.

Fakat yapılan bu hatalar bile, bilimin daha çok gelişmesine sebep olur.

Çünkü kişi yaptığı hatayı fark ederse, döner tekrar tekrar inceleme yapar.

Bu incelemeler kişiye daha derin baktırır.

Edison, ampulü icat etme yolunda, yüzlerce defa deney yaptı.

Ona sordular: “999 kez hata yapmanıza rağmen, bininci deneyi yapacak gücü nereden buldunuz?”

Edison şu cevabı verdi: “Ampulün icadı bin aşamalı bir süreçti. Hata gibi görünen ilk 999 aşama, bininci ve son aşamaya götüren öğrenmelerle doluydu.”

Bilimsel tespitlerde eksikler çoktur, ama her bir eksik gibi görünen parça bütüne götüren bir yoldur.

Varlığın dış yüzü ve iç yüzü olarak iki boyutu vardır.

Ayrıca iç yüzünün sonsuz boyutu vardır.

İşte kişi, varlığın varoluşuna ve varlıktaki sırlara merak duyduğunda, sorular sorduğunda, sorduğu soruların cevabını bulacağı yer, varlığın kendidir, varlıktaki ilim boyutudur.

İlim tektir, varlığın özündeki yazılımdır.

Bilim ise, ilmin kollarıdır, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji gibi.

Bunların her birinin, birbirlerine bağı olan farklı farklı kol-
ları vardır.

İşte İlim: Varlığın varoluşuna etki eden ve varlığın kendinde
yazılı olan ulvî boyuttur.

Bilim: İlmin araştırılmasıdır, yani varlığın Matematiksel, Fi-
ziksel, Kimyasal, Biyolojik boyutunun incelenmesidir, keşfidir.

Fen: Varlığın, Matematiksel, Fiziksel, Kimyasal, Biyolojik bo-
yutunun ortak adıdır.

Fen Fakülteleri, bu dalları incelemek üzere kurulmuştur.

Kur'ân'da Rahmân sûresi 48 âyette "Fen-Efnan" kelimesi geçer.

Rahmân Sûresi 48: "Zevâtâ efnân."

Zevâtâ: Zâtlar, kişiler, sahipler.

Efnan: Fen, ilim, dallar, fidan, şube, çeşit, tüm varlık.

Rahmân Sûresi 48: "Zevâtâ efnân."

Meâli: "Fen bilimi varlığın Zâtını anlamaya götürür."

Bilgi: İlmi araştırılırken yapılan tespitlerin sayfalara doğru
ya da yanlış yazılması, dil ile anlatılmasıdır.

İşte İbrâhîm'in öğrendiği bilgi, ilme kapı açan bilgiydi.

Ama babasının bildiği bilgi, atalardan gelen aktarım bilgileriydi.

Biri inanç boyutu, diğeri iman boyutu idi.

İman boyutu ancak ilimle gerçekleşir.

Varlıktaki Fen bilimleriyle, yani Matematiksel, Fiziksel, Kim-
yasal, Biyolojik boyutla tanışan, hakikatlere erecektir.

Toplumda dile getirilen, ilim ile din çatışır sözü asla doğru
değildir.

İlim dindir, din ilimdir.

Kur'ân varlığın var oluş yasalarına "Din" der.

Varlığın varoluş yasaları Fen bilimidir, yani Matematik, Fi-
zik, Kimya, Biyoloji ilmidir.

İlim ve din asla birbirinden ayrılamaz.

Toplumda hurafeler alanında, asılsız bilgilerde kalanlar, hep bilim adamlarına karşı çıkmışlar, onları kâfirlikle suçlamışlardır.

İbrâhîm'in "Bana uy, sana birliğin yolu olan Hakk'ın yolunu göstereyim" mesajı, bir Mürşid-i Kâmil'e varıp, ilme kapı açan bilgilere talip olmaktır.

Bilimsel alanda, birşeyler öğrenmek için o konuyla ilgili bilgili kişilere gitmek şarttır.

Bir alanda konusuna vakıf olan kişi, o alanın öncelikle en iyi öğrencisi, sonra da yol gösterenidir.

Hazreti İbrâhîm de, devrin Mürşid-i Kâmil'i idi, ona gelenlere Allah hakikatinin öğrenmenin yolunu gösterendi.

يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ
كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا

Yâ ebeti lâ tabudiş şeytân inneş şeytâne kâne lir rahmâni
asıyyâ

Yâ ebeti la tabudi	: Ey babacığım, kul olma,
El şeytan	: Şeytani haller,
İnne el şeytane kane	: Muhakkak, şeytani haller, oldu, olur,
Li er rahmâni	: Rahmâna, her yeri nûruyla saran,
Asiye	: Asi, isyankâr, ikiliğe düşüren,

Meâli: Ey babacığım! Sakın şeytani hâllere kul olma. Muhakkak ki şeytani hâller, bütün her yeri nûruyla sarana karşı seni ikiliğe düşürür.

Allah hakikatini öğrenmenin yolu, öncelikle edep ehli olmaktır.

Şeytani halleri olan bir kişi, hakikatlerin anlamının yoluna tâbi olamaz.

Öncelikle kişi, şeytani hallerini terk etmeli, edep ehli olmalıdır.

Zalimlik şeytanlıktır, zalim olan her kişi kendi şeytanına teslim olmuştur.

Mina'da sembolik olarak üç ayrı yerde şeytan taşlamak, kişiyi şeytanlaştıran üç ayrı zannın kişiden uzaklaştırılmasıdır.

Bu üç duygu nedir dersek:

Mina'daki küçük, orta, büyük şeytan kişinin aklındaki kötülüğe yol açan duygu ve düşüncelerdir.

Bu sembolik şeytanlar; kişinin kendine nisbet ettiği, fiil benim, sıfat benim, vücûd benim zannıdır.

Kişinin içindeki büyük şeytan, içindeki gizli şirktir.

Kişinin içindeki gizli şeytan, kendini seçilmiş, veli, evliya, gavs, mesih görmesidir.

Bu zanlardan bu duygulardan kurtulamayan kimse:

Kendini varlıktan koparır, benliğe düşer.

Kendini üstün görür, kibre düşer.

Hep benim olmalı der, zalimliğe düşer.

Zalimliğe düşen kişi, artık şeytanlaşmıştır ve hep başkalarına zarar verir.

Şeytanlaşan kişi; merhametten, rahmetten, şefkatten yoksun kişidir.

İşte şeytanlaşmanın temel noktası; kibirlenmek, ben olgusuna düşmektir.

Şeytanlaşan kişi, hep varlığın dış yüzünde kalır, varlığın özünü göremez.

Şeytanlaşmak; Hakk'tan uzaklaşmaktır.

İbrâhîm'in "Sakin şeytani hâllere kul olma" mesajı, neye kul olduğumuzu düşünmemiz gerektiğine işaret eder.

Kişi, Allah'a mı kul olmuştur, yoksa kendi şeytanına mı kul olmuştur, bunu çok iyi düşünmelidir.

Kendi şeytanına kul olan, hakikatleri anlamaya adım atamaz.

Kendi şeytanına kul olan, tüm varlığı tutan Zâtın sırrına eremez.

Kendi vücûdumuzu tutan Zâta mı teslim olduk?

Yoksa aklımızdaki şeytani alana mı teslim olduk? Bunları çok iyi düşünmeliyiz.

Şeytani alan, tüm kötülüklerin doğduğu yerdir.

Tüm kötülüklerin geldiği yer, benlik içinde kalıp kibre düşmektir.

Saffat Sûresinde bu çok güzel bildirilmiştir.

64- Muhakkak ki o fena hallerin geldiği yerin kaynağı; benlik içinde olup, kendine varlık isnat etmenin cehaletidir.

65- Şeytani hallerin başlangıcının çıktığı yer orasıdır.

66- İşte zalimler o hallerden beslenirler. Artık içlerini hep o hallerle doldururlar.

67- Sonra da muhakkak ki, öfke kızgınlık gibi karışık haller onların halleridir.

68- Sonra doğrusu onlar; elbette benlik içinde olup, kendine varlık isnat etmenin cehaletinde döner dururlar.

Âyette belirtildiği gibi, şeytani hallerin geldiği yer, benlik içinde olup, kendine varlık isnat etmektir.

Kişi, şeytani hallerden kurtulmadan, hakikatleri anlamaya adım atamaz.

يَا أَبْتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِّنَ
الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا

Yâ ebeti innî ehâfu en yemesseke azâbun miner rahmâni fe tekûne liş şeytâni veliyyâ

Ya ebeti inni ehafu	: Ey babacığım, elbette, ben, korkma, çekinme,
En yemesse ke azabun	: Sana dokunması, sıkıntı, azap,
Min er rahmâni	: Rahmân, her yeri nûruyla saran,
Fe tekune	: O zaman, böylece, sen olursun,
Li el şeytan veliy	: Şeytani haller, dost,

Meâli: Ey babacığım! Nûruyla her yeri saranı anlamamandan dolayı, bir sıkıntının içinde kalmadan elbette korkuyorum. Böylece de şeytani hâllere dost olmandan çekiniyorum.

Âyette belirtildiği gibi, kişi şeytani halleri dost edinmemelidir. Şeytani halleri dost edinen, kendine yazık etmiştir, gönlünü hakikatleri anlamaya kapatmıştır.

Nisâ Sûresi 76: “Fe kâtilû evliyâ el şeytân.”

Meâli: “Şeytanı evliya edinen kimse, kendine yazık etmiştir.”

Allah’ı bırakıp şeytanı evliya edinmek, şeytanlaşmaktır.

“Şeytan, eşya” aynı kökten gelen kelimelerdir.

Şeytan; varlığın eşya boyutunda kalıp, varlığın özünü görememekle kişinin düştüğü zalimleşmek durumudur.

İkilikte kalan her kişi, şeytani halleri dost edinmiştir.

Şeytan diye ayrı bir varlık yoktur, şeytanlaşmış kişi vardır.

Şeytanlaşmış kişiyi nasıl tanırız?

Kur'ân, en güzel cevabı veriyor.

Mücâdele Sûresi 19: "Bölen, ayrımcılık yapan şeytandır, şeytan bölücü olan, ayrımcı olandır."

Mücâdele Sûresi 19: "İstahveze aleyhimuş şeytânü fe ensâhum zikrallâh ulâike hizbuş şeytân elâ inne hizbeşşeytâni humul hâsirûn."

Meâli: "Şeytani halleri onların akıllarını esir aldı. Böylece onlar Allah'ı anmaktan uzaklaştılar. İşte şeytani hallerde kalan bölendir, bölen ancak şeytani hallerde kalandır. Onlar kaybedenlerdir."

Âyette muhteşem bir şekilde şeytanın kim olduğu belirtiliyor. Kim bölücülük içinde ise, ayrımcılık içinde ise o şeytandır. Şeytan bölendir, bölücü olan şeytandır.

Her kim insanları; fırkalara, gruplara bölüp, kendi yolunu üstün görüyorsa, başkalarına hor bakıyorsa...

İnsanları; dinlerine, inançlarına, ibadetlerine göre ayırıyor, kendi inancını üstün görüyorsa...

İnsanları; renklerine, milletlerine, cinsiyetlerine göre ayırıp, kendi milletini, kendi rengini üstün görüyorsa...

İnsanları; bizden, bizden değil diye ayırıyor...

İnsanları; alevi, sunni, bektaşî, nakşî, kadiri, nûrcu vs diye ayırıyor...

İnsanları; Müslüman, Hristiyan, Musevi diye ayırıyor, kendi gibi olmayanı cehennemlik görüyorsa...

İnsanları; kendi çıkarı için din ile inanç ile ibadet ile kandırıyor, kendine saltanat oluşturuyorsa...

İnsanları; kendi çıkarı için, Allah diyerek, kitap diyerek, din diyerek aldatıp, onların malına mülküne çöküyorsa...

Bu kişiler şeytani hallerine esir olmuşlardır.

Bu kişiler Tevhîd şuurundan uzak olan kişilerdir.

قَالَ أَرَأَيْبُ أَنْتَ عَنِ إِلَهِي يَا إِبْرَاهِيمُ لَئِن لَّمْ تَنْتَه
لَأَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا

Kâle e râgıbun ente an âlihetî yâ ibrâhîm lein lem tentehi le
ercumenneke vehcurnî meliyyâ

Kâle e râgıbun ente : Dedi, râğbet eden, istekli, ilgili, isteyen
sen,

An alihetî : İlâhlarıma, benim yöneldiklerime, ibadet
edilen,

Yâ ibrâhîmu : Ey İbrâhîm,

Lein lem tentehi : Bitirmezsen, sen vazgeçmezsen,

Le ercumenne ke : Mutlaka seni kovarım, uzaklaştırırım,
taşlarım,

Ve uhcur nî meliy : Benden uzaklaş, benden ayrıl, dikkatli,
uzun süre, uzak,

Meâli: Dedi ki: Ey İbrahim! Benim ibadet ettiklerime sen ilgi
göstermiyorsun. Eğer sen bu hallerinden vazgeçmezsen, elbette
seni kovarım ve benden uzak olursun.

Babasını, ya da bir büyüğünü ikna etmek isteyen İbrâhîm
büyük tepkiler çekmiştir.

Babası ya da büyüğü İbrâhîm'i uyarmış, "Benim gibi inan, be-
nim gibi ibadet et" "Eğer böyle yapmazsan seni kabul etmem"
gibi tepkiler vermiştir.

Bu açıklama, toplumlardaki inançların birbirine bakış açı-
sını da ortaya koyuyor.

Toplumun inançlarının dışında yorum yapan her bir kişi,
her zaman toplumdan dışlanmıştır.

Toplum, atalarından gördüğü gibi bir ibadet içinde olmuş, o ibadeti sorgulamamıştır.

“Ben bunu neden yapıyorum, bunun hikmeti ne olabilir” diye soranlara, sadece “Allah’ın emridir, soru sorma sadece yap” denilmiştir.

Oysa Kur’ân “Sorgulayın, zanlarda kalmayın, aslı olmayan şeylere inanmayın” diye öğütler verir.

“Zanlarda kalanlar, yalanlara inananlar Allah’ın hakikatlerini anlayamazlar” diye mesajlar sunar.

İnsanların çoğu atalarından aktarıldığı gibi inanır ve sorgulamaz.

Oysa aslını bilmediğimiz şey, hakikat değildir.

En’âm Sûresi bunu çok açık bir şekilde belirtir.

En’âm Sûresi 116: “Ve in tuti eksere men fil ardı yudillûke an sebîlillâh in yettebiûne illez zanne ve in hum illâ yahrusûn.”

Meâli: “Eğer yeryüzündeki kimselerin çoğuna uyarsan, Allah’ın yolundan seni saptırırlar. Onlar ancak zanlara tâbi olurlar ve onlar yalanlarda kalanlardır.”

Âyette belirtildiği gibi, insanların çoğu sadece zanlara göre hareket eder, atalardan gelen inançların hikmetlerine ermeden, gördüğü şekilde inanır.

Toplumunun yaptığı gibi ibadet etmeyen, toplumunun yücelik verdiği şeylere itibar etmeyen İbrâhîm de, toplumu tarafından dışlanmış, kovulmakla tehdit edilmiştir.

Tarihte böyle durumlar hep görülmüştür.

Toplumun düşüncesinin dışında farklı düşünceler ortaya koyanlar, toplumda her zaman hor bakılmışlardır.

Her inanç grubu, atalarından gördüğü şekilde ibadet öğrenmiş ve o öğrendiklerini uygulamışlardır.

Bir inanç grubunun inanç bilgileri ve ibadetleri, diğer grubun inanç bilgileri ve ibadetlerine uymayınca, hep birbirlerine öteleyici bakmışlardır.

Bu durum böyle sürüp gitmektedir.

Bugün toplumda insanları, inançlarına göre, ibadetlerine göre, ibadethanelerine göre, giysilerine göre ayırıp yargılayanlar çoğunluktadır.

Bir toplumun çökmesine en büyük sebep, ayrımcılık, ötelemedir.

İnsanları namazlı namazsız, şeriatlı şeriatsız diye ayıranlar, bir topluma en büyük kötülüğü yapanlardır ve yeni yetişen gençleri, dini anlamaktan uzaklaştıranlardır.

Oysa bu ayrımlar, topluma en büyük zulümdür.

Oysa Kur'ân'ın tarif ettiği şeriati anlayabilsek, böyle bir ayrımcılığa asla düşmeyiz.

Bizleri yaratan Allah hepimizi kuşatmıştır.

Tevhîd'din sırrı bu birliği anlayabilmektir.

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا

Kâle selâmun aleyk se estagfiru leke rabbî innehu kâne bi hafiyâ

Kâle selamun aleyke	: Dedi, selam, selamet, barış ve huzur, sana, seninle,
Se estagfiru	: Mağfired, bağışlama, temizlenmek, arınmak,
Leke rabbi	: Senin için, rabbim, vücûdlandırın,
İnne hu	: Muhakkak o, şüphesiz o,
Kane bi hafiye	: Sıfatları lütfeden, lütufkâr, nazik,

Meâli: “İbrâhîm dedi ki: Barış ve huzur seninle olsun. Dilerim ki seni vücûdlandırının mağfiredini anlarsın. Muhakkak ki O, bütün sıfatları sana lütfedendir.”

İbrâhîm, insanlığı İslâm’a davet etti.

İslâm, barış, huzur, selamet demektir.

İslâm, kişinin kendi vücûdunun nasıl var olduğunu anlaması ve var edene teslim olması ile erilecek olan bir makamdır.

İnsan, ancak Tevhîd hakikatine erdiğinde İslâm’a erecektir.

Tevhîd hakikati, arşı yani her yeri kuşatan Allah’ın birliğine ermektir.

Tevhîd hakikatine eren İslâm makamına erer.

İslâm; kendi vücûd hakikatini idrak etmiş, vücûdunun sahibine teslim olmuş demektir.

Kendini, yaratıcısı olan Allah’a teslim etmiş, O’ndan ayrı olmadığını anlamış demektir.

“Ben benim” zannını bitirmiş, ilâhî huzura ulaşmış demektir.

Gururu, kibri, ayrımcılığı, ötelemeyi terk etmiş, her şeyi kuşatan Allah'a şahit olmuş demektir.

İslam makamına erebilmek için, İbrâhîm gibi sorgulamak, aramak, şahit olmak gerekir.

“Ben Müslüman'ım” demekle Müslüman olunamaz.

İnsan, kendini vücûdlandırıran Zâtı tanınmalıdır, ona şâhit olmalıdır.

Onun için İbrâhîm gibi sorgulamalı, yeryüzüne gökyüzüne bakmalı, düşünmeli, araştırmalıdır.

Tevhîd'in babası Hazreti İbrâhîm, bizlere bu kapıyı açmıştır.

İslâm'a ermek, Hazreti İbrâhîm'in düzenlediği yolu takip etmekle mümkündür.

O yol “İlm-i Tevhîd” yoludur.

İslâm makamına eren, o makamın şuuru ile yaşar, bu şuur üzere yaşamaya da “Müslümanlık” denir.

İnsan kendi vücûdunun nasıl yaratıldığını anladığında, ona mağfiret kapıları açılır.

Âyette geçen “Mağfiret” kelimesini inceleyelim.

Mağfiret, gafere kelimesinden gelir.

Gaffar, gafur, mağfiret aynı kökten gelen kelimelerdir.

Mağfiret; kirletmeyecek olanı giyinmek demektir.

Kişiyi günah kirinden uzak tutacak tek şey, Allah'ın mağfiretidir.

Kişi Allah'ın mağfiretine mazhar olmuşsa, Allah o kişinin kâlbinden her an ona sevgisini hissettirir.

O sevgi, kişinin hata yapmasına engel olur.

Mağfirete ulaşmak, Allah'ın ulvîyetinin yanında kendine “Ben de varım” dememektir, kendine varlık isnat etmemektir.

Şirkten kurtulan, Allah'ın mağfiretine ulaşır.

Şirk, Allah'a ortak koşmamaktır.

Şirkin kişideki karşılığı müşrikliktir.

Kendine varlık isnat eden “Ben benim, ben de varım” zannı kişiyi müşrik eder.

Müşrik; ortak koşan demektir.

Yani müşriklik, Allah’a ait olan vasıfların, Allah’ın yarattığı kula da isnat edilmesidir.

Allah’ın yarattığı kula ulûhiyet verilmesi, kuldaki tüm niteliklerin Allah’a ait olduğunun bilinmemesi, kişiyi şirke düşürür.

Ama kendine ama başka birine yücelik vermek, Allah’a ait olan yüceliği başkasına isnat etmek, müşrikliktir.

İşte, mağfiret şirkten kurtulmaktır.

İnsan düştüğü günahı, yani hatayı anlayabilmelidir.

Günahtan dönmenin yolu, tövbedir.

Tövbe: Hatasını anlayıp dönmek demektir.

Tevvab: Tövbeleri kabul eden demektir.

Afv: Af olunmak, bağışlanmak, hatasından temizlenmek demektir.

Afûv: Af eden, bağışlayan, temizleyen demektir.

Gafur: Lütuflarla temizlenmek, kirletmeyi giyinmek demektir.

Mağfiret: Lütuflara kavuşturan, lütuflarıyla kulunun hata yapmasına izin vermeyen, lütuflarıyla kirlenmeye engel olan demektir.

Eğer kul tövbesinde samimi olur ve hata yapmamaya gayret ederse ve kul Allah’a arif olur, varlığının ve tüm varlığın sahibini bilirse ve yalnızca Allah’a teslim olur ve o şuurda yaşarsa, işte o zaman Allah’ın gafur ismi tecelli eder.

Ve işte o zaman kul her an Allah’ın mağfireti üzere yaşar.

Her insan, Allah’ın tecellileri ile kuşatılmıştır, bunun anlayabilmelidir.

İnsan, Allah’ın makamıdır, o makamın sahibi Allah’tır, o makamda her an Allah bulunur.

İnsan, kendi vücûdunun yaratılış ve işleyişini anlamaya başladığında, mağfirete erecektir.

Mağfirete eren kişi, her baktığı yerde Allah'ın vechîne nazar eder.

Mağfiret makamına eren kişi, gaflete düşse de, o gafletten hızla uzaklaşır.

Allah mağfirete eren kulunun, kirlenmesine izin vermez.

Onun için mağfiret, "Kirlenmeyecek olanı giyinmek" demektir.

O kirlenmeyecek olan, Allah şuurudur.

O şuurla yaşamaktır.

Mağfiret ehli, merhamet ehlidir.

Merhamet, Hazreti Muhammed'in makamıdır.

Mağfiret makamı da, Hazreti Muhammed'in makamıdır.

Muhammedî şuura eren, mağfiret makamına, merhamet makamına ermiştir.

وَأَعْتَزِلْكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا رَبِّي
عَسَىٰ إِلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا

Ve atezilukum ve mâ tedûne min dúnillâhi ve edû rabbî asâ
ellâ ekûne bi duâi rabbî şakıyyâ

Ve atezilu kum	: Sizden ayrılıyorum, uzak durma, direnç,
Ve mâ tedûne	: Aramak, yönelmek, dua,
Min duni Allah	: Allah'tan başka, Allah'a ait olan,
Ve edû rabbi	: Dua, yönelme, bekleme,
Asa ella ekun	: Umulur ki, ben olmam
Bi duai rabbi	: Dua, yönelme ile, istemek, rabbime,
Şakiy	: Şaki, ikiliğe düşen,

Meâli: "Allah'ı bırakıp da zanna dayalı yöneldiğiniz şeylerden ve sizlerden uzak duracağım ve yalnızca Rabbime yöneleceğim. Umarım ki ben Rabbime yönelmede ikilikte kalmam."

İbrâhîm, atalarının aslı olmayan inançlarından uzak durmuş, kendi vücûdunun nasıl yaratıldığını ve yaratanın kim olduğunu arayan olmuştur.

Bu arayış onu, hakikatlere erdirecektir.

Hakikatler görünen varlığın özünde gizlidir.

Her varlık ve her varlıktaki nitelikler Allah'ın âyetleridir, yani işaretleridir.

Hakikatler varlıktan her an bildirilir, insan yönünü varlığa döndürdüğünde, oradaki işleyişi incelediğinde, Allah hakikatine erecektir.

İnsan kendi vücûdunu okunacak kitap bilmelidir ve yönünü o kitaba döndürmelidir.

Kehf Sûresi 27: “Vetlu mâ ûhiye ileyke min kitâbi rabbik lâ mubeddile li kelimâtihî ve len tecide min dûnihî multehadâ.”

Meâli: “Sen Rabbinin bir kitabısın, sana oradan sunulan şeyleri oku. Onun bir kelimesini değiştirecek yoktur ve O’ndan başka yönelinecek bir şey bulamazsın.”

Kur’ân’ın bildirdiği gibi, insanın vücûdu bir kitaptır, oraya yönelmelidir.

Oradan insana hakikatler sunulur.

İnsan, önce kendi vücûdundan her an vahyedilen hakikatleri duymalı, anlamalıdır.

İnsandaki tüm sıfatlar Allah’a ait sıfatlardır.

İnsan, kendi vücûdunu kendi oluşturmamış, kendi şekillendirmemiştir.

İnsan, kendi vücûdunda olan işleyişte iktidar ve muktedir sahibi değildir.

Kendi nefes alıp vermesinde, kâlbini atmasında, kendi organlarının, hücrelerinin çalışmasında zerre kadar iktidar sahibi değildir.

İnsan, kendindeki işleyişi, sıfatları, vücûdunu tutan tecelliyi anlamalıdır.

İnsan, kendi vücûd âleminde her an olmakta olan işleyişe ârif olmalıdır.

Allah bize şah damarımızdan yakınsa, O’nu kendi vücûd âlemimizde aramalıyız.

Yani kısacası insan vücûdu bir kitaptır, okunacak olan şey o’dur.

İnsan ne ararsa kendine aramalıdır.

Onun için güzel insan Hâce Bektaşî Veli yani öğretmen Bektaşî Veli, öyle söylemiştir.

“Hararet nardadır sacda değildir.

Keramet baştadır tacda değildir.

Her ne arar isen kendinde ara.

Kudüs'te Mekke'de Hac'da değildir.”

İnsan kendi vücûduna döndüğünde, oradaki işleyişi yapan Zâta erdiğinde, Allah hakikatine erecektir.

Her insan, âyette belirtildiği gibi, “Umarım ki ben Rabbime yönelmede ikilikte kalmam.” Mesajını unutmamalıdır.

İkilikte kalan kişi, varlığın bütünselliğine eremeyecektir.

Sen ben ayrımcılığına düşen, yaratılan herhangi bir varlığı hor gören, Allah'ı kendinden ayrı sanan her kişi, ikilikte kalacaktır.

Kendi vücûdunun hakikatine eren kişi, kendinde olan hakikatleri varlığın vücûdunda da görecektir, işte bu idrak kişiyi Tevhîd boyutuna erdirecektir.

فَلَمَّا اعْتَرَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ
إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا

Fe lemmâ etezelehum ve mâ yabudûne min dûnillâhi ve-
hebnâ lehû ishâka ve yâkûb ve kullen cealnâ nebîyyâ

Fe lemma eteze lehum	: Böylece, onlardan uzak durduğunda, ayrıldığında,
Ve mâ yabudûn	: Kul olduğu şeyler,
Min duni Allah	: Allah'tan başka,
Ve hebnâ lehu	: Hibe, bahsettik, bağışladık, ona,
İshâk ve Yâkûb	: İshâk ve Yâkûb,
Ve kullen cealna	: Hepsi, kıldık, sunduk,
Nebîy	: Nebî, hakikatleri bildiren,

Meâli: “Böylece onlardan ve onların Allah’ı bırakıp da zanna dayalı kulluk ettikleri şeylerden uzak durdu. Ona İshâk’ı ve Yakûb’u bahsettik. Onların hepsi, sunduğumuz hakikatleri bildirenlerden oldular.”

İbrâhîm; zanların, hevâların olduğu kaotik alandan uzak durdu.
Zanna dayalı bilgilerden uzak durdu.

Burada hepimiz kendimize sormalıyız, hangi Allah’a inanıyoruz?

Anne babamızdan miras olarak öğrendiğimiz, asla şahit olmadığımız bir Allah’a mı?

Yoksa kendimizde ve her varlıkta her an tecelli eden, ilmi olarak şahit olduğumuz bir Allah’a mı?

Kur’ân buna en güzel cevabı veriyor.

Zuhuf Sûresi 22: “Bilakis, dediler ki: Biz atalarımızı bir inancın yolu üzerine bulduk ve biz onların gösterdikleri yol üzere, onların adetleri üzere oluruz.”

Hepimiz ne yazık ki, atalarımızdan miras gelen bir inancın getirdiği, hiç şahit olmadığımız bir Allah'a inanıyoruz.

Her çocuk, hangi ailede doğmuşsa, inancı da o ailenin inancına göre oluyor.

Allah inancı, din inancı, ibadetler, hep aileden gelen inanç mirasına göre oluyor.

Hepimizin Allah adına, din adına yaptığı yorumlar hep aileden gelen inanca göre oluyor.

Ve tabii ki bu inanç, diğer farklı olan inançlara uymuyor, çünkü her çocuk hangi ailede doğmuşsa inancı da ona göre oluyor.

İşte kişi, kendi hayalinde kendi hevâsına göre inandığı Allah inancını yok etmeden, kendine dönmeden, kendini ve varlığı okumadan Allah hakikatine ulaşamıyor.

Aileden gelen miras olarak öğrendiğimiz Allah inancını, yani kendi hevâmıza göre var olduğunu düşündüğümüz, şahit olmadığımız bir Allah inancını yok etmeliyiz.

Yoksa Allah denilen ilâhî güçle hiç tanışamayız.

Furkân Sûresi 43: "E raeyte men ittehaze ilâhehu hevâ."

Câsiye Sûresi 23: "E fe raeyte men ittehaze ilâhehu hevâ."

Meâli: "Hevâsını ilah edinen kimseyi gördün mü?"

Hevâ; Hava kelimesinden gelir, boşluk, boş olan, iki şeyin arasındaki uzaklık, bâtil olan, aslı olmayan şeye yönelmek, düşmek, nefsin bâtil olan zarar vermeye yönelik istekleri, gibi anlamlara gelir.

Hevâsına göre bir Allah'a inanmak; kendi yetiştirdiği aileden gelen bilgilere dayalı olarak zannına göre oluşturduğu hayali bir Allah'a inanmak anlamındadır.

Her inanç kendi atalarından gelen bilgilere dayalı bir Allah'a inanır.

Her inanç, inandığı Allah'ı kendi yanında görür.

İnandığı Allah'ın, kendi inancında olanları desteklediğine, onları cennete alacağına, diğerlerini cehenneme atacağına inanır.

Her inanç, kendini seçilmiş, farklı görür.

Gerçek inananın yalnızca kendi inanç grubu olduğuna inanır.

Kişi hakikati arıyorsa, ailesinden gelen Allah inancını, din inancını, ibadet inancını bir kenara bırakmalı ve hakikatin ne olduğunu araştırmalıdır.

Yani hakikati arayan her kişi, İbrâhîm olmalıdır.

Hakikati arayan kimse, din adına anlatılan bâtil şeylere yani aslı olmayan şeylere yani hurâfelere yönelmemelidir.

Yani hevâsına göre hareket etmemelidir.

İbrâhim boyutuna erene, "İshâk ve Yakûb" boyutu açılacaktır.

İbrâhim boyutu, İbrâhim gibi atalarının zanna dayalı inançlarından uzaklaşmış, kendi aslını arama boyutudur.

Kısaca belirtmek gerekirse:

İbrâhîm:

Aslını arama boyutu.

Ebâ boyutuna erişme boyutu.

Râhim boyutunun açılımı, özde olanın bedenlenmesi boyutu.

Rab boyutu.

Yaratılışı idrak etmenin boyutu.

Tohumdan ağaca dönüşme boyutunun idraki.

Vücûdu tutan Râhîm boyutu.

Vücûdları tutan Zât boyutu.

Vücûdlardaki Zâkir, Fâil, Mevsuf, Mevcûd boyutlarının açılım boyutu.

Fıtrat, yâni yaratılışı ve yaratana idrak etme boyutu.

İshâk:

İbrâhîm boyutundan sonraki boyut.

Ölmeden önce ölme boyutu.

İsâ boyutuna yol alma boyutu.

Üflenen Rûh'u hissetme boyutu.

Ten ve Cân'ın birlik boyutu.

Yâkûb:

Tenden câna olan yolculuk boyutu.

Vücûd şehrine açılan kapı boyutu.

Aramak, düşünmek, akletmek, keşfetmek, idrak etmek boyutu.

Dünyaya esaretten kurtulma boyutu.

Kişideki kâlb boyutu.

İnsan, Âdem'den Muhammed'e tüm boyutları kendi vücûdunda bulabilmelidir.

Allah, kendi hakikatlerini, her varlığın vücûdundan her an sunmaktadır.

İbrâhîm olan, elbette sunulan hakikatlere erecektir.

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِّن رَّحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا

Ve vehebnâ lehum min rahmetinâ ve cealnâ lehum lisâne
sıdkın alıyyâ

Ve vehebnâ	: Hibe ettik, bahsettik, bağışladık, onlara,
lehum	onlar,
Min rahmeti nâ	: Rahmetimiz,
Ve cealnâ lehum	: Kıldık, sunduk, yaptık, eyledik, onlara, onlar,
Lisane	: Lisan, dil, konuşma, anlatmak,
Sıdkın aliy	: Sadakat, sadık, dosdoğru, yüce, âli

Meâli: Onlar bahsettiğimiz rahmetimiz üzere oldular ve onlar sunduğumuz hakikatleri, yücelik doğruluk içinde anlattılar.

İbrâhim'le açılan kapı, hakikat kapılarının açılmasıdır.

Varlığın nice sırlarını içeren, varlığın taşıdığı âyetlerin kapılarının bir bir açılmasıdır.

Âyette geçen "Vehbiyet" boyutu: Varlığın geldiği öz boyuttur.

Tohumun özü vehbiyet boyutudur, tohumda ne varsa o bahşedilecektir.

Ayrıca kişinin gönlü ne kadar temizse, ne kadar aşk edep içinde ise, Allah'ın hakikatleri onun gönlüne o kadar bahşedilecektir.

Vehbiyet, İbrâhîm olana açılacaktır.

Allah'ın hakikatleri, sadakat içinde olana açılacaktır.

Allah'ın hakikatleri apaçık olarak meydandadır, o meydan varlık boyutudur.

Hakikatler, her varlıktan bir rüzgâr misali esmektedir, her an kendini hissettirmektedir.

Gönlü ve akli kapalı olmayanlar bu esintiyi hissedeceklerdir.

İnsan kendi aklını ve gönlünü; gurur kibir, fitne fesat, dedikodu çekiştirme, hor görme aşağılama, zalimlik kötülük, gibi duygu ve düşüncelerle kapatır.

“Sıdk-ı Lisan” yani doğru bilgiler aktaran kimseler, hakikatlerle hareket eden kimselerdir.

İnsan “Sıdk-ı Lisan” makamına erinceye kadar dilini tutmalıdır.

Boş söz etmemelidir, aslı olmayan şeyleri anlatmamalıdır.

Onun için, İlm-i Tevhîd yolunda dersleri bitinceye kadar, sana konuşma izni verilinceye kadar “Dilini tut, konuşma” diye öğüt verilir.

Örnek vermek gerekirse, bir kişi, Tıp fakültesine gitse, “Okulun bitinceye kadar sabret, derslerine iyi bak, sana diploma verildikten sonra doktorluk yap” denilir.

Onun için gönül insanları:

Sus, konuşma.

Vehbiyet sana açılıncaya kadar..

İlm-i İrfân kapıları açılıncaya kadar..

Gönül diline ulaşincaya kadar..

Kâlb makamına gelinceye kadar..

Sıdk-ı Lisan makamına erinceye kadar..

Sana dil verilinceye kadar konuşma, diye öğütler vermişlerdir.

İnsan ne konuştuğuna dikkat etmelidir.

Ağzından çıkan sözleri iyi analiz etmelidir.

Konuştugu şeyler, bâtil alandan olmamalıdır.

Ağızdan çıkan her söz, ilme dayalı bilgiler olmalıdır.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ
مُخْلِصًا وَقَانَ رَسُولًا نَبِيًّا

Vezkur fl kitâbi Mûsâ innehu kâne muhlesan ve kâne resû-
len nebîyyâ

- Ve uzkur : Zikret, an,
Fi el kitab Mûsâ : Kitabın içinde, ilahi sözler, Mûsâ,
İnne hu kane : Şüphesiz, o, oldu,
Muhlisan : Tüm özüyle bağlanan, samimi, içten olan,
Ve kâne resûl : Oldu, resûl, hakikatleri gösteren,
Nebîy : Nebî, haberci, bildiren, haber veren,

Meâli: İlâhi sözlerle Mûsâ'yı da an. Şüphesiz o, tüm özüyle bağlananlardan oldu ve hakikatleri haber veren, hakikatleri gösteren oldu.

Mûsâ da, kendi firavununu yenerek, irfaniyete ulaştı.

İnsan dışarıda bir firavun aramamalı, öncelikle kendi firavununu görebilmelidir.

Kibir içinde olmak, zalimlik içinde olmak, kendini yüce, seçilmiş görmek, firavunluktur.

Mûsâ olmak, kendi firavununu yenmektir.

İnsan önce kibir içinde olduğunu görebilmelidir.

Kibrin, firavunluk olduğunu anlayabilmelidir.

Kibir, kendini üstün-yüce görüp, başkalarına hor bakma hastalığıdır.

Kibir, her varlıkta "Ekber" olanı göremeyip, kendine "Ekberiyet" isnat etmektir.

Kibir kendini yüce görmekle başlayan bir esarettir.

Kişinin kendindeki şeytani alanlar olan; hasetlik, fesatlık, gurur, küçük görme, zalimlik, dedikodu, kıskançlık, riya, inat, bilmişlik, kendini büyük görme, gibi tüm duyguların asıl kaynağı "kibir" dir.

Kişî kibre düştüğü an, karşısındaki kişiyi ya da varlığı küçük görmeye, gereksiz görmeye başlar.

Ve kendince hep birilerinin eksik yanlarını görmeye başlar.

Ve etrafında olan kişilerle ilgili hor görmeler, dedikodu yapıp çekiştirmeler birbirini takip eder.

Kibirli olan kişî, muhakkak ki karşısındaki kişide kendince bir eksiklik bulur ve onu kötülemeye başlar ve firavunluk durumuna düşer.

Firavunluktan kurtulmanın yolu, Mûsâ boyutunun açılmasıdır. Ancak Mûsâ olan, firavununu yenecektir.

Kibirten kurtulmanın yolu, hepimizi var eden Allah hakikatini layıkıyla anlamamızdır.

Hepimizde ve her varlıkta olan Allah'a ait olan işleyişi, sıfatları vücûdları tutan Zât tecellilerini idrak etmektir.

Kibre düştüğümüz an, hemen kendimize; "Senin ve karşındaki kişinin vücûdunu var eden aynı Allah'tır" şuurunu hatırlatmamız gerekir.

Mûsâ, kendindeki firavunu fark etti ve onunla mücadele etti.

Mûsâ'nın kavmi, kendi vücûdundaki Allah'ın sıfatlar boyutu idi.

Mûsâ anladı ki, Allah'a ait sıfatlar boyutunu, firavunluğuyla örtmüştü.

Ne zaman Mûsâ, firavununu yendi, her yerin Allah'ın sıfatları ile donatılmış olduğunu gördü.

Ve Musâ anladı ki Allah'ı görmesine engel olan şey, firavunluk içinde olmasıymış.

Mûsâ ihlâs sahibi oldu, salihlik makamına erdi.

Muhlis, her şeyiyle Allah'a teslim olma boyutudur.

Muhlis kişide, İhlâs sûresi boyutu açılmıştır.

İhlâs Sûresi : “Anlat: Allah’ın teklîğini, Allah’ın samedliğini, doğmuş olmamasını ve doğurmuş olmamasını, teklîğinde O’nun denginin olmamasını.”

İhlâslı kişi, her an Allah’ın teklîği şuurıyla yaşayan kişidir.

Mûsâ, ihlâs sahibiydi, her şeyiyle Allah’a bağlı olduğunu idrak etti.

Muhlis: Öz olan, katıksız olan, yani özüne başka bir şey karışmamış olan, özünü yansıtan demektir.

Tüm varlık Allah’ın “El Muhlis” esmâsıyla birbirine bağlıdır.

Her şey kendine hastır, yani bir öz taşır ve o öz tarafından tutulur.

Görünen görünmeyen her şey bir öze bağlı olarak hareket eder, o öz Allah’ın kendisidir.

Yani tüm lambaların, aynı elektrikten yanması gibi, tüm varlık aynı özün yansımasıdır.

Bunu anlayanlar, ihlâs sahibi kimselerdir.

İhlâs sahibi kimseler; samimi, dürüst, içten olan kimselerdir.

Çünkü onlar her varlığın özünün, tek öz olan Allah’ın kendisi olduğunu bilirler.

Baktıkları her varlığa, öz olarak bakarlar.

Muhlis kimseler, tüm varlığın, bir özün yansıması olduğunu bilirler ve onlar “Hakk-Kul” birliğini görürler.

Hicr Sûresi 40: “İllâ ibâde ke minhum el muhlasîn.”

Meâli: “Tüm varlığın birbirine bir öz ile bağlı olduğunu anlayanlar, sadece senin kulun olduğunu anlarlar.”

Zümer Sûresi 3: “E lâ lillâhid dîn el hâlis.”

Meâli: “Muhakkak ki din Allah’a mahsustur.”

El Hâlis, Allah’ın esmalarındandır, tüm varlık O’na aittir, O’nun yansımasıdır.

İşte Mûsâ, tüm ihlâslı haliyle, toplumuna gece gündüz hakikatleri bildirdi, onlara firavunun esaretinden kurtulmanın yolunu gösterdi.

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا

Ve nâdeynâhu min cânibit tûril eymeni ve karrebnâhu neciyyâ

- Ve nadey na hu : Nida ettik, seslendik, biz, o,
 Min cânibi : Her taraf, yan, yön, her taraf, her yön, her yer,
 El turi : Tur, gönül, sıfatlar, sıfatlarla donatılmış vücüd,
 ulvî yol,
 El eymen : Diri olan, sağ, sağ taraf,
 Ve karreb nâ- : Yaklaştırdık, yakın oldu, biz, o,
 hu
 Neciyyen : Naci, necat bulan, kurtulan, aydınlanan,

Meâli: O, sıfatlarla donatılmış vücûdundan ve her taraftan seslendiğimizi, her varlıkta diri olanın Biz olduğunu anladı ve o, Bize olan yakınlığı anlayanlardan, necat bulanlardan oldu.

Mûsâ, sıfatlar boyutu idi, tüm vücûdların sıfatlarla donatıldığına şahit oldu.

Cümle varlıktan her an akmakta olan seslenişin, kelimullah olduğunu anladı.

“Nadey na” “Nida ettik, seslendik” âyetinden gelen muhteşem mesaj, Allah’ın her yerden seslenişi “Zikrullah” hakikatidir.

Zikrullah, her varlıktan Allah’ın seslenişidir, kendi kendini anmasıdır, anlatmasıdır, hatırlatmasıdır.

Varoluşun ilk tecellisi, Zikrullah boyutudur

Varoluşu anlamanın ilk adımı, Zikrullah boyutunu anlayabilmektir.

Zikrullah boyutu, sıfatullah boyutunda “Kelâmullah” boyutuna döner.

Zikrullahın, zâhire çıktığı boyut kulağımıza ses olarak gelir.

Kulağımız Allah'ın zikrini ses olarak duyar, çünkü beden elbisesinden zikir ses olarak duyulur.

Gönül ise, sesin içindeki sesin rûhunu, yani Zikrullahı duyar.

Kulağımızın sesleri duyma aralığı, 22 ile 22.000 Hz-Hertz dir.

22 Hertz'in altındaki seslere infrasonik, 22.000 Hertz'in üstündeki seslere de ultrasonik sesler denir.

Bu durum desibel olarak açıklanır.

Kulağımız 0-140 db arası sesleri algılar.

140 db ve yukarısı ses, kulak zarını yırtar, beyin hücrelerine zararlar verir.

Daha yüksek desibeller kişiyi öldürür.

Kişinin, kulağından beynine iletilen ses boyutu kısıtlıdır.

Lâkin kişinin bedeninde her atomun, her hücrenin, her dokunun, her organın, sesleri farklı farklı derecelerde duyma boyutları, yani duyma Hertzleri vardır.

Bir atom bir atomu duyar ve onunla yeni bir oluşum meydana getirir.

Bir hücre bir hücreyi duyar ve onunla yeni bir oluşum meydana getirir.

Vücúddaki tüm sistem her an birbiriyle iletişim halindedir, her an birbirine seslenmektedir.

Vücúddaki tüm hücreler birbiriyle konuşur, birbirine yardım eder.

Tüm evrenler, ilâhi bir titreşimin dalgalanmaları ile hareket ederler.

Varoluşun ve işleyişin sırrı, ilâhi dalgalanmalardır.

İşte, bu hiç bitmeyen titreşimler "Zikrullah" boyutudur.

İlâhi titreşimlerden gelen seslerin özü, Allah'ın zikridir.

Zikrullah, varlığın ilk oluşumunun başladığı boyut olan ilâhî titreşimin adıdır.

Bu ilâhî titreşim; nûrdan rûha, rûhdan tecelliye, tecelliden atoma, atomdan enerjiye, enerjinin dalgalanmasıyla ki o dalgalanma da enerjidir, atomların ve atomların birleşmesiyle moleküllere, hücrelere, dokulara, organlara, bedenlere sürüp giden ilâhî sistemdir.

Zikrullah, yaratılışın açığa çıkışının hareketliliğidir.

Zikrullah, bilinmenin ilk kıvılcımıdır.

Zikrullah, varlığı açığa çıkaran, varlığı tutan, varlığı işleten ilâhî rezonanstır.

Zikrullah, ol emrinin ilk seslenişidir.

Zikrullah, hiçlikten zâhire çıkışın ilk patlamasıdır.

Zikrullah, varlığın oluşumunun ilâhî titreşimidir.

Zikrullah, bir atomu diğer atomla birleştiren ilâhî ışıktır.

Zikrullah, varlığın varoluşndaki ve sürüp gitmesindeki ilâhî aşkıdır.

Zikrullah, rûhun bedenler boyutuna akışının, bedenlerin işleyişinin boyutudur.

Allah kendinden kendine her an zikreder.

Allah tüm varlıktan her an zikreder, bu zikri anlamak ilâhî yaratılışı anlamaktır.

Kul Allah'ı zikredemez, Allah kulundan her an zikreder.

O'nun zikrinden fiil, fiilindeki zikrinden sıfatlar, sıfatlardaki zikrinden vücutlar şekillenir.

Ve şekillenen vücutlar her an O'nun zikriyle çalışır.

Zikrullah, bir atomu da, evreni de kuşatan, ilâhî dalgalanmadır.

İşte Mûsâ olmak, meâlde belirtildiği gibi; "O, sıfatlarla donatılmış vücûdundan ve her taraftan seslendiğimizi, her varlıkta diri olanın Biz olduğunu anladı" hakikatine ermektir.

İnsanın vücûdu Allah'ın sıfatlar evidir.

Cümle varlık, Allah'ın sıfatlarıyla kuşatılmıştır.

O sıfatlar, Allah'ın Zâtına bağlıdır.

Bu cümle âlemde görünen sistemin hepsi bir sıfattır.

Bir Zâtın sıfatlarıdır.

O da kendi Zâtı ile kâim olan Allah'ü teâlanın sıfatlarıdır.

Hakk'ın mâhlukata tâalluk eden sıfatları sekiz olarak belirtilmiştir.

Bunlar şunlardır:

Hayat, ilim, irade, semi, basar, kudret, kelim ve tekvin.

Bu sıfatlara "Sıfat'ı Subutiye" denir.

Subutiye demek; Hakk'ın Zâtına sabittirler demektir.

Subut, sabit, değişmeyen demektir.

Hakk'ın Zâtı bâki olduğu gibi, sıfatları dahi Zâtı ile bâkidir.

Kıyamları Zâtullah ile kâimdir, kendilerine ait vücûdları yoktur.

Hakk'a mahsus olan bu sıfatların cümlesi, insanda mevcûd olup, tecelli etmiş ve bütün sıfatları ile âlemi ihâta etmiştir.

Sonsuz olan bu âlem, sıfatlar boyutudur.

Bu sıfatlar kalkmış olsa âlem yok olur.

Demek oluyor ki bizim âlem dediğimiz Hakk'ın kendi sıfatlarından ibarettir.

Madem ki Hakk'ın sıfatları kâmilten bizden tecelli ediyor, bizdeki sıfatlar Hakk'a aittir.

Bizden tecelli eden sıfatlar şunlardır:

Hayat: Bizdeki ve cümle varlıktaki dirilik Hakk'ındır.

İlim: Bizdeki ve cümle varlığın bedenindeki satır satır yazılı olan ilim, Hakk'ındır.

İrâde: Varlığı var etmedeki istek Hakk'ındır, ama cüzde olsun ama bütünde olsun varoluş isteği Hakk'ındır.

Semi: Bizdeki ve tüm varlıktaki işitmek Hakk'ındır.

Basar: Bizdeki ve tüm varlıktaki görmek Hakk'ındır.

Kudret: Bizdeki ve tüm varlıktaki kuvvet Hakk'ındır.

Kelim: Bizdeki ve tüm varlıktaki kelim Hakk'ındır.

Tekvin: Allah'ın halk edici sıfatıdır.

Bütün bu âlem, Tekvin sıfatı ile halk edildi.
Tekvin, fiil boyutudur, her varlıktan işleyen Allah'ü teâlâdır,
her şey o işleyişten açığa çıkar.
Her kim, bu hakikatlere ulaşır, o kişi necat bulur.
Necat bulmak, okunan kitaplarla olmaz, necat bulmak var-
lıktaki sıfatlar hakikatine şahit olmakla mümkündür.
Gafletten kurtuluş, varlığın işleyişini anlamakla mümkündür.
Mûsâ da necat bulanlardandı.

وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا

Ve vehebnâ lehu min rahmetinâ ehâhu hârûne nebîyyâ

Ve veheb nâ lehu : Bahşetmek, lütfettik, biz, ona,

Min rahmeti nâ : Rahmetimizden, bütün her yeri saran rahmetimiz,

Ehâ hu Hârûn nebîy : Kardeşi, Harun, nebî, haberci, bildiren,

Meâli: Ve o bahşettiğimiz rahmetimiz üzere oldu. Kardeşi Hârûn da hakikati bildirenlerdendi.

Mûsâ olmak, her yerin Allah'ın rahmeti ile kuşatıldığını görebilmektir.

Her yerin rahmet ile kuşatıldığını hissetmek, rahmet üzere davranmanın kapısını açar.

Çevresine rahmet üzere davranan her kişi, huzur yansıtır, sevgi yansıtır.

Allah'a şahit olmayan kişi, Allah'ın rahmeti üzere davranamaz.

Onun davranışı kendi inanç sistemi üzerinedir, hevâsı üzerinedir.

Her inanç grubu kendi taraftarına, iyi davranır, ama kendi gibi inanmayan gruplara kafir olarak, zındık olarak, cehennemlik olarak bakar.

Eğer insan, insanın ve her varlığın Allah'ın sıfatlarıyla donatıldığına şahit olabilseydi, her insana ve her varlığa rahmet üzere davranırdı.

Mûsâ şuuruna eren kimsede, Hârûn boyutu açılır.

Hârûn:

Hârûn, sevginin harareti, sevginin dile gelmesi boyutudur.

Kişideki ilâhi istek, ilâhî lisân boyutudur.

Gönüldeki mânevi akış, mânevi heyecan Hârûn boyutundan gelir.

Sıfatların kelâma dönüşme boyutu, aşk-ı lisân boyutu, Hârûn boyutundan gelir.

Tâ-Hâ Sûresinde, Mûsâ dilinin açılması “Ukdet min lisân” için dua eder ve Musâ’ya izin verilir, Mûsâ’ya Hârûn bahşedilir.

Tâ-Hâ Sûresi:

23- Sen âyetlerimizin yüceliğini anlayıp nûrumuz üzere ol.

24- Firavuna git, şüphesiz o büyüklük taslayanlardandır.

25- Dedi ki: Rabbim hakikatlerinle gönlümü genişlet.

26- İşleyişini anlamamı sağla.

27- Hakikatlerini anlatmam için konuşmama netlik, akıcılık ver.

28- Sözlerimi anlasınlar.

29- Ehlimden bana bir yardımcı kıl.

30- Kardeşim Hârûn’u.

31- Onunla gücümü artır.

32- İşleyişini anlatmamda onu bana ortak kıl.

Hârûn, Mûsâ’nın açılmış olan dilidir, “Ukdet min lisân” boyutudur.

Dil, kelâmın aktığı yerdir.

Dil, her zaman hakkı söylemeli, haktan söylemelidir.

Dil boş söz etmemelidir.

İnsan kendine bahşedilen, her organın hikmetini bilmelidir.

Kur’ân, sizlere “Dil ve dudaklar verdik” mesajını sunar.

Dilimizi ne amaçla kullanıyoruz, bunu çok iyi düşünmeliyiz.

Dilimiz, kulaklarımız, gözlerimiz, niçin bizlere verildi, bunları hangi amaçta kullanmalıyız?

Tüm organlarımızın niçin var olduğunu nasıl anlamalıyız?

Bunları her zaman düşünmeliyiz.

Beled Sûresi:

8- Ona gözler verdik değil mi?

9- Dil ve dudaklar.

Göz ki varlığı anlamak için bakmalıdır.

Dil ki hakikatleri söylemelidir.

Dudaklar ki sözlerin çıkış kapılarıdır

O kapılar ancak hakikatleri konuşmak için açılmalı

Dudaklar; boş şeyler konuşmak için, dedikodu yapmak için,
kin nefret sözleri akıtmak için açılmamalıdır.

Dil; hakkı söylemeli, güzel sözler söylemeli, haktan söyle-
melidir.

Kişi, Hârûn boyutuna ermeli, Hârûn boyutunun hikmeti
üzere hareket etmelidir.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ
الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا

Ve zkur fil kitâbi İsmâil innehu kâne sâdıkal vadi ve kâne resûlen nebîyyâ

Ve uzkur	: Zikret, an, zikrine er,
Fi el kitab İsmâil	: İlahi sözler, kitapta, İsmâil,
İnne hu kane	: Muhakkak, doğrusu, o, oldu,
Sadık el vad	: Sadık olan, sözüne,
Ve kâne resûl	: Oldu, resûl, hakikati gösteren,
Nebîy	: Nebî, haber, haber veren,

Meâli: İlahî sözlerle İsmâil'i de an. Muhakkak ki o, sözüne sadık olanlardandı ve hakikatleri haber veren, hakikatleri gösterenlerdendi.

İsmâil, İbrâhîm'den doğan idi.

İsmâil, İbrâhîm'in, "Semi" boyutu idi.

İsmâil:

İşitme boyutu.

Varlıktaki sesle buluşma boyutu.

Varlığı tutan Elif'i işitme boyutu.

Kendi vücûdundaki seslenişle birleşme boyutu.

Sesin içindeki sesi işitme boyutu.

İsmâil "Semi" «إِسْمَاعِيلَ» "kelime kökünden gelir.

Semi: İşitmek, işittirmek, ses vermek, seslenmek, işitmek, duymak, icabet etmek, anlamlarına gelir.

Semî "Semea" kelime kökünden gelir.

"El Semî" esmâsı Allah'ın varlıktan seslenişidir, vahyidir.

Allah yarattığı her varlığı sıfatlarıyla donatmıştır.

Her varlıkta “Semî” sıfatı vardır.

İsmâil olmak, “Semi” sıfatıyla buluşmaktır.

İsmâil: “Allah’ın varlıktaki seslenişine gönlünü veren” demektir.

İnsanın işitmesi, kulak ve gönül olarak iki ayrı boyutta değerlendirilebilir.

Kulak, varlığın sesini duyar.

Gönül ise, sesin içindeki Allah’ın zikrini duyar.

Kulak duyar, gönül ise işitir.

Kulak bir ses duyar, gönül ise sesin mânâsına ulaşır.

Kulak varlığa ait sesleri duyar, gönül vahiy boyutuyla buluşur.

Gönül, varlığın semâ boyutundan yâni öz boyutundan gelen seslenişini işitir.

İsmâil olmak, varlığın özünden gelen ilâhi seslenişini işiten demektir.

İsmâil olan, varlığın özünden duyduğu o ilâhi seslenişini dile getirir.

Onun dışında bir şey konuşmaz.

Gönlü duymadığı kelâmı konuşmaz.

Dilinde sadece Hakk’ın kelâmı vardır, o kelâm da varlığın özündeki ilâhi yazılımın hakikat bilgilerine akışıdır.

Kâmil kimseler, asılsız şeyleri konuşmaz, hurafeleri dile getirmez, şahit olmadığı şeyler hakkında konuşmaz.

İsmâil olmak Kâmil olmaktır.

Dil, bâtil olandan geleni değil, ilmi olanı paylaşmalıdır.

Bâtil alan, her türlü asılsız bilginin yeridir.

İlim, şahit olunacak alanın boyutudur.

İsmâil olan, şahit olduğu hakikatleri dile getirir.

“Sadık el vad” sözünde sadık olmak, varlığın özündeki doğru hakikatlere ulaşan kişilerin eriştiği boyuttur.

“İsmâil doğru sözlülerdendi” mesajı, o sadece hakikatleri konuşurdu demektir.

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ
رَبِّهِ مَرْضِيًّا

Ve kâne yemuru ehlehu bis salâti vez zekâti ve kâne inde rabbihî mardıyyâ

Ve kane yemuru	: Oldu, idi, işleyiş, emr, hüküm,
Ehle hu	: Ailesine, yakınlarına, ehline,
Bi el salâti	: Salât, bağlı kalma, bağlılık şuuru,
Ve el zekât	: Firâsetle temizlenme, kendindeki bağışlama,
Ve kâne inde rabb hi	: Oldu, ona ait, katında, ona ait, rabb, o,
Mardiye	: Razi olunan, tatmin, memnun,

Meâli: O, yakınlarına; her varlıktaki işleyişi ve her an Hakk'a bağlı olmayı ve firâsetle temiz olmayı öğütlerdi. O, Rabbinin katındaki rızalığı arayanlardandı.

İsmâil olan, varlıktaki işleyişin sesini duyar, hakikatlere kapı açar, şahit olduklarını yakınlarına anlatır.

Anlatır ki insanlar Allah hakikatini anlasın, Allah'tan ayrı olmadığını idrak etsin, her an şuurlu yaşasın, gaflete düşmesin.

İsmâil, varlığın işleyişini tefekkür etti, her varlığın birbiriyle olan bağını anladı.

Gönüllerin firâsetle temizlenmesi gerektiğini öğütledi.

Zekât temizlenme hakikatidir.

Akıl ve gönül temiz olmalıdır ki, varlıktan gelen ilâhi sesleniş duyulsun, hakikatler anlaşılsın.

Salât, Türkçe'ye namaz diye çevrilse de, namaz Farsça bir kelimedir.

Salât kelimesinin Türkçe karşılığı, “Bağlanmak-Birleşmek-Bütünleşmek” tir.

Her varlık birbirine her an bağlıdır.

Allah insanı tüm tecellileri ile kuşatmıştır ve insanla her an birlik içindedir.

Allah insandan ayrı değildir, ona şah damarından yakındır.

İnsanın, her an Allah’a bağlı olduğunu anlaması, o şuura ulaşması “Salât” boyutudur.

Kâmil insan, her an salât şuuruyla yaşayan kişidir.

Kâmil insan Halk’ta Hakk’a nazar eden kişidir.

İsmâil, Kâmil bir kimseydi, çevresine hep hakikatleri öğütler, topluma güzel örnek olurdu.

İsmâil, meâlde belirtildiği gibi: “Rabbinin katındaki rızalığı arayanlardandı.”

Kâmil kimseler, rızayı ilâhiye üzere hareket ederler.

Kâmil kimselerin özellikleri şöyledir:

Yanına gittiğinizde derin bir maneviyat hissettirirler.

Onlarla oturduğunuzda gönlünüzde dünya kaygısı kalmaz.

Onlarla oturduğunuzda, varoluş ve var edeni düşünmeye sevk ederler.

Gönüllere ilâhî aşk ekerler.

Sizi asla karamsarlığa sürüklemezler.

Korkutmazlar, ümit verirler.

Ayrı bir huzur verirler, moral verirler, sizi güçlü hissettirirler.

Güler yüzlüdürler, hizmet ehlidirler.

Çevresine hizmet ederler.

Onların sevindirici özelliği vardır.

Merhamet duyguları çok gelişmiştir, her varlığa merhamet üzere davranırlar.

Tüm sözleri, eylemleri, tüm düşünceleri sadece merhamet üzeredirler.

“Biz seni âlemlere rahmet üzere gönderdik” âyetine mazhar olmuşlardır. Enbiyâ Sûresi 107

Rızayı İlâhiyi bilirler o rıza üzere hakaret ederler.

Niçin yaratıldıklarını bilirler.

Şefkat doludurlar.

Koruyucu özellikleri vardır.

Dedikodu bilmezler, zerre kadar zarar verme özellikleri yoktur.

Başkaları hakkında konuşmazlar, varlığın oluşunun özelliklerini konuşurlar.

Kimseyi üzmezler, kandırmazlar, kimseyi kullanmazlar.

Kimseye sesini yükseltmezler.

Onları kötüleler de, onlar kimseyi kötülemez.

Çıkar için, makam için, şöhret için koşmazlar.

Hizmet için, birliktelik için, huzur için koşarlar.

İlimden fenden ayrılmazlar, çalışkandırılar, üretkendirler.

Ârif olmayı tavsiyede ederler, yani ilim üzere hareket etmeyi tavsiye ederler.

Kötülükten uzak durmayı, kötülüğe engel olmayı tavsiye ederler ve bunun metodunu öğretirler.

Asla aslı olmayan bilgilerle; oyalanmazlar, oyalamazlar.

İnanç ayırımı yapmazlar, hiçbir inanca hor bakmazlar, onlar bilirler ki herkes Allah'ın kuludur.

İşte İsmâil olmak, Kâmil kimse olmaktır.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا

Vezkur fl kitâbi idrîse innehu kâne siddîkan nebîyyâ

- Ve uzkur : Zikret, an,
 Fi kitabı İdris : Kitapta, kitabın içindeki, ilahi sözler, İdris,
 İnne hu kane : Muhakkak ki o, oldu,
 Sıdık : Sadık, sadakat, dosdoğru hareket eden,
 Nebîy : Haberci, hakikatleri bildiren,

Meâli: İlâhi sözlerle İdris'i de an. Muhakkak ki o da sadakatle hakikatleri bildirendi.

Kur'ân, resûl ve nebîleri hatırlatarak, onların anlaşılmasını öğütler.

Bilhassa, resûl ve nebî boyutlarının, insanın kendi vücûd boyutunda bulunduğuna işaret eder.

İdris, ders, medrese, müderris, tetrisat, dershane, aynı kökten gelen kelimelerdir.

İdris boyutu, dersler boyutudur.

İdris: Kişinin, kendini ve varlığın varoluşnu okuyabilme boyutudur.

Kişideki, hem öğrencilik hem de öğretmenlik boyutudur.

İnsan, hayatı dershane, varlığın oluşumunu işleyişini okumayı ders bilmelidir.

Kişi, hakikat derslerini varlık kitabından almalıdır.

Varlığı keşfetmeye çalışmalıdır.

Tarihte Hazreti İdris diye bilinen Kâmil insan, terzilerin piri diye bilinir.

Sayıları ve harfleri ilk defa ortaya koyan kişi diye bilinir.

Terzilerin piri denmesinin hikmeti, varlığı ince ince oluşturmanın, ilâhi bir kudret olduğunu anlayan kişi olmasıdır.

Varlıktaki işleyişi “Fiil-Fâil” hakikatini ortaya koyan kişidir.

Allah’ın bir terzi gibi varlığı nakış nakış işlemiştir.

Nakkaş Allah’tır, nakış da varlık boyutudur.

Nakış ve nakkaş birbirinden ayrı değildir.

Hazreti İdris, varlığın matematiksel boyutunu anlayan ilk kişi diye bilinir.

Sayıları ilk defa ortaya koyan kişidir diye anılır.

Harfleri ilk defa oluşturan, ilk defa yazan kişi diye bahsedilir.

Toplumda “Hermes” diye bilinir.

Bilgelerin babası diye anılır.

Birçok ilimden ilk defa bahseden kişidir.

Gökyüzünü incelemiş, yıldızlar ile ilgili tespitlerini ortaya koymuştur.

İdris; “İlm-i Nücûm” ve “İlm-i Havâss”ın üstadı olarak bilinir.

“İlm-i Nücûm- Necm ilmi”: yıldızların gezegenlerin hareketlerini takip ederek, belirli bir takvimi ortaya koymak, yıldızların gezegenlerin varlığın üzerindeki etkisini araştırmak demektir.

Kur’ân’da “Necm Sûresi” vardır.

Necm: Yıldız, var olanın her bir parçası, yansıyan nûr, ışık, içten dışa akış, varlıktan gelen ışık, semadan yansıyan , anlamlarına gelir.

Havâss: Hâss, hiss, hususi, hâlis, ihlâs, mahsus, özü, duygu, duyan, gibi anlamlar içerir.

Her varlığın kendine has oluşumu, işleyişi, akışı vardır.

Havas ilmi, varlığın kendine has özelliklerini, akışını okuma ilmidir.

Havâss ilmi; manevi boyutlara ulaşan kişilerin, akışın nereye gideceğini görebilmeleridir.

Havâss boyutu; kesinlikle kibirsel halleri olan, zerre kadar zulüm yapan kişilere açılmaz.

Bu boyut, mutlak akıl temizliği, hâl temizliği olan kişilerde açılır.

Kâlb sahibi olan kişilerde açılır.

Varlığından geçmiş, Hakk'la Hakk olmuş kişilerde açılır.

Rûh boyutunun sırlarına eren gönüllere açılır.

Havâss sırrı; bir çiftçinin ektiği tohumun meyve verinceye kadar sürecini bilmesi gibi, çevresindeki her şeyin, her bir kim-
senin nereye aktığını görebilme sırrıdır.

Havâss sırrı; vehbiyetten kesbiyete akışın seyridir.

Yani rûhun beden elbisesi giyme ve bedenin akışının seyridir.

Havâss sırrı: Risâlet boyutunun sırrıdır.

Havâss sırrı: Ferâset sırrıdır.

Havâss ilmi; "İlm-i Ledûn" ve "Levh-i Mâhfûz" boyutlarının akışını gören gönül erlerinde tecelli eder.

Onlar; oluşu, olacak olanı, gidişin nereye aktığını görürler.

Aynı, çiftçinin ektiği tohumdan ne çıkacağını, ne zaman çıkacağını, yaprağın, dalın, çiçeğin şeklinin nasıl olacağını, meyvenin ne zaman olacağını sürecini bildiği gibi.

Havâss ehli;

Eşyanın hakikatini görür, sırlarına erer.

Varlığın özünde olan Hakk'a ait boyutları görür.

Kendindeki ve varlıktaki boyutlara ulaşmıştır.

İşaretleri okur, işaretlerin nereye aktığını görür.

Rakamdan doğan rakamların, harften doğan harflerin nasıl şekiller meydana getireceğini görür.

"1 " Bir'den çıkan rakamların ve " I " Elif'ten çıkan harflerin akışını ve birleşimini görür.

İşte Hazreti İdris, bu hakikatleri ilk ortaya koyan kişidir.

İnsan, İdris gibi yönünü varlığın özüne döndürmelidir.

Her anını ders bilmeli, dersini varlıktan almalıdır.

Varlığı derslane, varoluşnu anlamayı ders bilmelidir.

Keşfettiğini de çevresindeki insanlarla paylaşmalı, onlara daha derin bakmalarını tavsiye etmelidir.

Öğretmen her zaman en iyi öğrencidir.

Hazreti İdris'in "Bedensel olarak semaya çekildi, bir daha dönmedi" denilmesindeki hikmet, "Varlığın sema boyutu olan öz boyutuna yöneldi, yönünü bir daha oradan dönmedi, ilâhi boyutta kaldı" demektir.

Yani İdris olmak; varlığın öz boyutunu anlamaya çalışmaktır.

Varlık hangi kaynaktan gelmiştir, nasıl var olmuştur, nasıl işlemektedir, nitelikleri nasıldır, neden belli bir süre sonra büyümesi durmaktadır, ama işleyişi hep devam etmektedir?

İşte İdris olmak, bu konuları her an düşünmektir.

İdris olmak; varlığın derslane, her şeyi incelemeyi ders bilmektir.

İdris olmak; varlığın varoluşnu anlamaya çalışmak, gece gündüz tefekkür içinde olmak demektir.

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا

Ve refanâhu mekânen aliyyâ

Ve refa nâ hu : Yükselme, yücelme, ilerleme, artırmak, biz, o,

Mekân âliy : Makam, mekân, yer, yüce, ulu,

Meâli: O, yüce makamlarda Bizi anlayıp ilerleyenlerdendi.

İdris, varlığın özüne bakmış, özüyle ilgili keşifler ortaya koymuştur.

Varlık nice makamı içinde barındırır.

İnsan, tertemiz bir gönülle, varlığın sırlarına yönünü dönme-
lidir.

İdris olmak, varlığın ilimsel işleyişine şahit olmaktır.

Âyette geçen “Mekân Âliy” “Yüce Makam”, Allah’a ait olan
sırlardır.

O sırlara erişmek, temiz akıl ve temiz gönülle mümkündür.

Âyetten de anlaşılacağı gibi, İdris “Mekân Âliy” yolculuğu yaptı.

Her varlık bir mekândır, o mekân Allah’ın mekânıdır.

Her mekân da, Allah’ın makamlarını taşıyan bir gemidir.

O mekânda, nice Allah’a ait olan yüce sırlar vardır.

“Mekân-ı Âliy” İdris olana açılır.

“Refa” âyeti: Yükselmek, ilerlemek, kapılar açmak, anlamlarına gelir, “Ref-ref” kelimesi de oradan gelir.

İdris olan, mekânların özüne yönelir, makam makam ilerler.

Hazreti İdris ile başlayan Tevhîd dersleri, Hazreti İbrâhim ile okul haline gelmiştir.

Hazreti Muhammed ile makam ve meratipler tamamlanmıştır.

İdris’in miracı, makam makam yükselmektir.

Allah'a ait olan makamlara bir bir şahit olabilmektir.

Her insan, kendi vücûd şehrinde Allah'a ait olan makamlara şahit olabilir, o makamlarda adım adım ilerleyebilir.

İnsanın teslimiyeti ne kadar güçlü olursa, ilerleyişi o kadar güçlü olur.

İdris'in semâya çekilip geri dönmemesinin hikmeti, makamlardaki güçlü teslimiyeti idi.

İdris olan; ilâhi sisteme tüm gönlüyle bağlanır, hevâlardan kurtulur, hakikatleri anlamaya yüksek heyecan içinde teslim olur.

Ve o heyecandan artık geri dönmez.

Allah'ın ilmi tüm âlemi kuşatmıştır.

Allah'a ait olan makamlara şahit olabilmek için, edep ve ilim şarttır.

İdris olan, ilmi ilerleyiş içinde olandır.

İdris, ilmi derslerden yönünü döndürmedi.

Varlığın ilmi oluşumu ve ilmi işleyişini incelemek, onu İdris makamına getirdi.

Allah hakikatine erişen kişi, yönünü varlığın âyetlerinden döndürmez.

Her varlık; Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji ilminin mucizevi bir işleyişidir.

İlimden ayrılmayan kişi, bu mucizelere tanık olacaktır.

Allah hakikatine ancak ve ancak, ilim ile erişilebilir.

İşte ilmi dersler görmek, İdris olmaktır.

İdris olmak; "Mekân-ı Âliy" makamına erişmektir.

Toplumda, ilimde keşif ortaya koyanlar; "Mekân-ı Âliy" makamına erişmiş kimselerdir.

Tüm keşifler, İdris boyutuna erişen kimseler tarafından ortaya konulur.

Yeni yeni icatlar, keşifler ortaya koyan kişilerde, İdris makamı açılmıştır.

Dersini varlıktan gören, Hakk'tan görüyordur.

Her kim, ders çalışıyorsa, yani varlığı okumaya çalışıyorsa, o İdris'tir.

Her kim, yönünü varlığın özüne dönüyorsa, tefekkür içinde oluyorsa, o İdris'tir.

Her kim, varlık mekânında nice makamlara erişip, o makamlardan nice hakikatleri ortaya koyuyorsa, o İdris'tir.

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ
 آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ
 وَإِسْرَائِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ
 الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا

Ulâikellezîne enamallâhu aleyhim minen nebîyyîne min zurriyeti âdeme ve mimmen hamelnâ mea nûhin ve min zurriyeti ibrahîme ve isrâîle ve mimmen hedeynâ vectebeynâ izâ tutlâ aleyhim âyâtur rahmâni harrû succeden ve bukiyyâ

Ulâike ellezine	: İşte onlar ki, o kimseler,
Enama Allah	: Nimet, sıfatlar, tecelli, Allah,
Aleyhim min en nebîyyîne	: Onlar, nebîlerden, haberci, hakikatleri haber veren,
Min zurriyeti Âdeme	: Zürriyetin den, neslinden, Âdem,
Ve mimmen hamelna	: Kimseler, kişiler, taşıdık, aktardık,
Mea Nuh	: Beraber, birlikte, Nuh,
Ve min zurriyeti İbrâhîm	: Zürriyetin den, neslinden, İbrâhîm,
Ve İsrâîle	: İsrâil, Yâkûb, Hakk yolunda olan
Ve mimmen hedeyna	: Kimseler, bizde yol buldular
Ve ectebeyna	: Seçkin olan, seçicilik, seçtik, fark, mümtaz, yüce olan
İza tutla aleyhi	: Okunduğunda, anlaşıldığında, açıklandığında, onlar,
Ayat el Rahmâni	: Âyet, işaret, her yeri nûruyla saran, nûru, tecellileri
Harr secede	: Düşmek, kendinden geçmek, teslim olmak, birlik sırrı, bütünlük,
Ve bukiy	: Bâki olan, sonsuz, bakmak, yol, gözlemek,

Meâli: İşte onlar ki; Allah'ın sıfatlarını bilenlerden, hakikatleri haber verenlerdendi. Âdem'in neslinden ve Nûh ile beraber hakikatlerimizi taşıyan kimselerdendi. İbrâhîm'in ve Yâkûb'un neslindendi ve Bizim yolumuzu gösteren kimselerdendi ve Bizi fark edenlerdendi. Nûruyla her yeri saranın işaretlerini anlayıp, kendi varlığından geçenlerden ve bâki olana teslim olanlardandı.

Resûl, Nebî dediğimiz o Kâmil kimseler, hakikatlere ulaşan, o hakikatleri insanlığa bildirenlerdendi.

Âdem'den beri gelen hakikat bilgileri aktarılmış, her dönem Kâmil insanlar yetişmiştir.

Önemli olan, insanın kendini bilmesi, kendi vücûdunun ve cümle vücûdların sahibi olan Allah'a teslimiyet içinde olmaktır.

"Zurriyeti Âdem", "Âdem'in nesli" âyetinden gelen mesaj, Allah'ın hakikatlerini anlamaya ve anlatmaya çalışan kimseler içindir.

Âdem denildiğinde aklımıza ilk insan gelmemelidir.

İlk resûl ilk nebî gelmelidir.

"Âdem ilk insan mıdır, yoksa hakikati ortaya koyan ilk kişi midir?"

"Âdem kimdir?" Sorusunun cevabını Kur'ân açıklıyor.

İnsan-Zaman Sûresini incelediğimizde anlıyoruz ki Hazreti Âdem'den önce nice insan formunda kişiler yaşamıştır.

İnsan- Zaman Sûresi: "Hel etâ alel insâni hînun mined dehri lem yekun şeyen mezkûrâ."

Meâli: "İnsan uzun bir zaman gelip geçirdi, bir şeyi fark eden değildi."

Hel eta ala el insan	: Değildi, geldi, gelen, geçti, karşı, göre, için, insan,
Hinun	: Ne zaman, sınırsız vakit, uzun zaman,
Min ed dehri	: Zaman, uzun süre, devir,
Lem yekun şeyen	: Değildi, hayır, asla, olmadı, bir şey,
Mezkuren	: Hatırlanacak, zikri geçen, anılan, fark edilen,

Bu âyetten anlıyoruz ki, Hazreti Âdem'den önce uzun yıllar insan formunda bir yaşam vardı.

Bu âyetten anlıyoruz ki, Hazreti Âdem dediğimiz kişi, ilk insan değil ilk Resûl'dür.

Yani varlığın varoluşunu ve var edeni okuyan, varlığın sahibine şahit olan, Tevhîd hakikatini hisseden ilk insandır.

Yani kâinatın "Vahy" sistemine ulaşan ilk insandır.

Hazreti Âdem'den önce insan formuyla yaşayanlar, yalnızca beslenme, korunma, üreme gibi duygular içindeydi.

Belki binlerce yıl bu formda bir yaşam vardı.

Hazreti Âdem dediğimiz kişi, araştırmalara göre M.Ö 10.000'li yıllarda yaşadığına inanılan kişidir.

Resûl ve Nebî dediğimiz Kâmil insanların ortaya çıkışları, yaklaşık 12.000 yıl içinde olan bir tarihi kapsıyor.

Bilimsel olarak bulunan kemiklerin analizleri yapıldığında, insanların ataları sayılan, Homo Erectus, Neandertaller ve Homo Sapiens gibi türlerin 500.000 yıl önceye kadar gittiği görülüyor.

Teknoloji ilerledikçe elbette daha doğru analizlerin yapılacağından şüphe yoktur.

Evet, anlıyoruz ki Hazreti Âdem den önce, insan formunda ki canlılar binlerce yıl yaşadılar.

İnsan ne zaman düşündü, araştırdı, varlıktan gelen vahye ulaştı; işte o kişiye "Hazreti Âdem" dendi.

Hazreti Âdem ilk insan değildir, ama ilk Resûl, ilk Nebî olan kişidir.

Kur'ân'ı incelediğimizde, Âdem'in; toprak boyutu, kan dökme boyutu, rûh boyutu ve Kâmil insan boyutu karşımıza çıkar.

Bunları incelersek:

1- Kişideki kan dökücülük boyutu; A-dem "الدَّم" "El dem"

Bakara Sûresi 30: "Ve yesfiku el dem."

Meâli: " Kim yeryüzünde ikilik, bozgunculuk yapar ve kan dökücü olursa hakikatleri anlayamaz diye bildirildi."

Bu boyut, kişinin toprak vücûdundaki isteklerin, çevresine zarar verecek şekilde kullanılmasıdır.

Yani bu boyut; isteklerin günaha dönüşme boyutudur.

Yani, kan dökme, zarar vermeye dönüşme boyutudur.

2- Kişinin beşer bedeni olan toprak boyutu.

Hicr Sûresi 25: “Ve le kad halaknel insâne min salsâlin min hamein mesnûn”

Meâli: Andolsun ki insanı; bir öz taşıyan, dönüşüp gelişen, şekillenen bir hücreden yarattık.

Bu boyut; kişinin beşer vücûdu olan, ten vücûdudur.

Bu boyut; sperm ve yumurtanın birleşimiyle hücre hücre oluşun ve her an çalışıp duran ten boyutudur.

3- Kişinin bedeninin geldiği Rûh boyutu.

Âl-î İmrân Sûresi 59: “İnne mesele îsâ indallâhi ke meseli âdem.”

Meâli: “Muhakkak ki Allah’ın katında İsâ’nın durumu, Âdem’in durumu gibidir.”

Hicr Sûresi 29: “Fe izâ sevveytuhu ve nefahtu fîhi min rûhî.”

Meâli: “İnsanı en güzel sıfatlarla düzenledim ve içine rûhumdan üfledim.”

Bu boyut; kişinin bedeninin geldiği ve kişinin bedenini her an çalıştıran rûh boyutudur.

Âdem’in kişideki karşılığı da: Rûh boyutudur ki “Nefahtu fîhi min rûhî.” ile buna işaret edilir.

4- Kişinin kendi aslını idrak etmesiyle geldiği makam olan; “Adam olma boyutu, İnsan boyutu, Kâmil boyutu.”

Kişinin kendini bilmesiyle, kendi aslını bilmesiyle yani Allah hakikatine ermesiyle geldiği makam olan” Adam-İnsan-Kâmil” boyutu.

Hicr Sûresi 29: “İnsanı en güzel sıfatlarla düzenledim ve içine rûhumdan üfledim, artık bu hakikati anlayıp tüm varlığınıyla teslim olun.”

İnsanın kendi aslını anlamasıyla ulaştığı şuur; Adam olma şuurudur.

Hacc Sûresi 41: “Yeryüzünde ve kendilerinde düzenimizi anlayan kimseler; her an Hakk’a bağlılık şuru üzere hareket ederler.”

İncelediğimizde anlıyoruz ki Âdem denilen boyut; ister kadın olsun ister erkek olsun, her kişinin:

Toprak boyutu. (Adem) Yokluk boyutu, her an değişen boyut.

Rûh boyutu. (Âdem)

Kan dökme boyutu (A-dem)

İnsan- Adam olma boyutudur. (Adam)

Adam boyutu, Kâmil insan boyutudur.

İşte bu bölümdeki âyette belirtilen mesaj: “Âdem’in neslinden ve Nuh ile beraber hakikatlerimizi taşıyan kimselerdendi. İbrâhîm’in ve Yâkûb’un neslindendi ve Bizim yolumuzu gösteren kimselerdendi ve Bizi fark edenlerdendi. Nûruyla her yeri saraanın işaretlerini anlayıp, kendi varlığından geçenlerden ve bâki olana teslim olanlardandı.” Kâmil insanlara işaret eder.

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا
الشَّهَوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا

Fe halefe min badihim halfun edâus salâte vettebeûş şehevâtî
fe sevfe yelkavne gayyâ

Fe halefe	: Fakat, ardından gelen, halife, halef,
Min badi him halfun	: Onlardan sonraki, nesil, gelenler,
Edau	: İhmal, koruyamamak, uzaklaşmak, anlamama,
El salât	: Salât, her an hakka bağlı olma durumu,
Ve ittebeu	: Tabi oldular, uydular,
El şehevât	: Şehva, egolar, benlik, kendini büyük görmek,
Fe sevfe yelkavne	: Yakında, bulmak, atmak, bırakmak, yolunu kaybeden, akılsız,
Gayya	: Yolunu kaybeden, akılsızca hareket etmek, kaotik alan, karanlık yer, battığı yerden çıkamayan, kibrin karanlığı,

Meâli: Fakat onların ardından gelenler, bağlılıklarını koruyamadılar ve kendi egolarının isteklerine uydular, böylece onlar akılsızca hareket edip yolun doğrusunu kaybedenlerden oldular.

Bu bölümde geçen, “Şehvat”, “Gayya” kelimelerini dikkatlice incelersek, kişinin düştüğü duruma işaret eder.

Toplumda, cehennemde “gayya kuyusu” denilen yerden bahsedilir.

Gayya kuyusu; cehennemde azgınlığın, sapkınların atıldığı kuyu diye bildirilir.

Gayya kuyusu, kişinin düştüğü gaflet karanlığıdır.

Kişi; kibir, gurur, benlik, durumuna düşmesiyle, azgınlardan, sapkınlardan, haddi aşmışlardan olarak, kendini kendi gaflet karanlığına atar.

Her kim, kendi asli kaynağını bilemezse, bir gaflet içinde yaşarsa, ben egosuna düşer.

O kimse, ona verilen akli kullanamaz, hevâ boyutunda kalır, kaygılar kavgalar, karamsarlıklar içine düşer.

Âyette geçen “Şehavat” kelimesinden gelen mesajı anlamamız çok önemlidir.

Kur’ân’da yaklaşık otuz yerde “fâhşa” kelimesi vardır.

Fâhşa-Fâhişe-Fuhs kelimesini incelediğimizde:

Benlik içinde olmak, ben benim demek,

Haddi aşmak, kendini büyük görmek,

Kendi çıkarına göre hareket etmek,

Aşırı gitmek, ölçüyü kaçırmak,

Gururlanmak, kendine varlık isnat etmek,

Ben de varım demek, kibirlenmek,

Fenâ hallerde kalmak,

Allah’ın ulvîyetinin yanında ben de varım demek, anlamlarına gelir.

Dilimizde “Bunun fiyatı ne fâhiş” sözü vardır.

Yâni fiyatının aşırı olması, asıl değerinin üstünde olması demektir.

Fâhişe, kadına takılan bir lakap değildir.

Fâhişeden maksat, kadın değildir.

Fâhişe; ahlâksız, hayâsız, erkeklerle bilmem ne yapan kadın demek değildir.

Hep bu zamana kadar “fâhişe” denilince hemen kadını işaret ettiler.

Kadın kardeşlerimize, en büyük zulmü yaptılar.

Kadına en büyük iftirayı attılar.

Ve bunu kendilerini erkek sanan, Müslüman sanan kimse-
ler yaptı.

Oysa fahişe kelimesi, ben benim egosu durumuna düşme,
durumdur.

İşte her kim; haddi aşmışlık, gurur, kibir, benlik, Allah'ın ul-
vîyetinin yanında kendine varlık isnat ediyorsa, ben de varım
diyorsa, o bir fâhşa içindedir.

Yâni o bir fâhişe durumuna düşmüştür.

Benlik, gurur, kibir, haddi aşmışlık içine düşüp fâhişe olduk
ama fark edemedik.

İşte fâhşa durumuna düşen, kendini kendi gayya kuyusuna atar.

Bu düştüğümüz karanlık, "gayya kuyusu" olarak adlandı-
rılmıştır.

Allah'ın ulvîyetinin yanında kendimize varlık isnat ettik, ben
benim deyip, bir fâhşa durumuna düştük, ama fark edemedik.

Allah'a ait olan vücûda,"bu vücûd benim" diyerek fâhşa du-
rumuna düştük ama fark edemedik.

Bu bölümdeki âyette belirtilen açıklama: "Ve kendi egoları-
nın isteklerine uydular, böylece onlar akılsızca hareket edip yo-
lun doğrusunu kaybedenlerden oldular" kişinin şehavat, fâhşa
durumuna düşmesidir.

İnsan, fâhşa durumuna düşmemek için, Âdem'in neslinden
gelen Kâmil insanlarla birlikte olmalı, onların varlığı okuduğu
gibi okumalıdır.

Eğer kişi, egosal alan oluşturacak bilgilere itibar ederse, dü-
şeceği durum gayya kuyusudur.

Tüm, yargılayıcı, öteleyici, hor bakıcı, kendilerini yüce gö-
rüp başka inançları kâfir gören inanç boyutları, kendi gayya ku-
yularındadırlar.

Gayya kuyusundan çıkabilmek, Tevhîd şuuruna ulaşmakla olur.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا

İllâ men tâbe ve âmene ve amile sâlihan fe ulâike yedhulû-
nel cennete ve lâ yuzlemûne şeyâ

İlla men tabe	: Hariç, ancak, kim, tövbe, hatalarını anlar dönerse,
Ve amene	: İman eden, inanan,
Ve amile salihan	: Dosdoğru hak yolunda çalışan, iyi çalışmalarda olan,
Fe ulaike yedhelun	: İşte onlar, içeri, dâhil olma,
El cennet	: Huzur, cennet, zevk, bahçe, ilâhî huzur,
Ve la yuzlemune şeyen	: Yok, zulüm, zulmeden olmaz, bir şey, bir şekilde,

Meâli: Ancak kim hatalarını anlar, bir daha yapmamak üzere söz verirse ve iman ederse ve dosdoğru hakk yolunda çalışanlardan olursa, işte onlar huzuru bulurlar ve hiçbir şekilde onlar zulmeden olmazlar.

Hatalarını anlamak, o hatalardan dönmek, Salih kimsele-
rin halidir.

Salih kimse, düştüğü hatayı anlar, oradan gerekli dersi çıkarır ve o hataya bir daha dönmez.

Kim hatalarını anlar, düştüğü gafleti fark eder, hatalarından dönerse, Salih insan olursa, onlar huzur içinde olurlar ve onlar kimseye karşı bir kötülük içinde olmaz.

Tövbe hatasından, günahından dönmektir.

Hata, günah; kibir içinde kalmak, kendine benlik isnat etmek ve çevresine kötülük yapmaktır.

İman ehli, tövbesine uyan, Salih kimse olandır.

Bu bölümde geçen iman âyeti, kişinin eminlik boyutudur.

İman “Emin olmak” demektir.

Emin olan kişiye de” Mü’min” denir.

Mü’minlik, Allah’ın varlıktaki tecellilerine şahit olup, Allah’tan emin olmak demektir.

Aileden gelen bilgilere, ibadetlere inanmaya “İnanç” denir.

Bu inancın temeli ailedir, doğduğu toplumun adetlerini devam ettirmektir.

İnançta, sadece inanmak vardır, yapılan ibadetlerin hakikatleri düşünmek yoktur.

İman ise; varlığın varoluşunu düşünüp, varlıkta delillere dayalı sisteme ulaşmakla oluşur.

Varlıktaki delillere “âyet” denir”.

Varlıktaki âyetleri yani işaretleri, delilleri incelemek ve şahit olmakla “İman” oluşur.

İnanç; aileden, toplumdan, kitaplardan, sözlerden, hocadan, seyhten, duydukları bilgileri, sözleri, gördükleri ibadetleri kabul etmekle oluşur.

İman ise; bizzat varlıkta olan ilimden, delillere dayalı olarak, şahit olmakla oluşur, bizzat varlığın ardından, varlığın varoluşunu okumakla oluşur.

İman kişiyi, salih amel içinde olmaya götürür.

İnanç sahibi olan kişiler de, inançlarında samimi olabilirler, saygınlık içinde olabilirler, her ne kadar takip ettiği bilgilerin hikmetine ermeseler de, onlara inançları yeterlidir ve onlar gittikleri yoldan huzur bulabilirler.

İman sahipleri olan kişiler, ezanda okunan “Eşhedü” yani şahit olma yolunu takip ederler.

Eminlik, ancak şahit olmakla gerçekleşir.

İman sahibi yani Mü’min olan:

Her nereye bakarsa baksın, varlıkta Hakk'ın cemâlini seyreder.
Her nereye bakarsa baksın, varlığın ardında varlığı tutan
Hakk'tır şuurunda yaşar.

Bir taşa baksa, bir kuşa baksa, bir ağaca baksa, cümle varlıkta Hakk'ın sonsuz tecellilerini seyreder.

İman sahibi olan kişi; kimseye zerre kadar zarar vermez, kimseyi aldatmaz, kimsenin hakkını yemez, kimseyle alay etmez, kimsenin ardından konuşmaz, zenginlik derdine düşüp, birilerini soymaz, kimsenin hakkını yemez, komşusu aç iken o tok yatmaz.

Bu bölümde belirtilen, iman ehli olanlar, Salih kimselerdir mesajıdır.

Onlar cennet ehlidirler, onların gönülleri huzur içindedir.
Onlar, hiçbir zaman zulmeden olmazlar.

جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ
إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا

Cennâti adninilletî vaader rahmânu ibâdehu bil gayb innehu kâne vaduhu metiyyâ

Cennati adnin	: Cennet, huzur, adn, tecellilerin sahibine teslimiyet,
Elleti vaad	: Ki o, o kimseler, vaad, söz, olma, yerine gelme,
El Rahmân abdi hu	: Her yeri nûruyla saran, kul, o,
Bi el gaybi	: Görünmeyen bilinmeyen,
İnne hu kane	: Muhakkak, doğrusu, o, oldu,
Vadu hu metiy	: Söz, o, yerine gelme, açığa çıkma, mutlaka,

Meâli: İşte o kimseler; verdikleri söze uyanlardır, tüm tecellilerin sahibine teslim olmanın huzurunda olanlardır. Görünmeyen bilinmeyen âlemin sahibini bilirler, her yeri nûruyla saranın kulu olduklarını bilirler, muhakkak ki bütün varlığın O'ndan açığa çıktığını bilirler.

Allah'a söz veren kimseler, sözlerine uyarlarsa, onlara huzur boyutu açılır.

Gayb boyutunun kapıları onlara açılır.

Gayb boyutu, görünmeyen bilinmeyen, Allah'ın sırları yani hakikatleri boyutudur.

Varlığın öz boyutu, gayb boyutudur.

Rûh boyutu, gayb boyutudur.

Gayb boyutunun sahibi Allah'tır.

Vaadlerine uyanlar, Allah'a teslimiyet içinde yaşarlar.

İşte onlara cennet kapıları açılır, onlar ilâhi huzura ererler.

Bu bölümde geçen “Adn Cenneti” âyetini inceleyelim:

Önce Kur’ân’i anlamda cennet kavramını anlamaya çalışalım.

Cennet nedir?

Kur’ân ölçüsüyle cennetin açılımı nedir?

Cennetten kovulmak nedir?

Cennette erkeklere; hûriler, dullar, bâkireler, memeleri yeni çıkmış sayısız kızlar mı verilecek?

Cennette şarap ırmakları, altın takılar, köşkler çeşitli süsler mi verilecek?

Cennette erkekler 33 yaşında olacak, istediği kadar kadınla, istediği kadar cinsel ilişkiye mi girecek?

Cennette, yorulma, yaşlanma, dışkılama, uyuma olmayacak, sonsuza kadar yaşam mı olacak?

Nedir tüm bu anlatımların gerçekteki anlamları?

Cennet kelime olarak bahçe anlamında kullanılır.

Buradaki bahçe denilmesinden maksat, huzur bulunan yer anlamındadır.

Arapça karşılığı ”Cnn-Cân’na” kelimesidir.

Ve bahçe anlamında kullanılır.

İbrânice “gena” kelimesinden gelir.

“Gena” kelime kökeni ”Cnn-Cân” kelimesinden gelir.

Cân, Cin, Cenin, Cinnet, Cennet, Cânî, Cânib, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Cân: Hareketli, hareketliliği sağlayan, canlı olan, diri olan, yaşam, öz, varlığın özü, varlığı tutan, güç.

Cin: Cândan uzaklaşmak, bilinmeyen, tanımlanamayan, bilemeyen, yabancı, gizli.

Cenin: Cândan doğmak, bilinmeyen âlemden gelen bir cân, saklanmış, görünmeyen canlı, cândan gelen.

Cinnet: Bilinmeyen bir şeye kapılan, bir şeyin etkisinde kalan, kendisine varlık nisbet etmek, egoya düşmek, ben benim demek.

Cennetten kovulmak da, kendine varlık nisbet etmenin cinnet halidir.

Cennet: Câna ulaşmak, cânı hissetmek, cânda huzura ulaşmak, cân şehrine teslim olmak, cemâlullah makamına ermek, ilâhi huzuru hissetmek, demektir.

Adn cenneti kavramını incelersek:

Adn: Tüm tecellileri idrak etmek, vatan tutmak, mûkim olma, işaretlere ulaşmak, ikametgâh gibi anlamlara gelir.

Kişi kendi vücûd varlığında, kendi vücûdunun varoluşna şahit olur, kendi vücûdunun ve varlığın vücûdunu tutanın Allah olduğunu anlarsa bu anlayıştan doğan huzur "Adn cenneti"dir.

Allah kuluna şah damarından yakındır.

Allah her kulun vücûdunu Zâtıyla tutar ve o vücûdu mekân edinir.

Allah'ın mekânı, cümle vücûdlardır, cümle kâinattır.

Allah cümle varlığı tecellileriyle mûkîm edinir.

Mûkîm, ikâme edinmek demektir.

Allah, her varlığı sımsıkı tutandır.

İşte Adn cenneti; varlığı tutanın Allah olduğunun ve varlıktaki işaretleriyle Allah'a şahit olmanın huzurudur.

Cennet: Allah'ın cemâlidir.

Varlığın ardında olanın Allah olduğunu bilmenin huzurudur.

Ölümün sırrına ulaşmanın huzurudur.

Kendi varlığından geçmenin huzurudur.

Allah'a teslim olmanın huzurudur.

Allah'a ait olan işaretlerle Allah'a şahit olmanın heyecanıdır.

Gönlünde Allah'ı hissetmenin huzurudur.

Varlıkta Allah'ı seyretmenin huzurudur.

Kendinin ve varlığın sahibinin Allah olduğunu bilmenin huzurudur.

Allah'a ait olan işaretlere ulaşmanın huzurudur.

Cümle âlemin, O'ndan geldiğine, O'na döndüğüne şahit olmanın huzurudur.

Evvel olanın, âhir olanın, zâhir olanın, bâtın olanın Allah olduğunu bilmenin huzurudur.

Adn cenneti gönlünde tecelli edenler, bu bölümde belirtildiği gibi: "İşte o kimseler; verdikleri söze uyanlardır, tüm tecellilerin sahibine teslim olmanın huzurunda olanlardır. Görünmeyen bilinmeyen âlemin sahibini bilirler, her yeri nûruyla saranın kulu olduklarını bilirler, muhakkak ki bütün varlığın O'ndan açığa çıktığını bilirler."

Cennet ehline hûrî verilecek denilmesinden maksat, cennet ehillerinin gönülleri tertemizdir, aydınlanmıştır, onlarda gurur, kibir, yoktur demektir.

Hûri kelimesi müzekker bir kelimedir, huriye kelimesi, müennes bir kelimedir.

Hûri kelimesi; har, hur, hür, hürriyet, hararet, hür olmak kelimeleri ile bağlantılıdır.

Hur; Güneş'in vermiş olduğu aydınlık, berraklıktır.

Hür olmakta buradan gelir, nasıl ki gece karanlığı biter, Güneş'in aydınlığıyla her varlık bireysel olarak görünür. Bu durum hür olmak olarak adlandırılmıştır.

Hür olmak, aynı zamanda, kendi cehalet karanlığının esaretinden kurtulup, gönlün aydınlığa ermesiyle, hür olabilmek durumudur.

Cennet ehli hürdür, cehaletinin esaretinden kurtulmuştur.

Hürriyet de hur kelime kökünden gelir.

Hürriyet bağımsız olmak, bağımlı olmamak demektir.

Kendi egosuna, kibrine, benliğine esir olmayan, kendi vücudunun zâtına teslim olan, hürriyetine kavuşmuştur.

İşte, cennet ehline hûrî verilecek denilmesinin hikmeti; kişinin hürriyetine kavuşmuş olmasıdır, gönlünün aydınlanması, tertemiz olmasıdır.

Yoksa, öldükten sonra erkeklere kadın verilecek demek değildir.

Kelime başlı başına zaten müzekker bir kelimedir.

Müzekker, eril bir kelimedir, toplumda erkek diye çevrilir.

Hûri verilecek diye inananlar, kelimeyi inceleseler, yalanı yakalayacaklardır.

Toplumda hûriye verilecek dense, o zaman kadın verilecek diye yorumlanabilir.

Cennette erkeğe hûri verilecek denilince, anlam bambaşka yere dönüyor.

Hûri, erkek ismidir.

Hûriye, kadın ismidir.

Cennet, erkeğe sayısız kadın, dul, bâkire, verilecek yer değildir.

Bu inançlar, bâtil inançlardan gelen bilgilerdir.

Cennet, cemâullah boyutudur.

Cennet ehli, Allah'ın cemâlini ister, şehvetine göre şeyler istemez.

Kâmil kimseler, her yerde Allah'ın cemâlini seyrederek.

Onlar nereye dönerseler dönsünler, Allah'ın vechîne nazar ederler.

Allah'ın cemâli, Kâmil insanların cennetidir.

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ
فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا

Lâ yesmeûne fihâ lagven illâ selâmâ ve lehum rızkuhum fihâ
bukreten ve aşıyyâ

La yesmeûne	: İşitmezler, duymazlar,
Fiha lagven	: Orada, boş söz, yararsız, anlamsız, gereksiz söz,
İlla selâmen	: Sadece, selam, barış ve huzur,
Ve lehum rızku hum	: Onlar, nimet, sıfat, haz, nasip, fayda, onlar, kendileri,
Fiha bukreten ve aşıy	: Orada, sabah ve akşam,

Meâli: O huzurda olanlar boş söz işitmezler. Sadece barış ve huzur üzeredirler. Onlar sabah, akşam hakikatlerden faydalanmaya çalışırlar.

Cennet ehli olanlar, varlığın kelâmullah boyutuna gönüllerini döndürmüşlerdir.

Onlar toplumda yapılan dedikodulara kulaklarını kapatmışlardır.

Onlar, ayrımcılık içeren, yargılayıcılık içeren, inançları terk etmişlerdir.

Onlar, tartışma, kavga, öfke, içinde olmazlar.

Onlar eşyanın hakikatini anlamaya çalışırlar, onlar görünen varlığın yaratılışını düşünürler.

Onlar, vakitlerini her an hakikat yolunda geçirirler.

Onların dillerinde boş söz yoktur, onlar nerede susacağını, nerede konuşacağını bilirler.

Onların dillerinde kötü sözler yoktur, onlar hiç kimsede eksik aramazlar, hiç kimseye hor bakmazlar.

Onların gönüllerinde, sabır, tevekkül, teslimiyet vardır.

Onların gönlü her an ilâhi boyuta dönüktür.

Onların gönüllerinde ilâhi huzur vardır.

Onlar her an İslâm şuuru üzere hareket ederler.

Cennet ehli huzur ehlidir, huzur ehli huzur hissettirendir.

Huzur; ilâhi huzurda durmaktır.

O huzurdan hiç ayrılmamaktır.

Kendinde Hakk'ı görmektir.

Her an secde şuuruyla yaşamaktır.

Baktığın her yerde Hakk'ın vechinde sarhoş olmaktır.

İlâhî meyhanede hep sarhoş yaşamaktır.

Huzur; Halk'ta Hakk'ı seyretmenin zevkidir.

Huzur; Hazreti Muhammed'in makamıdır.

Cennet, Hazreti Muhammed makamına ermektir.

Âl-î İmrân Sûresi:

106- "Hakikatleri anlamış yüzler her zaman mutludur, huzurludur."

107- "Hakikatleri anlamış olanların yüzlerinde huzur vardır. Öyle ki onlar Allah'ın rahmetini içlerinde hissederler, onlar devamlı o halde hareket ederler."

Âyetlerde belirtildiği gibi, onların gönülleri Allah'ın rahmeti ile doludur, o rahmet üzere hareket ederler.

Allah hakikatine ermiş olan her zaman huzur içindedir.

Allah hakikatine eren, her an O'nunladır.

Allah hakikatine eren, çevresine hep hizmet içindedir, varlıktan kendini ayrı görmeyendir, varlığa asla hor bakmayandır.

İlâhi huzur içinde olanlar, huzuru Allah'ta bulurlar, her yerden Allah'ın lütuflarının aktığını görürler.

Huzur ehli olanlar, dünya malına mülküne, şana şöhrete düşkün olmazlar.

Onlar hevâlarına esir olmazlar, onlar amaçlarını gayretlerini bilirler.

Onlar gece gündüz çalışırlar, tembel olmazlar.

Yaratılan her varlığın, Allah'ın tecellileri ile kuşatılmış olduğunu görürler.

Onlar keşif ehlidir, varlığın yapısını incelerler, oradan keşifler yaparlar, o keşifler hem varlığı tanımak hem de insanlığa hizmet etmek içindir.

İslâm şuuru da budur.

Müslüman olan, çok çalışkandır, üretkendir, ilim ehlidir, ilimden asla ayrılmaz, hep yeni yeni keşifler yapar.

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا

Tilkel cennetulletî isu min ibâdinâ men kâne takıyyâ

Tilke el cennet : İşte bu, cennet, huzur,

Elleti nûris : Ki o, varis, kendinde kalan, ona ait olan, bize ait,

Min abd na : Kulumuz,

Men kane takıy : Kim, oldu, takva, fenalardan sakınma,

Meâli: Bütün her şeyin Bize ait olduğunu anlayanlar, fenalardan sakınıp ortak koşmayanlar, kulumuz olduğunu anlayan kimseler, işte o huzura kavuşurlar.

Tevhîd hakikatine eren bir kimse, her şeyin Allah'tan geldiğini, Allah ile kuşatıldığını, Allah'a ait olduğunu bilir.

Onlar takva sahibidirler, yani onlar fenalardan sakınırlar, asla Allah'a ortak koşmazlar.

Takva sahibi, kulluk mertebesiyle müşerreflenir.

Kulluk mertebesi, birliğin mertebesidir.

Kulluk, denizin damlaları gibidir, o damlalar derya ile birlik içindedir.

Cennet, kulluk mertebesidir.

Cennet, Hakk Halk birliğidir.

Takva kulluk boyutundan gelen bir huzurdur.

Takva ehli, kul olduğunu bilir, Allah'a ait olan sıfatları asla kendine nisbet etmez.

Takva ehli, vücûdunun Zâtına teslim olmuştur, vücûduna "Benim vücûdum" demez.

Varis olanın Allah olduğunu bilir, tüm varlık Allah'ın mirasıdır.

Kul da mirastır, Allah'a aittir.

Kişi, Allah'a verdiği sözü tutmalı, kulluk şuurundan düşmemelidir.

Kişi, vücûdunun Allah'ın sıfatlarıyla donatılmış olduğunu hiç unutmamalıdır.

O sıfatlardaki ilmi görebilmeli, o ilim üzere hareket etmelidir.

Takva sahibi olmak, Allah'ın sıfatlarının idrakinden kopmamaktır.

Bütün her şey Allah'a aittir, kul kendine asla benlik isnat etmeyendir, Allah ile bir olduğunun idrakinde yaşayandır.

Bakara Sûresi 63: "Siz; Bize verdiğiniz sözleri tutup hakikatlerimize sarılın, sıfatlarla donatılmış vücûdunuzu iyi anlayın, ilmen yükselin, yüceliğimizi anlayın, size verdiğimiz sıfatlara güçlü bir idrakle sarılın ve o sıfatlardaki hakikatleri anlayın. Umulur ki siz fenalardan sakınır, Allah'a ortak koşmazsınız."

Cennetin kapıları, takva sahiplerine açılır.

Nasıl ki bir damla su bir damla suyla birleşip, yine bir damla su oluşturuyorsa, takva sahipleri de Allah ile olan birliklerini aynılık derecesinde bilirler.

Her nereye bakarlarsa baksınlar Allah'ın vech-i cemâline nazar ederler.

İşte cennet, yani huzur, cemâl-i ilâhiye ile buluşmaktır.

Kesret gibi görünen bu âlemde, vahdet boyutuna erebilmektir.

Celâl-i ilâhiyede, cemâl-i ilâhiyeyi görebilmektir.

Yani kesrette vahdeti seyredilebilmektir.

Hakk; kesrette celâliyle, vâhdette cemâliyle, her an tezâhür eder.

Celâl, kesrette vâhdetin sırrıdır

Cemâl, vâhdette vâhdetin sırrıdır

Celâl, kesinlikle öfke, hiddet, kırgınlık, kavga demek değildir.

Gadâp; öfke, kırgınlık, hiddet, kavga demektir.

Celâl kelimesini hep gâdap kelimesi ile karıştırırız.

Celâl de cemâl de; güzel, ulu, yüce demektir.

Yani, celâl ve cemâl sırrı: Allah'ın bir varlıkta ya da tüm varlıkta yani vahdette ya da kesrette, vechînin güzelliğidir.

Cemâl; vâhdette vâhdetin, yani tekte tekin güzelliğidir.

Celâl ise; kesrette vâhdetin güzelliğidir.

Yani tekte teki seyretmek, Cemâl cihetidir.

Çokta teki seyretmek, Celâl cihetidir.

Çokta teki seyretmek kolay değildir, çünkü kişi farklı sûretlere takılır, sûretlerin ardındaki teki göremeyebilir.

İşte takva ehli, kesrette vahdeti görebilendir.

وَمَا نَنْزَلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا
خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا

Ve mâ netenezzelu illâ bi emri rabbik lehu mâ beyne eydînâ
ve mâ halfenâ ve mâ beyne zâlik ve mâ kâne rabbuke nesiiyâ

Ve ma netenezzelu	: İnmeyiz, ayrılmayız,
İlla bi emr	: Ancak, vardır, işleyiş, hüküm,
Rabb ke lehu	: Rabbinin, ona, onda,
Mâ beyne eydî nâ	: Önümüzdekiler,
Ve mâ halfe nâ	: Arkamızdakiler,
Ve mâ beyne zâlike	: Bunların arasındakiler,
Ve ma kane rabb ke	: Olmadı, değildir, rabbin,
Nesiy	: Unutma, terk etmek, hükümsüz bırakmak, bâtil,

Meâli: Önümüzde olanlarda ve ardımızda olanlarda ve bunların aralarında olan her şeyde Rabbimizin işleyişi vardır ve biz bu hakikatten ayrılmayız ve Rabbin terk etmesi olmaz, derler.

Cennet ehli, yani takva ehli, her nereye dönerlerse dönsünler, emr- ilâhiyi görürler, yani her varlıkta Allah'ın işleyişine şahit olurlar.

Onlar, bedenlerin özünde Allah'ın işleyişine nazar ederler.

Sûretlere takılmazlar, sîretlerdeki tecellilere bakarlar.

Sûretlerin, sîret boyutundan açığa çıktığını bilirler.

“Mâ netenezzelu illâ bi emr” âyetinden gelen mesaj muhteşemdir.

“Allah'ın varlıktaki işleyişinden yönünü döndürmemek”
“Emr-i ilâhiden ayrılmamak” demektir.

Tenezzül; “Nzl” kelimesinden gelir.

Tenzil, nüzul, inzal, aynı kökten gelen kelimelerdir.

İnmek, alçalmak, ikilikten geçmek, bir olmak, düşmek, tutulmak, kendini indirmek, asliyetine ermek, eğilmek, anlamlarına gelir.

Birdenbire inmeye nazil, makam makam inmeye tenzil denilir.

İnsan, kendine benlik isnat etmeyi bırakır, aşağıların aşağısına, yani geldiği kaynak olan asliyetine inmesine “Tenezzül” denir.

Sebeb-i Nüzûl, “İniş sebebi” kelimesi de buradan gelir.

Kur’ân’daki âyet ya da sûrelerinin iniş sebebi diye bilinir.

Aynı zamanda her varlığın, bu âleme gelişinin hikmetleri diye de bilinir.

Her varlık, semâ boyutu olan öz boyuttan bu âleme iner, yani gelir, bu geliş bir sebeb-i hikmet ile.

Rûhun üflenışı ile başlayan iniş, tenzil tenzil gerçekleşir, yani kademe kademe gerçekleşir.

Varlığın açığa çıkış hikmeti, mutlaka bir sebeb-i ilâhiyi içinde taşır.

Her varlık, Allah’ın nûrunun yansımasıdır.

Bütün varlık, Allah’ın kendinden tenezzül etmiştir.

Hiçbir varlığa hor bakamayız, var olan her varlık, var edicisinin delilidir, O’nu gösterir.

Ku’ân’da birçok yerde bu durum işaret edilir.

Bakara Sûresi 216: “Var olanları küçük görmeyin, küçük gördüğünüz şeyler belki sizin için hayırlıdır”

Nisâ Sûresi 18: “Ve onları küçük görmeyin, eğer onları küçük görürseniz Allah’ın var ettiği şeyi küçük görmüş olursunuz.”

İnsanın tenezzülü de, varlığın özüne olmalıdır.

Allah hakikatine ermek isteyen kimse, varlığın özündeki işleyiş yönünü döndürmeli, o işleyiş anlamaya tenezzül etmelidir.

Ben egosunu terk etmeli, kendi vücûdunun yaratılışını anlamaya tenezzül etmelidir.

Varlığın özüne tenezzül eden, Allah’a tenezzül eder.

Allah'a tenezzül eden, Allah'ın hakikatlerine kapılar açar ve bir tenezzül içinde her varlığın hakikatlerle sarılı olduğuna şahit olur.

Necm Sûresi 13: "Ve lekad reâhu nezleten uhrâ."

Meâli: "Doğrusu o bir tenezzül içinde bütün her yerde hakikatleri gördü."

Tenezzül, yani Allah'a eğilmek, O'nunla bir olduğunu anlamak, kişiyi, saygı makamına erdirir.

Artık kişi, bir saygı içinde her varlıkta Allah'ın işleyişine nazar eder.

Bakara Sûresi 74: "Elbette öyle kimseler vardır ki, Allah'a saygısından bir tenezzül içindedirler."

Toplumda, felç geçiren kişilere, "Nüzûl gelmiş-İNme olmuş" kelimesi de, "Nzl" kelimesinden gelir.

Kişinin bir yerinin hareketsiz kalmasından, tutulmasından dolayı böyle denilir.

Tenezzül, Allah'ta Allah'a tutulmak ve O'ndan hiç ayrılamaktır.

Toplumda kullanılan nezle kelimesi de buradan gelir.

Nezle, burun akıntısına sebep olur, yani burun sıvısı aşağı iner, bundan dolayı bu kelime de "Nzl" kelimesinden gelir.

İşte âyetteki "Mâ netenezzelu illâ bi emr" mesajı, cennet ehli olan, yani takva ehli olan kimseler yönlerini, bir an bile emr-i ilâhiden, yani varlığın işleyiş yönünden döndürmezler.

Onlar bilirler ki, varlıkta her an tecelli eden Allah'tır.

Onlar Allah'a tenezzül etmişlerdir, o tenezzülden hiç ayrılmazlar.

Onlar bilirler ki, Allah her an kulu ile birliktedir, kulundan hiç ayrılmaz, O'nun terk etmesi olmaz.

Kişi gaflete düşerse, şuur olarak Allah şuurundan uzaklaşır, işte o anda ben egosuna düşer.

Bundan dolayı kişi, tenezzülden hiç ayrılmamaya dikkat etmelidir.

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ
وَأَصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا

Rabbus semâvâti vel ardı ve mâ beynehumâ fabudhu vastabir li ibâdetih hel tâlemu lehu semiyyâ

Rabb	: Rab, vücûdlandırın, efendi,
El semavat ve el ard	: Gökler, sema ve yeryüzü,
Ve mâ beyne humâ	: Onlarda olan her şey, ikisinin arasındakiler,
Fe abud hu	: Öyleyse ona kul ol,
Ve estabir	: Sabırlı ol, sebat, kararlı, sabit, değişmeyen, aynılık,
Li abdeti hi	: Kulluk, abd, hizmet eden, bağlı olan, köle, o,
Hel tâlemu	: Biliyor musunuz?
Lehu semiye	: O'nun, isimler, işaret, adaş, benzer,

Meâli: Göklerde ve yerde ve onlarda olan her şeyi vücûdlandırın O'dur. Artık O'nun kulu olduğunuzu anlayın ve O'na olan kulluğunuzda sebat edin. O'nun benzeri olan başka bir gücü biliyor musunuz?

İnsan, herşeyi vücûdlandırının Allah olduğunu unutmamalıdır. Her varlığı Zâtıyla tutanın Allah olduğunu hiç unutmamalıdır. Her varlığın O'nun kulu olduğunu bilmeli, her varlığa O olarak davranmalıdır.

İnsan kendi vücûdunun "Rabb" boyutunu idrak etmelidir. Vücûdundaki tüm tecellilerin sahibinin Rabbi olduğunu anlamalıdır.

Allah'ın bir vücûddaki karşılığı "Rabb", tüm vücûdlardaki karşılığı Allah'tır.

“Rabb el semâvâti ve el ardı” “Yerlerde göklerde her şeyi vücûdlandırır” demektir.

İnsan kendi vücûdunun sahibine şahit olabilmesi için, vücûduna içsel yolculuk yapmalıdır.

Ben egosuna kapılarak, kendini kendi vücûd zindanına hapsedtiğini, o zindanda nice hakikatleri örttüğünü görebilmelidir.

Kişi, kendi vücûd zindanına neyi hapsedtiğini anlayabilmesi için, oraya girmelidir, yani içsel bir yolculuk yapmalıdır.

Bu içsel yolculuk, dünya boyutunun esaretinden kurtulmakla mümkündür.

Yani Mûsâ gibi, nalınlarını ve değneğini terk etmekle mümkündür.

Enfûs yolculuğu yapmadan, vücûd zindanına erişmek mümkün değildir.

Enfûs yolculuğu yapmak, yani inisiye olmak yani kendi vücûd şehrine sülûk etmektir.

İçsel yolculuk yani “enfûs- ins- inisiye- nef- nüfus” hakikatine erme yolculudur.

İşte kişi, bir benlik içinde kalıp, yıllarca kendi vücûd zindanında hapsedtiği sırlara erebilmek için, o zindana girmelidir.

Kulluk mertebesine ulaşmak, ancak kendi enfûs yolculuğuna erişmekle mümkündür.

İnsanın hakikate ermesi, kendi vücûd hakikatine ermesi ile mümkündür.

Vücûd’dan maksat, Hakk’ın vücûdudur.

Nûr Sûresi 58: “Vücûdları tutan Zâtın hakikatine bağlansınlar.”

Tüm varlığın sûret vücûdlarını tutan Zâtın hakikatini anlayan “Vücûd” hakikatine erişir.

Tüm sûret vücûdlarını tutan vücûd, Hakk’ın vücûdudur.

İşte vücûdu mutlak odur.

Vücûdun Zâtına eren, teslim olur.

Anlar ki vücûdun sahibi kendini değilmiş, anlar ki vücûdunu tutan Zât Allah imiş.

İşte teslimiyet de budur.

Teslimiyet makamına eren, kulluk makamına erer.

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ أَإِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا

Ve yekûlul insânu e izâ mâ mittu le sevfe uhracu hayyâ

- Ve yekûlu el insan : Söyler, insan,
 E iza ma mittu : Öldüğüm zaman mı? ölümü anlamak,
 Le sevfe uhracu hayy : Olacak, gelecek, kavuşacak, çıkmak,
 olmak, diri

Meâli: İnsan der ki: Ben öldüğüm zaman mı diriliğe kavuşacağım?

İnsan ölümlü bir varlıktır.

İnsan fanidir, Allah bakidir.

Bir damla su buhar olur, bulut olur, yağmura döner, tekrar aslı olan deryaya karışır gider.

İnsanoğlu da, aslından gelir, gün gelir aslına döner.

Ölüm nedir? Ölümün sırrı nedir? Ölüm sonrası nedir?

Ölmeden önce ölmek nedir? Diriliğe ermek nedir?

Gün gelecek hepimiz öleceğiz.

Ölüm Allah'ın bize sunduğu kulluk işaretidir.

Ölüm girmedik ev yoktur.

Ölümde muhteşem dersler vardır.

Ölüm bir damlanın deryaya karışması gibidir.

Bizler kuluz, sınırlı bir varlıgız.

Bizler Allah'tanız, ama Allah değiliz.

O'ndan ayrı değiliz, ama O değiliz.

Bizler O'nun birer damlalarıyız.

O damlalar boyutuna kul denir, kul sınırlıdır, O sınırsızdır.

İnsan, ölümün sırrına ermelidir.

Ölmeden önce, varoluşun ve varedenin hakikatine ermelidir.
Ölüm sonrası nedir? Sorusunun cevabını az çok bulabilmelidir.
Ten boyutunu, cân boyutunu düşünmeli, Hayy olanın hakikatine erebilmelidir.

Her insanın bedeninde "Ölümlüdür" yazısı vardır.

Muhakkak ki ölüm vakti bir gün bir sebeple gelecektir.

Zümer Sûresi 30-31: "İnneke meyyitun ve innehum meyyitûn, summe inneukum yevmel kıyameti inde rabbikum tahtasimûn."

Meâli: "Muhakkak ki sen ölümlüsün ve muhakkak ki onlar da ölümlü. Sonunda muhakkak ki sizin ölüm vaktiniz gelecektir. O ölüm vakti size gelmeden önce sizi vücûdlandırana ait olan hakikatler hakkında kendinizi sorgulayın."

İnsanın vücûdundaki hakikat "Hayy" hakikatidir.

Her insanın vücûdunda hayy olan ve kayyum olan Allah'tır.

İnsan, ölümden korkmamalı, ölümü anlamaya çalışmalıdır.

Eğer bizim vücûdumuzda, vücûdumuzu tutan, vücûdumuzda tecelli eden Allah ise, ölüm O'ndan gelip O'na dönüştür.

Bizim ölen boyutumuz ten boyutudur, cân boyutu Allah'ın kendisidir.

Yunus Emre ne güzel söylemiş:

"Ölürse tenler ölür

Cânlar ölesi değil"

İşte insan cân boyutunun sırrına ermelidir.

Kendinde diri olanın Allah olduğunu bilmeli, o şuurdan ayrılmadan yaşamalıdır.

İnsan ölüm günü gelip çatmadan, varlığının sahibinin Allah olduğunu bilmeli, varlığını O'na infak etmelidir.

Bakara Sûresi 254: "Ey iman edenler! Bir şey alıp vermenin olmadığı ve dostluğun yok olduğu ve şefâatin yok olduğu, o ölüm günü gelip çatmadan, sizdeki sıfatlarımı anlayın, varlığınızı infak edin."

Ölümün sırrı, Allah'a karışmaktır, ölümsüzlüktür

Hûd Sûresi 7: "Eğer sen onlara; sizler elbette ölümün sırrına ulaştıktan sonra bir dirilik içinde olacaksınız desen, elbette hakikatleri görmemezlikten gelip örtenler derler ki: Muhakkak ki bu apaçık bir aldatmadır."

İnsan ölümün hakikatine ermek istiyorsa, varlığın işleyişine bakmalıdır, varlıktaki sıfatlara bakmalıdır, her varlığı tutan Zâta teslim olmalıdır.

Fenâfillah olanlar, bekâbillah makamına ererler.

Bekâbillah makamına erenler ölümsüzlerdir.

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ وَآلَمْ بِكَ شَيْئًا

E ve lâ yezkurul insânu ennâ halaknâhu min kablu ve lem yeku şeyâ

E ve la yezkuru el insan	: Düşünmüyor mu? Hatırlamaz mı?
	İnsan,
Enna halaknâ hu	: Nasıl, onu yarattık, halk ettik,
	oluşturduk,
Min kabl	: Daha önce,
Ve lem yeku şeyen	: Değildi, değil, bir şey,

Meâli: İnsan daha önce bir şey değilken, onu nasıl halk ettiğimizi düşünüp anlamaya çalışmaz mı?

İnsan, bu âleme gelmeden önce, nasıl bir durumdaydı, bütünsel olarak var mıydı, yoksa, zerre zerre görünmeyen boyutta ne durumda idi?

İnsan, daha önce bir şey değil miydi, bir şey değilken mi bir şey oldu?

İnsan, halk oluşunu düşünmelidir.

Beden nasıl yaratıldı, nasıl şekillendi ince ince düşünmelidir.

İnsan, dünyaya nasıl geldi, nereden geldi düşünmelidir.

İnsan, aslının geldiği yeri bilmeli ve oraya teslim olmalıdır.

Âl-î İmrân Sûresi 20: "Aslınızın geldiği yere teslim oldunuz mu?"

İnsan, kendini vücûduna dönmeli, O'nun işleyişini anlamalıdır.

İnsana yaratılışını anlayabilecek ilâhi düşünce bahşedilmiştir.

Yeter ki insan kendi varoluşnu ve açığa çıkan varlığın varoluşnu düşünsün.

Secde Sûresi:

5- Bütün kâinattaki varoluşu düzenleyip işleyen O'dur. Her şey O'nun ölçüsüyle her an O'ndan açığa çıkar. Var olan tüm nesnelere O'nun ünsiyeti ile durur.

6- O, tüm kâinattaki görünmeyen, bilinmeyen her şeydeki ilmin sahibidir ve varlığı özünden var edendir, tüm niteliklerin yüce sahibidir, her an her yerde hazır olmandır.

7- Ki O bütün her şeyi en güzel bir şekilde halk edendir ve insanın halkoluşu O'nun özünden başlamıştır.

8- Sonra insanı nesilden nesile kolaylıkla akıp gidecek bir halde düzenledi.

9- İnsanı sıfatlarıyla şekillendirip düzenledi, rûhundan içine üflledi. Size işitmeyi ve görmeyi ve idrak etme gücü verdi. Sıfatların sahibini bilip teslim etmede ne kadar da zayıf davranıyorsunuz.

İnsan, kendini var eden, kendini şekillendiren değildir.

İnsan, kendi vücûdundaki bir atomu bile yaratan, kontrol eden değildir.

İnsan, anne rahmine düştü, orada şekillendi, orada bedenlendi ve oradan dünyaya geldi.

Kıyâme Sûresi:

37- O, akıtılan bir meniyle birleşen yumurtadan var olmadı mı?

38- Sonra ilişip tutuşturuldu, böylece halk edildi, böylece sıfatlandırılıp vücûdlandırıldı.

39- Böylece ondan erkek ve dişi olarak eşler oluşturuldu.

40- İşte bunlar, ölümü sunan, hayat veren bir Kudret'e ait değil midir?

Spermeler yumurtaya ulaşmak için muhteşem bir yolculuk yapar.

Kadın yumurtasının ömrü yaklaşık 24 saattir.

Erkek sperminin ömrü ise 24, 72 saat arasındadır.

Spermelerin, yaklaşık yarısı "X" kromozonu, yarısı "Y" kromozonunu taşır..

Yumurta ise "XX" kromozonları taşır...

Boşalmadan yaklaşık 90 saniye sonra sperm rahim ağzından rahime ulaşır ve oradan "Tuba" içerisine ilerler.

Yani tuba dediğimiz tüpe ulaşır ve döllenme burada olur.

Bu yolculuğa ortalama 100-150 milyon sperm başlar

Spermilerin ancak % 1'i yumurta ile döllenme olayının gerçekleşeceği bölge olan kadının tüplerine ulaşır.

Kadının yumurtasına ulaşan yüzlerce hücreden ancak 1 tanesini, kadın yumurtası içeri alır..

Döllenme sonucu oluşan tek hücreye "Zigot" denir.

Zigot bölünme işlemine başlar ve tüpte ilerleyerek rahime ulaşır ve orada uygun bir yere bağlanarak yerleşir.

Ve burada bölünme devam eder ve hücre hücre gelişerek bebek dünyaya gelir..

Yani bizim erkek mi kadın mı olacağımızı annemizin yumurtası belirler.

Eğer kadın yumurtası " X "kromozunu taşıyan spermi içeri alırsa "XX" den kız çocuğu olur.

Eğer kadın yumurtası " Y "kromozunu taşıyan spermi içeri alırsa "XY" den erkek çocuğu olur.

Hayati soru burada; Yumurta hangi spermi alacağını neye göre karar verir?

Her sperm yumurtaya ulaştığında yumurta çeperinden içeri girmek için sperm başından hemen "Akrosin" diye bir kimyasal salgılanır, diye bilinir.

Fakat, yumurtada bulunan sistem, hangi spermi içeri alıp hangisini almayacağına karar veriyor olabilir mi?

Ve sistemin akışında düşünüyoruz; erkek ya da kız çocuğunun olmasında ana faktör annenin yumurtası olabilir mi?

Anne bedeni bunu neye göre karar veriyor ve yumurtada bu karar mekânizması nasıl işliyor?

Hep bunlar, akılları hayrete düşüren muhteşem bir tecelli.

İnsan vücûdu, muhteşem bir kitaptır.

İsrâ Sûresi 14: "İkra kitâbek kefâ bi nefsike."

Meâli: "Oku, kendini tanımak için kendi vücûd kitabın sana yeter."

Kur'ân'ın "Oku" dediği muhteşem kitap, insanın kendi vücûd kitabıdır.

İnşallah "Zigot" içinde oluşan muhteşem sistemi yani genlerle aktarılan bilgileri de yani "Kesbiyet" sistemini de inceleriz ve nice muhteşem sırlara erişiriz.

Bu bölümdeki "İnsan daha önce bir şey değilken, onu nasıl halk ettiğimizi düşünüp anlamaya çalışmaz mı?" açıklamasını, kendimiz için bir öğüt bilmeliyiz ve nasıl halk olduğumuzu tertemiz bir gönülle ince ince düşünmeliyiz.

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ
لَنَحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا

Fe ve rabbike le nahşurennelum veş şeyâtîne summe le nuhdırannehum havle cehenneme cisiyyâ

Fe ve rabb ke	: Böylece, rabbin, vücûdlandıran,
Le nahşurene hum	: Elbette, diri tutan, haşr, toplanma, birlik, bütünlük, onlar,
Ve el şeyatine	: Şeytanları, şeytani halleri, kötülük halleri,
Summe le nuhdıran hum	: Sonra, ise, elbette, oturma, hazır bulunma, biz, onlar,
Havle cehennem	: Etrafı, ilgili, cehennem, cehaletin cehennemi,
Cisiyye	: Cânsız, ceset, idraksiz, ölü, çökmüş,

Meâli: Böylece, kendini vücûdlandırmanı anlayanlar, elbette tüm varlığı diri tutanın Biz olduğunu anlayacaklardır. Şeytani hallerde kalanlar ise, bir idraksizlik içinde cehaletin cehenneminde kalırlar.

Kendi varoluşunun hakikatine ulaşan kimse, kendini vücûdlandırmanın Allah olduğunu anlar.

Elbette, tüm varlıkta diri olanın, varlığı tutanın Allah olduğunu idrak eden kimse, her an O'na teslimiyet içinde yaşar.

Her varlığı Zâtı ve sıfatlarıyla kuşatanın Allah olduğunu idrak eden bir kimse, âriflik makamına, İbrâhîm makamına erecektir.

Tenleri görüp, tenlerin ardını göremeyenler, bir idraksizlik içinde yaşarlar.

Varlığın eşya boyutunda kalan, özünü göremeyen kimse, bir ceset misali idraksizlik içinde olandır.

İnsan, her zaman yaratılışı düşünmelidir.

Bu âlem nasıl açığa çıkmıştır, nasıl bir özün açılışdır.

Bir tohumun özünde ağacın gizli olduğu gibi, bu âlem de bir özde gizliydi, an geldi öz açıldı, mahlûkât bir bir zamanı gelince açığa çıktı.

İlâhi beyin, ilâhi bilinç, kendini aşikâr eyledi.

İlâhi beynin, ilâhi bilincin açılımı ilâhi bir tını ile başladı.

Bir nûrun açığa çıkışı idi bu.

Bu tını ışığı açığa çıkardı, ışık içinde hayatı taşıdı.

İşık yürüdü, her adımında içindeki hayatı bedenlere dönüştürdü.

Sır ışık oldu, ışık sırrı getirdi.

Yaratılış sırrı ışıktı.

İlâhi bilinç, ilâhi beyin ışığını tecelli ettirdi.

Açığa çıkan ışık, ilahi bilinçten neyi getiriyor, neyi şekillendiriyor, neye göre şekillendiriyor, nasıl şekillendiriyor? İnsan olan bunu anlayacaktı.

Eğer özde şekillenmenin mayası olmasa, hiç varlık şekillenir miydi?

Özde bir yazılım vardı ki, her varlık kendine göre şekil aldı.

Tohumda bir yazılım var ki ağaç ona göre açığa çıkıyor, ona göre şekilleniyor.

İlâhi yazılım, ışığın içinde taşındı.

İnsan nûr deryasından akıp gelen ışığın, beden giymiş boyutuydu.

O akıp gelen ışık nefes almaya başladı, o nefesten nefisler oluştu, o nefislerin sahibi, nufûs sahibi olan O'ydu.

İnsan kendini bilmeli, O'nunla buluşmalıydı, O'ndan ayrı olmadığını anlamalıydı.

Ceset gibi gelip, ceset gibi gitmemeliydi.

İyi eğitim görmeli, edep içinde ilim üzere olmalıydı.

Risâlet makamına ermeli, tertemiz sayfalardan okumalıydı.
Beyyine Sûresi 2: “Resûlun minallâhi yetlû suhufen mutahharah.”

Meâli: “Allah’ın resûlü tertemiz sahifelerden okur.”

Tertemiz sayfalar, varlığın kendi sayfalarıydı.

İlmi yazılım oradaydı, oradan okunmalıydı.

Oradaki ilim tertemizdi, gerçek olandı.

Oraya ancak tertemiz bir gönül ile yönelenler, oradan okuyabilirdi.

Şeytani hallerde olmamalı, idraksizlik içinde düşmemeliydi.

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا

Summe le nenziianne min kulli şîatin eyyuhum eşeddu aler rahmâni itiyyâ

Summe le nenziianne : Sonra, elbette, biz, ayırmak, almak, ikilikte kalmak,

Min kulli şiatin : Hepsi, gurup, tarikat, taraftar, fırkalara bölünmek,

Eyyu hum eşedde : Onların hangisi, daha çok, fazla, şiddetli,

Ala er rahmân : Rahmân'a karşı, tüm varlığı nûruyla saran, rahmet,

Atıyy : Azgın, asi, ikiliğe düşen, kibirlenme,

Meâli: Elbette fırkalara bölünenlerin hepsi, Bizi anlamamanın hallerinde ikilikte kalırlar. Onların hangisine baksan, tüm varlığı rahmetiyle sarana karşı, hepsi birbirinden fazla kibirlik içindedirler.

İnançlarında, fırka fırka bölünüp, kendi inancını üstün görenler, Allah'ı anlamaktan uzaklaşırlar.

İkiliğe düşenler, senlik benlik kavgasında olanlar, hakikatleri anlamaktan uzaklaşırlar.

Tüm bedenleri tutanın Allah olduğunu idrak etmekten uzaklaşırlar.

Kur'ân, Tevhîd şuuruna ulaşmamız için bizlere sunulmuştur.

Kur'ân bizlere, dini layıkıyla anlayan bir bölünme içinde olmaz, der.

Kur'ân bizlere, bölünmeyin, Tevhîd üzere, yani birlik üzere olun, der.

Köylerde yaşayanlar genelde cemâat, târîkat bilmezler.

Onlar saf bir inanç içinde, Allah'a inanırlar, ibadetlerini yaparlar ve tarlalarında çalışırlar

Ne zaman ki bir târîkate, cemâate gidilse, bir ayrımcılık, bir üstünlük halleri hissedilmeye başlanır.

Buna örnekler verirsek:

Bizden, bizden değil.

Onların yolu doğru değil, bizim yolumuz hidâyet yolu.

Bizim yolumuz şefâat yolu.

Biz gerçek ibadet ediyoruz, onlarınki doğru değil, onlar şeytana uyuyor.

Şeriatlı, şeriatsız.

Onlar İslam dışı.

Onlar cehennemlik, gibi onlarca kendi gibi olmayanları dışlayan ve kendilerini yüce gören sözlere rastlıyoruz.

Hatta kendi şeyhlerini o kadar yüce görüyorlar ki, adeta Allah yerine koyuyorlar. Allah'ı anmaktan çok şeyhlerini anıyorlar, övüyorlar, Allah'a ait nitelikleri şeyhlerine isnat ediyorlar.

Kur'ân bizlere, bölünmenin tehlikelerini, târîkat, cemâtlere ayrılmanın tehlikelerini birçok âyette ortaya koyuyor.

Rûm Sûresi 32: "Minellezîne ferrakû dînehum ve kânû şıyeâ kullu hızbin bimâ ledeyhim ferihûn."

Meâli: "Onlar dini bölen kimselerden oldular ve bütün hepsi târîkatlara, mezheplere, cemâatlere bölündüler. Her zümre kendi inançlarıyla avunup övündü."

Mü'minûn Sûresi 53: "Fakat onlar aralarında hakikatler hakkında bölündüler. Mezheplere, târîkatlara, cemâatlere ayrıldılar. Her zümre kendi inançlarıyla avunup övündü."

Kur'ân'da; Kasas Sûresi 3. âyette, firavunun halkını cemâatlere böldüğü belirtilir.

Tâ-Hâ Sûresi 63. âyette ise kendi târîkatını yani kendi yolunu yüce gördüğü belirtiliyor.

Tâ-Hâ 63: "Ve yezhebâ bi tarîkatikumul muslâ."

Kur'ân'ı dikkatlice incelediğimizde, cemâat, târîkat gibi bölünmelerin firavun zihniyetinde olan kişilerden kaynaklı olduğu anlaşılıyor.

Çünkü halkı bölmek ve onları birbirine düşürmek, kaos çıkarmak isteyenler kendilerine saltanat yapma planları içinde olanlardır.

Aslında târîkat, cemâat kelimeleri, çok özel anmalar taşır.

Târîkat: Târîk kökünden gelir.

Târîk: Yol, vasıta, tarz, usûl anlamına gelir

Yani hakikate götüren yol anlamındadır.

Kur'an bize her varlığın Allah'a bir yol olduğunu, bir vasıta olduğunu belirtir.

Enam Sûresi 4. âyette: "Her varlıktan her an sunulan şeyler bir delildir" açıklaması, bizlere her varlığın hakikatleri gösteren bir vasıta olduğunu belirtir.

Cemâat: Cem kökünden gelir. Birlik, beraberlik, topluluk, halkiyat anlamına gelir.

Kâinattaki tüm varlık bir cemâattir. Tüm varlığı birlik içinde tutan da Allah'tır.

İnsan vücûdunda olan sonsuz hücre cemâattir ve tüm hücreleri birlik içinde tutan bir vücûddur. Vücûdun sahibi de Allah'tır

Kâmil kişiler bilir ki bu kâinat Allah'ın cemâatidir, birliğidir, halkiyatıdır.

Tüm kâinat Cami, tüm varlık cemâattir.

Kur'ân bizlere; târîkatlaşmayın, ceamâatleşmeyin, der.

Yani, Kur'ân bizlere, bölünmeyin, der

Çünkü bölünmek, bölmek, şeytanlaşmaktır.

Mücadele Sûresi 19: "İşte şeytani hallerde kalan bölendir, bölen ancak şeytani hallerde kalandır. Onlar kaybedenlerdir."

Kâinat kitabını okumayı terk eden, yani târîk, cemâat hakikatini başka anlamlara getiren, bölücülük haline getirenler aklını şeytana teslim edenlerdir.

Gurur, kibir, benlik, kendini farklı görmek, kötülük yapmak gibi haller, aklımızı hakikatleri düşünmekten uzaklaştırır ve bizleri şeytanlaştırır ve bölünmeye götürür.

Bu bölümdeki; “Elbette fırkalara bölünenlerin hepsi, Bizi anlamamanın hallerinde ikilikte kalırlar. Onların hangisine baksan, tüm varlığı rahmetiyle sarana karşı, hepsi birbirinden fazla kibirlilik içindedirler.” Uyarısı hiç unutulmamalıdır.

Her varlığı tutanın Allah olduğunu idrak edilmeli, Tevhîd şuuru içinde yaşanmalıdır ve asla kibre düşmemeye dikkat edilmelidir.

Çünkü kibir kendini yüce görüp, başkasını hor görmektir.

Her varlığın özü, Allah’ın kendini gösterdiği yerdir.

Bir varlığa ya da bir kimseye hor bakan, Allah’a hor bakmıştır.

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا

Summe le nahnu âlemu billezîne hum evlâ bihâ siliyyâ

- Summe le nahnu âlemu : Sonra, elbette, biz, ilmin sahibi,
 Bi ellezîne hum evla : Ki onlardan, ilk, önce, daha yakın,
 orada,
 Biha saliyе : Ona, maruz kalmak, layık, ait olmak,
 orada,

Meâli: Elbette ilmin sahibi olan Biziz. Onlardan kim, hangi hâle yakınsa o oradadır.

İnsan ilimden ayrılmamalı, ilmin Allah'ın sıfatlarından biri olduğunu bilmeli ve ona göre hareket etmelidir.

İnsan kendini ya da birini ilim sahibi görmemelidir.

Bir kimseye "Âlim" dememelidir.

Âlim olanın, yani ilmin sahibinin Allah olduğunu hiç unutmamalıdır.

İman etmenin, mü'min olmanın, Allah'tan emin olmanın yolu ilimdir.

İman ilimsiz olmaz.

İlim şahitliğe götürür.

Şahitlik ise emin olmaya götürür.

Eminlik mü'minliğe, mü'minlik imana götürür.

İlim varoluşu anlama yoludur.

Varoluş anlama yolu imana götürür.

İnanç ve iman inceliği nedir çok iyi düşünmeliyiz.

İman ve ilim inceliğini çok iyi düşünmeliyiz.

Anlatılan bilgilerle hareket etmek mi, ilim üzere hareket etmek mi, bunu çok iyi süzmeliyiz.

Elbette bilgi de önemlidir, lakin bilgi ilim ile bağ kurmalıdır. İnanç boyutunda kalan kişi, duyduklarına, okuduklarına inanan kişidir.

İman boyutuna erişen kişi ise, ilim ve şahitlikle hareket eden kişidir.

İnanç boyutunda ilim gerekmez, inanç boyutunda duydukları, okudukları, gördükleri yeterlidir.

İnanç kişiyi kibre götürebilir, benim inancım doğru iddiasına götürebilir.

İman ise, tevâzû ve teslimiyete götürür.

İman ilimsiz olmaz.

İnançta ise ilim gerekmez, sadece inanmak yeterlidir.

İman sahibi olan kişi, ilim üzere hareket eden ve varlıktaki işaretlere şahit olarak, varoluş anlayan, ilmi olarak gönlü mutmain olan kişidir.

İman ancak, ilmi bir şahitlikle mümkündür.

İnanç ise, anne baba hangi inanç üzere ise o yolu takip etmektir.

Ya da gittiği ve sevdiği bir topluluğun aktardığı bilgilere inanmaktır.

İsrâ Sûresi 36. âyette muhteşem bir uyarı vardır “Bir ilim ifade etmeyen şeylerin ardına düşmeyin.”

İlim olmadan bir şeye inanmak, kişiyi şeytana esir eder.

İlim olmadan, şahit olmadan bir şeyi anlatmak, duyduklarını aktarmaktır.

İlim olmadan, bir inanca dayalı tartışmalara girmek, şeytana hizmet etmektir.

Hacc Sûresi:

3- İnsanlardan, Allah hakkında bir ilim olmaksızın mücadele eden bazı kimseler vardır. O halde olanların hepsi şeytani hallere tâbi olurlar.

8- İnsanlardan, Allah hakkında bir ilim olmadan ve doğru yolu bulmadan ve her varlığın aydınlatıcı bir kitap olduğunu anlamadan mücadele eden bazı kimseler vardır.

9- Onlar Allah yolundan kendi cehaletlerine saptırırlar, ki-birlenip ikiliğe düşürürler. O halde olana yaşamlarında kaybetme vardır ve ölünceye kadar cehaletin o yakıcı sıkıntılı hal-lerinde kalmak vardır.

Bu bölümde belirtilen; “Onlardan kim, hangi hâle yakınsa o oradadır” mesajı, ilimsiz hareket eden, inançlara göre hareket eden kimseler, bir üst âyette belirtildiği gibi, fırkalara bölünür, kendi inancını üstün görür, fırkalara bölünenler inançlarıyla, hal-leriyle ve davranışlarıyla bir arada bulunurlar, işaretidir.

وَإِنْ مِّنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّفْضِيًّا

Ve in minkum illâ vâriduhâ, kâne alâ rabbike hatmen makdiyyâ

- Ve in min kum : Eğer, sizden, sizden kim,
 İlla varid ha : Ancak, ulaşan, yetişen, hazır, gelen, hareket eden,
 Kâne ala rabb ke : Oldu, rabbin, seni vücûdlandıran,
 Hatmen : Hüküm, en son, tamam olan, mühürlenmiş, eksiksiz,
 Makdiyyen : Kesinleşmiş olan, mutlak,

Meâli: Sizlerden kim, hangi hâldeyse o hâlde hareket eder. Rabbın var oluştaki hükümlerin mutlak sahibidir.

Her kim, hangi inanca tâbi ise, o inanca göre hâl ve davranışlar içinde bulunur.

Hâl ve davranışlarımız, ilim ve edep içindeyse, ona göre olur.

Hurafeler, ayrımcılık, kibir içindeyse ona göre olur.

Allah'ı layıkıyla idrak eden, bir ahlâk içinde yaşar.

Hazreti Muhammed'in "Allah'ın ahlâkıyla ahlâklanmak" sözü vardır.

Bu sözü çok iyi anlamalıyız.

Allah'ın ahlâkıyla ahlâklanmak nedir?

Ahlâk, Halk, Halkiyet, Halâk, Hulk, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Varlığın halk oluşunu anlamak, kişiyi Allah hakikatine, oradan da "Ahlak" hakikatine erdirecektir.

Her varlığın tek nefisten halk edildiğini anlamak, "Ahlâk" hakikatini anlamaktır.

Nisâ Sûresi 1: "Halâka kum min nefsi vâhidetin."

Meâli: “Sizi tek nefisten halk ettim.”

Ahlâk, halâk, halk, halk oluş hakikatleri iç içedir.

Toplumda ahlâk kelimesi; kişinin huyu, tabiatı, davranış tarzı, tutumu, toplumdaki tavırları ile bir tutulur.

Ahlak; kişilerin etik davranışları, yaşadığı toplumdaki geleneğe uygun olan ya da olmayan davranışları ile bir tutulur.

Kişiler; ahlâklı ya da ahlâksız olarak adlandırılır.

Oysa “Ahlâk” kelimesi mânevî bir anlam taşır.

Ahlak kelimesini, toplumda kullandığımız anlamda kullanmak, ahlâk kelimesinin taşıdığı mânâyı örtüşmez.

Ahlâk kelimesi, toplumda kişilerin bildiği anlama göre olan bir kelime değildir.

Ahlak kelimesi, mânevî bir kelime olup, her varlığın yapısında olan Allah’ın nûrunu ifade eden bir kelimedir.

Ahlâk kelimesini, olumsuz bir kelime yapıp, ahlâksız diye kullanmak, kelimenin taşıdığı mânâyı örtmektir.

Ahlak kelimesi yerine, “Etik- dürüst” kelimesi kullanılmalıdır.

Ahlâklı, ahlâksız diye kullanılan kelime; etik olan, etik olmayan, dürüst olan, dürüst olmayan diye kullanılması daha doğrudur.

“Etik” kelimesi, Yunanca “ethos-ethikos” sözcüğünden türetildiği sanılır. Kişinin toplumda davranışları, ilkeleri olarak bilinir.

Etik kelimesi; toplumsal bir davranışın adıdır.

Etik, dürüst kelimesi, toplumdaki örf adetlere uyup uymamakla ilgili olan bir kelimedir.

Ahlak ise mânevî bir makam olup, o makama eren kişinin varlığa mânevî bakışıdır.

O mânevi bakışa eren kişi, Halk’ta Hakk’a nazar eder.

Ve o hâl üzere yaşar.

Ahlak kelimesi “Halk” kelimesinden gelir.

Halk’ta Hakk’a nazar eden kimse, ahlâk makamına ermiştir.

Halk denilen, Muhammed nûrunun karşılığıdır.

Muhammedî şuura ermek, ahlâk makamına ermektir.
Hakk ve Halk hakikatinin zevkine erdiğimizizde bu makama ereriz.

Hakk, üflenen rûh sırrıdır.

Halk ise, her varlıktaki nûr sırrıdır.

İşte Ahlak; her varlığın Allah'ın nûruyla sarılı olmasıdır.

Bu nûr Allah'ın halkiyetidir, Allah'ın ahlâkıdır.

Kişi nereye dönerse dönsün, döndüğü her yer Allah'ın kendi yüzüdür.

Bakara Sûresi 115: “Ve lillâhil meşriku vel magribu fe ey-nemâ tuvellû fe semme vechullâh.”

Meâli: “Doğu da ve batı da Allah'ındır. Nereye dönerseniz dönün Allah'ın yüzü oradadır.”

İşte, “Allah'ın ahlâkıyla ahlâklanmak” denilen söz:

Her varlığın Allah'ın nûruyla sarılı olduğunu bilerek hareket etmektir.

Her varlığın içinin, dışının o nûrle ihâta edildiğini unutmamaktır.

Ahlak; Halk makamıdır, Muhammed makamıdır, nûr makamıdır.

Kişi, nûr makamına erdiğinde, baktığı her varlıkta Hakk'ın nûrunu seyreder.

Varlığın ten boyutunun da, cân boyutunun da Hakk'ın nûru olduğunu bilerek yaşar.

Teni candan canı tenden ayrı göremez.

Bu şuurla hareket eden kişi, Allah'ın ahlâkıyla ahlâklanmıştır.

Allah'ın ahlâkıyla ahlâklanmış kişi:

Her nereye dönerse dönsün vech-i cemâl üzere yaşar.

Diliyle, haliyle, davranışlarıyla kendini belli eder.

Her zaman gönlü yardımlaşma, paylaşma içindedir.

Hiçbir insan sıkıntı çekmesin, aç kalmasın, susuz kalmasın ister.

Kimse kimseyi sömürmesin, aldatmasın, çıkar için hareket etmesin ister.

Kimse kimsenin ardından konuşmasın, sırlarını orada burada anlatmasın ister.

Masumiyetle yapılan her türlü inanca saygı gösterir.

İnsanların inançlarına göre yaptığı ibadethanelere saygı duyar.

İnsanların eksiklerini gediklerini aramaz.

Siyasi hırsları, makam, mevki, saltanat hırsları yoktur,

Herkesin fikrinin alınmasını ister,

Her varlık, her insan, önemsensin ister

Bu bölümde belirtilen "Sizlerden kim, hangi hâldeyse o hâlde hareket eder" mesajı, her kim nasıl yetişirse, o hallerle hareket eder hakikatidir.

İlim ve edep üzere yetişen kimse Salih kimse olacaktır.

Salih kimse de halleriyle hareket eder.

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًا

Summe nuneccillezînettekav ve nezeruz zâlimîne fihâ cisiyyâ

- Summe nunecci : Sonra, böylece, necat bulan, kurtulan,
 Ellezi etakva : Fenalardan sakınan ortak koşmayan,
 Ve nezeru : Adak, yemin, adama, o hale bağlanmak,
 El zalimin : Zalimler, kötülük yapanlar,
 Fiha cisiyyen : Orada, cânsız, ceset, ölü, çökmüş, idraksizlik,

Meâli: Fenalardan sakınıp ortak koşmayanlar, Bizde necat bulurlar. Zalimler ise, bir idraksizlik içinde cehalet hallerinde kalırlar.

Takva sahibi olabilmek, fenalardan sakınmak, Allah'a ortak koşmamaktır.

Allah'a şahit olmak, varlıkta O'nun âyetleriyle yol bulmaktır.

Allah'ta necat bulmak, O'nu anlamak, O'na teslim olmak, O'nda huzura ulaşmaktır.

Necat bulmak, kurtuluşa ermek, selamet bulmak, aydınlanmaktır.

Kim fenalardan geçer, irfân ehli olursa, hak yolunda dosdoğru çalışırsa, o kurtuluşa erer.

Kasas Sûresi 67: "Artık kim fenalarını anlar, o hallerden vazgeçerse ve kim iman eder, dosdoğru hakk yolunda çalışırsa, işte onlar kurtuluşa ulaşırlar."

Mâide Sûresi 119: "Allah bildirdi: Her an doğruluk içinde hareket edip faydalı olanlar, onlar hakikat üzere hareket edenlerdir. Huzur onlarıdır. Makamlarında akıp giden bir ilim vardır, devamlı o haldedirler. Allah'ın rızasını anlamışlardır ve O'nun rızası üzere hareket ederler. İşte O yüce kurtuluş budur."

En'âm Sûresi 16: "Kim o fena hallerden her zaman uzak durursa, böylece o merhamet bulur. İşte büyük kurtuluş budur."

Kurtuluşa ermek isteyen kimse, kendini yaratana teslim etmelidir.

Görünen varlığın özünü görebilmeli, oradaki işleyişi idrak etmelidir.

Necat bulmak, nâci olmak, Allah'ın nûruyla aydınlanmaktır.

Zalim kimse ise, Allah idrakinden yoksun olandır, Allah'a şahit olmak nedir bilmeyendir.

Zalim kimse, öncelikle kendine zulüm edendir.

Allah'ı idrak etmemekten daha büyük zulüm, karanlık ne olabilir ki?

Zalim, zala, zalle kelimesinden gelir, gölge karanlık, idraksizlik, aslından uzaklaşmak, cehaletin karanlığına meyletmek demektir.

Zala, gölge, karanlık, demektir.

Bir kimse cehaletin karanlığında kalırsa, Allah'a ârif olamaz ve o kişi kendini sıkıntılar, kaygılar içine düşürür.

İdraksizlik bir cehalet içinde kalmaktır.

Cehalet içinde kalan, kendini ve çevresini kuşatan Allah hakikatine erişemez ve bir şuarsuzluk içinde yaşar.

Şuarsuz kişi kendine ve çevresine zaman içinde zulüm eder.

Zulüm kişiyi zalimleştirir.

Zalim kişi şeytanlaşmış kişidir.

Zalimler dünya çıkarı peşindedirler.

Onlar dünyada hep kendi şahsi çıkarları peşinde koşarlar.

Onlar makam, mevki, zenginlik, çıkar, şan, şöret peşindedirler

Onların hal ve davranışlarıyla kibir içindedirler.

Onlar kendilerinin ve ailelerinin zenginliği, çıkarı, makamı peşinde koşarlar.

İşte öyle kimseler ölüm akıllarına geldiğinde korkarlar ve ölmek istemezler.

Eğer tüm varlığın geldiği özü anlasalar, zaten onlar zalimliklerini bırakırlardı.

Demek ki zalimlik denen şey varoluşu anlayamayan insanlarda ortaya çıkıyor.

Allah'ı bilen tüm varlığın O'ndan geldiğini bilir ve tüm varlığın birbiriyle bağlı olduğunu bilir.

Kuran'da en çok geçen kelimelerden biri zalim kelimesidir. Hakikatleri anlayan insanlar asla zalimlik yapmazlar.

Unutmayalım ki ufacık bir dedikodu bile zalimliklidir.

Gıybet, fitne en büyük zalimliklerdendir.

İnsanların eksliğini aramak, insanları alaya almak, kerih görmek hep bunlar zalimliklidir.

Çünkü bunlar hep zarar verici şeylerdir

İnsanlara ve varlığa zerre kadar da olsa zarar vermenin adı zalimliklidir.

Tüm resûl ve nebî dediğimiz insanlar hep yeryüzünde zalimliği kaldırmak için ölümleri pahasına mücadele ettiler.

Necat bulmuş her kişi, bu mücadelenin içinde olur.

Çevresine, huzuru, sevgiyi, paylaşmayı, dayanışmayı hissettirir.

Öyle kimseler zalimliğin, bâtıl alandan ve hurafelerden, yargılayıcı alandan geldiğini bilirler.

O alanın etkisini kaldırmak için gece gündüz Allah'ın hakikatlerini, birliği, beraberliği çevrelerine hissettirmeye gayret ederler.

O kimseler kâmil kimselerdir, Tevhîd şuuruyla yaşarlar, Tevhîd şuurunu topluma hatırlatmaya çalışırlar.

Onlar bilirler ki kurtuluş, Allah'ı idrak etmek, O'na teslimiyet şuuruyla yaşamaktır.

وَإِذَا تُلِّيَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ
 آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا

Ve izâ tutlâ aleyhim âyâtunâ beyyinâtin kâlellezîne keferû lil-
 lezîne âmenû eyyul ferîkayni hayrun makâmen ve ahsenu nediyyâ

- ve izâ tutla aleyhim : Okunduğunda, açıklandığında, onlara,
 Ayat na : Âyetlerimiz, delillerimiz, işaret, izler,
 Beyyinâtin : Beyan edilerek, ispat vasıtaları olarak,
 Kâle ellezine keferu : Derler, hakikatleri görmemezlikten gelip
 örtenler,
 Li ellezîne âmenû : İman edenler için,
 Eyyu el ferikayni : Hangisi, guruplar, iki fırka, topluluklar,
 Hayrun makâmen : Daha hayırlı, makam,
 Ve ahsenu nediye : Daha güzel, toplanılan yer,

Meâli: Delillerimiz apaçık bir şekilde onlara açıklandığında, hakikatleri görmemezlikten gelip örtenler, iman edenler için derler ki: İki topluluktan hangisinin makamı daha hayırlı ve buldukları yer daha güzel.

Hakikatler delilleriyle açıklandıktan sonra, hakikatleri bırakıp, atalarından öğrendikleri inanç alanına dönenler, kâfirlik durumuna düşerler.

Yâni hakikatleri görmemezlikten gelip örterler, hakikatleri önemsemezler.

Böylelikle kendi inançları üzere hareket ederler.

Her inanç grubu kendi inancını üstün görür.

Kendi inancını üstün gören, Allah'ı idrak etmeyi akıyla örter.

Bu bölümde geçen "Kâfir" kelimesini incelersek:

Kâfir kelimesi birçok anlama gelir.

Kâfir kelimesinin olumlu yönü de vardır, olumsuz yönü de vardır.

Olumsuz yönü, kendi inanç bilgilerinde kalıp, hakikat bilgilerini önemsememektir, aklındaki bâtil bilgilerde kalıp, hakikatin bilgilerini örtmektir.

Aslında kelimenin asıl anlamı “Örtmek” demektir.

Çiftçinin, tohumu toprağa ekip üstünü örtmesi de, kâfir kelimesiyle adlandırılır.

Kişinin, kendine sunulan hakikat bilgilerini, kendi bildiği bâtil bilgilerle örtmesi de kâfir kelimesiyle adlandırılır.

Allah’ın ulvîyetinin yanında, kendine varlık isnat etmek de kâfirlik, müşriklik olarak adlandırılır.

Kâfir, inkâr eden demek değildir, örtten demektir.

Bazen Kâmil kişiler, her bilgiyi her yerde açmamışlar, örtmüşlerdir.

Yani olumlu anlamda kâfirlik yapmışlardır.

Allah’ın hakikatleri ancak akli ve gönlü uygun olanlara açılır.

Kur’ân’da kâfir kelimesinin aynı zamanda, Allah’ın da kullarının günahlarını örtmesi olarak açıklanır.

Kâfir kelimesinin Allah ile bağı, Kur’ân’da şöyle geçmektedir.

Allah, rahmetiyle, kullarının günahlarını örtmesi, kâfir kelimesiyle belirtilmiştir.

Kur’ân’da geçen, Allah’a ait olan “El Kâfir” boyutu, kulların günahlarının örtülmesidir.

İlk anda okuyucuya bu tespit ters gelebilir, çünkü bu zamana kadar, kâfirliği hep farklı bir şekilde öğrendik.

Kur’ân’a dayalı tesbitler şöyledir.

Bakara Sûresi 271: “Ve yukeffiru ankum min seyyiâtikum.”

Meâli: “Sizin günahlarınızı sizde örteriz.”

Mâide Sûresi 12: “Ve akradtumullâhe kardan hasenen le ukeffirenne ankum seyyiâtikum.”

Meâli: "Allah'a olan varlık borcunuzu güzel bir şekilde öderseniz, elbette sizin fenalarınız örtülür."

Mâide sûresi 65: "Le keffer nâ anhum seyyiâti him."

Meâli: "Elbette onların günahlarını onlarda örteriz."

Tegâbü'n sûresi 6: "Ve men yû'min billâhi ve ya'mel sâlihan yukeffir anhu seyyiâtihi."

Meâli: "Kim Allah'a iman eder ve dosdoğru hakk yolunda çalışanlardan olursa, onların günahları örtülür."

Talâk Sûresi 5: "Ve men yettekıllâhe yukeffir anhu seyyiâtihi."

Meâli: "Kim Allah'a karşı fenalara düşmekten sakınırsa, onun fenaları örtülür."

Tahrîm Sûresi 8: "Yukeffire ankum seyyiâti kum."

Meâli: "Allah sizdeki günahları sizde örter."

Enfâl Sûresi 29: "Yukeffir ankum seyyiâti kum."

Meâli: "Allah sizdeki günahları sizde örter."

Meâlin tamamı: "Ey iman edenler! Eğer fenalardan sakınır, Allah'a ortak koşmazsanız, siz hakk ve bâtılı anlayanlardan olursunuz ve sizin fenalarınız sizde örtülür, size mağfiret edenin ve bütün lütûfların yüce sahibinin Allah olduğunu anlarsınız."

Nisâ Sûresi 31: "Nukeffir ankum seyyiâtikum."

Meâli: "Sizin günahlarınızı sizde örteriz."

Meâlin tamamı 31: "Eğer siz, size yasaklanmış olan o kibirlik hallerinden kaçınırsanız, sizin fenalarınızı örteriz ve sizi asil makamlara dâhil ederiz."

Zümer Sûresi 35: "Li yukeffir Allah anhum esve ellezî amilû."

Meâli: "Allah onların kötü amellerini onlarda örter"

Bu açıklamalar hep, kâfirlik kelimesinin Allah'ın indindeki karşılığıdır.

Bu bölümdeki âyette "Delillerimiz apaçık bir şekilde onlara açıklandığında, hakikatleri görmemezlikten gelip örtenler" açıklaması ise, hakikatler kendilerine açıklandıktan sonra,

kendi bildiği asılsız Şeylerde kalıp, hakikat bilgilerini örtmek, önemsememektir.

İŞte kendi inançlarında kalan kimseler, iman edenlere sataşırılar, onların gittiği yolun doğru olmadığını iddia ederler.

Bu bölümde belirtildiği gibi “İman edenler için derler ki: İki topluluktan hangisinin makamı daha hayırlı ve buldukları yer daha güzel?” kendi inançlarında kalanlar, iman edenlere karşı “bizim yolumuz daha hayırlı” derler.

Atalarından yani anne babadan öğrendiği inanç boyutunda kalıp, hakikatlere şahit olmayan kimseler, kendi inançlarını üstün görürler, kendi yollarını hayırlı görürler.

Oysa hayır, Tevhîd Şuuruna ermektir, her varlıkta varlığı kuşatan Allah’a şahit olmaktır.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَتَانَا وَرَبِّيَا

Ve kem ehleknâ kablehum min karnin hum ahsenu esâsen ve riyâ

Ve kem ehlekna	: Nice, helak, yok olma, biz,
Kabl hum	: Önceden, onlar,
Min karnin	: Asırlar, nesiller, zamanlar,
Hum Ahsen esase	: Onlar, güzellik, kibirlilik, esas olan, mallar,
Ve riye	: Gösterişli haller, görünüş,

Meâli: Onlardan önceki nesillerden niceleri de gösterişli hâller ve kibirli davranışlar içinde bizi anlayamayıp helak olup gittiler.

Kendi ayrımcılık içeren inançlarında kalanlar, gurur kibir içine düşüp zalimleşenler, gösterişli haller içine düşüp, helak olup gittiler.

Kur'ân, nice nesillerin, nice kavimlerin, kibir içine düşüp, Allah'ı unutup gösteriş içinde kaldıklarından bahsedilir.

Kur'ân'da helâk olan kavimlerden bahsedilir.

Bunlar; Nûh kavmi, Ad kavmi, Lût Kavmi, Semut kavmi, Sebe Kavmi, Nemrut kavmi, Firavun kavmi gibi kavimlerdir.

Bu kavimleri uzakta aramamak gerekir.

Her insan kendinde, bu kavimlerin huy ve davranışlarını görebilmelidir.

İnsan kendine sormalıdır, bu kavimlerin bendeki karşılığı nedir?

Nûh kavmi; kişinin zorbalık, kötülük, zulüm hallerine dalıp kendi vücûd hakikatini unutmasıdır.

Tüm bâtil şeylerle oyalanıp durmasıdır.

Benlik boyutunda kalmasıdır.

İşte Nûh kavmi; kişinin zorbalık, kötülük, zalimlik, benlik boyutudur.

Bu kavim boyutunu kişi, edep ve ilimle yok etmelidir.

Yâni o kavim suda boğulmalıdır.

Nûh'un gemiye binmeyen oğlundan maksat nedir?

Nûh'un Kenan adında olan oğlu vardır.

Kenan, gemiye binmeyen oğludur.

Hikayede bir dağa çıkmaya çalışmış diye betimlenir.

Dağa çıkmaya çalışmış olması, kendi vücûd dağında kalmış, kendi bildiklerinde kalmış, kendi bildiklerini yüce görmüş, vücûdun sahibine teslim olmamış demektir.

Kişi kendi toprak vücûdunda kalır; cân vücûdunu göremezse, vücûdunu kendine nisbet eder.

İşte Nûh'un gemiye binmeyen oğlu diye adlandırılan, kişinin ten vücûdunda kalıp, cân vücûd boyutuna geçememe durumudur.

Âd kavmi denilen bil ki senin:

Âdetlerde kalmandır.

Âd'da, isimde, şanda, namda kalmandır.

Âdetlerde kalıp, kendini büyük görmen, başkalarını küçük görmendir.

Âd kavmini binlerce yıl öncede arama, bil ki o kavim tüm halleriyle sende durmaktadır.

Bil ki atalardan öğrendiğim âdetler, sendeki âd kavmidir.

Bil ki sendeki, âd kavmiyle Hûd kardeşdir. Hâbil ile Kâbil gibi.

Gel âd kavmini yok et ve sendeki "Hûd" boyutu açılınsın.

Hûd Sûresi 50: " Hûd, Âd kavmindeki kardeşlerine dedi ki: Ey kavimim! Allah'a kul olun, sizin için O'ndan başka güç yoktur. Sizler sadece asılsız şeyler söyleyenlere inanıyorsunuz."

Âd kavmi, kişideki asılsız şeylerde kalma, âdetlerde kalma boyutudur.

Âdetlerde kalmak, bir şeyin aslından uzak olmaktır.

Âdetlerde kalmak, anne babadan gelen, atalardan gelen, toplumda gördüğü âdet boyutunda, gelenek, görenek boyutunda kalmak, aslını bilmemektir.

İbadet edersin ama aslını bilmezsin.

Din adına birçok kelam duyarsın, ama hiç aslına şahit olmamışsındır.

Allah dersin, ama kendine hiç şahit olmamışsındır.

Kitap dersin, ama hiç canlı kitapla tanışmamışsındır.

İbadet dersin, mânâsına hiç ermemişsindir.

Câmi, kilise, havrayı Allah'ın evi dersin, ama kendi vücûdunun ve bu âlemin O'nun evi olduğunu bilmezsin.

Hep âd boyutunda, lafız boyutunda kalırsın, aslına ermezsin.

Âdetlerde kalmak, bir şeyin asli mânâsından uzak olmak demektir.

Âdetlerde kalmak, âd'da, adette, isimde, sûrette, namda, şanda, lafızda kalmak demektir.

Âd kavmi denilen bil ki senin:

Âd boyutunda kalmandır.

Âdet boyutunda kalmandır.

Kendini büyük görmendir.

Âdetlerde kalıp, kendi inancını, kendi ibadetini, kendi milletini, kendi mesleğini büyük görmendir.

Sûret boyutunda kalmak, sîretini görememektir.

Şekil boyutunda kalmak, teşekkül boyutunu görememektir.

İsim, şan, şöhret, nam, peşinde koşmandır.

Kendini itibarlı sayıp, bazılarını itibarsız görmendir.

Ada, âdete takılıp, mânâ dan uzak olmandır.

Varlık boyutunda kalıp, varlığın ardını görememendir.

Bu boyutta yaşayan kimseler, kendilerini güçlü kuvvetli görürler, gösteriş peşindedirler, kendi toplumunu diğer toplumlardan

daha üstün ve seçilmiş görürler. Ölüm hiç akıllarına gelmez, hep kibir içinde yaşarlar.

Fussilet Sûresi 15: “İşte böylece Âd kavmi, yeryüzünde hakikatleri anlamaktan uzaklaştılar, kibirlenenlerden oldular. Dediler ki: Bizden daha kuvvetli olan kimdir? Onları yaratanın Allah olduğunu bilemediler.”

Bilmeliyiz ki, hiçbir millet diğer millettten üstün değildir.

Bilmeliyiz ki, hiçbir kimse diğer kimseden üstün değildir.

Bilmeliyiz ki, hiçbir varlık diğer varlıktan üstün değildir.

Bilmeliyiz ki, hiçbir inanç diğer inançtan üstün değildir.

Bilmeliyiz ki, hiçbir ibadet diğer ibadetten üstün değildir.

Ve bilmeliyiz ki, hepimiz yaratan aynı Allah'tır, hepimizde her an tecelli eden aynı Allah'tır.

Lût kavmini binlerce yıl ötede arama.

Lût kimdir, peki onun kavmi nedir?

Kişideki lût boyutu nedir?

İbrâhim boyutundan gelen lût nedir?

Gel bunları ince ince düşünelim, bizdeki karşılığımı bulalım.

O kavim bil ki, seni geçmişinde yani arkanda kalan her türlü travmanla hâlâ ilişki içinde olmandır.

O kavim bil ki senin geçmişle olan; öfkesel, hiddetsel, travmatik, ikiliğe düşüren her türlü bilgiler, zalimliğe götüren her türlü hallerdir.

O kavim bil ki senin geçmişteki takıntılarının, esir olduğun duygularının, bâtil bilgiler, senin fenâ hallere düşüren her şey, seni Hakk'tan koparan her şeydir.

Geçmişte biri seni üzdü mü?

Biri seni aldattı mı?

Duygularınla mı oynadı?

Hâlâ bunları hatırlayıp duruyor, öfke hiddet içinde mi yaşıyorsun?

Hâlâ geçmişinle mi yaşıyorsun?

İşte, senin lût kavmin bu hâlidir.

Terk et geçmişinde yaşadığın seni esir alan duyguları.

Geçmişten gelen ikilik bilgilerin mi var?

İnancını, ibadetini, cemâatini, sana üstün mü gösterdiler,
seni kibir içine mi düşürdüler?

Aslı olmayan, bâtlı bilgilerle mi aklını meşgul ediyorsun?

İşte, bunlar sana geçmişten gelen kodlamalardır, terk et bunları.

Geçmişten gelen seni kibre sokan her şeyle ilişkini kes.

Kişinin arkası onun geçmiştir.

Geçmişte yaşananlardan kurtulamamak lût kavmi hâlidir.

Kendindeki lût kavmini bul ve onu helâk et.

Âyette ne güzel belirtilmiş:

Hûd Sûresi 89: “Lût kavmi sizden uzak değildir” “ve mâ kavmu lûtin minkum bi baîd.”

“La yecrimen kum” “Sizler fenalarda olmayın.”

Lût kavminin arkadan ilişkisi ne demektir?

Elbette livata dediğimiz şey haramdır.

Ayrıca arkadan ilişkiyi; kişinin geçmişinden gelen hem bâtlı alan bilgileri, hem de başına gelen onu üzen, onu esir alan her olayla hâlâ ilişki içinde olması olarak da düşünebiliriz.

Kişinin geçmişi, arkada bıraktıklarıdır.

Geçmişte yaşananlardan kurtulamamak lût kavmi hâlidir.

Yûsuf’un gömleğinin arkadan yırtılması ile, lût kavminin arkadan ilişkisi arasında nasıl bir mesaj vardır?

Lût kavmi gömleğini arkadan yırtmamaktır.

Gel sen lût kavmi olma, gömleğini arkadan yırt.

Gel Yusuf ol, gömleğini arkadan yırt.

Yani geçmişten gelen, tüm kötülük getiren, tüm bâtlı şeyleri terk et, geçmişinle ilişki içinde olma.

Zulüm getiren her şeyi arkada bırak, arkanla yani geçmişinle ilişki içinde olma.

Geçmişten gelen bâtil olan her şeyi terk et.

Seni üzen, haktan uzaklaştıran her şeyi terk et.

Başına gelen şeylere isyan etme, gerekli dersi çıkar, haktan uzaklaşma.

Semûd kavmi nedir?

Sâlih kimdir?

Sâlih'in devesi nedir?

Devesinin dişi olması nedir?

Kayadan devenin gelmesi sırrı nedir?

Bir gün devenin bir gün kavminin su içmesi sırrı nedir?

Devenin kesilmesi nedir?

Semûd kelimesi; Sem, semi, kökünden gelir.

Sem: İştirmek demektir.

Semûd kavmi; her varlıkta ilâhî seslenişi işitmekten uzak olan demektir.

Hûd Sûresi 67: “Zalimler ise kendi cehaletlerine sarıldılar. O ilâhî sesi duyamadılar.”

Eğer bir kişi:

Her türlü zalimlik içinde olursa...

Fitne, fesat, gurur, kibir, dedikodu içinde olursa...

Dünyaya esir olur, para, mal, mülk, şöhret peşinde olursa...

İşte o kişi, varlığın sesini duyar, varlığın ardında sahibinin sesini duyamaz.

Varlığın sûret sesine takılır, varlığın ilâhî sesini duyamaz.

İşte o kişinin düştüğü durum, Semûd kavmi durumudur.

Gel Sebe kavmi durumuna düşme.

Onlar dünya boyutuna esir oldular, eşya boyutunda kaldılar.

Eşyanın hakikatine eremediler.

Şan, şöhret, gösteriş peşinde koştular.

Dünya saltanatı peşinde koştular.

Gel bunları yapma, kendini dünyaya esir etme, aklını gönlünü helâk etme.

Firavunluk, kişideki kibirsel boyuttur.

Allah'a ait sıfatları kendine nisbet etme kibridir.

Nemrutluk, kibir, zorba, benlik boyutudur, kişinin vücûdunu kendine nisbet etme gafletidir.

Vücûdların Zâtı Allah'tır, kişi vücûduna benim der ise, Allah'a ait vücûdu kendine nisbet ederse, en büyük kibrin içine düşmüş olur, nemrut olmuş olur.

Bu kavimleri kendimizde bulmalıyız.

Bu bölümde: "Onlardan önceki nesillerden niceleri de gösterişli hâller ve kibirli davranışlar içinde bizi anlayamayıp helak olup gittiler." işaret edildiği gibi bizler de Allah'ı anlamamakla kendimizi helâk etmemeliyiz.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا
 حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ
 فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضْعَفُ جُنْدًا

Kul men kâne fid dalâleti fel yemdud lehur rahmânu meddâ
 hattâ izâ raev mâ yûadûne immel azâbe ve immes sâah fe se yâ-
 lemûne men huve şerrun mekânen ve adafu cundâ

Kul men kane fi el dalalet	: De, anlat, kim, dalalet içinde olursa,
Fe el yemdud lehu	: Böylece, uZâtma, mühlet verir, ona,
El Rahmân	: Varlığı nûruyla saran, rahmetiyle saran,
Medda	: UZâtma, eklenti, süre verme, uzun süre,
Hatta iza raev	: Hatta, olduğunda, gördüklerinde,
Ma yuadune	: Söz verme, vaad, sözünde durmazlar, değil, söz,
İmma el azab	: Ya da, olduğunda, azap, sıkıntı,
Ve imma el sâat	: Ya da, olduğunda, zaman, vakit, gelecek vakit,
Fe se yâlemûne	: Böylece, yakında bilecekler, belki bilirler, ileride,
Men huve	: Kim, kimse, o,
Şerr mekân	: Kim, o, şer, kötü olan, mekân, bulunan yer,
Ve adafu	: Zayıflık, bilgisizlik, güçsüz,
Cunden	: Ordu, yardımcı, taraftar, varlık,

Meâli: Anlat: Bir kimse dalalet içinde olsa bile, yine de her yeri nûruyla saranı anlamak için onun uzun bir mühleti vardı.

Onları görürsün ki onlara verilen mühlette bile sözlerinde durmazlar ve zamanlarını o hallerde geçirirler. O kimseler buldukları yerlerde kötü hallerde olduklarını ve varlığı tanımada bilgisizlik içinde kaldıklarını belki ileride bilirler.

Her insanın, yaşamında Allah'ı anlama zamanı vardır.

Her yeri nûruyla saran ilâhi kudreti hissetme zamanı vardır.

İnsan bir gaflet içinde olsa bile, o gafletten kurtulma durumu her zaman açıktır.

Allah'ın hakikatleri varlık kitabından herkese açıktır, yeter ki insan niyet etsin, yönünü varlık kitabına dönsün.

İnsan nasıl bir gaflet içinde olduğunu anlar, tövbe eder, Allah'a söz verir ve bu sözünde durursa, onun gönlü hakikatleri anlamaya açılmıştır.

Allah'a söz verip, sözünü tutanlar muhakkak ki hakikatleri anlayacaktır.

İnsan beşerî bir varlıktır, şaşabilir, hata yapabilir.

Hepimiz her an hataya düşebiliriz, birinin kâlbini kırabiliriz, birinin hakkına girebiliriz.

Birilerini küçük görüp, birilerine yücelik isnat edebiliriz

Dünya menfaatine düşüp Allah'ı unutabiliriz.

Her insan hatasından dönmeli, bir daha yapmamak için Allah'a söz vermelidir.

Kişi yaptığı hatayı hiç unutmamalı, o hatayı hatırladığında tüyleri diken diken olmalı, içi hep titremelidir.

Kişi yaptığı hatayı unutmazsa hep pişmanlık içinde yaşarsa, kolay kolay hataya düşmez.

Hataya düşmeyen insan, hakikatleri daha temiz bir gönülle anlayacaktır.

Eğer kişi Allah'ın mağfiretine mazhar olmuşsa, Allah o kişinin kâlbinden her an ona sevgisini hissettirir.

O sevgi kişinin hata yapmasına engel olur.

Allah'ın sevgisine mazhar olan kimse, kimseye kötü söz etmez, kâlbini kırmaz, hakkına girmez.

O kişi hiçbir zaman kul olduğunu unutmaz, her an kulluk makamında durur, kulluk şuuru ile hareket eder.

Kul olduğunu bildiğinden dolayı gaflete düşme durumunu hiç unutmaz.

İşte kişi bir hataya düştüğünde hatasını anlamalı.

Allah'a tevbe etmeli, Allah'a söz vermelidir.

Ve o sözünü bozmamalıdır.

O hatasını bir daha yapmamalı ve Allah'ın affını beklemelidir.

Allah'ın affına mazhar olmayı ve O'nun mağfiretine mazhar olmayı kâlden istemelidir.

Allah'ı anlamanın, iyi insan olmanın yolu bu kapılardan geçiyor.

Allah, bizim iyi insan olmamızı ve her an iyi çalışmalarda olmamızı irade ediyor.

Allah'ı unutmayan her an kâlinde hisseden iyi insan olarak yaşar ve kimseye zerre kadar zarar veremez.

Âyette belirtildiği gibi "Onları görürsün ki onlara verilen mühlette bile sözlerinde durmazlar ve zamanlarını o hallerde geçirirler. O kimseler buldukları yerlerde kötü hallerde olduklarını ve varlığı tanımada bilgisizlik içinde kaldıklarını belki ileride bilirler."

Sözünde durmayan, zamanlarını bir gaflet içinde, bir şuur-suzluk içinde geçirir.

Zamanını şuarsuzluk içinde geçiren kimse, varlığın sahibini tanımada gaflete düşer.

Âyette belirtildiği gibi, herkesin gafletten kurtulma, hakikati anlama fırsatı her zaman vardır.

Son nefesimize kadar idrak kapısı hepimize açıktır.

Allah'ın bahşettiği beyin, hakikatleri anlamak içindir.

Ne zaman hangi ortamda olursa olsun, beynimiz düşünmeye, keşfetmeye her zaman hazırdır.

Yeter ki biz, bize sunulan beynin kıymetini bilelim; gurura, kibre, ayrımcılığa düşmeyelim.

Düşsek bile, hatamızı anlayıp dönelim.

Çocuk saflığıyla eşyaya bakalım, eşyanın hakikatini arayalım.

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ
خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا

Ve yezîdullâhullezînehtedeved hudâ vel bâkiyâtus sâlihâtu hayrun inde rabbike sevâben ve hayrun mereddâ

Ve yezidu Allah	: Artma, çoğalma, idraki artma, Allah,
Ellezîne ihtedeved huden	: Onlar, hak yolunu buldu, yol gösterme, yol bulan,
Ve el bakıyâtu	: Devamlı, bâki olan,
El sâlihâtu	: Doğru olan, iyilerden, salih olan,
Hayr	: Hayırlı, iyilik üzere, faydalı,
İnde rabb ke	: Katında, ona ait, rabbinin, kendini vücûdlandırana,
Sevab	: Ödül, doğru, güzel şey, hayırlı olan şey,
Ve hayrun merede	: Hayırlı, sonuç, talep, direnme, inat eden, mücadele,

Meâli: Hakk yolunda olanların, hakka yol gösterenlerin ve devamlı bir hayr içinde Salih amellerde olanların, Allah'a karşı sevgisi, bağlılığı, idraki artar. Onlar kendilerini vücûdlandırana ait hakikatler için hep doğru, güzel, faydalı, hallerde mücadele ederler.

Allah hakikatine erenler, her daim hayır içinde koşarlar. Allah'ı hiç unutmazlar, unutturmamaya gayret gösterirler. Onların sevgileri, saygıları Allah'ın nûrunun yansımasıdır. Onların dillerinden; güzel sözler, doğru sözler, faydalı bilgiler akar.

Onlar, Kur'ân'ın öğütlerini unutmazlar.

Çevrelerine hep hayrı hissettirmeye çalışırlar.

Onların dillerinde; hayra kapı açacak, doğruluğu hissettirecek kelimeler vardır.

Onların dillerinden dökülen kelimeler, onların tertemiz gönüllerinden akan, gönüllere şifa olan, gönüllerde kapılar açan ırmaklar gibidir.

Her kişinin dilinden akan kelimeler, gönlünün dışı yansımasıdır.

Gönüller neyle yoğrulmuşsa, neyle meşgulse, ağızdan o kelimeler çıkar.

Kur'ân; "Konuştuğunuzda ağızınızdan güzel, olumlu kelimeler açığa çıksın" der.

İbrâhîm Sûresi 24: "Kelimeten tayyibeten" "Güzel kelimeler, güzel sözler, iyi kelimeler"

Kur'ân; "Ağızınızdan habis yani zarara kapı açacak sözler çıkmasın" der.

İbrâhîm Sûresi 26: "Kelimetin habîsetin" "Kötü kelimeler, zararlı kelimeler, iyi olmayan kelimeler, kötü sözler"

Allah hakikatine erenlerin dillerinden hep olumlu kelimeler açığa çıkar.

Gönülleri tertemiz olanlar, gönüllere rahmet olacak güzel sözler akıtır.

İbrâhîm Sûresi 24: "Görmez misin? Allah, temizlenmiş olanların kullandığı kelimeleri, nasıl misal olarak vurgular. Güzel sözler, köküyle sapsağlam duran ve gökyüzüne dallarını uzatan ağaçlar gibidir."

Kötü niyetli, kibir içinde olanlar, çevrelerine hep olumsuz sözler ekerler, zulme kapı açarlar.

İbrâhîm Sûresi 26: "Kötü niyetli olanların kullandığı kelimelerle durumları da; yeryüzünde kökünden sökülüp gitmiş, bir dengede duramayan hastalıklı ağaçlar gibidir."

Onun için Kur'ân olumlu kelimeler kullanmamızı öğütler.

Kullandığımız olumsuz kelimeler, yani zulme kapı açacak kelimeler, buna negatif kelimeler de diyebiliriz, beynimize bir tohum gibi ekilir.

Zamanı gelince ekilen bu tohumlar hale dönüşür, davranışa dönüşür, eyleme dönüşür.

Kamil kimseler, güzel kelimeler kullanır ve onlar güzelliklere kapılar açar.

Güzel kelimeler kullanan kişilerde olumsuz haller açığa çıkmaz
Çünkü o kişi beynine hep güzel kelimeleri ekiyordu.

Güzel kelimeler ekilen beyinlerde olumsuz kelimeler filiz veremez.

Kullandığımız kelimeler beynimizdeki akıl defterimizden gelir.
Aklımız neyle meşgul olursa ağzımızdan o kelimeler çıkar.
Onun için beynimize hep olumlu kelimeleri ekmeliyiz.

Bunlara örnek vermek gerekirse:

Kötü yerine, iyi değil.

Kötü yapıyorsun yerine, iyi yapmıyorsun.

Pis yerine, temiz değil.

Çirkin yerine, güzel değil.

Yalan yerine, doğru değil.

Yalan söylüyorsun yerine, doğru söylemiyorsun.

Geri zekâlı yerine, aklını çalıştırmıyor.

Yanlış yapıyorsun yerine, doğru yapmıyorsun.

Cahil yerine, o konu hakkında henüz bilgisi yok.

Bu örnekleri çoğaltabiliriz.

İşte evlerimizde çocuklarımızın yanında hangi kelimeleri kullanırsak, çocuğumuzun geleceğini o şekilde hazırlarız.

Onun için, Kuran bize güzel kelimeler kullanın der.

Habis kelimeler, yani güzel olmayan kelimeler kullanmayın der.

Eğer bir baba evde hep kavgadan, efelikten, silahtan, döv-mekten bahsediyorsa, o ortamda çocuk ona göre şekillenir.

Bir bakmışsın ki çocuk hep kavga ediyor, etrafına efelik taslıyor. İşte buna sebep olan babadır.

Şeytan olumsuz kelimelerden beslenir ve beyinlere olumsuz kelimeler eker.

Kişi, olumlu faydalı kelimeler kullanarak, şeytanını aç susuz bırakırsa, onu etkisiz bir hale düşürür.

Eğer kişi; olumsuz zararlı kelimeler kullanırsa, şeytanı gitgide büyür ve kişi etrafına zarar vermeye başlar.

Kelimelerde; ikilik, kötülük, birilerini küçük görme, kendini büyük görme, ayrımcılık sözleri varsa o kişi gönlünü çöl haline getiriyordur. Öyle bir kişi hep zarar verici haller içindedir.

Küçüklüğünden beri habis sözlerle, yani olumsuz sözlerle büyüyen kişi, şeytani haller içine kayar gider.

Bir kişinin yanında olumlu kelimeler kullanılmışsa o kişide şeytani haller görülmez.

Bizler Hazreti Muhammed'in sözlerini aktarırken bile ayrımcılık üzere aktarıyoruz ve çocuklarımızın beyinlerine ayrımcılık yerleştiriyoruz.

Örnek: "Komşusu aç iken tok yatan bizden değildir." Diye topluma anlatıyoruz.

O güzel insan, hiç bizden bizden değil diye bir ayırım yapar mı? Asla yapmaz.

O kelimenin aslı: "Komşusu aç iken tok yatan bizi anlamamıştır."

O güzel insan kullandığı kelimelere çok dikkat ederdi.

Onun için İbrâhîm Sûresi 24. ve 26. âyetlerde buna dikkat çekilir.

İşte, Kur'ân bize sesleniyor:

Olumlu kelimeler kullanarak, ya şeytanınızı hapsedersiniz.

Ya da olumsuz kelimeler kullanarak şeytanınızı beslersiniz.

Bu âyette verilen mesaj, Kâmil kimselerin yaşantısına çok güzel işaret eder.

“Hakk yolunda olanların, hakka yol gösterenlerin ve devamlı bir hayr içinde Salih amellerde olanların, Allah’a karşı sevgisi, bağlılığı, idraki artar. Onlar kendilerini vücûdlandırana ait hakikatler için hep doğru, güzel, faydalı, hallerde mücadele ederler.”

Kamil kimseler, hakikatleri topluma hissettirme gayretlerinden asla geri durmazlar.

Onlar, toplumun huzur ve barış içinde yaşamasını isterler.

Onlar, herkese ilim üzere hareket etmelerini tavsiye ederler.

Öncelikle onlar, hâl ve davranışlarıyla, çalışma ve gayretleriyle örnek oluştururlar.

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتِيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا

E fe raeytellezî kefere bi âyâtinâ ve kâle le ûteyenne mâ-
len ve veledâ

E fe raeyte	: Gördün mü? Anladın mı?
Ellezi kefere	: Görmemezlikten gelenler,
Bi âyâti nâ	: Âyetlerimiz, işaret, delil,
Ve kale le uteyenne	: Derler, elbette, verilecek, sunulacak,
Malen	: Mal, değer, zenginlik,
Ve veleden	: Çocuk, soy, evlat,

Meâli: Âyetlerimizi görmemezlikten gelenleri gördün mü?
Elbette bize de mal ve soy verilecek, derler.

Kendi inanç boyutunda kalanlar, Allah'tan hep kendi hevâ-
ları için bir şey isterler.

Mal, mülk, zenginlik, makam isterler.

Allah'a yönelmenin ilk amacı, O'nu tanımak, O'na şahit ol-
maktır.

Çıkar peşinde olmak, Allah'a yakınlık idrakinden uzaklaştırır.
Mânevi alanda asla bir çıkar bir beklenti yoktur.

Her varlıkta Allah'ın tecellilerini göremeyen kimse, varlığın
sûretinde kalır, varlıktan çıkar elde etme peşine düşer.

Her varlık Allah'ın âyetleriyle sarılıdır.

Çıkar peşinde olan kimse, varlığın kendinde olan âyetleri
okumasını da bilemez.

Kur'ân'da birçok yerde, çıkar peşinde olanların, hakikatle-
rin idrakinden uzak olacağı bildirilmiştir.

Bakara Sûresi 90: "Allah'ın hakikatleri bildirildikten sonra,
o hakikatleri görmemezlikten gelip örtüp, onları kendi çıkarları

için kullanmaları ne kötüdür. Öyle ki onlar, öfkeyle oturan öfkeyle kalkan haller üzeredirler.”

Bakara Sûresi 212: “Hakikatleri görmemezlikten gelenler, yaşantılarında hep kendi çıkarları için hareket ederler.”

Enfâl Sûresi 42: “Sizler dünya çıkarlarına meylederseniz, Hakk’a olan yakınlık idrakinden uzaklaşırsınız.”

Kendi çıkarları peşinde koşanlar, hakikatleri göremeyenler, varlığı okuyamayanlardır.

Mal, evlat, soy peşinde koşanlar, her varlığın Allah’ın soyundan geldiğini anlayamayanlardır.

Hepimizin tek soyu vardır, o da Allah’tır.

İsrâ Sûresi 60: “İnsanların dikkatlice düşünüp ders almaları için ve geldikleri soyu anlayıp rahmetten düşmemeleri için, tüm kâinat kitabının içinde hakikatleri sunduk. Fakat onlar Bizi anlamaktan çekindiler. Böylece onlar büyük taşkınlıklarda kaldılar, hakikatlerden uzaklaştılar.”

İnsanların geldikleri soy birdir, hepimiz Allah’ın soyuyuz.

Bunu anlayabilmek, varlıktaki hakikatleri anlamakla mümkündür.

Tüm varlık bir bağ ile birbirine bağlıdır.

Nasıl ki ağacın soyu tohumsa, tüm varlığın özü Allah’ın kendisidir.

Mânevi alanda insan, özünün Allah olduğunu bilmeli ve her an O’na teslimiyet içinde yaşamalıdır.

Elbette samimi bir şekilde Allah’tan kendimiz için bir şeyler isteriz.

Lâkin şunu çok iyi düşünmeliyiz.

Evet, bizler gerçekten şahitlik makamına erip, Allah hakikatine ulaşıyor ve O’na yönelip, O’na dua edip, O’ndan mı bir şeyler bekliyoruz?

Yoksa atalarımızın, Allah diye öğrettiği, sadece bilgilere inanarak, hevâmıza göre inandığımız, hiç şahit olmadığımız bir Allah’tan mı bir şeyler bekliyoruz.

Hevâsını ilah edinmek, kendi çıkarları için bir ilâha yönelmektir.

Hevâsına göre inanan, inandığı Allah nedir bilmez, O'na şahit olmaz, O'nun hakikatini bilmeden sadece inanır.

Hevâsını ilâh edinenler; duyduklarının aslını bilmeden inanırlar, inandığı Allah'a kendi çıkarları için yönelirler.

أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا

Ettalaal gaybe emittehaze inder rahmâni ahdâ

- E ittalaâ : Görüp bildi mi, erdi mi? Anladı mı?
 El gaybe : Görüp bildi mi, görünmeyen bilinmeyen
 âlem,
 Em ittehaze : Veya, ya da, yoksa, sarıldı, edindi,
 İnde Rahmân ahda : Katında, ona ait, Rahmân, rahmet, söz,

Meâli: Görünmeyen bilinmeyen âlemin hakikatlerine mi erdiler? Ya da her yeri nûruyla sarana ait bir söz mü edindiler?

Kendi çıkarlarına göre Allah'a yönelenler, hevâsına göre inananlardır.

Hevâsına göre inananlar, varlığın özünde ne olduğunu bilemezler.

Gayb âlemi dediğimiz, varlığın geldiği boyut ve varlığın görünmeyen boyutlarının hakikatlerine eremezler.

Bu bölümde geçen "El Gayb" âyetini inceleyelim.

Gayba iman nedir?

Kur'ân'î ölçüde açıklaması nasıldır?

Gayba iman, görmediğimiz, bilmediğimiz bir şeye inanmak mıdır?

Gördüğümüz, bildiğimiz bir şeyin, görmediğimiz bir özden geldiğine inanmak mıdır?

Allah'ı görmeden, ilmi olarak şahit olmadan inanmanın adı gayba iman mıdır?

Kesin bir bilgiye sahip olmadan, delillere dayalı şahit olmadan, ilmi olarak görmeden olan inanç doğru mudur?

Gayb kelimesi; Kur'ân'da yaklaşık 60 yerde geçer.

Gayb “Gayb- غَيْب” “Gyb” kökünden gelir.

Arapça gāba غاب kelimesi; “kayboldu, görünmez oldu” anlamına gelir.

Öz Türkçe bir kelime olan “Gebe” kelimesi buradan mı geliyor bilemiyoruz.

Gebe bir kadında da çocuk görünmez, ama orada çocuk olduğu bilinir.

İşte gayb kelime olarak: Bilinmeyen görünmeyen âlem, görünmeyen, gizli olan, örtülü olan, özde olan, rûh boyutunda olan, açığa çıkanın geldiği yer, tohumun özü, râhim sırrı, sır boyutu, mânâ boyutu, evvel ve âhir boyutu, bâtın ve zâhir boyutu, gibi anlamlara gelir.

Kayıp kelimesi de buradan gelir.

Yûnus Sûresi 20: “Kul innemel gaybu lillâhi fentezirû innî meakum minel muntazirîn.”

Meâli:“Anlat: Bilinmeyen görünmeyen âlem ancak Allah’ındır. Bundan sonra hakikatleri anlamak için bakıp gözlemleyin, ben de sizinle birlikte gözlemlemekteyim.”

Gayb; göremediğimiz, bilemediğimiz boyuttur.

Bir tohumun içsel boyutu gibi.

Gaybın dışsal boyutu da vardır.

İşte gayba iman; bilinmeyen görünmeyen âlemde, gizli bir âlemin olduğuna inanmaktır.

Gayba iman boş bir inanç değildir.

Tam tersi, özde olan sisteme inanmaktır.

Bunu şöyle anlatabiliriz.

Elimizde iki tohum olsa; biri incir tohumu, diğeri de hiç görmediğimiz bir tohum olsa.

İncir tohumunda, bunda incir ağacı var diyebilir miyiz? Elbette diyebiliriz.

Çünkü o tohumdan açığa çıkan ağacı, daha önceden gördük biliyoruz.

Dalını, gövdesini, yaprağını, meyvesini gördük, ağacına çıktık, ondan meyve topladık, o meyveyi yedik, o meyvenin tadına vardık ve o meyvenin içinde incir tohumunu da gördük.

Yani incir tohumundan gelen incir ağacına şahit olduk.

Onun için incir tohumuna baktığımızda, bu tohumun içinde incir ağacı var diyebiliriz.

Ama diğer tohumu hiç görmediğimizden dolayı, o tohumun içinde şu var diyemeyiz.

İşte gayba iman; incir tohumunun içinde incir ağacı var demenin eminliğidir.

Zahire çıkmış olan ağacı, ilmi olarak tanımadan, yani ona şahitlik yapmadan, incir tohumun içinde incir ağacı var diyemeyiz.

Ama ilmi olarak tanıdığımızda, açığa çıkan o ağaca şahit olduğumuzda, elinde incir tohumu olan bir kişi gelse, o kişi bu tohumu hiç görmemiş olsa biz ona “o incir tohumudur, o tohumun içinde incir ağacı vardır” diyebiliriz ve o ağacı tarif edebiliriz, ona anlatabilir ve o ağacı ona çizebiliriz.

İşte gayba iman; incir tohumunun içinde incir ağacı vardır diyebilmektir.

İncir tohumunu bilen kişi “Bu incir tohumudur, ondan incir ağacı çıkar” diyebilir.

Ama incir tohumunu bilmeyen kişi, o tohumun içinde ne olduğunu bilmez ve onun gayba imanı olmaz.

Çünkü o görmedi, o tohumdan açığa çıkana şahit olmadı.

Gayba iman eden kişiler bu kâinatın aslının nereden geldiğini bilen kâmil kişilerdir.

Onlar her varlığın ardında olanı bilirler.

O varlığı tutanı ve o varlığa ait olanı bilirler.

O varlığın aktığı boyutu ve geleceğini bilirler.

Gayba iman tahkik ehlinde olan imandır.

Gayba iman, kâmil kişilerin imanıdır.

Onlara göre gayb-kayıp olan yoktur.

Onlara göre bilinmesi, okunması gereken alan vardır.

İşte gayb: görünmeyen bilinmeyen âlemdir

Gayba iman da; görünmeyen bilinmeyen âlemin Allah'a ait olduğuna inanmaktır.

Mâide Sûresi 109: "Kâlû lâ ilme lenâ inneke ente allâmul gayb."

Meâli: "Derler ki: Bizim ilmimiz yoktur, görünmeyen bilinmeyen her şeydeki ilmin sahibi muhakkak ki sensin."

Gayb; rûh boyutunun sırlarıdır.

Gelecek, rûh boyutundan açığa çıkan âlemdir.

Rûh boyutundan çıkan âlem de gayb boyutundadır.

Görünüyor gibi görünen bu âlemin özü gayb âlemdir.

İşte bu bölümde sunulan "Görünmeyen bilinmeyen âlemin hakikatlerine mi erdiler? Ya da her yeri nûruyla sarana ait bir söz mü edindiler?" mesajı, kendi çıkarlarında kalanlar, kendi hevâlarına göre hareket edenlere işaret eder.

Allah'a şahit olmayan kimsenin, gayba imanı olamaz.

Hevâsına göre hareket eden kimsenin, görünmeyen âleme ait bir fikri olamaz, varlığın özündeki hakikatlere eremez.

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا

Kellâ se nektubu mâ yekûlu ve nemuddu lehu minel azâbi meddâ

Kellâ se nektebu	: Hayır, bilakis, yazmak,
Ma yekulu	: Söyledikleri şeyler, konuştukları şeyler,
Ve nemuddu lehu	: UZâtacağız, mühlet, müddet, ona,
Min el azâbi medden	: Azap, sıkıntı, mühlet, uzayıp giden, bitmeyen,

Meâli: Söyledikleri şeyleri onların vücud kitabına her an yazarız. Onlar Bizi bilemedikleri müddetçe sıkıntıları bitmez.

İnsanın vücûdunda Allah'ın hakikatleri satır satır yazılıdır.

İnsan hakikatleri anlamak istiyorsa, hakikatlerin yazılı olduğu vücûd kitabına dönmelidir.

Ayrıca bir insan ne yaparsa yapsın, olumlu bir şey de yapsa, olumsuz bir şey de yapsa, yaptıkları her an kendi vücûd kitabına yazılır.

Eğer insan, kendi vücûd kitabını layığıyla okur, hakikatleri anlarsa, onun sabrı, tevekkülü, teslimiyeti gelişir.

Ama insan, kendi vücûd kitabını okuyamaz, hakikatleri anlayamazsa, onun beşerî ve mânevi sıkıntıları olur.

Her varlığın çevresinde olan her şey, o varlığın özüne kaydedilir.

İnsanın vücûduna da her an, söylemleri, duyguları, düşünceleri, eylemleri, kaydedilir.

Yâ-Sîn Sûresi 12: "Bütün her şeyi gelecekte yol göstermek için apaçık kaydederiz."

Her olan oluş, gelecekte yol göstermek için kaydedilmektedir.

Her sözüümüz, her davranışımız, olumlu, olumsuz her düşünce-
miz dahi, her halimiz dahi, her an vücûdumuza ve çevremiz-
deki varlığın vücûduna kaydedilmektedir.

İnsan bunları çok iyi düşünmeli, vücûd kitabındaki varoluş
ilâhi yazılımını ve atalarından gelen "Dna" yazılımını çok
iyi okumalıdır.

Bir çocuğun beyni, çocuğun anne babasının, her yaptığını,
her söylediğini, kaydeder.

Anne baba öfkelenirse, bağırıp çağırırsa, birbiriyle kavga etse,
çocuğun beyni bunları hep kaydeder.

Ve zamanı gelince, çocuğun hayatında bu anne babanın yap-
tıkları farklı bir şekilde açığa çıkar.

Çocuğun beyni her şeyi kaydeder.

Anne baba şefkat dolu davranıyorsa, çocuk da büyüdüğü za-
man, merhametli olur.

Anne baba ilim üzere hareket ediyorsa, çocuk da ilim ile il-
gilenir.

Her çocuk, annesinin babasının inancını takip eder.

Çünkü anne babasından ne duyduysa, ne gördüyse ona ina-
nır ona göre davranır.

Çocuk doğduğunda anne babanın din inancı neyse, çocuk bü-
yüdüğünde onu da anne kendi din inançlarına göre büyütürler.

Her anlatılan inanç bilgisi, çocuğun beynine yazılır ve çocu-
ğun inanç alanı o bilgilere göre şekillenir.

"Söyledikleri şeyleri onların vücut kitabına her an yazarız"
bu mesajı hiç unutmamalıyız.

Her söylemimiz rahmet üzere olmalıdır.

Her söylemimiz, Allah'ı hatırlatmalıdır.

Konuşmaya başladığımız zaman, varlığın özündeki ilme da-
yalı olmalıdır.

Bilmeliyiz ki, dilimizde ne varsa, yaşantımızda o vardır.

Dilimiz öfke dolu sözler ediyorsa, kendimizde kin nefret olduğundandır.

Dilimizde dedikodu varsa, insanların eksliğini aradığımızdandır.

Dilimizden çıkan söz neyse, bizim kişiliğimiz odur.

Bilmeliyiz ki, huzurlu insanların ağzından çıkan sözler huzur getirir.

Gadaplı insanların ağzından çıkan sözler, kavga, huzursuzluk getirir.

وَنَرْتُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا

Ve nerisuhu mâ yekûlu ve yetînâ ferdâ

Ve nerisu hu : Biz, varis, ona kalan, onlara kalan, bırakmak, ona,

Ma yekulu : Söyledikleri şeyler,

Ve yeti na : Bize gelir, sunarız, verir,

Ferden : Tek, fert, yalnız, kişi, her kişi, eşi benzeri olmayan,

Meâli: Söyledikleri şeyleri Biz ona miras bırakırız. Her kişiyi kendine sunarız.

Her kişinin söyledikleri, duyguları, düşünceleri, yaptıkları, kendine bir mirastır.

Kişi kendi gönlüne ne ekerse, mutlak onu biçecektir.

Kişinin akli gönlü nasılsa, onun kişiliği de öyledir.

Her kişinin duygu ve düşünceleri neyse, hâl ve davranışları da odur.

Kâmil kimseler şöyle söylemişlerdir " Kişinin kabı neyse, dışarı onu sızdırır."

Kim birine zulüm ederse, muhakkak ki karşılığını bulur.

Kim birine haksızlık ederse, muhakkak ki kendi azabının içine düşer.

Bu bölümdeki "Her kişiyi kendine sunarız" mesajı çok önemlidir.

Kişinin akli gönlü zalimce bilgiler, duygular içeriyorsa, eylemleri zalimce olur.

Kişinin akli gönlü hayra kapı açan bilgiler, duygular içeriyorsa, eylemleri hayırlı olur.

Kimde ne varsa, ondan o açığa çıkacaktır.

Allah sistemini, insanın vücûduna gizlemiştir.

Kimsenin yaptığı zulüm yanına kalmaz.

Kim birine iftira atar, biri hakkında yalan söylerse, kendi kuyusunu kazmıştır, o kuyu azaptır, eninde sonunda oraya düşer.

Kim birinin hakkını yerse, muhakkak ki kendisi büyük bir azabı kendine davet etmiştir.

O azap kendi vücûdundan o kişiye gelir.

Allah'ın şaşmaz adaleti insanın vücûduna gizlenmiştir.

Nahl Sûresi 90: "Allah haksızlık yapmayı, kötülük yapmayı yasaklar."

Kur'ân'da; kötülük yapmayın, çevrenize zarar vermeyin diye onlarca öğüt sunar.

Zilzal Sûresi:

7- Artık kim, zerre kadar iyilik yaparsa onun karşılığını görür.

8- Ve kim, zerre kadar kötülük yaparsa onun karşılığını görür.

Birine kötülük yapan, hakkını yiyen, iftira atan, asla kurtulacağını sanmasın. Muhakkak ki karşılığını görür.

Furkan Sûresi 19: "Ve men yazlım minkum nuzıkhı azâben kebîrâ."

Meâli: "Sizlerden kim, birine haksızlık ederse, o büyük bir azabın içinde kalır."

Kim, birine bir kötülük yaparsa o bunun karşılığını görmeyeceğini sanmasın.

Kim, birinin zerre kadar hakkına girerse o karlı çıkacağını sanmasın.

Kim, birinin ardından konuşur, onu kötülerse kendinin huzur bulacağını sanmasın.

Kim, birine kötü mahlas lakap takarsa bunun karşılığını görmeyeceğini sanmasın

Kim, biri hakkında bir kötülük düşünse bile anında karşılığını bulur.

Birine kötülük düşünen, Allah düşüncesinden aşkından uzaklaşır, bu ona en büyük sıkıntı değil midir?

Kim, yaratılan bir varlığa zerre kadar kötülük yaparsa mutlaka bunun karşılığını görür.

Kim birine haksızlık eder, zarar verirse, kendini büyük bir azabın yani sıkıntının içine atar.

Bu sıkıntı kişiye, huzursuzluk, panik, karamsarlık getirir.

Huzursuzluğu para vererek gideremezsiniz.

Huzur bakkalda satılmıyor ki gidip para karşılığı alınsın

Huzura kavuşmanın tek yolu Salih amelde, iyi insan olmaktır.

Huzursuzluğun geldiği yer, zulüm boyutudur.

Kişi birine kötülük yaparsa, hakkını yerse, zulüm ederse, onun vücûdu ona huzur vermez.

Birine kötülük yapan kişinin, vücûdunda kimyasal dalgalanma değişir.

Hücreleri farklı çalışır, beyin farklı çalışır.

Birine kötülük yapan, haksızlık yapan, iftira atan, arkasından konuşan, toplumda bir kişiyi aşağılayan kişinin, vücûdundaki heyecan, mutluluk hormonları dediğimiz, “ Adrenalin, Endorfin, Serotonin, Dopomin” gibi hormonların salgılanması değişir.

Kur’ân, zarar veren bilgisiz kimselerden olmayın, kötü hallerde olmayın, birbirinizin arkasından konuşmayın, ikiliğe düşmeyin, adalet üzere olun, birbirinizle alay etmeyin, kötü sözler söylemeyin, birbirinize yardım edin, der.

Hep bunlar bizlerin iyi insan olması içindir.

İyi insanın alacağı karşılık, sevgi, huzur, mutluluktur.

İyi insan tüm varlığa sevgi ile bakar.

Bunlar para ile alınmaz, bunlar ancak iyi insan olabilene verilen karşılıktır.

Allah sistemini insanın vücûdunda oluşturmuş.

İyi insanın bulacağı karşılık, cennet, yani huzur, sevgi, mutluluktur.

Kötü insanın bulacağı karşılık cehennem yani kin, nefret, kızgınlık, öfke, huzursuzluk, stres, panik gibi tüm yakıp, yakıcı hallerdir.

Kötülük yapan yalnızca kendine değil, ailesine, çevresine, gelecek nesillere, devletine de kötülük yapmış olur.

Kötülük ve hırs içinde olan insanlar paniktirler, kavgacıdırlar, kırıcıdırlar, zarar verme eylemi içindedirler.

Bu halde olan insanlar mutlu, huzurlu değildirler.

İşte bu bölümdeki mesaj muhteşemdir: “Söyledikleri şeyleri Biz ona miras bırakırız. Her kişiyi kendine sunarız.”

Edindiğimiz bilgilere çok dikkat etmeliyiz.

Zulme kapı açan, yargılayıcı olan, hor bakıcı olan bilgileri beynimize yazmamalıyız.

Kişinin aklı neyse, eylemleri ona bağlıdır.

Kâmil kimseler çok güzel söylemişler: “Testinin içinde ne varsa dışına sızar.”

Yani testinin içi dışına mirastır.

Kişinin aklı ve gönü, eylemlerine mirastır.

Temiz akıl ve gönül sahiplerinin mirası helaldir. İyilikler, huzurlar getirir.

Kirli akıl ve gönül sahiplerinin mirası haramdır. Zulüm ve sıkıntılar getirir.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا

Vettehazû min dûnillâhi âliheten li yekûnû lehum izzâ

Ve ittehazi	: Edindiler, sarıldılar;
Min duni Allah aliheten	: Başka, Allah, ilahlar;
Li yekûnû lehum	: Olması için, onlara,
İzzen	: Ayrıcalık, üstünlük, nitelik, muteber;

Meâli: Allah'ı bırakıp zanna dayalı ilahlar edinenler, kendilerinin daha muteberli, daha üstün olduklarını zannederler.

Allah'a şahit olmadan iman olmaz.

Şahit olmadığımız, çıkarımıza göre yöneldiğimiz şeyler, ilâh edindiğimiz bizim putlarımız olmuştur.

Çok iyi düşünmeliyiz, bizler neye kul oluyoruz.

Edindiğimiz ilahlar nedir.

Çok iyi düşünmeliyiz, Allah'ın kulu olmanın şuurunda mıyız?

Yoksa; öfke, hiddet, kavga, gurur, kibir, mal mülk, para, şan, şöhret gibi şeylerin kulu muyuz?

Bizler ilâhlar edindik ve edindiğimiz ilâhları Allah yerine mi koyduk?

Yoksa, Allah'a şahit olduk, O'nu her varlık şehrinde tanıdık, O'na teslim olduk, edindiğimiz ilâhları bir bir kırabildik mi?

Yoksa, aslında kendimizi ilâh edindik de anlamadık mı?

Zanna dayalı ilâhlar edinmek nedir?

Yûnus Sûresi 66: "E lâ inne lillâhi men fis semâvâti ve men fil ard ve mâ yettebiullezîne yed'üne min dûnillâhi şûrekâ in yettebiûne illez zanne ve in hum illâ yahrusûn."

Meâli: “Yerlerde ne varsa ve göklerde ne varsa Allah’ın değil midir? Allah’ı bırakıp da zanni şeylere yönelip ortak koşan o kimseler, aslında onlara da tabi olmadılar. Onlar sadece zanlarına tabi oldular ve onlar sadece çıkarlarına tabi oldular.”

Hazreti İbrâhîm’in Mina’da yaptığı üç şeytan figürü neydi?
Neden onu taşladık?

Taşlamamız gereken, kendi içimizden uzaklaştırmamız gereken neydi?

Mina’da şeytanın taşlandığı yere “Cemerat” denir.

Üç ayrı yerde üç şeytana, yedişer taş atılır.

1- Cemre-i Suğrâ: Küçük cemre, küçük şeytan.

2- Cemre-i Vustâ: Orta cemre, orta şeytan.

3- Cemre-i Aka’be: Büyük cemre, büyük şeytan.

Cemre: Kor, ateş, kül olmak, birleşmek gibi anlamlara gelir.

Yani bizi yakan, bizi kibre düşüren, edindiğimiz ilahlardan uzaklaşmak.

Hazreti İbrâhîm; bizi şeytanlaştıran o üç zandan kurtulmamız gerektiğini bizlere bildirdi.

O üç zan bizim ilâhımız oldu, ama anlayamadık.

Öncelikle bizleri şeytanlaştıran, edindiğimiz ilahları tanımalıyız.

Bu ilahların ne olduğunu bilmeli ve bu ilahları terk etmeliyiz.

Ve bizi esir alan üç zannı recm etmeliyiz, yani uzaklaştırmalıyız.

İşte bizleri esir alan üç şeytanımız.

Kendimize nisbet ettiğimiz fiil zannımızdır.

Kendimize nisbet ettiğimiz sıfat zannımızdır.

Kendimize nisbet ettiğimiz vücûd zannımızdır.

İşte bu zanlar; “Fenâyı Efâl, Fenâyı Sıfat, Fenâyı Zât” tır.

Kişi kendindeki, bu üç zannın kendini şeytanlaştırdığını anladığında, bu üç zanna dayalı bilişi uzaklaştırması gerekir.

Bunu da ancak, yedi “İlm-i Tevhîd” meratibi ile gerçekleştirilir.

Bunun için her üç şeytana yedişer taş atar.

Kâbe'yi yedi defa dönmedeki hikmet de budur.

Safâ Merve'yi yedi defa koşmakta budur.

Eğer kişi kendini esir alan o üç şeytanı "İlm-i Tevhîd" dersleri ile uzaklaştırabilirse, onun bakışı, hali, davranışı, sözü değişir.

Kişi, kendine nisbet ettiği; "Ben işlerim, benim sıfatlarım, benim vücûdum" zanlarından kurtulması, üç şeytanı taşlama sırrıdır.

İşte kişi öncelikle, kendini ilâh edinmiştir, ama anlamamıştır.

Onun için Hazreti İbrâhîm "Edindiğiniz ilahları terk edin" demiştir.

Diğer tüm ilahlar bu üç ilahtan türer.

Hepimiz kendimizdeki ilahların etkisi altında hareket ediyor olabilir miyiz?

Bildiklerimizi, isteklerimizi, duygularımızı, makamları putlaştırıyor ve onların etkisi altında yaşıyor olabilir miyiz?

Atalarımızdan gelen inançları putlaştırıyor olabilir miyiz?

Duygularımıza esir olup onları putlaştırıp, başkalarına zarar veriyor olabilir miyiz?

Sevgiyle yaklaşmamızın altında başka amaçlar yatıyor olabilir mi?

Taşıdığımız kimlikleri, başkalarına büyüklük taslamak için kullanıyor olabilir miyiz?

İstek ve duygularımızı çıkar uğruna, başkalarından yararlanmak için put haline getirip tapıyor olabilir miyiz?

Bizler Allah'ı bırakıp, edindiğimiz ilâhların putlarımız olduğunu anlamalıyız.

Bu bölümde: "Allah'ı bırakıp zanna dayalı ilahlar edinenler, kendilerinin daha muteberli, daha üstün olduklarını zannederler" bilgisi sunulur. Herkes edindiği ilâhın daha muteberli olduğunu iddia eder, diye belirtilir.

Şöyle sorular soralım:

Her inanç grubu, kendi inandığı Allah'ı, kendi inancına alet ederek, diğer bir inanca saldırmıyor mu?

Her inanç, kendi inandığı Allah'ın, diğer inançlardakileri cehenneme atacağına inanmıyor mu?

Ve her inanç grubu, âyette belirtildiği gibi, kendilerini daha muteberli, daha üstün olduklarını zannetmiyorlar mı?

İşte şunu çok iyi düşünmeliyiz.

Şahit olduğumuz, tüm varlığın tek sahibi olan, hepimizi kuşatan bir Allah'a mı inanıyoruz?

Zannımıza göre var ettiğimiz, hiç şahit olmadığımız bir Allah'a mı inanıyoruz?

كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا

Kellâ se yekfurûne bi ibâdetihim ve yekûnûne aleyhim dıddâ

Kella se yekfurune	: Hayır, bilakis, hakikatleri görmemezlikten gelen,
Bi abideti him	: Kul oldukları, ibadetleri,
Ve yekûnûne aleyhim dıde	: Olacaklar, onlara, karşı, hasım, düşmanlarıdır,

Meâli: Bilakis hakikatleri görmemezlikten gelenlerin kul oldukları şeyler, onların düşmanlarıdır.

Hakikatlere şahit olmayan kimse, atalardan gelen inançlara kul olmuştur.

Hakikatlere şahit olan kimse, Allah'ın kulu olduğunu anlamıştır. Neye kuluk ediyoruz çok iyi düşünmeliyiz.

İnsan kendi beyninde, hangi bilgi, duygu, düşünceye bağlı olduğunu çok iyi düşünmelidir.

Kişi "putperestlik nedir?" çok iyi düşünmelidir.

Kişi, neyi kendine put ediniyor anlamalıdır.

Kişi, kendi içindeki çıkarlarına yani kendi egosuna göre edindiği putlara dayalı hareket ederse, kişinin edindiği putlar onun ilâhı olur, kendisi de o ilâhın kulu olur.

Kişi, egosal alanını ilâh edinmişse, o alanın da kulu olmuştur.

Kibir içinde hareket eden kişi, kendi kibrinin kuludur.

Dünya menfaatinde koşan kişi, çıkarı için zulüm eden kişi, kendi menfaatperest olmuştur, işte o menfaatperestlik, kendi çıkarını put edinmektir.

Kişi kendi putuna kul olmuşsa, sadece kendi çıkarı peşinde koşar.

Onun Allah inancı da, ibadetleri de Allah için değil, kendi çıkarı içindir.

Kulluk makamı, ancak ve ancak Allah'ı tanımakla, O'na ârif olmakla ulaşılabilecek bir makamdır.

O makama erenler, kulluk şuuruyla yaşarlar.

Kişi o şüura ulaştığında anlar ki her varlık Allah'ın kuludur ve her varlık her an Allah'a secde halindedir.

Ra'd Sûresi 15: "Göklerde ve yerde olan ne varsa, istese de ve istemese de ve onların gölgeleri dahil, sabah, akşam hiç durmadan Allah'a secde ederler."

Allah'ın kulu olduğunun farkına varan kişi, her an secde şuru ile yaşar.

Kendi zannına göre edindiği ilâhına kul olan, kendi şeytanına kul olmuştur, o şeytan da onun düşmanıdır.

Kişiyi, Allah şuurundan uzaklaştıran her şey, kişinin düşmanıdır.

Bâtıl bilgiler, aslı olmayan şeyler, ayrımcılık içeren her düşünce insanın düşmanıdır.

Kin, nefret, ego, kibir, fesatlık, hasetlik, hep insanın düşmanıdır.

İlmi delillere dayalı olmayan her konuşma, her ibadet, insanın düşmanıdır.

İnsanı hakikatlerden uzaklaştıran her şey insanın düşmanıdır.

Hakikatleri anlayamayan kişide ego, benlik ve düşmanlık halleri oluşur.

Kin nefret gibi duygular hakikatleri anlayamayan kişilerde oluşur.

Sevgi, paylaşma, dayanışma, birlik şuru ise, hakikatleri anlayan insanlarda oluşur.

İnsan, Allah'ı anlayamazsa, işte onda zalimlik, düşmanlık gelişir.

İşte o düşmanlık, kişiyi kendine kul eder.

Yunus Emre ne güzel söylemiş:

“Adımız miskindir bizim
Düşmanımız kindir bizim
Biz kimseye kin tutmayız
Kamu âlem birdir bize”

İnsan kininin kulu olmamalıdır.

İnsan şunu unutmamalıdır, öncelikle dışarıda bir düşman aramamalıdır, düşmanını kendi içinde aramalıdır.

İnsan bilmelidir ki, düşmanı kendi kinidir, kendi öfkesidir.

İnsan bilmelidir ki, asılsız her bilgi, zulüm getiren her bilgi, onun düşmanıdır.

İnsan, kendi içindeki düşmanına karşı cihat etmelidir, onu yenmelidir.

أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تُوْزُهُمْ أَرْءًا

E lem tere ennâ erselneş şeyâtîne alel kâfirîne teuzzuhum ezzâ

E lem tere enna : Görmedin mi? Nasıl, sunduk, gönderdik, erselna

El şeyâtîne : Şeytanlar, şeytani haller,

Alâ el kafirin : Hakikatleri görmemezlikten gelen, örtenler,

Teuz hum eze : Dürtme, kışkırtma, onlar eza, zulüm,

Meâli: Şeytani hallerde olanlara da hakikatleri nasıl sunduğumuzu görmedin mi? Hakikatleri görmemezlikten gelenlerin şeytani halleri, onları zulüm etmeye, azgınlığa, ikiliğe sürükler.

Kur’ân, kişinin zalimliğini bırakması, kibirden vazgeçmesi için sunulmuştur.

Allah’ı layıkıyla anlayan kişi, asla kibir içinde, asla zalimlik içinde olmaz.

Hep bizlere, “Allah zalimleri doğru yola iletmez” diye meâl-ler sundular.

Oysa Kur’ân’ı incelediğimizde, Kur’ân aslında, zalimlere, kibirlilere, zulmü kibri terk etmelerini bildirmiştir.

Onlar kendi zalimliklerini, kendi kibirlerini terk etsinler, Allah’a ortak koşmasınlar mesajı sunulmuştur.

Cuma Sûresi 5: “Ve Allâh lâ yehdîl kavme el zâlimîn.”

Bir meâl: “Allah, zalimler topluluğunu doğru yola erdirmez.”

Diğer bir meâl: “Ve zalim kimseler Allah’a yol bulamazlar”

Saff Sûresi 7: “Ve men azlemu mimmenifterâ alallâhil kezibe ve huve yud’â ilel islâm vallâhu lâ yehdîl kavmez zâlimîn.”

Bir meâl: “İslâm’a çağırıldığı halde Allah’a karşı yalan uydurandan daha zalim kim olabilir? Allah, zalimler topluluğunu doğru yola erdirmez.

Diğer bir meâl: “Barışa huzura davet edildiği halde, Allah hakkında yalan söyleyen, iftira atan kimseden daha zalim kim olabilir? Zalim kimseler Allah’a yol bulamazlar.”

Allah herkese, her topluluğa varlıktan kendine giden yolu gösterir.

Hidâyet yolu varlıktaki âyetleri takip etmektir.

Kişi ister zalim olsun, ister iyi biri olsun, yönünü kendi bedenine ve varlığın özüne döndüğünde, adım adım hakikatlere erecektir.

Allah, zalimlere yol göstermez açıklaması doğru değildir.

Allah herkese yol gösterir.

Allah zalimlere de her an her varlıktan yol gösterir durur.

Her varlık Allah’a giden bir yoldur.

Fakat insan zulüm içinde olduğu müddetçe gösterilen yolu göremez.

Zalim kimselerin, zalimliklerini bırakıp doğru yola gelmeleri için, resûl ve nebî dediğimiz kâmil kimseler açığa çıkarılmıştır.

Zalim bir kimse zalimliğini bırakmadığı müddetçe Allah’ın gösterdiği yolu bulamaz. Yol, gözünün önünde kendi bedenindedir, ama zalimlik onun gözünü kapatmıştır, bundan dolayı o kişi, hakikatin yolunu göremez.

Bunun için Allah zalimleri doğru yola erdirmez meâli doğru değildir.

Zalim kimse, zalimliğinden dolayı Allah’ın hakikatlerine yol bulamaz.

Allah herkese, her an doğru yola gelsin diye, kendinden ve cümle varlıktan seslenir durur.

Zalimin de kâlbini atması vücûdunun çalışması, Allah’ın ona her an yol göstermesi değil midir?

Saff Sûresi 7. âyette de belirtildiği gibi, Allah hakkında yalanlarda kalanlar, iftira atanlar, bu zalimliklerini bırakmadıkları müddetçe Allah'ın gösterdiği yolu göremezler.

Allah zalimleri doğru yola erdirmezse, onların zulmü tüm insanlığa ve tüm varlığa olmaz mı?

Resûl ve nebî dediğimiz o kimseler, gece gündüz zalimlere doğru yolu göstermek için mücadele etmediler mi?

Mûsâ, firavun hidâyet bulsun diye, defalarca firavunun sarayında, ona güzelce hakiketleri sunmadı mı?

İbrâhîm, nemrut hidâyete gelsin diye gece gündüz mücadele etmedi mi?

Hazreti Muhammed, çevresinde insanlara eziyet edenlere, gönülleri Allah'ı anlasınlar diye gece gündüz mücadele etmedi mi?

A'râf Sûresi 104: "Mûsâ dedi ki: Ey firavun! Ben, tüm varlığı vücûdlandırmanı anlatmak için geldim."

Yûnus Sûresi 75: "Daha sonra, Mûsâ ve Hârûn, firavuna ve onun din adamlarına delillerimizle Bizi anlatmak için açığa çıktı. Fakat onlar kibirlendiler ve fenalarda kalan kimselerden oldular."

Tâ-Hâ Sûresi 43: "Firavuna git, şüphesiz o büyüklük taslayanlardandır."

Firavunu, nemrutu uzaklarda aramamalıyız, bunlar hep, kendi akıl ve gönül boyutumuzdadır.

Zalimliği dışarıda birlerinde aramamalıyız, öncelikle zalimliği kendimizde aramalıyız.

Allah zalimlere her an dosdoğru yolunu gösterir.

Onlar zalimliklerini bıraksın, hidâyet bulsun diye, nice resûl nebîyi açığa çıkarmıştır.

Allah bizlere, tüm varlıktan doğru yolunu gösterir durur lakin bizler bir zulüm içinde olduğumuzdan dolayı gösterilen yolu göremeyiz.

Biri hakkında, küçücük bir dedikodu, arkadan çekiştirmek bile zalimlik değil midir?

Dünya makamı peşinde koşmak, makam için birilerini ezip geçmek, yalan söylemek zalimlik değil midir?

İbadetlerini bile çıkar için yapmak zalimlik değil midir?

Birilerine kendini üstün göstermek için yapılan her şey zalimlik değil midir?

Kendi çıkarın için yalan söylemek zalimlik değil midir?

Emaneti ehline vermemek zalimlik değil midir?

Yetişen gençleri, inançlarına göre ayırmak ve senin adamın benim adamım deyip, iş vermek veya vermemek zalimlik değil midir?

Bu bölümde belirtilen “Şeytani hallerde olanlara da hakikatleri nasıl sunduğumuzu görmedin mi?” mesajı, şeytanın müslüman edilmesi hakikatidir.

Herkes kendi şeytanını tanımalı ve onu müslüman etme yolunu bilmelidir.

Kendi zalimliğini, kendi firavunluğunu anlayan kimsenin, hidâyet ışığı yanmıştır.

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا

Fe lâ tacef aleyhim innemâ neuddu lehum addâ

- Fe la tecal aleyhim : Artık, yok acele, acele etme, onlara karşı,
 İnnemâ neuddu : Sadece, sayma, düşman, nam, adetler,
 Lehum ad : Onlar, sayma, söz, adetler,

Meâli: Bundan sonra o hallerde olanlara karşı acele etme. Onlar sadece kendi adetlerini adet edinirler.

Atalardan gelen inanç adetlerinde kalanlar, o adetlere göre hareket ederler.

Kendi inanç adetlerinde kalanları kendileri gibi ibadet etmeyenleri, dışlarlar onları kâfir görürler.

Onlar, kendi inançlarını, Allah'ın hakikatlerine tercih edenler, atalardan gelen adetler üzere giderler.

Atalardan gelen inanç adetlerine sığınanlar için, sadece atalarının yolunu takip etme isteği vardır.

Onlar kendi inançlarını üstün görürler, Allah'ın onların yanında olduğunu sanırlar ve kibirlendikçe kibirlenirler.

Onların kibirleri onları zalim yapar, fakat onlar kendileri merhamet ehli sayarlar.

Onlar, kibirlerinin içinde saklanırlar, kendilerini kibirlerinin içine esir ederler.

Onlar, kibirlerine kul olurlar ve zannederler ki Allah'a kuluk ederler.

Kendini varlıktan ayrı sananlar, yani varlıkla olan bağı göremeyip kendini varlıktan ayrı görenler gitgide kibre düşerler.

Kibir halini meydana getiren bu düşünce ise, daha çok aile ve toplum öğretileriyle şekillenir, gelişir ve varlıkla olan bağlar tamamen kopup "ben benim" "sen sensin" düşüncesi ortaya çıkar.

Ve kibre düşen kişi; kendini, kendi yolunu, inancını, millietini, ailesini, mesleğini, makamını, konumunu, diğerlerinden üstün görüp, bir egonun içinde düşer

Ve sonuçta kibir zarar vermeye dönüşür

Kibir; kendini üstün-yüce görüp, başkalarını küçük görme hastalığıdır.

Kibir, her varlıkta "Ekber" olanı göremeyip, kendine "Ekberiyet" isnat etmektir.

Kibir kendini yüce görmeye başlayan bir esarettir.

Kibre düşen, zamanla şeytanlaşır, zalimleşir.

Zalim şeytanın adıdır, kibirden zulüm çıkar.

Kişinin kendindeki şeytani alanlar olan; hasetlik, fesatlık, gurur, küçük görme, zalimlik, dedikodu, kıskançlık, riya, inat, bilmişlik, kendini büyük görme, gibi tüm duyguların asıl kaynağı "kibir"dir.

Kibre düşenler, hevâlarına tâbi olurlar.

Hem kibir, hem hevâsına tâbi olmak, zalimliğin kapısını açar.

Onlara ilim sunulsa, ilim üzere hareket etmezler, duydukları bilgileri ilim sanırlar.

Kendilerini yüce görmekten vazgeçmezler, kendi cehaletlerinden vazgeçmezler.

Rûm Sûresi 29: "Ancak zalimler bir ilim olmadan hevâlarına tâbi olurlar. Kim, Allah'ın hakikatlerini bırakır kendi cehaletine sapsa, bundan sonra kim onlara yol gösterecek ve onlara bir yardımcı da yoktur."

Bu bölümde belirtilen "Bundan sonra o hallerde olanlara karşı acele etme. Onlar sadece kendi adetlerini adet edinirler" mesajı, böyle durumda olanlarla karşılaşıldığında, acele edilmemesidir.

Kendi inanç alanlarında kalanlar, kendi bildiklerinden vaz-geçmezler.

Bir iddia peşindedirler, düşünmeyi sevmezler, kendileri gibi olmayanları hep yargırlar.

İnanç alanında kalanlar, genelde kendilerinden önce gelen, ya da yaşadıkları dönemde bir şeyhe tâbidirler, onun yolunu izlerler.

Varsa onun kitaplarını okurlar, farklı yorumlara kapalıdır.

Böyle birileri ile karşılaşıldığında, onlara düşünceye kapı açacak sorular sorulabilir.

Fakat soru sorarken, onların daha iyi bildiği ima edilerek sorulmalıdır.

Asla, bilmişlik egosuna düşmeden sorulmalıdır.

Onların inançlarını asla yargılanmadan soru sorulmalıdır.

Soru sorarken, tevazu içinde sorulmalıdır.

Soru sormanın gayesi, düşünmek, düşündürmektir.

Bir örnek vermek gerekirse:

“Cevabını bulamadığımız bir sorumuz vardı, bizi aydınlatırsanız çok seviniriz. Kur’ân’da Rahmân Sûresi 6. âyette “Yıldızlar ve ağaçlar Allah’a secde ederler” âyeti vardır. Ağaçlar Allah’a nasıl secde ederler, onların camisi neresidir?

Ya da başka bir soru: Kur’ân’ı incelediğimizde, yeryüzünde olan her şeyin Allah’a secde ettiği bildirilir. Her varlık Allah’a nasıl secde eder?

Hatta “Varlığın gölgesi bile Allah’a secde eder” âyeti vardır. Gölgenin secdesi nasıldır?

Böyle soruların tek amacı vardır.

Akledilsin, düşünölsün, araştırölsün.

Bağımsız düşünen insan, eninde sonunda, hakikati bulacaktır.

Yeter ki bağımsız düşünceye erişölsün, analiz edölsün, atardan gelen bilgiler bağımsız bir şekilde sorgulansın, hakikatine erişölmeye çalışölsün.

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا

Yevme nahşurul muttekîne iler rahmâni vefdâ

- Yevme nahşuru : Gün, vakit, her zaman, toplarız, birliğimiz, bir arada,
 El muttekin : Fenalardan sakınan ortak koşmayan, takva sahibi,
 İla el rahmân : Rahmân, nûruyla her yeri saran, rahmetimiz,
 Vefdâ : Saygılı, vefalı,

Meâli: Fenalardan sakınan, ortak koşmayanlar, tüm varlığı her an bir arada tuttuğumuzu bilirler. Tüm varlıktaki rahmetimize karşı saygılıdırlar.

Takva sahipleri, gerçek olanın Allah olduğunu, Allah'ın her varlıktan kendini zâhir ettiğini bilirler.

Onlar, tüm varlığı tecellileri ile bir arada tutan Allah'a şahit olmuşlardır.

Tâ-Hâ Sûresi 114: “Fe teâlallâhul melikul hak ve lâ tacer bil kurâni min kabli en yukdâ ileyke vahyuhu ve kul rabbi zidni ilmâ.”

Meâli: “Gerçek olan Allah'tır, tüm kâinatı idare edendir, her varlıkta var olandır. Kâinat kitabını anlamak için acele etme, sana her varlıktan bildirdiğimiz hakikatleri anlamaya gayret göster ve Rabbim benim ilmimi arttır, de.”

Takva sahipleri, vefalıdırlar, Allah'a asla ortak koşmazlar.

Hiç kimsenin kusurunu, eksikliğini, aramazlar.

Hiç kimseye hor bakmazlar, bilirler ki tüm bedenler Allah ile kuşatılmıştır.

Allah sevgisinin hissiyle yaşarlar.

Sevgi boyutu, cân boyutundan gelen ilâhî tecelliler boyutudur.

Sevgi Allah'a aittir.

Allah her varlığı sevgisinden var etmiştir.

Her varlık Allah'ın sevgisiyle sarılıdır.

Takva içinde olana bu sevgi bahşedilir.

Sevgi tecelli eden kişi, her varlığa Allah sevgisiyle bakar.

Takva sahipleri, varlıktaki tecelliler boyutundan, Allah sevgisinin her an aktığını hissederler.

Onlar bilirler ki, Allah sevgisine ulaşmadan, gönülde sevgi ve yaşamda sevgiyle davranış tecelli etmez.

Allah, ilâhi nûrdan gelen ışıyla her varlığı kuşatmıştır, o ışık O'nun sevgisidir.

Takva sahipleri bu seyir ile Allah'a teslim olmuşlardır.

Her an teslimiyet içinde yaşarlar.

Takva sahipleri âriflik şuuru ile yaşarlar.

Âriflik makamı, bu âlemi bir gölge mesabesinde görüp, Zâtullah'tan başka bir şey olmadığını, her şeyin kendisiyle beraber hiç olduğunu, gölge gibi görünen bu âlemin hakikatinin bir vücûd olduğunu, o vücûdun da Allah'ın Zâtı olduğuna şahit olma makamıdır.

Ârif olan, takva sahibidir.

Takva sahibi: "Lâ mevcude illâ Hu" yani "O'ndan, Allah'tan gayrı mevcûd yoktur" şuuruyla yaşar.

Takva sahibi; teslimiyet makamına erişmiştir, her an secde haliyle yaşar.

Onlar bilirler ki sûretler gelip geçicidir, Allah'ın Zâtı bâkidir.

Rahmân Sûresi 26-27: "Kullu men aleyhâ fân ve yebkâ vechu rabbike zûl celâli vel ikrâm."

Meâli: "Bütün sûretler gelir geçer. Sıfatlarının sahibi olan ve tüm varlığı Zâtıyla tutan Rabbinin yüzü bâki kalır."

Kasas Sûresi 88: "Kullu şey'in hâlikun illâ veche."

Meâli: "Bütün her şey helâk olur. Yalnız Allah'ın vechi zâtı kalır."

İsrâ Sûresi 60: “Ve iz kulnâ leke inne rabbeke ehâta bi en nâs.”

Meâli: “Size bildirdik, muhakkak ki Rabbin insanları Zâtı uluhîyeti ile kaplamıştır, onların vücûdları yoktur.”

İşte takva sahipleri; fenalardan sakınan, Allah’a ortak koşmayan, tüm varlığı Zâtı uluhîyeti ile kaplayanın Allah olduğunu bilenlerdir.

وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرْدًا

Ve nesûkul mucrimîne ilâ cehenneme virdâ

- Ve nesûku : Çarşı, alım satım yeri, taraf, sevk, koşma, dolaşma,
 El mücrimin : Fenalarda kalanlar, kötülük, günahkâr,
 İla cehenneme : Cehenneme, cehaletin cehennemi, yakıp yıkıcı olan,
 Virden : Talebe, tekrar edilip duran, suya dair, oradan oraya,

Meâli: Fenalarda kalanlar ise, yakıp yıkıcı halleriyle oradan oraya koşar dururlar.

Mücrim olanlar ise, kendilerinin farkında değillerdir.

Onlar şahitlik makamına ermemişlerdir.

Kendilerine varlık isnat ederek, mücrim durumuna düşerler.

Onlar kendi cehaletlerinin cehennemine düşmüşlerdir.

Onlar da gün gelir, takva sahipleri olurlarsa, o cehennemden kurtulurlar.

Mücrim, cürm kelime kökünden gelir.

Cürm; günaha düşmek, zarar vermek, eti kemiğinden ayırmak, kemik kırmak, suçlu olmak, anlamlarına gelir.

Eti kemiğinden ayırmak, bir kişinin bedenine zarar vermek anlamındadır.

İşte, bu âyette geçen "mücrim" sözü, kötülükler, günahlar içinde olmak demektir.

En büyük günah, Allah'a karşı ortak koşmaktır.

Yani Allah'a ait olan nitelikleri ama kendine ama başkasına nisbet etmek demektir.

İnsan günaha düştüğünü bilirse, bu durum ona lütûf olmaya başlar.

Hakk kapısı, günahını bilmek, onu terk etmekle açılır.

Kişi günahını görebilmeli "Ben günahkârım" diyebilmelidir.

Günahını bilmek, kişiyi kendine döndürür, gönlü ile buluşturur, nice lütûflar getirir.

Günahsız insan olmaz.

Yaratılan varlığın içinde, günah işleyen bir tek insanoğludur.

İşte o insanoğlu da, Allah hakikatini idrak edebilecek tek canlıdır.

Günah denilen şey, insanı insan makamına getirecek olan bir ateştir.

Günah denilen şey, günahını anlayana kemâlâta giden yoldur.

Günah denilen şey, haberdar olmaktır, kendinden, duygularından haberdar olmaktır.

Günah denilen şey, kendini sigaya çekmektir, "Ben bunu niye yaptım ki" diyebilmektir.

Günahı anlamak; arınmanın, temizlenmenin başladığı yerdir.

Günahını anlamak, insan olabilmenin yoludur.

Temizlenmenin yoludur, Hakk'a teslim olabilmenin yoludur.

Günah, varlığından geçebilmenin, Hakk'a teslim olabilmenin duygusudur.

Günah dediğin, hasta olan aklını, kirli olan gönlünü, gözyaşı ile temizlemenin yoludur.

Günah denilen şey, düşmektir, Yûsuf gibi bir kuyuya düşmektir.

O kuyuya düşmeden, o kuyuda yıkanmadan, kendi vücûdunda olan Sultan ile buluşulabilir mi?

Günah dediğin; düşmektir, yanmaktır, pişmektir, gözyaşı dökmek, temizlenmektir.

Düştüğün günahın kıymetini bil, eğer bilersen o günah seni insan edecektir.

Günah, hata demektir, hatasız insan olur mu?
Hata yapmadan gerçek bulunur mu?
Hatasını anlayan kimseye açılır yollar.
Hatasını anlayan kimseye gelir lütuflar.
Günah pişmanlığa giden yoldur.
Pişmanlık, içindeki sevginin dalgalanmasıdır, sevginin ken-
dini hissettirmesidir.

Pişman olan tövbe kapısına gelir, tövbe eden mağfiret bulur.
“Sen günahkârsın” diyenlere alınma, “Ben günahkârım” de.
Günah eğilmek demektir, hiç eğilmeden doğrulmak olabilir mi?
Günah kirlenmek demektir, hiç yıkanmadan kirden kurtul-
mak olabilir mi?

Günah işledin, bak için yandı.
Günah işledin, bak vicdan azabı çektin
Günah işledin, bak ne pişmanlıklar yaşadın.
Bak günahın seni nasıl yıkamaya başladı, seni nasıl kendine
döndürdü, sana nasıl duygular hissettirdi.

Gel, anla günahını, gel pişman ol ve tövbe et.
Gel, Allah sevgisiyle temizlen.

Günah eğilmektir.
Günah düşmektir.
Günah rahmete olan bir sesleniştir.

Gel “Ben günahkârım de.”
Bil ki “Ben günahkârım” diyenlere açılır kapılar.
Allah’tan ümidini kesme.

Bil ki Allah’tan ümidini kesmekten daha büyük günah yoktur.
Allah’ın rahmeti geniştir, senin günahın onun rahmet der-
yasında kaybolur gider.

Denize düşen bir damla kirin kaybolup gittiği gibi.

Bakara Sûresi 222: “Muhakkak ki yaptıkları hataları anlayıp dönenler, Allah sevgisine ulaşırlar ve kendilerini hakikatlerle temizleyenler bir sevgi içinde olurlar.”

Bakara Sûresi 128: “Rabbimiz! Seni anlayıp teslim olanlardan, barış ve huzur üzere olanlardan eyle bizi ve bizim neslimizden gelenleri de seni anlayıp teslim olanlardan, barış ve huzur üzere olanlardan eyle ve bize hakikatleri anlamadaki usûlleri bildir ve yaptığımız hatalardan pişman olup döndüğümüzde bizi bağışla. Muhakkak ki sen, yaptığın hataları anlayıp dönenlerin tövbelelerini kabul edersin, varlığı özünden varedensin.”

Bu bölümde; “Fenalarda kalanlar ise, yakıp yıkıcı halleriyle oradan oraya koşar dururlar” uyarısı vardır.

Kişi, mücrim duruma düştüğünü anlayamazsa, yakıp yıkıcı haller içinde olur, diye bildirilir.

Kişi düştüğünü günahı anlarsa, o günahтан dönerse, her zaman takva makamına erebilir, Allah’ın bahşettiği huzuru ve sevgiyi hissedebilir.

İnsan bilmelidir ki, Allah kapısı her zaman açıktır.

Hatta onun kapısı yoktur, kapıyı insanoğlu kendi günahlarıyla oluşturur.

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا

Lâ yemlikûneş şefâate illâ menittehaze inder rahmâni ahdâ

La yemlikûne	: Yok, malik değildir, ulaşamaz, sahip değil, ulaşamaz,
El şefaât	: Şefaât, birliğe ulaştıran, ikilikten vazgeçiren,
İllâ men	: Ancak, başkası, kim, kişi, kimse,
İttehaze	: Edindi, yaptı, sarıldı, uydu, o halde kaldı,
İnde el rahmâni	: Rahmâna ait, rahmetiyle saran, nûruyla saran,
Ahd	: Söz, sözleşme, ahd verme, Tevhîd,

Meâli: Rahmân'a ait hakikatlere sarılan kimseden başkası şefaât bulamaz, Tevhîd'i anlayamaz.

Günahını anlayıp dönene, Allah'ın şefâat kapısı açılır.

Yeter ki insan, hatasını anlasın, ondan dönsün, tertemiz bir gönülle Allah'a yönelsin.

Şefâat, kişinin kendi vücûdunu tutan Allah'a teslim olması, fenafillah makamına ermesidir.

Şefaât konusunu Kur'ân'i anlamda incelemeye çalışalım:

Kur'ân boyutunda şefâat nasıl açıklanır?

Şefâat yâ resûlAllah demek doğru mudur?

Şefâat Allah'a mı yoksa kuluna mı mahsustur?

Şefâat toplumda; evliya denilen kimselerin, bazı kimseler için Allah ile onların arasında aracılık yapması, onların günahların affi için ve bazı sıkıntılarının çözümü için Allah'a ricada bulunması diye bilinir.

Şefâat toplumda; aracılık etmek, aracı olma diye bilinir.

Hatta aracılık edene "şâfi-şefî" yani şefâatçi denir diye bilinir.

Peki şefâatin böyle açıklanması doğru mudur?

Bir kimsenin, başka bir kimseden, Allah ile arasında aracılık yapmasını istemek doğru mudur?

Allah ile aramıza yüce diye ilan edilen birini koymak doğru mudur?

Allah'ın yanında birine yücelik vermek doğru mudur?

Allah bize şah damarımızdan yakınsa, kendi vücûdumuza dönüp O'ndan istemek mi, yoksa başkasını aracı yapmak mı doğrudur?

Kur'ân'a göre aracı koymak şirk midir?

Yûnus Sûresi 18. âyet bize bu konuda nasıl bir mesaj veriyor?

Evet nedir şefâat?

Kur'ân'a göre şefâat nedir?

Şefâat kelimesi “şef- الشَّف ” kelimesinden gelir.

Şef kelimesi; ikilikten birliğe geçiş demektir.

Kişi zannıyla, Allah ayrı kendi ayrı zanneder.

İşte bu zan ikilikte kalmaktır.

Allah birliğini ”Sana şah damarından daha yakınım” diyerek bizlere bildirir.

Şefâat; birliğe ulaşmak, sığınmak, talep etmek, istemek, ikilikten kurtulmak, birleşmek, ikilikten tekliğe yürümek, toplayıp bir araya getirmek, gibi anlamlara gelir.

Şefâat; bir şeyin benzerine katılmak, yani bir damla suyun denize katılması anlamına da gelir.

İşte bu birleşmeye de”Şüfâ” denir.

Yani öncelik denize aittir, kaynak denizdir, damla o denizdendir.

Yani “Şüfâ”: Kişinin kendisinin Allah'tan ayrı olmadığını idrak etmesi ve birliğe ulaşması demektir.

Teşfi; Allah'ın şefâatine ulaşmak demektir.

Şef kelimesi de buradan gelir.

Yani; Önder, Başkan, Lider.

Şu kabilenin şefi dediğimizde, herkesin o şefin birliğinde buluşması demektir.

Cümle varlık, kâinatın şefi olan Allah'ın birliği dâhilindedir.

Kur'ân, şefâatin tamamen Allah'a mahsus olduğunu bildirir. "O'ndan başka şefâat eden yoktur" der.

Zümer Sûresi 44: "Kul lillahi el şefaatu cemialahu mulkusemâvâti vel ard summe ileyhi turceun."

Meâli: "De ki: Şefâat tamamen Allah'a mahsustur. Göklerin ve yerin hükümranı O'dur. Sonra aslınız olan O'na döndürüleceksiniz."

En'âm Sûresi: "Min dûnihî veliyyun ve lâ şefiun."

Meâli: "O'ndan başka dost ve şefâat eden yoktur."

En'âm Sûresi 70: "Leyse lehâ min dûnillâhi veliyyun ve lâ şefî."

Meâli: "Onlara Allah'tan başka bir dost olmaz ve şefaata eden de yoktur."

Kur'ân'ı incelediğimizde görüyoruz ki, şefâat tamamen Allah'a mahsustur.

Toplumun şefâat kelimesine yüklediği kavram aslında yardım niteliğindedir.

Oysa Kur'ân'da yardım kelimesi "Nasr" kelimesidir.

Şefâat kelimesi ise çok dikkatli değerlendirilmelidir.

Toplum, şefâat kelimesinin yorumunu; birinin kurtulması için ya da suçunun bağışlanması için yapılan aracılık diye yorumlar.

Burada kurtaran, kurtulmuş ve kurtulmasına aracı olma durumu söz konusudur.

Bunu bir örnekle anlatacak olursak bir kişi hasta olsa ne yapar? Doktor'a gider.

Doktor onun hastalığını teşhis eder ve onun hastalıktan kurtulması için ona ilaç verir.

O hasta o ilacı kullanır ve iyileşir.

Burada o kişiyi iyileştiren ilacın içindeki kimyasal maddedir.

Buna aracı olan Doktor'dur.

Doktor dese "hastayı ben iyileştirdim", ilaç dese "hayır ben iyileştirdim", hasta dese hayır "ben kendim iyileştim" hangisi doğru olur?

Doktorun bilgisi hastanın hangi hastalığa tutulduğunun tespitidir.

Bu tespit, doktorun Tıp ilminin eğitiminden geçerek ulaştığı bir sonuçtur.

Hangi hastalığa hangi ilaç iyi gelir, doktor bunu Tıp ilminden öğrenmiştir.

Ve Tıp ilmiyle hastaya yol gösterir, "Senin hastalığın bu ve bu ilacı kullanmak gerekir" diyerek yardım eder.

Eğer hasta o ilacı kullanmazsa iyileşmez.

Burada Doktor'un yapacağı hiçbir şey yoktur.

O hastayı iyileştirecek olan o ilaçtır, o ilacın içindeki kimyasal güç o hastayı iyileştirecektir.

Ama hastanın o ilacı kullanması gerekir.

Burada Doktor'un yaptığı Tıp ilmi sayesinde yardımdır.

Toplum, şefâat ile yardım inceliğini birleştirip kullanıyor.

Evet, kişinin kendini aciz görüp, üstün yüce dediği kişiler sayesinde yardım bulacağını zanneder ve o kişilere sığınarak yardım ister, yani aracılık yapmasını ister

Oysa ona şah damarından yakın olan Allah, sığınılacak olandır.

Şefâat konusu ise; kişinin Allah'ın birliği idrakine ulaşmasındaki ulvî yolculuğun adıdır.

Yani aslı olan Allah'ta birleşme şehâdetidir.

İşte şefâat Allah' tandır.

Yani hasta kalpler ancak Allah'ı tanımakla O'nun tecellilerine ârif olmakla mümkün olur.

Şefâat: Allah'ın birlik boyutunun, insanın gönlünde tecelli edişidir.

Kâmil insanlar bu şefâatin yolunu, Hakk'a ârif olmak isteyenlere tebliğ ederler.

Yolu yöntemi anlatırlar.

Hiçbir kâmil kişi şefâat edemez.

Bu yola ârif olmuş insanlar, yani cehalet hastalığından kurtulmuş insanlar ancak yol gösterirler, ilacı tarif ederler.

Tedavi etmek iyileştirmek Allah'a mahsustur.

Onun için Allah'tan gayrısı şefâat edemez âyetleri vardır.

Ancak kurtulmanın kurtuluşunu idrak eden insanlar, Hakk yolunda tefekkür ehli olmuş insanlar, cehalet hastalığına tutulmuş insanlara, şefâatin yolunu yöntemini gösterilirler.

Yani hastalıktan kurtulmanın ilacı budur derler.

Kişi o ilacı içtiğinde insanın vücûdu o ilacın etkisi için hemen gerekli çalışmayı yapar bu çalışma ancak Allah'ın tecellisiyle olur.

Ne doktorun, ne hastanın, o ilacın vücuttaki etkisine zerre kadar yardımı olamaz.

İşte şefâat Allah'a mahsustur denilen hakikat budur.

Şefâat yâ resûlAllah demek nedir? Bunu çok iyi düşünmeliyiz.

Risâlet boyutunun mânâsına ulaşırsak, ancak bunu anlayabiliriz.

Allah şefâatini, risâlet boyutundan sunar, Muhammed nûrundan sunar.

Muhammed denilmesinin maksadı, Allah'ın varlıktaki hamd boyutudur.

Allah hamd boyutundan her an şefâatini sunmaktadır.

Bu bölümdeki âyette işaret edilen mesaj: "Rahmân'a ait hakikatlere sarılan kimseden başkası şefâat bulamaz, Tevhîd'i anlayamaz." Şefâat bulan kişi Tevhîd şuuruna ulaşır, mesajıdır.

Tevhîd şuuruna ulaşan kişi, bir olan Allah'ı idrak etmiş, birlik şuuruyla yaşayan kişidir.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا

Ve kâluttehazer rahmânu veledâ

Ve kalu ittehaze : Dediler, edindi, sarıldı, buluştu,

El Rahmân veleden : Rahmân, nûru ile her yeri saran, çocuk,

Meâli: Rahmân çocuk edindi dediler.

Allah'ın çocuk edindi iddiası, eski inançlarda görülen bir durumdur.

Zeus mitlerinde görülen, "Zeus çocuk edindi" inancı, inanç boyutlarında "Allah çocuk edindi" diye karşımıza çıkar.

Bazı inanç toplulukları, Allah'a çocuk isnat ettiler.

Eski inanç topluluklarında, tapınaklara erkek ya da kız çocuklarını seçerler, bunlar Allah'ın çocukları derlermiş.

"Hepimiz Allah'ın evlatlarıyız" bakışı başka bir şeydir, bir çocuğa "bu Allah'ın çocuğu" demek başka bir şeydir.

Her varlık Allah'ın kuludur, ona çocuk isnat etme eski toplumlarda görülen bir şeydir.

Yûnus Sûresi 68: "Kâlûttehazallâhu veleden subhâneh huvel ganiy lehu mâ fîs semâvâti ve mâ fil ard in indekum min sultânin bi hâzâ e tekûlûne alâllâhi mâ lâ tâlemûn."

Meâli: "Allah çocuk edindi, dediler. O noksan sıfatlardan münezzehtir. O tüm varlığın sahibidir. Göklerde ne varsa ve yerde ne varsa O'nundur. Hakikatler hakkında bir deliliniz olmadan kendinize göre konuşuyorsunuz. Söylediğiniz o şeyler Allah hakkında bilginiz olmadığındandır."

Hepimiz Allah'a aitiz, hepimiz O'nun özünden süzülüp geldik.

Tüm varlık Allah'ın evladıdır.

Birini özel görüp, ona Allah'ın çocuğu denemez.

Eğer denilecekse, “hepimiz, tüm varlık O’na aitiz, hepimiz O’nun evlatlarıyız” denilebilir.

Kur’ân babalık vasfını, Allah’a bağlılık olarak açıklar.

“Eba” Baba boyutundan maksat cinsiyet boyutu değildir.

Baba, “أَب , Eba” kelimesinin taşıdığı mânâ nedir?

Hazreti İsâ “Göklerdeki Babamız” derken hangi hakikati işaret etmiştir?

Hazreti İsâ, Allah’a babamız yâni aslımız demek istemiş olabilir mi?

Kur’ân’da Nûh’a oğlu için; “Ey Nûh! O senin aileden değildir.” âyeti, bizlere Baba, “أَب , Eba” boyutunun hakikatini sunuyor olabilir mi?

Baba, bizim aslımız, geldiğimiz kaynak ve her an bizi nitelikleriyle kuşatandır.

Baba, hepimizin aslı olan Allah boyutudur.

Hepimizin aslı, “أَب , Eba- Baba” boyutu Allah’tır.

Görünen görünmeyen her varlık, aslımız olan Allah’tan açığa çıkmıştır.

Her varlık, aslı olan Allah’a bağlıdır, Allah’tan hiçbir zaman ayrı değildir.

Bir varlığı diğerlerinden ayırıp üstün, seçilmiş görmek doğru değildir.

Her varlık kaynağından seçilip gelmiştir, her varlığın kendi içinde bir vazifesi vardır.

İnsan vücûdunun her hücrelerinin bir görevi vardır, bir hücre diğerinden üstün değildir.

Her hücre, bir vücûdun evlatlarıdır, her an vücûda bağlı, vücûddan ayrılmadan hareket eder.

İşte her varlığı Allah’ın veledleri olarak bakabiliriz.

Evlat, veled, valide, vali, veli, evliya, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Kur'ân'da "Allah'tan başka evliya edinmeyin" diye bildirilir.

Zümer Sûresi 3: "Ve ellezînettehazû min dûnihî evliyâ."

Meâli: "O'ndan başka evliya edinmeyin."

Evlat, veled, evliya aynı kökten gelen, birbirine bağlı kelimelerdir.

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا

Lekad citum şeyen iddâ

Lekad citum : Andolsun, şüphesiz, geldiniz, yaptınız,
Şey ede : Yalan bir şey, çok kötü,

Meâli: Şüphesiz bu söylediğiniz yalan bir şey.

Her varlığın evliyası Allah'tır, cümle varlık Allah'ın evlatlarıdır.

Bir varlığı Allah'ın evladı görmek, diğerlerini görmemek doğru değildir.

Allah'ı kendimizden ayrı görmek; eski inançlarda görülen inançlardır.

Kur'ân bizlere, Allah sizin öz varlığınızdır, O'nu kendinizde arayın mesajları sunmuştur.

Kâf Sûresi 16: "Ve nahnu akrebu ileyhi min hablil verîd."

Meâli: "Ve Biz ona şahdamarından daha yakınız."

Allah hepimize, şah damarımızdan yakındır, yani O bizzat özümüzdür.

O, bir kişiyi kendine çocuk olarak ayırmaz, çocuk edinmez.

Her varlık, her zerre, O'nun evladıdır.

O tüm evlatlarını kuşatmıştır.

İnsanın kendini anlaması, bu hakikati anlamasının kapısını açacaktır.

Tüm mülk ve tüm mülkteki her şey O'na bağlıdır, O'na aittir

Mülk Sûresi 1: "Tebârekellezî bi yedihil mulku ve huve alâ kulli şeyin kadîr."

Meâli: "O Zâtıyla yüce olandır, tüm kâinat O'nun yönetimindedir ve O bütün her şeydeki kudrettir."

Her varlığı Zâtıyla tutan O'dur.

Her varlık O'nun sıfatlarıyla kuşatılmıştır.

Her insan da, insandaki her bir sıfat da O'nun evladıdır.

O'nun bir evladı olmaz, hepimiz O'nun evladlarıyız.

Eski inançlarda, inandıkları Tanrı'nın çocuk edindiğini söyleyen kimseler, bazı kimseleri seçilmiş gördüklerindedir.

Hiçbir kimse diğerinden üstün değildir.

Her bir kimse, Allah ile kuşatılmıştır.

Allah bir kimseye ne kadar yakınsa, diğerine de o kadar yakındır.

Her insan, nefes alıp vermesine bakmalıdır, nefes alıp veremeyi düşünmelidir.

Ona nefes aldırıp verdiren gücün, Allah'ın olduğunu idrâk etmelidir.

İnsan yönünü, Allah'ın varlıktan sunduğu hakikatlere döndürmelidir, asılsız bâtil bilgilerle hareket etmemelidir.

Ama inançlar boyutunda kalan kimseler yönünü, varlıktaki tecellilere döndürmezler, atalarının inançlarını takip ederler, onlardan ne duyularsa, onlardan ne gördülerse onu doğru bilirler, ona uyarlar.

Allah'ın varlıktan sunduğu deliller üzere hareket edenler, muhakkak ki Tevhîd şuuruna erecektir.

Varlıktaki âyetleri okuyanlar, muhakkak ki her varlığın Allah ile bağıny anlayacaktır.

İnsan kendine bahşedilen aklı, şahit olmada, varoluş okumada kullanmalı, ilim üzere aklını işletmeli ve hakikatlere şahit olmalıdır.

Ama insan, her türlü ayrımcılık, her türlü bölücülük içinde kaldığı müddetçe...

Kendini büyük görüp, başkalarını hor gördüğü müddetçe...

Varlığın eşya boyutunu görüp, özünü göremediği müddetçe...

Varlığın birlik hakikatine eremeyecektir.

Bu bölümdeki; “Şüphesiz bu söylediğiniz yalan bir şey.” âyetindeki mesajı çok iyi anlamalıyız.

Yalanın ne olduğunu anlayamayan bir kimse, doğrunun da ne olduğunu anlayamayacaktır.

Yalanı doğru sanan kimse ise, söylenenlere inanacaktır.

Allah hakikatine ancak doğru bilgilerle erişilir.

Allah hakkında yalan bilgilere inanan kimseler, hakikatlere eremez.

Bilgiler insanı ilimsel boyuta götürmelidir, ilimsel boyut varlığın işleyiş boyutudur.

تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ
وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا

Tekâdus semâvâtu yetefattarne minhu ve tenşakkul ardu ve tehırrul cibâlu heddâ

Tekâdu el semavat : Neredeyse, nasıl oluşmuş, gökyüzü, ulvî âlem,

Yetefattarne minhu : Ortaya çıkma, patlama, dağılma, ondan, bundan,

Ve tenşakku el ard : Ortaya çıkacak, yarılacak, yeryüzü,

Ve tehırru : Yıkılacak, uzayıp giden,

El cibal hedden : Dağlar, yüce olan, bu, şu, dağılma, çökmek,

Meâli: Gökler nasıl ortaya çıkmış ve yeryüzünde olanlar nasıl açığa çıkmış ve uzayıp giden dağlar nasıl oluşmuş, bakmaz mısınız?

Gökler ve yer gerçektir.

Görünen her varlık gerçeğin kendisidir.

İnsan, varlığa yönünü döndürmeli, görünen varlık nasıl var olmuş düşünmelidir.

İnsan varlığın özünü anlamak için bakmalıdır.

Varoluşu anlamak için bakmalı ve ince ince düşünmelidir.

İnsan, düşünebilmesi için ona akıl verilmiştir.

İnsana, varoluşu ve varedeni anlamak için akıl bahşedilmiştir.

Yeter ki insan, aklını, gönlünü bâtil bilgilerden, zulüm hallerinden temizlesin, canlı kitap olan kendi vücûd kitabına edeple dönsün, kendi yaratılışını ve varlığın yaratılışını ince ince düşünsün.

İnsan, varlığın özündeki âyetlere bağlı olarak düşünmeli, ilme dayalı tefekkür etmelidir.

Yeter ki insan, canlı âyet olan varlıktaki niteliklerle buluşsun ve o âyetlerden okumaya çalışsın.

İşte o zaman insan:

Hakikatleri bir bir anmaya başlayacaktır.

Soruların cevaplarını bir bir bulacaktır.

Bu gökler nasıl var olmuş, bu yerler nasıl oluşmuş zaman içinde yavaş yavaş anlayacaktır.

İnsan düşünmekten asla vazgeçmemelidir.

Kur'ân'ın yarısına yakın âyetlerde düşünmek ile ilgili mesajlar vardır.

İnsan olmanın sırrı düşündürmektir.

İnsan bakmalı, baktığını anlamak için düşünmelidir.

Bu âyette belirtildiği gibi; uzayıp giden dağların varoluşunu düşünmeli, dağlardan sunulan hikmetleri yakalamalıdır.

Başını kaldırıp gökyüzüne bakmalı, sonsuz gökyüzünü düşünmelidir.

Yeryüzüne bakmalı, toprakta tohumların cân bulmasını, yersermesini, çiçeğe meyveye akmasını düşünmelidir.

Bakara Sûresi 164: "Muhakkak ki göklerin ve yerin halkolusunda, gece ve gündüzün farklılığında ve bunların bir yörüngede hareket edişinde, ki bunlarda insanların bir bilgi ile faydalandığı şeyler vardır. Allah'ın gökten suyu sunmasında, böylece yeryüzünün hayat bulmasında, sonra da ondan tohumlar olmasında, bütün varlığın hareketinde, rüzgârın esmesinde ve bulutların bir ölçü içinde gökyüzünde hareket etmesinde, yeryüzünde olan her şeyde, elbette akıl edip düşünen insanlar için deliller vardır."

Âyette belirtildiği gibi, insan göklerde yerde olanları her zaman düşünmeli, her varlığın yaratılış hikmetlerini anlamaya çalışmalıdır.

İnsan düşünmekten vazgeçmemeli, hakikatleri anlamaya gayret göstermelidir.

İnsan hakikatleri ne kadar çok anlarsa, yalanlardan kurtulacaktır.

Yalanlarla kirlenen beyin, yalanlara inanacaktır, hakikatleri anlamaktan uzaklaşacaktır.

Onun için düşünmek, sorgulamak, araştırmak, çok kıymetlidir.

Düşünen beyin, sorgulayan beyin, kirlenmekten uzaklaşacaktır.

Yûnus Sûresi 100. âyette muhteşem bir mesaj vardır: “Aklını çalıştırmayan kimseler, cehaletin pisliklerini üretirler.”

Onun için güzel insan Hazreti Muhammed: “Düşünmeyen kimse mü’min olamaz” demiştir.

Ne önemli bir mesaj, düşünmek, düşünmek, düşünmek.

Düşünmek, sorgulamak, Kur’ân’ın sunduğu ilkedir.

Sorgulamak düşünmek anlamanın, anlamak şahit olmanın, şahit olmak emin olmanın, emin olmak mü’minliğin, mü’minlik insan olmanın, insan olmak islâm olmanın, islâm olmak ilâhi huzura ermenin yoludur.

İnsan saf düşünceye ulaşmalıdır.

Yargılayıcı bir beyin saf düşünceye erişemez, insan aklını ve gönlünü her türlü yargılayıcı, kibirsel düşüncelerden temizlemeli ve çocuk saflığında bir beyinle düşünmelidir.

Kur’ân’ın “İkrâ-Oku-Anla-Araştır-Düşün” âyeti saf bir beyinle, varlığın okunmasının mesajıdır.

Kişi kendini ve varlığı okumalıdır.

Kişi kendini okuduğunda, kâinatı okuduğunda ve sonuçta Allah’ı anladığında eğitimlerin en güzelini görmüş olur ve Salih insan olur

İyi insan olan da zerre kadar kötülük düşünmez

O sadece varoluşun sırlarına yönüne döner, gece gündüz gönlünü, yerlerin ve göklerin hakikatleriyle meşgul eder.

Allah insana; akıl, kâlb, şuur, firâset, tercih etme, kabiliyeti vermiştir.

İnsan bu kabiliyetleri görmezlikten gelemmez.

Bu kabiliyetler insanın eğitimi için insana bahşedilmiş lütuflardır.

Çocuk doğduğunda saf bir beyin taşır.

Çocukların eğitimi çok önemlidir.

Yargılayıcı bilgilerle, yalanlarla büyütülen bir beyin, hakikatlere kendini kapatacaktır.

Çocuklarımız küçükken, onlara onların anlayışları ölçüsüyle, yerlerin ve göklerin yaratılışını düşündüren bilgiler vermeliyiz.

Onların beyinlerine kirletici bilgiler değil, ilimsel kapılar açan bilgiler eklemeliyiz.

أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا

En deav lir rahmâni veledâ

En deav : İsnat etmek, istemek, çağrı, davet, edinmek,
Li el Rahmân veled : Nûru ile her yeri saran, Rahmân, çocuk,

Meâli: Nûru ile her yeri saran çocuk ediniz mi?

Her varlık Allah'ın nûrundan yaratılmış, nûruyla kuşatılmıştır.

Yalanlarda kalanlar, yargılayıcı duygularda kalanlar, o nûru anlamaktan uzaklaşanlardır.

Yalanlara inananlar, yalanlarla hareket edenler, yalanlarla hareket ettiği müddetçe, hakikatlere eremeyeceklerdir.

Kur'ân'da muhteşem uyarılar vardır.

“Yeryüzünde insanların çoğu kendi inanç alanından gelen yalanlar ve yargılayıcı bilgilerle hareket ederler” uyarısı, çok çarpıcıdır.

Her insan kendine sormalı: “Bu ben miyim?” demelidir.

En'âm Sûresi 116: “Ve in tuti eksere men fil ardı yudillûke an sebîlillâh in yettebiûne illez zanne ve in hum illâ yahrusûn.”

Meâli: “Eğer yeryüzündeki kimselerin çoğuna uyarısan, Allah'ın yolundan seni saptırırlar. Onlar ancak zanlara tâbi olurlar ve onlar yalanlarda kalanlardır.”

İnsanlara yalanları aktarmak zalimlikdir.

Allah hakkında, asılsız şeyler söylemek, şahit olmadığı halde, duyumlara göre hareket etmek ve aslı olmayan o duyumları aktarmak, insanlığa en büyük kötülüktür.

Kur'ân, Allah yolundan sapanlar, zanlarda ve yalanlarda kalanlardır, diye boşuna bildirmemiştir.

En'âm Sûresi 21: "Ve men azlemu mimmenifterâ alâllâhi keziben ev kezzebe bi âyâtih innehu lâ yuflihuz zâlimûn."

Meâli: "Allah hakkında iftira atanlar ve o yalanları yayanlar, ya da O'nun âyetlerini yalanlayandan daha zalim olan kimdir? Doğrusu o zalimler felah bulamazlar."

Allah hakkında asılsız şeyler söylemek, yalan yere konuşmak, Allah'ı anlamak isteyen çocuklara en büyük kötülüktür.

Yûnus Sûresi 17: "Fe men azlemu mimmenifterâ alâllâhi keziben."

Meâli: "Allah hakkında bir şey uyduran, o yalanı aktarandan daha zalim olan kimdir?"

İnsan, öncelikle duyduğu her bilgiyi düşünmeli, muhasebe etmeli, aslı var mı yok mu diye araştırmalıdır.

Her yeri nûruyla saran Allah'a, bir çocuk isnat etme yalanına inanmak, eski inançların tabularını takip etmektir.

Kişi, Allah'ın her yeri nûruyla sarmasının ne olduğunu anlamalıdır.

Kur'ân'da başlı başına " Nûr Sûresi" vardır.

Allah insanı ve her varlığı kendi nûrundan var etmiştir.

İnsan bunu anlamak için kendi yaratılışını düşünmelidir.

Nûr Sûresi 1: "Sûretleriyle her varlığı kendimizden açığa çıkardık ve o sûretleri sıfatlarımızla tuttuk ve varlığın iç âleminde apaçık delilleri size sunduk. Umulur ki varlığın varoluş hakikatlerine ulaşır o hâl ile bu âleme bakarsınız."

İnsan, kendi yaratılışını en saf bir biçimde düşünmek için; hurâfeler, yalanlar alanından kurtulmalıdır.

Yalanlar boyutu, kendi çıkarlarına göre hareket etme alanıdır.

Kendi çıkarının derdine düşüp, yalanlara sığınan ve zülüm eden kimseler, varlığın eşya boyutunda kalırlar.

Onlar varlığın öz boyutuna bakamazlar, varlığın Allah'ın nûrundan var olduğunu göremezler.

Nûr Sûresi 2: “Kendi çıkarına göre hareket edenler ve kendi çıkarına göre hareket etmeye meyledenler, onlardan her biri sûretlere meylederler, sûretlerde kalırlar. O hâlde olanların şefkatli hâli sizi çekmesin. Sizler Allah’a inanarak, Allah’ın dinini anlamak için gayret gösterin ve son anınıza kadar o hâlde olun. Müminler taifesi sıkıntı çekseler de hakikatleri bildirmek için hareket ederler.”

Rahmân boyutu, bütün varlığın Allah’ın tecellileri ile, nûru ile kuşatılmış boyuttur.

Rahîm boyutu, tüm varlığın geldiği boyuttur, rahmân boyutunu içinde taşıyan boyuttur.

Rahîm sırrı: Özdür, kaynaktır, asıldır, rûh boyuttur, Hakk boyuttur.

Rahîm, nûrdan akıp gelen rûhun boyuttur.

Rahmân sırrı: Halk boyutu, sıfâtullah boyutu, yani Muhammed boyuttur.

Rûhumdan üfledim sırrı, râhim sırrıdır.

Rahîmden olan üfleniş, âlemin zâhire çıkışıdır.

Her insan nasıl ki annenin rahmînden gelmiştir, bu âlem de, rahîm boyutundan süzülüp gelmiştir, bu geliş anbean olmaktadır.

Rahmân; rahîm boyutunun halkiyete çıkışıdır. vücûd boyuttur, tecelli boyutu, halk boyuttur, nûr boyuttur.

Her varlık Allah’ın nûru ile kuşatılmıştır.

Allah’ın nûru ile varlığı var eder, varlığı kuşatır.

Rahmân sırrı: Rahîm’de ne varsa, süzülüp açığa çıkan varlık boyutunun tecelli sistemine o akar, işte o halk sırrıdır.

Yani tohum rahîm ise, tohumdan açığa çıkan ağaç boyutu rahmân boyuttur.

Rahmân boyutunda, tohumun özünde ne varsa ağaçta tüm işaretleri ile o vardır.

Rahîm boyutunda açığa çıkanlar rahmân boyutunu gösterir.

Bu bölümde “Rahmân çocuk edindi” yalanına inananlar, varlıktaki rahmân boyutunu göremeyenlerdir.

Her varlık rahîm boyutundan süzülüp gelen veledlerdir, yani doğuşlardır.

Eğer denilecekse, bir kişi için değil, hepimiz için “Allah’ın evlatlarıyız” demek, doğuşun sırrına uygun olarak, daha doğru olacaktır.

وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا

Ve mâ yenbagî lir rahmâni en yettehize veledâ

- Ve mâ yenbagî : Caiz olmaz, yakışmaz, olamaz,
 Li el Rahmân : Nûruyla her yeri saran, rahmetiyle her yeri
 saran,
 En yettehize veled : Edinmek, yapmak, çocuk,

Meâli: Nûruyla her yeri saran için, çocuk edindi denmesi yakışır mı?

Allah için, Allah çocuk edindi demek, bir kişiyi O'nun çocuğu görmek, rahîm ve rahmân boyutunu anlamamaktır.

Tüm doğuşlar, rahîm boyutunun sırrıdır.

Rahîm boyutundan süzülüp gelen doğuşlar, Allah'ın kendini zâhire çıkarmasıdır.

Zâhire çıkan her varlık, Allah'ın kendi nûrunun yansımasıdır.

Hazreti İsâ'ya Allah'ın çocuğu diyenler, Hazreti İsâ'yı anlamayanlardır.

Oysa Hazreti İsâ, her varlığın, her insanın Allah'ın çocuğu olduğunu bildirmiştir.

Allah'ın çocukları sözünü, ancak ve ancak, Allah'ı anlayanların, yalanlara değil, Allah'a teslim olanların, anlayacaklarını bildirmiştir.

Yalanlarda kalanların, kötülüklerde kalanların, Allah'tan gelen doğuşun ne olduğunu anlayamayacakları bildirilmiştir.

Hazreti İbrâhîm'in oluşturduğu "Fenâ makamları" ve Hazreti Muhammed'in oluşturduğu "Bekâ meratipleri" dersleri ile yetişen bir kimse, rahîm ve rahmân boyutlarını anlayacaktır, doğuşun ne olduğunu bilecektir.

Allah'tan gelmenin hakikatine eren, Allah'a teslim olacaktır. Allah'tan gelmenin ne olduğunu idrak edemeyen bir kimse ise, kendi zannına, hevâsına, şeytanına teslim olacaktır.

Hazreti İsâ'ya, Allah'ın çocuğu diyenler, Hazreti İsâ'nın ne dediğini tam anlayamayanlardır.

Oysa Hazreti İsâ bizlere çok güzel bilgiler sunmuştur.

Hazreti İsâ'yı anlamak ve onu anlatabilmek, "Fena makamları" ve "Bekâ meratipleri" ni gören insanlara nasip olacaktır.

Hazreti İsâ'yı anlamak; ancak ve ancak onun makamını anlamakla gerçekleşir.

İncil'de Hazreti İsâ'dan gelen güzel öğütleri iyi anlamak gerekir.

Hazreti İsâ; yalanlardan, yargılayıcı alandan, şeytanlıktan kurtulamayan insanların, "Tanrı'nın çocukları" olamayacağını bildirmiştir, yani o şuura eremeyeceklerdir, mesajı vermiştir.

Hazreti İsâ, kendi iblisine kul olanın Allah'ı anlayamayacağını bildirmiştir.

İnsan bir anne babadan doğar, ama büyüdükçe, onun beynine ekilen yargılayıcı bilgiler, kibre kapı açan bilgiler yüzünden, iblisin kucağına düşer ve iblisin çocuğu olma durumuna düşer.

İşte Hazreti İsâ; "İblis'in çocuğu olmayın, geldiğiniz kaynak olan Allah'ın çocuğu olduğunuzu anlayın" mesajı vermiştir.

Hazreti İsâ; "Bakın, Baba bizi o kadar çok seviyor ki, bize "Tanrı'nın çocukları" deniyor." Yuhanna İncili

"Kurtulmamış insanların Tanrı'nın çocukları olmadıkları" Yuhanna İncili

"Bizler kurtulduğumuzda Tanrı'nın çocukları haline geliriz." Galatyalılar bölümü

"Tanrı'dan doğmuş olan, günah işlemez. Çünkü Tanrı'nın tohumu onda yaşar. Tanrı'dan doğmuş olduğu için günah işleyemez. Doğru olanı yapmayan ve kardeşini sevmeyen kişi Tanrı'dan değildir. İşte Tanrı'nın çocuklarıyla İblis'in çocukları böyle ayırt edilir." Yuhanna İncili

“Çünkü ben Tanrı’dan çıkıp geldim. Kendiliğimden gelmedim, beni O gönderdi” Yuhanna İncili

Hazreti İsa’dan gelen mesaj şudur: “İnsanlar yalanlardan, kötülük yapmaktan kurtulmadığı müddetçe, Allah’tan doğuşu anlayamayacaktır, hiçbirimiz kendiliğimizden dünyaya gelmedik, hepimiz Allah’tan geldik.”

Her insan, Allah’tan gelmiştir, ama insan zamanla kendi hevâsına, kendi iblisine kul olur, Allah’a olan kulluğunu unuttur.

Allah’a kul olduğunu unutan kimselerin içinde oluşan kötülük doğuşları, iblisten gelir.

İnsan, Allah’tan gelir, ama insan Allah’ı anlayamazsa, kendi iblisine kul olur.

İşte, iblise kul olan insanın, anneden doğduğu saflığa tekrar erişmesi gerekir ki, Allah’tan gelmenin ulvîyetini anlasın.

Allah’tan doğuşunu anlayan kimse, kimseye zerre kadar kötülük yapmaz.

Artık o yalanın ne olduğunu bilir.

إِن كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا
آتِيَ الرَّحْمَنَ عَبْدًا

İn kullu men fıs semâvâti vel ardı illâ âtir rahmâni abdâ

İn kullu men	: Hepsi, kim, ne varsa,
Fi el semavat ve el ardı	: Göklerde ve yeryüzünde, yerde,
İlla ati	: Gelecek, ulaşacak, önde, sonra, ona,
El rahmân abd	: Tüm varlığı nûruyla saran, tecellileriyle saran, kul,

Meâli: Göklerde ve yerde ne varsa bütün hepsi, tüm varlığı nûruyla saranın kuludur.

Âyette bildirilen mesaj muhteşemdir; “görünen görünmeyen her şey Allah’tan gelmiştir, O’nun kuludur, O’nunla sarılıdır.”

Nasıl ki incir ağacı, incir tohumdan gelmiştir. Ağaçtaki dallar, yapraklar, meyveler her şeyiyle, tohumun kuludur.

Görünen, görünmeyen her varlık da bir özden gelmiştir, o özün kuludur, o özle sarılıdır.

Her varlık, bir nûru ilâhi ile sarılıdır.

Nûr Sûresi 35: “Allâhu us semâvâti vel ard”, ”Nûrun alâ nûr”

Meâli: “Allah göklerin ve yerin nûrudur”, ”Nûr üzere nûrdur.”

Kâinat; hiçlik âleminde nûr âlemine, nûr âleminde rûh âlemine, rûh âleminde nefis âlemine doğru açığa çıkmıştır ve hâlâ da çıkmaktadır.

Tüm kâinattaki tüm varlığı tutan tek nûr Allah’ın nûrudur

Her varlıktaki nûra da Muhammed nûru adı verilir.

Her varlık, Deniz ve damla misali bir nûrun birbirine bağlılığıdır.

Onun için âyet “Nûr üzere nûrdur” diye bildirir.

Yani her varlıktaki damla nûru tutan tek nûr Allah’ın nûrudur.

Göklerde ve yerde ne varsa her varlık, o tek nûrun yansımasıdır

Onun için âyette: “Allah göklerin ve yerin nûrudur” diye belirtilmiştir.

Nûru tanımlamak kolay değildir.

Nûru tanımlayanlar, onu ışık olarak tanımlamışlardır.

Oysa ışık da nûr boyutundan açığa çıkar.

Nûr, rûhun geldiği yerdir.

Bu âlem, rûhun üflenmesiyle açığa çıkan beşerî âlemdir.

Beşerî âlem gözümüzle gördüğümüz boyuttur.

Rûh boyutu ise, beşerî âlemin geldiği boyuttur, beşerî âlem üflenen rûhtan açığa çıkmıştır. Açığa çıkan âlem nûr ile sarılıdır.

Ulvî âlemden yansıyan ışık, beşerî âlemi içinde taşır.

O yansıyan ışığa nûr diyoruz.

O nûr boyutu, tüm varlığın açığa çıktığı ve tüm varlığın sarılı olduğu boyuttur.

Nûr Sûresi 35. âyette, “Nûr” bir misalle açıklanmış.

Nûr Sûresi 35: “Allâhu nûrus semâvâti vel ard meselu nûrihî ke mişkâtin fihâ mısâbâhu el mısâbâhu fi zucâceh ez zucâcetu ke ennehâ kevkebun durrîyyun, yûkadu min şeceratin mubâ-raketin zeytûnetin lâ şarkîyetin ve lâ garbiyyetin, yekâdu zeytuhâ yudû ve lev lem temseshu nâr nûrun alâ nûr yehdillâhu li nûrihî men yeşâu ve yadribullâhul emsâle lin nâs vallâhu bi kulli şeyin alîm”

Allah nûr : Allah, nûr, aydınlık, hakikat,

El semavat ve el ard : Gökler, sema, ulvî âlem ve yeryüzü,

Meselu nûr hi : Misal, örnek, O’nun nûruna, aydınlık, ışık,

Ke mişkât	: Gibi, kandil konulan yer, hücre,
Fiha mısbahun el misbahu	: Onda, o lamba, aydınlık veren lamba, ışığın yansımaları,
Fi zucâcetin el zucacet	: İçinde, sırca cam, şişe, şişe içinde şişe, enfustan afaka,
Ke ennehâ kevkebun	: Gibi, onun gibi, yıldız, ışığını yansıtan,
Durriyyun	: İnci, parlak, inci gibi parlak, parlayan,
Yukadu	: Haber verme, yakılır, ışık verir, kendini gösterir,
Min şeceratin	: Ağaçtan, soy, nesil, asliyet, köken, geldiği yer,
Mubâraketin zey tunetin	: Mübarek, kutsal, bereket, zeytin, özden gelen
Lâ şarkîyetin	: Yok, doğu,
Ve lâ garbiyyetin	: Yok, batı,
Yekadu	: Kendinden, her yerden,
Zeytu hâ yudiu	: Özden gelen, o, orada, zeytin, ışık verir,
Ve lev lem temses-hu	: Eğer, ona değmez,
Narun	: Ateş, ışık, nûr, aydınlık,
Nûrun alâ nûrin	: Nûr üzerine nûr,
Yehdî Allah	: Yol gösterir, hidayet eder, kılavuz, Allah,
Li nûri-hi	: O'nun nûruna, kendi nûruna,
Men yeşau	: Kim isterse, isteyen kimse,
Ve yadrib Allah	: Vurgu, örnekler, Allah,
El emsale	: Misaller verir, denk, benzer, örnek,
Li en nâsi	: İnsanlar için,
Ve Allah bi kulli şeyin	: Allah, bütün her şey,
Alîm	: İlmin sahibi, ilmiyle vareden,

Meâli: Allah göklerin ve yerin nûrudur. O'nun nûrunun misali; bir hücredeki kandil gibi, oradan ışık ışığını her an yansıtır, iç âlemden dış âleme parlayan bir yıldız gibi. Kutsal bir özden gelen, bir asliyetten haber verir gibi. Doğuda hiçbir şey olmasın ki ve batıda hiçbir şey olmasın ki o özdendir ışığın yansıması ve hiçbir şey yoktur ki o nûr ona temas etmesin. Nûr üzerine nûrdur. O nûru anlamak isteyen kimse için Allah bütün her şeyden yol gösterendir ve Allah insanlar için misaller sunar ve Allah bütün her şeydeki ilmin sahibidir.

Âyeti kelime kelime incelediğimizde anlıyoruz ki, nâr ve nûr aynı kökten gelen kelimelerdir.

Nârı, ateşin kor boyutu olarak düşünelim, nûru ise o ateşten gelen ışığın yansıması olarak düşünelim.

Nâr da ışıktır, nârdan yansıyan da ışıktır.

Nâr nûrdur, nûr nârdır.

Her varlık, nârdan gelen, nûrla sarılı nûrlardır.

İşte her varlık, o nûrun kullarıdır.

O nûr Allah'ın kendi nûrudur.

لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا

Lekad ahsâhum ve addehum addâ

Lekad ehsa hum : Doğrusu, şaşmış, şaşsa kalmış, hesap, tesbit, sayı, çokluk,

Ve adde hum adden : Sayma, düşman, nam, adet, onlar, sayma, söz,

Meâli: Onu söyleyenler şüphesiz şaşırmış olanlardır ve onlar kendi adetlerini adet yapanlardır.

Allah'ın nûrunun her şeyi kuşattığını anlayan, Tevhîd şuuruna ermiştir.

Tevhîd şuurunu, birlik üzere bakabilmektir.

Zerreyi bütünden ayrı görmemektir.

Yaratılmış olan tek bir kimseye Allah'ın oğlu demek, bütünlüğü görememek, bir şaşırmışlık durumudur.

Teke bütünden ayrı sanmak, şaşırmışlık durumudur.

Nasıl ki insan vücûdunda hiçbir hücre vücûddan ayrı değilse, hiçbir varlık da Allah'tan ayrı değildir.

Şaşırmışlık durumu, bâtil bilgilerle hareket etmektir.

Şaşırmışlık durumu, hakikatleri bırakıp, aslı olmayan şeylere inanmaktır.

Şaşırmışlık durumu, bir kimseyi Allah'ın oğlu görmektir.

Şaşırmış durumu "tâgût" inancında kalmaktır.

Bâtil inançlar üzere hareket etmek, aslı olmayan şeylere inanmak, adetlerimizi din sanmak, kendi zanlarımıza göre ilahlar var edip, bunlara inanmak ve bunlara ibadet etmek Kur'ân'ın mesajına göre "tâgût inancı"dır.

Tâgût, Kurân'da 8 âyette geçer.

Kur'ân, tâgûtu nasıl tanımlar?

Bakara Sûresi 257: "Allâhu velîyyullezîne âmenû, yuhricu-hum minez zulumâti ilen vellezîne keferû evliyâuhumut tâgûtu yuhricûnehum minen i ilâz zulumât ulâike ashâbun nâr hum fihâ hâlidûn."

Meâli: "Allah'ı dost edinen kimseler iman etmiş kimselerdir. Onlar cehaletin karanlığından ilmin aydınlığına çıkarılırlar. Hakikatleri görmemezlikten gelen kimseler ise; bâtıl olan şeyleri evliya edinirler, onlar ilmin aydınlığını bırakıp cehaletin karanlığına dalarlar. İşte onlar yakıp yakıcı hallere sahiptirler, devamlı o hallerin içindedirler."

Zümer Sûresi 17: "Vellezînectenebût tâgûte en yabudûhâ ve enâbû ilâllâhi lehumul buşrâ fe beşşir îbâd."

Meâli: "Bâtıl olan şeylere kul olmaktan sakınanlara ve Allah'a yönelenlere, hakikatleri bilmenin sevinci vardır, artık onlar kulluğu anlamının sevincindedirler."

Nisâ Sûresi 76: "İman edenler, Allah yolunda hakikatleri anlamak, anlatmak için gayret gösterirler. Hakikatleri görmemezlikten gelip örtenler ise, Allah'a kul olduğunu zannedip kendi zanlarını ilah edinme yolunda olurlar, sonra da şeytani halleri dost edinip kendilerine yazık ederler. Elbette şeytani hallerde olanların hileleri zayıftır."

Kur'ân'ı incelediğimizde tâgût:

Bâtıl bilgilerle hareket etmek, asılsız şeyleri aslı varmış sanmak,
Bâtıl olan şeylere inanmak,
Zanlarımızı ilah edinmek,
Çıkarlarımızı ilah edinmek,
Aslını bilmediğimiz şeylere göre hareket etmek,
Hevamıza göre hayal ettiğimiz ilâhlara inanmak,
Allah'ı bırakıp başkasına yücelik vermek, ondan medet ummak,
Allah hakikatini bilen, tüm soruların cevabını Allah'ta arar.

Bilir ki aradığı tüm soruların cevabı Allah'ın hakikatlerinde vardır.

Allah'ın hakikatleri, varlık dediğimiz canlı kitapta satır satır yazılıdır.

İnsan kendi vücûd kitabına dönmeli, oradan okumalıdır.

İnsan kendi vücûd kitabında okuduğunu, varlığın kitabında da görebilmelidir.

Allah'ın "Oku" diye bildirdiği kitap, vücûd kitabıdır.

İşte Kur'ân, bizlere aslı olmayan şeylere inanmamamızı tavsiye eder.

Bâtıl olan şeylerin, zanna dayalı şeylerin, uydurma olan şeylerin, çıkara dayalı inanmaların hep tâgût olduğunu belirtir.

Âyette ne güzel belirtilmiştir: "Onlar ilmin aydınlığını bırakıp cehaletin karanlığına dalarlar. İşte onlar yakıp yakıcı hallere sahiptirler; devamlı o hallerin içindedirler."

Evet, tâgût halinde olan kişiler, hep cehaletin karanlığındadırlar.

İşte o halde olan kişiler, hem kendileri hem de çevresinde olan kimseleri bâtıla sürekliler ve zarar verici hallerde olurlar.

Kur'ân'ı iyice incelediğimizde, zanna dayalı ilahlar edinmemizi, çıkarımıza göre Tanrı'ya inanmamızı, bâtıl olan şeyleri ilâh edinmemizi, hep tâgût olarak adlandırılır.

Kur'ân bizlere: "Hevasını ilâh edineni gördün mü" der.

Yani "kendi zannına göre kendi yarattığı tanrıya inananı gördün mü" der.

Şimdi sormak gerekir acaba bizler, kendi zanlarımıza göre hayal ettiğimiz tanrılara mı inanıyoruz, yoksa kâinatı ve bizleri var edene mi inanıyoruz?

Acaba toplum olarak bizler hep "tâgût" inancında mıyız?

İşte eğer bizler; aslı olmayan, bâtıl olan, kendi zanlarımıza göre var ettiğimiz ilahlara inanıyorsak bu "tâgût" inancıdır.

İşte eğer bizler; ibadetlerimizi çıkara dayalı yapıyorsak, bu "tâgût" inancıdır.

İşte eğer bizler; yok kadınların % 90'ı cehennemliktir, cennette erkeğe onlarca bakire, dul verilecektir inancı gibi aslı olmayan şeylere inanıyorsak, bu “tâgût” inancıdır.

İşte bizler; dini terimlerin aslını bilmeden inanıyorsak ve ona göre hareket ediyorsak, bu “tâgût” inancıdır.

Tâgût inancında inançlar kavgası vardır.

Cemaat, tarikat, mezhep bölünmeleri vardır.

Tâgût inancında tanrılar kavgası, çıkarlar kavgası vardır.

Müsevilere; “Cennete kim gidecek?” diye sorsak, onlar da diyeceklerdir ki, yalnızca Müseviler girecek, İseviler ve Müslümanlar giremeyecek.

İsevilere; “Cennete kim gidecek?” diye sorsak, onlar da diyeceklerdir ki, yalnızca İsa'ya tâbi olanlar girecek.

Müslümanlara; “Cennete kim gidecek?” diye sorsak, onlar da diyeceklerdir ki, yalnızca Hazreti Muhammed'e inanan, Müslüman olanlar girecek, asla İseviler ve Müseviler giremeyecek.

İşte bu inanç “tâgût” inancıdır.

Tâgût inancına, Rum Sûresi 32. âyette çok güzel bir cevap vardır.

Meâli: “Onlar dini bölen kimselerden oldular ve bütün hepsi tarikatlara, mezheplere, cemaatlara bölündüler. Her zümre kendi inançlarıyla avunup övündü.”

Evet, Kur'ân'ı iyice incelediğimizde anlıyoruz ki, aslı olmayan şeylere inanmak ve ona göre hareket etmek “tâgût” inancıdır.

Tâgût inancında hep zanlara göre hareket etmek, hep çıkarlara göre hareket etmek vardır.

İşte birine “Allah'ın çocuğu” demek de, tâgût inancıdır.

Allah'ı layıkıyla bilmeden iman gerçekleşmez.

Anlatılanlara, okuduklarımıza inanıyorsak ve bunların aslını bilmiyorsak hep bunlar “tâgût” inancıdır.

Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruz ki tâgût:

Allah'ı bırakıp, zanna göre inançlar içinde olmak.

Allah'ın hakikatlerini bırakıp, bâtil şeylere inanmak.

Allah'ı bırakıp, birilerini yüce bilmek, onlardan medet ummak

Allah inancını alet edip, hep çıkar üzere hareket etmek.

Allah'a kul olmayıp, hep bâtil şeylere kulluk yapmak, makam mevki, şan şöhrete kulluk yapmak, kulluğunu hep şahsi çıkarlara göre yapmak.

Birine tanrılık nisbet etmek.

وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا

Ve kulluhum âtîhi yevmel kıyâmeti ferdâ

- Ve kullu hum : Onların hepsi, tümü,
 Ati hi : Gelecek, ulaşacak, önde, kavuşacak, inat,
 ona,
 Yevme el kıyâmeti : Hakikatlerin ortaya çıktığı gün, ölüm vakti,
 Ferd : Ferd, tek, eşi benzeri olmayan, her kişi,

Meâli: Ve onların hepsi ferd olarak o ölüm vaktine ulaşacaklar.

Her insan dünyaya geldiği gibi, dünyadan göçecektir.

İnsan dünyaya yalnız gelir, yalnız gider.

Ölüm hakikatini hiç unutmamalıyız.

Ölüm hakikatini hiç unutmadan yaşamalıyız.

Ölüm bize gelmeden önce, yaşamın hakikatlerini anlamaya çalışmalıyız. Kendi yaratılışımız düşünmeliyiz.

Zümer Sûresi 30: “Muhakkak ki sen ölümlüsün ve muhakkak ki onlar da ölümlü.”

31: “Muhakkak ki sizin ölüm vaktiniz gelecektir. O ölüm vakti gelmeden, sizi vücûdlandırana ait olan hakikatler hakkında kendinizi sorgulayın.”

Ey insanoğlu unutma ki;

Bizler ölümlüyüz.

En sevdiklerimiz de ölümlü.

Yaşamımız gün gelecek bitecek.

Gün gelecek bedenimiz toprak olacak.

Bu dünyada asla baki değiliz.

Edindiğimiz mal, mülk, şan, şöhret, makam gün gelecek olmayacak.

Ey insanoğlu;

Ölümü unutmadan yaşa.

Kâlb kırma.

Kimsenin hakkına girme.

Kimseye iftira atma.

Kimse hakkında yalan söyleme.

Bir makam için birilerini ezip geçme.

Hakk etmediğin bir şeyi asla isteme, alma.

Kimseye zarar verme

Hep tevazulu ol.

Hep yardım için koş ve sakın karşılık bekleme.

Seni yaratanın sende olduğunu unutma.

Kendini tanımaya çalış.

Yaratılış amacını bil.

Para mal mülk peşinde koşma.

Merak etme hakkın sana verilecektir.

Ey insanoğlu;

İşte sen hiç ölümü unutma.

Her an ölecekmiş gibi yaşa.

Sorumlu olduğun şeyleri yap.

Yeteneğini fark et.

Boş vakit geçirme.

Kendi bedeninde olan nitelikleri iyi bil ve sahibini bilerek yaşa.

Bil ki sen bir damlasın, yolculuğun deryaya.

Bil ki ölümü unutmayan, dünyaya bağlanmaz.

Birine zarar vermez, hakkına girmez.

Gün gelecek ölüm gelecek.

Bunu bilen kabullenecek.

Dünyaya bağlı olan ise.

Her an isyan içinde olacak.

Eğer ölümü bilirse ki, ölümün geldiği aslına dönmek olduğunu...

Eğer bilirse ki, Hakk'ta Hakk olmak olduğunu, işte o zaman ölüm denen şeyin bir korkudan ibaret olduğunu anlayacaktır.

İnsan bir damla misali deryadan gelir deryaya döner.

Ferd olarak gelir, ferd olarak döner.

Her insanın ölümü, onun kıyamet günüdür.

Eğer insan bilirse ki o kıyamet günü, aslına döndüğü gündür.

Zalimler ve dünyaya esir olanlar ölmek istemezler.

Ölüm vakti onlara gelse, ölmek için her şeylerini verirler.

Zümer Sûresi 47: "Yeryüzünde olanların hepsi ve bir o kadarı da eğer zalimlerin olsa, ölüm vakti geldiğinde o kötü sıkıntıdan kurtulmak için hepsini verirlerdi ve onlar bütün varlığın ortaya çıkıp görünmesinin Allah'tan olduğunu düşünemiyorlar. "

Allah hakikatine erenler ise, gönüllerinde Allah sevgisi içinde yaşarlar.

Onlar ölümden korkmazlar, onlar bilirler ki ölüm, damlanın deryaya kavuşmasıdır.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا

İnnellezîne âmenû ve amilus sâlihâti se yecalu lehumur rah-
mânu vuddâ

İnne ellezîne amenu	: Muhakkak ki onlar, iman edenler,
Ve amilu el sâlihâti	: Dosdoğru hak yolunda çalışanlar, salih ameller,
Se yecalu lehum	: Kılacak, yapacak, yaparlar, hareket ederler, onlar,
El rahmân	: Tüm varlığı nûruyla saran, tecellileriyle saran,
Vedae	: Sevgi, muhabbet, dostça, içten,

Meâli: Muhakkak ki iman edenler ve dosdoğru hakk yolunda çalışanlar, tüm varlığı nûruyla saranın sevgisi üzere hareket ederler.

Şahitlik makamına erenler, dosdoğru hakk yolunda çalışanlar, gönüllerinde Allah sevgisi taşırlar.

Bu bölümde geçen “Vedae” âyeti, “Vedûd, Meveddet” kelimesinin geldiği yerdir.

Vedûd- Meveddet, ilâhî sevginin boyutudur.

Meveddet, çocuk saflığının o saf sevgisidir.

Meveddet, hakikat kapısının açılma anahtarıdır.

Meveddet, çocuk saflığının saf sevgisine ulaşmaktır

Çocuk saflığına dönmeden, hakikatlerin arayışı başlamaz.

Çocuk saflığında olmayana hakikat kapıları açılmaz.

Hakikatlere, ancak ve ancak, atalarından gelen inanç anlayışının, yargılama, ayrımcılık, üstünlük, bâtil bilgiler gibi olan alanlarını terk eden kimseler ulaşabilir.

Hakikatlere, ancak ve ancak çocuk saflığının, o saf sevgisini hissedenler ulaşabilir.

Allah'a en yakın olan çocuklardır. Hazreti Muhammed

Allah'ın egemenliğini bir çocuk gibi kabul etmeyen, bu egemenliğe asla giremez." Hazreti İsa Markos 10:13-16, İncil

Tekvîr Sûresi 8: "Ve izel mevudetu suilet." "Çocuk saflığında hakikati aramak."

Çocuk saflığında sorgulamayan, samimi sorgulama içinde olamaz.

Çocuk saflığında sorgulamayan, hakikatle tanışamaz.

Çocuk saflığında sorgulamaya ulaşmayan, arayış nedir bilemez.

Anneden doğan çocuk, en saflığıyla gelir.

O çocukta; inanç, ibadet, ibadethane, giysi, örtü, ayrımcılığı yoktur.

O çocukta; cinsiyet, millet, meslek, ayrımcılığı yoktur.

O çocukta; kâlb kırmak, hor görmek, kibir, gurur, benlik yoktur.

O çocukta; bilmişlik, kendini yüce görmek, inancını, yolunu yüce görmek yoktur.

O çocukta; nefret, kin, intikam, düşmanlık yoktur.

O çocukta; hasetlik, fesatlık, kötülük yapmak, kötölemek, kötü söz etmek yoktur.

O çocukta; zengin, fakir, iyi, kötü, çirkin güzel gibi ayrımcılıklar yoktur.

O çocuk en saflığıyla dünyaya gelir.

O çocuk Allah'a ait olan "Vedûd" sevgisiyle gelir.

O çocuk en saflığıyla bakar, en saflığıyla davranır.

O çocuktaki bu saf sevgi, bizzat "Meveddet" tir.

Çocuk saflığının sevgisine "Vedûd" denir.

Allah'ın o saf sevgisine "Vedûd" denir.

Şimdi gel ey kardeş!

Meveddet sevgisi olan, çocuk sevgisini hisset.

Gel, o saf sevgiye ulaş.
Gel, hakikat yolculuğun o saf sevgiyle başlasın.
Ayrımcılık, yargılama, kibir, gurur, benlik, bilmişlik, üstünlük olmayan o saf sevgiye ulaş.
Kin, nefret, öfke, kavga, içermeyen o saf sevgiye ulaş.
Gel, o saf sevgiyle kendi vücûd kitabına dön ve okumaya başla.
Gel, o saf sevgiyle varlık kitabına bak, yaratılışı anlamaya başla.
Gel, her varlıktaki varlığı tutan o ilâhî sevgiyi hisset.
Gel, Allah hakikatine ulaş.
Gel, yargılamaları, öteki görmeyi, hor bakmayı terk et.
Gel, kendini, yolunu, inancını yüce görmeyi bırak.
Gel, kendine varlık isnat etmekten kurtul.
Gel, gönlünü temizle. Sevgiye engel olan tüm kirlilikten arın.
Gel, o çocuk saflığına ulaş.
Gel, o çocukluk halinin o tertemiz sevgisini hisset.
Gel, "Vedûd" makamına ulaş.
Vedûd makamına eren, meveddet hâli ile yaşar ve varlığın birbirleriyle olan muhabbetine şahit olur.
Allah her varlığı "Vedûd" sevgisiyle şekillendirdi.
Her varlık birbirine "Vedûd" sevgiyle bağlıdır.
Vedûd, Muhammed boyutunun sevgisidir.
Tohumun içinde ağaç, "Vedûd" sevgisiyle tutulur.
Yaprak, dal, çiçek, meyve her biri "Vedûd" esmasıyla tecelli eder.
Vedûd, ilâhî muhabbetullah'tır
Muhabbet makamı, Muhammed makamıdır.
Muhammed makamı ilâhî sevgi sırrıdır.
Muhammed makamı Tevhîd sırrıdır.
Birlik, muhabbet makamının sırrıdır.
Tüm varlık birbirleriyle muhabbet halindedir.

Tüm varlık “Vedûd” esmasıyla var olur, her varlık “Vedûd” esmasıyla birbirine tutunur.

Hidrojen oksijenle muhabbet eder, su tecelli eder.

Toprak su ile muhabbet eder, yeşillikler tecelli eder.

Ateş her varlıkta ölçüsüyle muhabbet halindedir.

Hava her an muhabbetle eser.

Hücreler birbiriyle “Vedûd” esmasıyla birleşir bedenlere dönüşür.

Varlıktaki “Vedûd” esmasını anlayan, yaşamını muhabbet içinde geçirir.

Bu muhabbet Allah sevgisinden başka bir şey değildir.

Cümle varlık bir aşk-ı ilâhîden şekillenip gelir.

Bir aşk-ı ilâhîyle sürmektedir.

Allah’ın sevgisine ulaşmak, her şeyin o sevgiyle sarılı olduğunu hissetmektir meveddet.

O sevgiyi yaşantımıza geçirmektir meveddet.

O sevgiyi hisseden, kimsenin kâlbini kıramaz, hakkını yiyemez, kimse hakkında dedikodu edemez.

Meveddet, Hazreti Muhammed’in makamından sunulan ilâhî lütûftur.

O makamı hisseden, her anını Halk’ı tutan Hakk’tır sevgisiyle, Halk’ta Hakk secdesiyle yaşar.

Meveddet, mü’minlik makamıdır.

Mümin, varlığı tutan Hakk’ı varlıkta her an seyreder.

Mümin, ilâhî sevginin o derin hissiyle yaşar.

Gel, “Meveddet” boyutuna ulaş.

Gel, o çocuk saflığını hisset.

Gel, o çocukluk halinin o tertemiz sevgisinin deryasına ulaş.

Bil ki, hakikat kapıları o saf sevgiyle açılır.

Bil ki, ilâhî lütuflar o sevgiyle hiss edilir.

Bil ki, cân şehrine çocuk saflığında olanlar girebilir.

Bil ki, Allah hakikatine, çocuk saflığının o sevgisini hissedenler ulaşabilir.

İnşAllah yitirdiğimiz çocuk sevgisini tekrar hissedenlerden oluruz.

İman edenler, Salih amelde olanlar, gönüllerinden Allah sevgisini hiç eksik etmezler.

Onların kâlbi hep Allah sevgisi içinde atar.

Onlar çevrelerine, Allah sevgisini hissettirerek yaşarlar.

İnsanlara huzuru hissettirirler.

Yardıma ihtiyacı olanlara, hiç karşılık beklemeden koşarlar.

Nasıl ki hava, su, toprak, güneş kendisine hiç karşılık beklemeden hizmet ediyorsa, onlar da çevrelerine hizmet için koşarlar.

Onlar, insanlar karamsar olmasın, hüznü olmasın, sıkıntıda olmasın isterler.

Allah sevgisini içlerinde taşıyanlar, asla kibirli olmazlar.

Onlar ataları Hazreti İbrâhîm'in yolundan, ilkelerinden giderler.

Onlar gece gündüz hakikatler için koşarlar, onlar çevrelerine umut olurlar, çevrelerine, güven verirler.

Onlar "Kureyş Sûresi"nde işaret edilenlerdir.

Kureyş Sûresi:

Hazreti İbrâhîm'in ilkeleri üzere hareket edenler hakikatleri amaç edinmişlerdir. Onlar, yaz ve kış hiç durmadan hakikatler için yolculuk ederler. Öyle ki onlar, gönüllerinde kendilerini vücûdlandırana karşı daima bir kulluk içindedirler. Onlar hakikatleri anlamada zayıflık içinde olanlara yardım ederler ve onlar korkular içinde olanlara güven verirler.

فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا

Fe innemâ yessernâhu bi lisânike li tubeşşire bihil muttekîne
ve tunzire bihî kavmen luddâ

Fe innema yesserna hu : Kolay kıldık, biz, onu,
Bi lisâni ke : Senin lisanın, söylemen, anlatmak,
Li tubeşşir bihi : Müjdelemen için, sevindirme, onun,
El muttekîne : Takva sahipleri, fenalardan sakınan
ortak koşmayan,
Ve tunzire bihi : Sen uyarırsın, hakikatlerle, onunla,
Kavm leda : Kavmini, kimseler, beden, varlıkta
kalan,

Meâli: Fenalardan sakınan ortak koşmayanlara, hakikatleri müjdelemen için lisanını kolay kıldık ve sen kendilerine varlık isnat edenlere de hakikatleri açıklayıp uyaransın.

Allah, hakikati bildirenlerin lisanını kolay kılmıştır.

Dili gönlüne bağlı olan kimsenin, dilinden gelen sözler, sadece hakikatlerdir, Allah'ı hatırlatmaktır.

Kureyş Sûresi'nde işaret edilen, Hazreti İbrâhim'in ilkeleri üzere hareket edenler, hakikatleri anlamayı, anlatmayı amaç edinmişlerdir.

Onlar, yaz ve kış hiç durmadan, çevresinde olan kimselere hakikatleri bildirmek için, koşarlar.

Onların dilleri, gönüllerine bağlıdır.

Onlar, akıllarında yazılı olan duyumlara dayalı bilgileri, kitapların yazdığı bilgileri konuşmazlar.

Onlar Mü'mindirler.

Mü'min, "Kitâbun yantıku" konuşan kitaptır.

Mü'min, canlı Kur'ân'dır.

Mü'minin dili, gönlüne bağlıdır.

Gönül Allah'ın evidir, o evden dile gelen kelimeler, Allah'ın kelâmıdır.

Mü'minin gönlü, kâinatın enfûsî sistemine bağlıdır, konuşacağı zaman oradan konuşur.

O, hevâsından, duyduklarından, okuduklarından konuşmaz.

O, başkalarının anlattığını konuşmaz.

O, konuşan kitap olan varlık kitabından duymadığını konuşmaz.

Necm Sûresi 3: "Ve mâ yentıku anıl hevâ."

Meâli: "O hevâsından konuşmaz."

O, ilâhî sisteme gönlünü açmıştır, ilâhî sistemden gelen kelâmı dinler ve onu konuşur.

Kâmil insanların konuşmaları, hakikatleri bildirecek bir şekildedir.

Onlar ağızlarını açtıkları zaman, dillerinden hakikatlerin sözleri çıkar.

Kâmil kimseler, takva sahiplerine de hakikatleri bildirmeye devam ederler.

Hem de hakikatleri henüz bilmeyenlere, kendilerine varlık isnat edenlere de, hakikatleri bildirmeye devam ederler.

Takva sahibi olan kişiler, hakikatlerin derinliklerini bilmeye daha arzuludurlar.

Çünkü onlar yeni yeni hakikatleri bilmek için, çocuk saflığının heyecanı içindedirler.

Allah'ın hakikatleri sonsuzdur, onlar "Allah'ım heyecanımı artır, senin hakikatlerini bilmeye devam edeyim" hissi içindedirler.

Mü'minlerin kâbleri her an heyecan içindedir.

Onlar yeni yeni bilgilerin gelişinin heyecânını gönüllerinde hep taşırlar.

Mü'minin Sûresi 60:

“Ve kulûbu hum veciletun”

“Onların kâlbleri, hep bir heyecan içindedir”

“Enne hum ila rabbi him racian”

“Muhakkak ki mü'minler, onlar ancak onları vücûdlandırana teslim olmuşlardır.”

Mü'min, varlığın varoluşunun sahibinden emin olan demektir.

Mü'min varoluşu anlamada, hep bir heyecan içindedir.

Görünen ve görünmeyen âlemin muhteşem bir gizemi vardır.

Süzülüp gelen bir ışıktan ve o ışığın kendinden oluşan, varlığın varoluşu vardır.

Sonsuz bir âlemden gelip, sonsuz bir âleme akış vardır.

Kâmil kimseler, bu akışı anlamanın heyecanı içindedirler.

Kâmil kimseler, hem takva sahiplerine hem de kendilerine varlık isnat edenlere hakikatleri hatırlatırlar.

Takva sahipleri, eski egosal alanına düşmemek için daha dikkati olmalıdırlar.

Onlar hakikat yolunda, hakikatleri unutmadan yaşmalıdır.

Onlar müdebberi şuurla yaşmalıdır.

Yani onlar, ulaştıkları hakikatlerle hareket etmelidirler.

Her an “Varlığın ardında varlığı tutan Allah'tır” şuuruyla yaşamalıdırlar.

Kâmil kimseler, varlığın ardından kelâm eden Hakk'ı dinlerler ve onlar oradan duyduklarını konuşurlar.

Onlar; Hakk'tan duyarlar, Hakk'ı konuşurlar

Kâmil kimseler, konuşacakları zaman, ancak ehli gönül olana konuşurlar.

Gönlü aşkla dolu olana konuşurlar.

Kelâmı, ehline aktarırlar, ehli olmayana kelâm aktarmazlar.

Ehli gelinceye kadar örtüsüne bürünürler, ehli geldiğinde örtüsünü kaldırırılar, ehline dillerini açarlar.

Allah, onların lisanlarını kolay kılmıştır.

Onların lisanları gönüllerine bağlıdır, oradan konuşurlar.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّن قَرْنٍ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِّنْ أَحَدٍ
أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا

Ve kem ehleknâ kablehum min karn hel tuhıssu minhum
min ehadin ev tesmeu lehum rikzâ

Ve kem ehlekna : Kaç, nice, helak olmak, yok olmak, biz,
Kabl hum min karn : Onlardan önce, nesiller,
Hel tuhıssu : Sen duyuyorsun, hissetme,
Minhum min ehad : Onlardan, birisi, bir olan,
Ev tesmeu lehum : Duyarsın, onlar,
Rikzâ : Odaklı, gizli söz, fısıltı, dedikodu,

Meâli: Onlardan önce de nice nesiller Bizi anlayamayıp he-
lak olup gittiler. Onlardan aktarılan birliğin hakikati ile ilgili gü-
zel bir şey duyamazsın, onlardan artakalan yalnızca bir fısıltı,
dedikodu duyarsın.

Hakikatlere ulaşamayanların aktardığı bilgiler, içi boş, asıl-
sız bilgilerdir.

Hakikatlere ulaşanlar, aktardığı bilgileri varlıkta delilleriyle
sahitlendirirler.

Fısıltı, dedikodu aktaranlar, içi boş bilgiler aktarırlar.

İnsanların çoğu, duyduklarını ya da kitaplardan okudukla-
rını aktarırlar.

Kâmil kimseler, varlık boyutundan keşfettiklerini aktarırlar.

Aktarılan bilgiler ya kişiyi ilme götürür ya da aslı olmayan
şeylere götürür.

Atalardan gelen, bâtil inançları takip edenler ve asılsız bilgilere dayalı bir inanç içinde olanlar, hakikatlerle ilgili bilgiler aktaramazlar.

Onlar, dillerinde olan sözlerin mânâlarını anlamaktan uzaktırlar.

Münâfıkûn Sûresi 4: "Onları gördüğün zaman, onların görünüşleri ve eğer söylediklerini dinlersen, onların sözleri seni şaşırtır. Sanki onlar biliyor gibidirler, ama onlar bir şuursuzluk içinde söylediklerinin mânâlarını anlamaktan uzaktırlar. Hep zanlarına dayanırlar. Onlar kendilerini haklı göstermek için bağırarak konuşurlar. Onlar hep bir düşmanlık içindedirler. Onlar hep zarar veren haller içindedirler. Onların tüm o hallerinden sakın. Onlar Allah'ı anlamaktan uzaktırlar."

Boş şeyler aktarmamak için hakikatler şahit olmalıyız.

Hakikat bilgilerini aktarabilmek için, ancak şahitlik makamına ermek gerekir.

Hakikatler, yerlerde ve göklerdeki varlığın özündedir.

Tartışmalarda kalan kimseler, kendi inançlarını ispat etme derdine düşerler.

Onlar anne babasından kendi inancını üstün olarak dinler ve beyni o kodlama ile büyür.

Lokman Sûresi 20: Görmez misin, sizlerin ve göklerde ne varsa ve yerde ne varsa yayılıp giden her şeyin sahibi muhakkak ki Allah'tır. Görünen de ve görünmeyen de, sizlerin üzerinizdeki nimetleri başıslayan O'dur. İnsanlardan Allah hakkında bir bilgisi olmadan ve yol gösterici olmadan ve aydınlatıcı kitabı anlamadan tartışıp duran kimseler vardır.

21: Onlara: Allah'ın sunduğu şeylere uyun dendiği zaman, dediler ki: Atalarımızdan bulduğumuz inançlara tabi oluruz. Ya onlar şeytani hallere uymuş, ötekileştirmenin cehaletinin sıkıntılarında kalmış olsalar bile mi?

22: Kim yüzünü bütün benliğiyle Allah'a döner teslim olursa, bütün döngülerin birbiriyle tutunduğu, her şeyin güçlü bir ilişkiyle bağlandığı ve bütün işleyişin Allah'a ait olduğu hakikatini kavrar.

Oysa varlık boyutundan hakikatleri öğrenenler, tüm varlığın birbiriyle ilişkisini anlar ve bütün işleyişin Allah'a ait olduğunu idrak eder.

İnsan kendini bilmek, varoluşnu ve var edeni anlamak istiyorsa, aklını ve gönlünü tâgut alanından temizlemelidir.

Kişi kendini bilmek, varoluşu, varedeni anlamak istiyorsa:

Tüm asılsız bilgileri terk etmelidir.

Dünya menfaati kavgasını terk etmelidir.

Çektiği acılarla oyalanmamalı, onları kabullenmeli, önüne bakmalıdır.

Ona yapılan hataları ya da onun başkasına yaptığı hatalara kapılıp kendini oyalamamalıdır

Mal mülk, makam, şan şöhret gibi dünyalık makamlarla oyalanmaması gerekir.

Aileden öğrendiği inanç bilgilerine sığınıp, "benim inancım doğru başkasınıninki doğru değil" gafletine düşmemelidir.

Asla kimseyi inancından dolayı yargılamamalıdır.

Kendi inancında olanları cennetlik, başka inançta olanları cehennemlik görmemelidir.

Doktor olayım, mühendis olayım, çiftçi olayım, esnaf olayım para kazanayım derdine düşmemeli, öncelikle ilim öğrenayim çevreme faydalı olayım derdine düşmelidir.

Meşleğini para için değil, hizmet için yapmalıdır.

Bilmelidir ki, menfaate, çıkara, paraya, şana, şöhrete kendini esir edene, Allah'ı anlama yolu kapalıdır.

Ve devamla:

Kendi bildiklerini konuşma derdinde olmamalı.

Dilini tutmalı, sabırla kâinatı dinlemelidir.

Hakikate ulaşmadan kesinlikle konuşmamalıdır.

İnsan kendini bilecek kabiliyette yaratılmıştır.

Kişiye; akıl etme, fikir üretme, düşünme, analiz etme, hakk ile bâtilı ayırt edecek kabiliyet, neyi yapıp neyi yapmayacağı konusunda tercih etme, kabiliyetleri verilmiştir.

Kişi kendini bilme yolunda okuyacağı ilk kitap, kendi vücûd kitabıdır.

Aradığı tüm soruların cevabı kendi vücûd kitabında satır satır yazılıdır.

Kendini bilen kişi, varlığı da bilir.

Ve bilir ki tüm varlık birbirine ortak bağlarla bağlıdır.

Kişinin kendini okuması:

Kendindeki nefes, ses, titreşim inceliğini,

İşleyiş inceliğini,

Nitelikler inceliğini,

Vücûdunu tutan kudret inceliğini

Vücûdun geldiği öz inceliğini, düşünmesi araştırmasıdır.

Evet, kişinin aradığı sorularının cevabı kendi vücûd kitabında vardır.

Her kişinin bedeni, okunması gereken bir mektuptur.

O mektubun içinde sonsuz bilgiler mevcuttur.

Yeter ki insan, bir aşkla, samimi, hiçbir çıkar beklentisine girmeden okusun.

Bir aşkla, samimi, hiçbir çıkar beklentisine girmeden vücûd mektubunu açana mektuptaki ilahi bilgiler açılacaktır.

Kişi kendini inkâr edebilir mi?

Kişi kendini ispat edebilir mi?

Elbette hayır, kişi kendini inkâr edemez, ispat da edemez.

Kendimizi ve görünen varlığı inkâr edemeyeceğimize göre, varoluşu ve varedeni anlamaya çalışmak doğru olanıdır.

Peki, kişi nasıl var oldu?

Kim varetti?

Doğa mı var etti?

Peki, doğa nasıl oluştu, doğa tesadüfen mi oluştu?

Allah yarattı demek kolaya kaçmaktır.

Tesadüfen oldu demek, oluşu anlamamaktır.

O zaman gelin hep beraber:

Kur'ân'ın ilk âyeti olan"Oku" yani "Kendini bil" âyetine uyalım, kendimizi bilmek için aşkla, samimiyetle, zerre kadar beklenti içine girmeden kendimizi okumaya başlayalım.

Kendi vücûd sistemimizi inceleyim.

Kendi vücûd sistemimizde olan matematiksel, fiziksel, kimyasal, biyolojik işleyişi araştıralım.

Vücûdumuzun geldiği boyutu düşünelim.

Kendini bilen, varlığın varoluşunu da anlar ve varlığın birbiriyle bağımlı da anlar ve tüm varlığı tutan kudreti de anlar.

Ve tüm varlığın birbiriyle kardeş olduğunu da anlar.

İnsan olmak kendini bilmekte gizlidir.

Bilelim ki tüm soruların cevabı kendi vücûd sistemimizde vardır.

Haydi gelin kendimize dönelim kendi vücûd sistemimizin işleyişini düşünelim.

Bu bölümde geçen; "Onlardan aktarılan birliğin hakikati ile ilgili güzel bir şey duyamazsın, onlardan artakalan yalnızca bir fısıltı, dedikodu duyarsın" mesajı, bâtil alanda kaldığımız zaman, dilimizden akan sözler, aslı olmayan şeylerdir, mesajdır.

Dilimizden akan sözler, asla aslı olmayan şeyler olmamalıdır, varlığın hakikatinden tespit edilen gerçekler olmalıdır.

İnsan hakikatlere şahit olmadan konuşmamalıdır.

İnsan, İlmel Yakîn, Aynel Yakîn, Hakkâl Yakîn boyutlarına erebilmelidir.

Varoluşu ve Varedeni anlamamanın yolu, hissiyatı budur.

İlm el Yakîn-İlmel Yakîn:

Tekâsür Sûresi 5-6: “Kellâ lev tâlemûne ilm el yakîn, le terevunnel cahîm.”

Meâli: “Eğer hakikatleri kesin delilleriyle bilerseniz, elbette cehaletin o benlik hallerini anlayıp tanırırsınız.”

Ayn el Yakîn- Aynel Yakîn

Tekâsür Sûresi 7: “Summe le terevunnehâ aynel yakîn:

Meâli: Ardından O’nu aynel yakîn görüp anlayacaksınız.”

Hakk el Yakîn- Hakkâl Yakîn

Vâkıa Sûresi 95: “İnne hâzâ le huve hakkul yakîn.”

Meâli: “Muhakkak ki kesin olan o gerçek elbette budur.”

İlmel Yakîn:

Tüm kâinat kitabı Allah’ın ilminin yazılı olduğu sayfalarıdır.

Hakikatler kâinat kitabında satır satır yazılıdır.

Her varlık ilmin sonsuz sayfalarıdır.

Varoluşu ve Varedeni anlamak, ancak ve ancak varlık kitabındaki ilmi okumakla, anlamakla mümkündür.

İlim Allah’ın âlim sıfatının tecellileridir ve tüm varlık bu ilimle açığa çıkar, varlık sayfalarında hep o ilim yazılıdır.

Kişinin Hakkı kesin delilleriyle bilmesi, kâinattaki matema-tiksel sistemi, fiziksel, kimyasal, biyolojik işleyişi idrak etme-siyle mümkündür.

Varoluşu ve her an devam etmekte olan varoluşu anlamak varlıktaki ilmi işaretleri okumaktan geçer.

İşte İlmel yakîn; kâinatta her an olmakta olan tecellileri id-rak etme boyutudur.

Varlığın beşerî sistemi olan, fiziksel, kimyasal, biyolojik iş-leyişi okumak, anlamak İlmel Yakîn boyutudur.

Varlıktaki fiziksel işleyişi, fizikten çıkan kimyasal işleyişi, kimyadan çıkan biyolojik işleyişi, biyolojiden çıkan bedenleri ilimsel boyutta incelemek İlmel Yakîn boyuttur.

Her varlıktaki işleyişin ilimsel boyutu o varlığın varoluşunu bizlere gösterir.

Misal; Gözün varoluşu ve gözün görmesi ilimsel bir işleyiş ileidir.

Aynel Yakîn:

Ayn kelimesi; bakış, göz, Zât, benzer, seyretmek, tıpkısı, ayna, kendisi, aynısı demek gibi birçok anlamlara gelir.

Kişi, her varlıkta Hakk'a ait olan aynılıkları müşahede ettiğinde yani şahit olduğunda yani gördüğünde bu makamı anlar.

Varlık farklı farklı görünse de, her varlığı tutan aynılık boyutu vardır.

Yani şöyle örnek verirsek, elektrik lambada da, fırında da, buzdolabında da aynıdır.

İşte her varlıkta olan rûh aynıyla Hakk'a aittir.

Rûh'dan açığa çıkan fiil ve sıfatlar tüm varlıkta aynıyla Hakk'a aittir.

Tüm bedenleri tutan Hakk aynıyla Hakk'tır.

Hangi varlığa bakarsak bakalım, her varlıkta aynılık dereceleri vardır.

Bir varlıktaki işleyiş, sıfatlar, diğer varlıkta da vardır.

Varlıkta olan tecelliler birbirinin aynısıdır, tüm varlığı tutan Zât aynıdır.

Hallacı Mansur bu zevkle "Enel Hakk" dedi.

Aynîyle bu kâinat "Zâtı Mutlak" olanı gösterir.

Ayn makamında talebe rûh sırrına vakıf olur, bilir ki kendindeki ve varlıktaki rûh aynıyla Hakk'tır

Hakkâl Yakîn:

Hakkâl Yakîn Nûr boyutudur.

Yani damlanın deryadan, deryanın damladan ayrı olmadığı boyuttur.

Muhammed makamıdır.

Halk makamıdır.

“Allah ile Muhammedi gördüm bir vücûd” sırrı buna işarettir.

Talebe Hakk Halk sırrına vakıf olur.

İşte bu kâinat halkiyet sırrıdır ve Hakk ile kaimdir

Hakkel yakin, Halk ve Hakk birbirinden ayrı değildir.

Halkiyette Hakk vardır.

İşte kesin olan gerçek Halk Hakk yakınlığıdır, aynılığıdır

Bir göz Doktoru düşünelim.

Doktorun gözü anlamak için gözü hücre hücre incelemesi
“İlmel Yakîn” boyutudur.

Gözün görme sırrına ve tüm gözlerin aynıyla birbirine ben-
zemesine “Aynel Yakîn” boyutudur.

Gözü oraya takan kimdir, o gözden görme tecellisi kime ait-
tir, hakikatine ulaşması “Hakkâl Yakîn” boyutudur.

İşte kişinin, nefsinin yani bedeninin işlevini ilmi olarak in-
celemesi, bedenindeki işleyişin ve sıfatların ve bedenini tutan
kuvveye, ilmi olarak şahit olunması “İlmel Yakîn” boyutudur.

Tüm bedenlerin geldiği ve tüm bedenleri ayakta tutan rûh
boyutu “Aynel Yakîn” boyutudur.

Ki Allah âyetinde” Nefahtu fîhi min rûhî” “Rûhumdan üfle-
dim”der.

Görünen bu âlemi anlamanın yolu “İlmen Yakîn” yoludur

Varlığın bir biriyle aynılık derecesinde yakınlığı ve aynı kay-
naktan gelişini hissetmenin yolu da “Aynel Yakîn” hissidir

Tüm varlığı tutan Hakk boyutu da “Hakkâl Yakîn” zevkidir.

İşte İlmen Yakîn; tecelliler boyutu olup, bu boyut varlığın
varoluşunun ve işleyişinin boyutudur.

Varlığın varoluşu ve işleyişi; Matematik, Fizik, Kimya, Biyo-
lojik işleyişle mümkündür.

İşte bunları anlamak “İlmel Yakîn” boyutudur.

Aynel Yakîn ise; Rûh boyutudur.

Tüm varlığın geldiği kaynak rûh boyutu olup, tüm varlıktaki rûh Hakk'ın rûhudur.

Onun için âyette” Nefahtu fihi min rûhî” “Rûhumdan üfle-dim”der.

İşte tüm varlıkta olan cân aynıyla aynı cândır.

“Hakkâl Yakîn” boyutu ise; nûr boyutudur.

Rûh boyutunun geldiği âlem, nûr boyutudur.

Nûr Sûresi 35. âyette: “Nûr üzere nûr, Allah yerlerin ve gök-lerin nûrudur”, âyeti bu hakikati işaret eder.

Her varlıktaki nûr Hakk'tır.

Cümle varlıktaki nûr Hakk'tır.

Her varlıktaki nûr ile, cümle varlıktaki nûr tek nûrdur ve Hakk'tır.

Her varlıktaki damla nûra Muhammed boyutu denir.

Cümle varlığı tutan tek nûra Allah denir.

“Kendi nûrumdan seni, senin nûrundan âlemi yarattım” ha-kikati bu boyutu işaret eder.

Her varlıktaki nûr, Muhammed nûrudur, Muhammed ma-kamıdır

“Allah ile Muhammedi gördüm bir vücûd” sırrı buna işaretler.

Kim ki bu makamın zevkine ulaşırsa o kişi Muhammedî şuur üzere yaşar.

Yakînlik boyutuna erenler şahitlik mertebesine ermiştir.

Artık onların dillerinden, fısıltı dedikodu akmaz.

Onların dillerinden tâgut alanına ait bilgiler olmaz, algılar akmaz.

Onun için hiç kimse, asla ilimden ayrılmamalıdır.

Aslını bilmediği şeyleri, şahit olmadığı konuları dile getir-memelidir.

İlmi kitaplarda değil, varlığın özünde aramalıdır.

Ama kitaplardan, ama dillerle aktarılan bilgilerde kalmamalı, o bilgilerin ilimle bağıny anlamalıdır.

İlimle bağı yoksa o bilgilere inanmamalıdır.

Yönünü varlığın sayfalarında satır satır yazılı olan ilme çevirmeli, yönünü oradan döndürmemelidir.

İnsan bilmelidir ki, Allah'ı idrak etmenin yolu, edep ve ilimdir.

İlim; varlığın varoluşunun akışında ve işleyişinde vardır.

İlim, varlığın özünde olan, varlığın varoluşunun ve varlığa ait olan sonsuz inceliklerdir, yazılımdır, hakikatlerdir.

İlim varlığın özünde vardır.

Aktarılan bilgi ise sözlerde ve kitaplarda vardır.

İnsan edindiğı bilgiye dikkat etmelidir, o bilgiye hemen kapılmamalıdır.

Bilgi vardır, ilimle tanıştırır.

Bilgi vardır, zulümle tanıştırır.

İnsan, ilimden ve edepten asla ayrılmamalıdır.

Hazreti Muhammed'in mesajı olan ezanda, günde 20 defa okunan "Eşhedü" kelimesinin işareti olan ilimle buluşmalıdır.

Şahit olmak için ilim şarttır.

İlim kişiyi hakikate ulaştırır.

Ve asla unutmamalıdır:

Allah, âlim isminin tecellisi olan ilim ile her varlıktan mürşitlik yapar.

Allah her varlıktan, âlim isminin tecellisi olan ilim ile irşat eder.

Anlatılan şeylere hemen inanmamalıdır.

Sorgulamalı, düşünmeli, araştırmalı, şahit olmalıdır.

Bilmelidir ki aslı olmayan şeyler kişiyi, ayrımcılığa, kibre, cehalete sürükleyecektir.

Bilmelidir ki ayrımcılık algısı veren her söz, kişiyi zalimleş-tirecektir.

Gel kardeşim ilimden ayrılma.

Düşünmeden, araştırmadan, gözlemeden, incelemeyen ayrılma.

Bil ki ilim seni hakikate erdirir.

Bil ki ilim seni geliştirir.

Bir bilgiden bir bilgiye erişirir.

Ve tüm aradığın soruların cevaplarına ulaştırır.

Aslı olmayan şeylerin ardına düşme.

Bil ki aslı olmayan şeyler, yani hurafeler seni yozlaştırır.

Bil ki aslı olmayan şeyler seni, her gün aynı yerde bırakır, her gün aynı şeyi yaptırır.

İlim seni varlığın varoluşunun sınırlarına götürür.

Ve bil ki kitaplarda yazılanlar ilim değildir.

İlim, varlığın sayfalarında yazılı olanlardır.

Bil ki ilim, Allah'ın varlıktaki Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji tecellisidir.

Gel kardeşim, İlimle tanış ve hakikatleri anlama yolunda yol.

Bil ki ilim tüm sorularının cevabına seni ulaştırır.

İlimle tanışmayan kişinin müşkülleri yok olmaz, hakikatlere ulaşmaları olmaz.

Kur'ân'da ne güzel işaret edilmiş.

Tevbe Sûresi 120: "İşte bundan dolayı onların ilimle tanışmaları olmadı ve müşkülleri yok olmadı."

Ve bil ki ilim Allah'a aittir, Allah'a ait sıfatlardan biridir.

Allah'a ait olan ilimle, Allah'ı anlamaya çalış.

Kehf Sûresi 65:"Ve Bize ait olan ilimle, o Bizi bilenlerdendi."

Bir ilim olmadan hareket edersen, bil ki hurafelere kapılırsın.

İlim olmadan hareket edersen, bir ego içinde şeytanlaşırsın.

Hacc Sûresi 3: "İnsanlardan, Allah hakkında bir ilim olmaksızın mücadele eden bazı kimseler vardır. O halde onların hepsi şeytani hallere tâbi olurlar."

Allah hakkında konuşabilmen için, Allah'a ait olan ilme tâbi olman gerekir.

Varlık kitabındaki ilimle buluşman gerekir.

Bil ki Allah hakikatine ermenin sırrı ilimdir, "Eşhedü" sırrıdır.

İlme dayalı olmayan her bilgi, ikiliğe düşürür, kibre düşürür.

Hacc Sûresi 8: "İnsanlardan, Allah hakkında bir ilim olmadan ve doğru yolu bulmadan ve her varlığın aydınlatıcı bir kitap olduğunu anlamadan mücadele eden bazı kimseler vardır."

Hacc Sûresi 9: "Onlar Allah yolundan kendi cehaletlerine saptırırlar, kibirlenip ikiliğe düşürürler. O halde olana yaşamlarında kaybetme vardır ve ölünceye kadar cehaletin o yakıcı sıkıntılı hallerinde kalmak vardır."

Bil ki ilimsiz hareket etmek, kişiyi zalimleştirir.

Bil ki ilimsiz hareket etmek, Allah hakikatine erdirmez.

En'âm Sûresi 144: "Bir ilim olmaksızın hareket eden, insanların hakikatlerden saptırandan daha zalim olan kimdir? Muhakkak ki zalim kimseler Allah'a yol bulamazlar."

Hevâ nedir anla ve hevâna göre hareket etme.

Aslı olmayan bilgilerle oyalanma.

Bâtıl sözlere kanma.

Zulme kapı açacak her bilgiden uzak dur.

Bakara Sûresi 145: "Elbette sen; sana sunulan ilimden sonra eğer onların hevâlarına uyarsan, muhakkak ki sen o zaman elbette zalimlerden olursun."

Bakara Sûresi 182: "Böylece ilimde ileri gelenlerin gösterdiği, öğrettiği gibi bilip görenlerden olsun ve işleyişin sahibini bilip huzur bulanlardan olsun."

Mâide Sûresi 4: "Bundan sonra bir ilim ile beslendiğiniz o hakikatlere sahip çıkın ve her varlıkta olan Allah'ın işaretlerini anlayın ve fenalardan sakının, Allah'a ortak koşmayın."

A'râf Sûresi 52: "Doğrusu onlara, tüm varlığı bir kitap olarak sunduk. İnanan kimselerden olmaları için, yol gösterici ve

rahmet olan, içinde ilim barındıran hakikatleri, onda ayrıntılı bir şekilde açıkladık.”

Hûd Sûresi 46: “Artık bir ilim taşımayan şeyi Bende arama. Cahillerden olmamanız için her varlıktan her an hakikatleri bildiriyorum.”

Hûd Sûresi 47: “Nûh dedi ki: Rabbim! Bir ilim taşımayan şeyi istemekten sana sığınırım.”

İsrâ Sûresi 36: “Ve lâ takfu mâ leyse leke bihî ilm innes sema vel basara vel fuâde kullu ulâike kâne anhu mesûlâ.”

Meâli: “Bir ilim ifade etmeyen şeylerin ardına düşmeyin. Muhakkak ki işitmeniz ve görmeniz ve idrakinizle, işte bunların hepsiyle o konuda sorumlu olursunuz.”

Gel kardeşim edindiğin bilgiye dikkat et.

Eğer edindiğin bilgi seni;

Bölücülüğe, ayrımcılığa, ikiliğe götürüyorsa,

Fırkalara, gruplara bölüyorsa,

İnsanları, bizden bizden değil diye ayırıyorsa,

Bil ki bu bilgiler zalimleştirir.

İlimle hareket etmemek; hevâya kapılmaktır, zalimleşmektir.

Rûm Sûresi 29: “Ancak zalimler bir ilim olmadan hevâlarına tâbi olurlar.”

Gel kardeşim, Allah’ın ilmi seni birliğe beraberliğe götürür.

İlim seni, hasetlikten, fesatlıktan, kıskançlıktan uzaklaştırır.

Câsiye Sûresi 17: “Onların aralarında ortaya çıkan; kıskançlık, zulüm gibi şeyler sunulan ilimde yoktu.”

Gel kardeşim mü’minlik makamına ermek için ilme sarıl.

Bil ki, ilim olmadan hakikat bulunmaz.

İlim olmadan şahitlik olmaz.

Şahit olmadan eminlik, yâni mü’minlik, yâni iman gelişmez.

Fetih Sûresi 5: “Mü’minler ve mü’minlik yolunda olanlar huzur içindedirler ve makamlarında bir ilim üzeredirler, devamlı o ilim üzere hareket ederler.”

Hicr Sûresi 22: “Birliği anlamamızı sağlayacak latif duygular verdik. Ulvî Âlem’den o ilmi size sunduk. Böylece sizler o ilimle gelişirsiniz ve siz o değerlerin sahibi değilsiniz. “

Gel kardeşim ilmi yakınlığa er.

İlim seni, Hakk’la Hakk edecektir.

Senin vücûdunu saran Hakk boyutuna erdirecektir.

Gel kardeşim, sakın ilmi kendine nisbet etme.

Ben bilirim deme.

Allah’ın ilmi bana verildi deme.

Ve bil ki ilim Allah’a aittir.

İlim asla kişiye ait olamaz.

Kişi, varlıktaki hiçbir yazılımyı yapamaz.

Bir atomun bile ilimsel yazılımyını asla yapamaz.

Bil ki ilim herkese açıktır.

Kendini sečilmiř görme, yüce görme.

Kasas Sûresi 78: “Kârun: O’nun katındaki ilim sadece bana verildi, dedi. Bu halde olan Allah’ı bilebilir mi?”

Gel kardeşim ilimle tanış ve ondan sakın ayrıлма.

Hakikat ile bâtlı fark etmenin tek yolu ilimdir, irfândır.

Tevhîd’in sırrı ilimdir.

Enfâl Sûresi: “İlimle kulumuz olduğunuzu anlarsanız, o zaman hakk ile bâtlı fark edersiniz ve o vakit Tevhîd’in şuurunda olur ve Allah’ın bütün her şeydeki kudret olduğunu anlarsınız.”

Evet kardeşim, ilim kendini bilmektir, “Allah nedir?” sorusunun hakikatine ârif olmaktır.

Ama asla unutmama, ilimle tanışmanın yolu, edeptir, tevâzûdur.

İlim kişiyyi, insan makamına, rahmet makamına ulaştırır.

Müslüman olmanın yolu ilimdir, şehadettir.

Müslüman çevresine rahmeti hissettirir, şefkati hissettirir.
Müslüman çevresine güveni hissettirir, huzuru hissettirir.
Gel kardeşim, ilim nedir anla ve ilimden ayrılma.
Bil ki ilim seni, aradığın cevaplara iletacaktır.
Bil ki ilim seni, huzura erdirecektir.
Gel kardeşim.
Din diye hûrâfe dinleme.
Din adına konuşana dikkat et, sakın hemen inanma, düşün
araştır, şahit olmayı iste.
Sana verilen aklı kullan, ilimle tanış.
Canlı kitap olan, varlık kitabındaki sayfalardan oku.
Dilinden aslı olmayan şeyleri, yargılayıcı bilgileri aktarma,
insanların beyinlerine zulme kapı açacak algılar ekme.
Gel kardeşim.
Korkutana kanma.
Yalanlara inanma.
Bilmişle oturma.
Bilmişlik yapma.
İlimden ayrılma.

SONUÇ

Meryem Sûresi tefsirini, gönlümüz anlayabildiği kadar yapmaya çalıştık.

Meryem makamını, gönlümüz hissettiği kadar hissettirmeye çalıştık.

Meryem kimdir? Ondan doğacak olan nedir? Gönlümüzce, dilimiz yettiğince anlatmaya çalıştık.

Meryem Sûresinden sunulan hikmetleri, anlayabildiğimiz kadar kâleme almaya çalıştık.

Elbette tespit edemediğimiz nice hikmetler vardır.

Elbette eksiğimiz, hatamız olmuştur.

Halisane bir gönülle gece gündüz çalışarak bu tefsiri yapmaya gayret gösterdik.

Kelime kelime inceleyerek, sunulan nice mesajı anlamaya çalıştık.

Hiçbir çıkar düşünmeden, hiçbir beklentiye girmeden, sadece Meryem Sûresinden gelen nice mesajları anlamaya, anlatmaya gayret gösterdik.

Samimiyetten bilmeden kopmuşsak, bilmeden hata yapmışsak, hakikatleri tam anlayamamışsak ve anlatamamışsak Rab-bim bizi affetsin.

Biliriz ki hakikatleri anlama, anlatma yolunda, dünya meseleleri kişinin idrak kapısını geçici olarak da olsa kapatır.

Dünya meseleleri de olmalı ki, kişi mânevi alanda hızlı gitmesin, kendini kaybetmesin, dünyalık sorumluluklarını unutmasın.

Dünya meseleleri kişinin sorumluluk alanıdır, kişi sorumluluğunu asla unutmamalıdır.

Dünya meseleleri, hikmetine varılabilirse kişiye sunulan lütuflardır.

Gönül yavaş yavaş, sindire sindire yol almalıdır.

İnsan gönül makamına ermeli, gönül ehli olmalıdır.

Oylara gönlüyle bakmalı, varlıktan akan nice mesajı gönlü duyabilmelidir.

Gönül ehli olabilmek için, kişi öncelikle kendi vücûdunu canlı kitap bilmelidir, o kitabı aşkla, sadakatle, samimiyetle okumalıdır.

Allah'ın kutsal kitabı, insanın vücûdudur.

Dört kitap dediğimiz kitap, insanın vücûd dairesindedir.

Kutsal kitap diye okuduğumuz dört kitabın aslı insandır.

İsrâ Sûresi 14: "İkra kitâbek kefâ bi nefsikel yevme aleyke hasîbâ."

Meâli: "Oku, kendini tanımak için kendi vücud kitabın sana yeter. Her an kendindeki niteliklerin sahibini anlama içinde ol."

İnsan vücûdu, ilâhî mesajları taşıyan, kitapların kitabıdır.

Yunus Emre'miz ne kadar güzel söylemiş.

"Tevrat ile İncil'i

Furkan ile Zebur'u

Bunlardaki beyanı

Cümle vücutta bulduk"

Zebûr: Mektup, hakikatlerin sözü, ilâhî mûsîki, kitap, ilâhî bilgiler, mezmur, özlü söz, mektup.

Her varlık bir mektuptur, her beden bir mektuptur, o mektubun içinde mektubu gönderenin kendisi vardır, kendine ait hakikatleri vardır.

"Zebûr-Mezmur" aynı kökten gelir. "Yazılmış" manasına gelen kitap anlamındadır.

Tevrat: Kanun, yasa, ittifak, birlik, anlaşma, sözleşme, anlaşma, öğreti, eğitim, nitelikler, sıfatlar, demektir.

İncil: Müjde, iyi bilgi, huzur veren bilgi, rûh anlamındadır.

Kur'ân: Okunan, okunmuş, birlik içinde okunan, toplanmış, bir araya getirilmiş, bütünlük içinde okunan, varlığın kendine olan işleyiş demektir.

İnsanın “Zebûr” ciheti:

İnsanın vücûdu bir “Zebûr”dur, yani Allah'ın bir mektubudur.

İnsanın vücûdu Allah'ın fihristidir. A dan Z ye tüm sırları içinde taşıyan bir ilâhî mektuptur.

Bu mektupta, varoluş ve var eden ile ilgili tüm sırlar mevcuttur.

Bu mektubu, ancak ve ancak tertemiz olanlar okuyabilir.

Tüm kötü hallerden arınmış olanlara bu mektup, kendi sırlarını gösterir.

Bu mektup dışı doğru değil, içe doğru okunur.

Zerre kadar kibir içinde, kötü düşünce içinde olana mektup kendini açmaz.

Vâkıa Sûresi 79: “Ancak tertemiz olanlardan başkası ona temas edemez, onu anlayamaz.”

Bu mektup Allah'a ait olan işleyiş sırlarını barındırır.

Bu mektupta “Zikrullah”, “Fiilullah” “Sıfatullah” “Zâtullah” sırları vardır.

İnsanın “Tevrat” ciheti:

İnsan vücudu “Tevrat” tır.

İnsan vücudunda sonsuz nitelikler, yani sıfatlar bir yasa içinde çalışır.

“Hayat, İlim, İrâde, Kudret, Semî, Basar, Kelâm, Tekvin” denilen sübutî sıfatlar, hepsi bir birlik, bir bütünlük, bir ittifak içinde çalışır.

Bu cümle âlemde görünen sistemin hepsi bir sıfattır.

Bir Zâtın sıfatlarıdır. O da kendi Zâtı ile kâim olan Allah'ü teâlanın sıfatlarıdır.

İşte insanda “Tevrat” ciheti, “Sıfatullah”tır.

İnsanın “İncil” ciheti:

İnsanda "İncil" ciheti, "Rûhullah"tır.

Tüm varlığın geldiği ama varlık olarak giremediği cihettir.

Tenleri tutan cân boyutudur.

Mirâc'ın bedensiz boyutudur.

İnsanın "Kur'ân" ciheti:

Kur'ân; insanın "Nûr bedeni" dir.

Kur'ân; Zebûr, Tevrat, İncil'in birliğidir.

Bütün nitelikleri kendinde cem etmektir.

İnsanın; ten vücudu da, cân vücudu da, Hakk boyutu da, halk boyutu da Kur'ân'dır.

Kur'ân, "Nûrullahtır"

Kur'ân, "Muhammed" sırrıdır.

Tüm resûl, nebîler, Muhammed'de cemdir.

Tüm resûl, nebîler, Muhammed'den doğmuştur.

Dört kitap da insanda gizlidir ve canlı olarak bulunmaktadır.

İnsan dört kitabın, ümmül kitabıdır.

Aşkla, akılla, teslimiyetle, sadâkatla, okunmayı beklemektedir.

İnsan dört kitabın sırrıdır.

İnsan dört kitabın anasıdır.

İnsan, yaşamın hakikatini düşünmeli "Kendine ben niçin var oldum, niçin yaşıyorum, yaşamamın gayesi nedir?" diye düşünmelidir.

İnsan, zamanını hakikatleri anlama içinde geçirmelidir.

Varlığa incelemeli, varoluşu düşünmelidir.

Vaktimizi hiçbir zaman kayıp içinde geçirmemeliyiz.

Hakikatleri anlamazsak vaktimizi her an kayıp içinde geçiririz.

Tefsir çalışmamızın tek gayesi, öncelikle Kur'ân'dan sunulan mesajları anlamaya çalışmaktır.

Sonra da kitap haline getirerek, varoluşunu anlamak isteyen arkadaşlarımıza az da olsa yol gösterebilmek, düşüncelere kapılar açabilmektir.

Daha önce çalışıp, yayınladığımız Yûsuf Sûresinden sonra, Meryem Sûresi tefsirini de çalışmayı Rabbim bizlere nasip etti.

İnşallah, Kur'ân'ın diğer sûrelerinin tefsirlerini de çalışmayı Rabbim bizlere nasip eder.

Dileriz, bu tefsiri okuyacak dostlarımız, ilmi düşüncelere kapılar açarlar, ilâhi huzuru gönüllerinde hissederler.

Bâkirlik, temizlenme, kendine vücûd nisbet etmeme yolu olan,
Meryem olma yolunda olan herkese ithaf edilmiştir.